

**PAIMION KAUPUNGIN
TILINPÄÄTÖS
1.1.-31.12.2023**

TILINPÄÄTÖS

1. TOIMINTAKERTOMUS	4
1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa vuonna 2023	4
1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus	4
1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	6
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	11
1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	17
1.1.5. Henkilöstö.....	21
1.1.6. Ympäristö- ja ilmastönäkökulmat tilinpäätöksessä	23
1.1.7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	24
1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	27
1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	29
1.4. Toiminnan rahoitus.....	32
1.5. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	34
1.6. Kokonaistulot ja -menot.....	38
1.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	39
1.8. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet.....	46
2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN.....	48
2.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä käyttötalouden toteutuminen	48
2.1.1. Tarkastuslautakunta.....	49
2.1.2. Keskusvaalilautakunta	52
2.1.3. Kaupunginhallitus	54
2.1.4. Koulutuslautakunta	77
2.1.5. Hyvinvointilautakunta	109
2.1.6. Tekninen lautakunta.....	137
2.1.7. Ympäristölautakunta	151
2.2. Yhteenveto käyttötalouden toteutumisesta	165
2.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen	167
2.4. Investointien toteutuminen.....	170
2.5. Rahoitusosan toteutuminen.....	174
2.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta.....	175
3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	176
3.1. Tuloslaskelma	176
3.2. Rahoituslaskelma	177
3.3. Tase	178
4. LIITETIEDOT	184
4.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	184
4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	188

4.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	190
4.4. Taseen liitetiedot	194
4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	199
4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	202
5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT.....	204
6. LUETTELOT JA SELVITYKSET	205

Kansikuva: Paimion parantolan 90-vuotisjuhlia vietettiin kesäkuun 2023 puolivälissä, jolloin juhlaohjelmaa oli tarjolla niin parantolan sisätiloissa kuin ulkoalueillakin. Kuvaaja Jouni Lehtiranta.

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa vuonna 2023

1.1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Yleistä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita sekä pelastuspalveluita koskeva ns. sote-uudistus astui voimaan 1.1.2023. Uudistuksen myötä kaikki aikaisemmin kaupungin järjestämistä olleet sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen ja oppilashuollon palvelut siirtyivät perustetun Varsinais-Suomen hyvinvointialueen eli Varhan järjestämistä vastuulle. Samalla näitä palveluita koskeva kaupungin rahoitus otettiin pois ja siirrettiin hyvinvointialueelle ja näitä palveluita tuottava henkilöstö siirtyi kaupungin palveluksesta Varhan palvelukseen. Lisäksi mm. Paimio-Sauvo kansanterveystyön kuntayhtymä oli lakkautettava ja sen lopputilitys tehtiin Paimion kaupungin ja Sauvon kunnan kesken. Edellä kerrottu kuvaa erittäin tiivistetysti sen historiallisen suuren uudistuksen ja muutoksen, jonka keskellä olemme koko viime vuoden olleet – ja edelleen mitä suurimmassa määrin olemme.

Me voimme kuvata tätä muutosta myös vertaamalla kaupungin vuosien 2022 ja 2023 tilinpäätösten muutamia €-määräisiä avainlukuja:

1 000 €	Tp 2022	Tp 2023
toimintakulut	74 785	37 365
verotulot	48 983	26 685
valtionosuudet	20 450	10 177

Suurvaltanaapuri Venäjän aloittama laajamittainen hyökkäyssota Ukrainaan 24.2.2022 merkitsi sitä, että yhtäkkiä Euroopassa oli käynnissä suuri sota kaikessa raakuudessaan. Läntinen maailma vastasi hyökkäykseen kohdistamalla Venäjään kovat pakotteet sekä tukemalla Ukrainan puolustustaistelua myös laajalla aseellisella tuella. Sota on muuttunut pitkäaikaiseksi, eikä tätä kirjoitettaessa sodan loppuminen ole millään tavoin näköpiirissä.

Sodan seurauksena Eurooppaan on syntynyt laajin pakolaisaalto sitten toisen maailmansodan, kun arviolta 8 miljoonaa ukrainalaista on pakolaisena muualla Euroopassa ja lisäksi yhtä moni pakolaisena omassa maassaan. Pakolaisuus näkyi nopeasti sodan alettua myös Suomessa ja Paimiossa, sillä ensimmäiset ukrainalaiset pakolaiset ilmestyivät Paimioon joitakin päiviä sodan alkamisen jälkeen. Enimmillään kesällä 2022 arvioidaan ukrainalaisia pakolaisia olleen Paimiossa yli 500 henkilöä.

Ukrainalaisista pakolaisista valtaosa on naisia, lapsia ja vanhuksia. Pakolaisten tilanne käynnisti nopeasti myös Paimiossa laajan vapaaehtoisen auttamisen. Ukrainalainen aikuisväestö työllistyi nopeasti varsinkin maatalouden kausiluonteisiin töihin, mutta myös monipuolisesti Paimiossa toimiviin yrityksiin. Ukrainalaiset lapset ja nuoret ovat laajasti kaupungin tuottamien palveluiden piirissä ja osallistuvat seurojen järjestämään toimintaan. Kaupunki hankki asunnon ns. kuntamallin kautta yli 150 ukrainalaiselle sekä palkkasi maahanmuuttokoordinaattorin tekemään työtä erityisesti ukrainalaisten parissa. Vuoden 2023 loppuun mennessä 116 ukrainalaista on virallisesti asettunut Paimioon asumaan ja he ovat saaneet Paimiosta kotikunnan.

Kaupungin taloudesta

Lähtökohdat vuodelle 2023 olivat kaupungin talouden ja toiminnan kannalta aiempaan verrattuna oleellisesti poikkeavat johtuen edellä kerrotusta sote-uudistuksesta. Onneksi kaupungilla oli takana ylijäämäisiä vuosia ja siten taseessa ylijäämää, mikä antaa kaupungille mahdollisuuden sopeuttaa

talouttaan ja toimintaansa tulevina vuosina kestäväällä tavalla. Lisäksi kaupungin lainamäärä oli aikaisempien vuosien aikana vähentynyt sekä määrällisesti että asukasta kohti laskettuna. Tämä on tärkeää sen johdosta, että kaupungilla on edessä ja osin tehtynä mittavat investoinnit uimahalliin, Oinilan päiväkotiin, liikuntahalliin ja Kriivarin kouluun.

Kaupungin toiminnan tehostamiseksi ja talouden parantamiseksi on tehty työtä pitkäjänteisesti, myös korona-aikana ja Venäjän hyökkäyssodasta huolimatta. Kaupungin toimeksiannosta konsulttitoimisto Perlacon Oy tutki vuoden 2020 aikana perusteellisesti kaupungin palvelut ja niiden tuottamisen kustannukset sekä teki laajat vertailut muihin kuntiin. Johtopäätös Paimion osalta oli selkeä: kaupungin talouden ongelma eivät ole suuret menot tai tuhlaileva resurssien käyttö, vaan ongelma on rakenteellisesti pienet tulot – ainoastaan kunnallisveron tuotto on hyvällä tasolla. Suurin ongelma tuloissa ovat alhaiset yhteisöveron ja kiinteistöveron tuotot.

Viimeisten parin-kolmen vuoden aikana on oltu senkin tosiasian edessä, että liian niukaksi osoittautunutta resurssia on pitänyt lisätä; mitoitusvaatimusten täyttämisen ohella on huolehdittu palveluiden toimintavarmuutta turvaavista rekrytoinneista sekä kasvavan kaupungin tuomista palveluiden lisästarpeista. Kaupungin toimintakulut ja niiden kasvu ovat olleet hyvässä hallinnassa, mutta siitä huolimatta vuosina 2022-2023 toimintakulut kasvoivat liian paljon. Siten toimintamenojen kasvun hillitseminen on jatkossa välttämätöntä.

Poimintoja vuodelta 2023

Kaupungin elinkeinotyössä kaikki Paimion elinvoimaa lisäävä toiminta nähdään arvokkaaksi. Viime vuosi oli kaupungin elinkeinoelämän kehittymisen kannalta entisten kaltainen. Merkittävintä uutta teollisuusrakentamista oli vuoden 2023 aikana valmistuneet Tehan Oy:n tilat Ampeeritiellä. Paimion parantola - säätiö perustettiin v. 2020 ja säätiö sai haltuunsa koko parantolan kiinteistökokonaisuuden. Säätiöllä on käynnissä erittäin mittava ponnistus toiminnan kehittämiseksi ja sen työn varsinaiset hedelmät näkyvät vasta tulevien vuosien aikana.

Kaupungin toteutuneet nettoinvestoinnit viime vuonna olivat noin 6,0 M€. Investoinneista 2/3 osaa kohdistui talonrakennukseen (3,9 M€); suurin hanke oli uimahallin peruskorjaus (3,0 M€). Investoinnit julkiseen käyttöomaisuuteen olivat 1,6 M€ ja niistä merkittävimmät olivat Paimiontien kiertoliittymä 0,4 M€, Koivulinnan kunnallistekniikan rakentamisen aloittaminen 0,32 M€ ja Vistan koulun kentän uusiminen 0,26 M€. Kaupunginhallituksen alaiset investoinnit olivat noin 620 000 € ja niistä merkittävimmät olivat noin 3 hehtaarin maa-alueen sekä yhden omakotitalokiinteistön ostot.

Kaupunki luovutti viime vuonna viisi AO-tonttia, joista vuokraamalla 4 ja myymällä 1. Vuoden aikana valmistui yhteensä 21 omakotitaloa, 2 paritaloa ja 4 rivitaloa. Kerrostaloasuntoja ei valmistunut.

Paimion väkiluku kasvoi 100 henkilöllä ja oli vuoden lopussa 11 238. Kaupungin työllisyysilanteessa ei tapahtunut isoja muutoksia.

Lopuksi

Lausun vuoden 2023 osalta parhaimmat kiitokset kaupungin hyväksi tehdystä työstä niin kaupungin henkilökunnalle kuin luottamushenkilöille.

Jari Jussimäki

1.1.2. Kaupungin hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

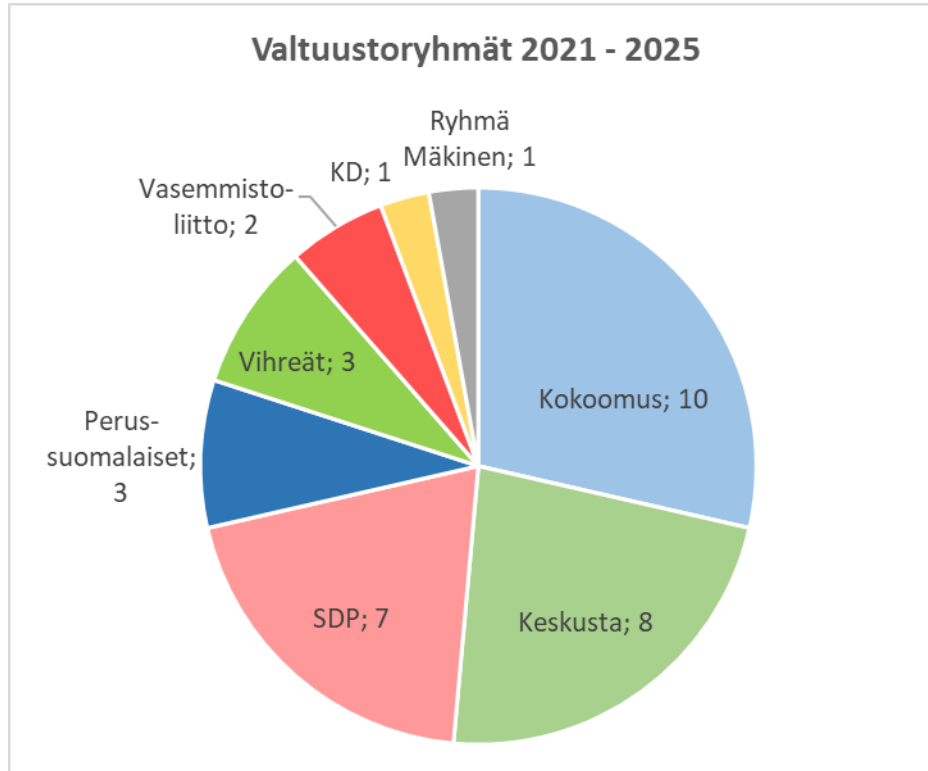
KAUPUNGINVALTUUSTO

Kokoonpano	- kokouksia 5	
Nimi	Puolue	Läsnäolokerrat
Puheenjohtaja:		
Lindberg Mikko	Kesk.	5
I varapuheenjohtaja:		
Samu Salminen	Kok	5
II varapuheenjohtaja:		
Seppo Laitinen	SDP	4
III varapuheenjohtaja:		
Kimmo Jalonen	KD	5
Valtuutetut:		
Ansio Sanna-Maija	Kok.	5
Berg Rauno	Kok.	5
Haanpää Klaus	Kok.	3
Heino Sini	Vihr.	5
Hemmilä Markus	Kok.	3
Hyssälä Tuomas	Kesk.	5
Ilola Timo	Kok.	4
Kaarlela Markus	Kok.	5
Kallio Nina	Kok.	4
Karlsson Kristina	Kesk.	5
Kerola Saara	Vihr.	4
Kinnunen Lauri (ero 8.2.2023)	PS	-
Koivukangas Olli	SDP	5
Korhonen Toni (8.2.2023 alk.)	PS	5
Koriseva Piia	Kesk.	2
Mulari Marika	Vihr.	5
Murto Sari	SDP	5
Mäkelä Timo	Kok.	3
Mäkinen Martti	Ryhmä Mäkinen	5
Määttänen Markku	Kesk.	5
Nieminen Tomi	Vas.	4
Olander Jouko	SDP	5
Pirhonen Henna	Kesk.	5
Rannikko Sari	SDP	5
Reponen Terhi	Kesk.	5
Simola Lauri	Vas.	4
Sundell Samuli (ero 8.2.2023)	SDP	-

Särvä Joonas	Kok.	4
Taipaleenmäki Joonas	PS	4
Tukia Ismo	Kesk.	4
Tuominen Annica	PS	4
Virta Timo	SDP	5
Virtanen Melina (8.2.2023 alk.)	SDP	3
Kokouksiin osallistuneet varavaltuutetut:		
Aro Toini	Kok.	2
Hermonen Aleksi	Vihr.	1
Jätinvuoti Marita	Kok.	1
Kuopila Juha	Kesk.	1
Kuosmanen Sari	Kesk.	1
Kuusela Mervi	SDP	2
Lehto Sami	PS	2
Rantanen Riitta-Kaarina	SDP	1
Rautio Rauno	Vas.	1
Taipale Ville	Kesk.	2
Tiittanen Katja	Kok.	4
Tommila Liisa	Kok.	2
Kallio Niklas	NuVa:n ed.	4
Kujala Saara	NuVa:n ved.	-
Jussinmäki Jari, kaupunginjohtaja		5
Hölsö Jaana, pöytäkirjanpitäjä		5
Laine Heidi, tekninen sihteeri		5

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Vuoden 2021 kuntavaaleissa valittiin kaupunginvaltuustoon ajalle 1.8.2021-31.5.2025 yhteensä 35 valtuutettua, jotka jakaantuivat puolueittain seuraavasti: Kansallinen Kokoomus 10 valtuutettua, Suomen Keskusta 8 valtuutettua, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 7 valtuutettua, Vasemmistoliitto 2 valtuutettua, Vihreä liitto 3 valtuutettua, Suomen Kristillisdemokraatit 1 valtuutettu ja Perussuomalaiset 4 valtuutettua.

Valtuutettu Mäkinen ilmoitti 18.8.2021 kokouksessa eroavansa Perussuomalaisien valtuustoryhmästä ja perustavansa oman valtuustoryhmän: ryhmä Mäkinen.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Valtuusto käsitteli vuoden aikana mm. seuraavat asiat:

8.2.

- Hyväksyttiin Paimion kaupungin kotouttamisohjelma.
- Uusittiin pakolaisten vastaanottosopimus V-S Ely-keskuksen kanssa
- Hyväksyttiin yhteistoimintasopimukset maahanmuuttajien kotoutumisen järjestämisestä Kaarinan kaupungin ja Sauvon kunnan kanssa.
- Perustettiin kuusi erityisopettajan virkaa.
- Tehtiin hankintapäätös tilintarkastuspalveluista tilivuosille 2023-2026.

19.4.

- Hyväksyttiin Ampeeritien asemakaavan muutos
- Hyväksyttiin Turun Seudun Vesi Oy:n osakkeenomistajien yksimielinen päätös koskien yhtiöjärjestysmuutosta ja osakassopimuksen toisen täydennys sopimuksen solminen.
- Hyväksyttiin Turun seudun puhdistamon suunnattu maksuton osakeanti.

7.6.

- Nimettiin kaupunginhallitus toimikaudeksi 1.6.2023 - 31.5.2025
- Hyväksyttiin Koivulinnan ja Maurizintien asemakaavamuutokset
- Hyväksyttiin Koivulinnan asemakaava-alueen tonttien luovutusehdot
- Hyväksyttiin Paimion kaupungin sekä Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän vuoden 2022 tilinpäätökset ja myönnettiin vastuuvapaus tilivelvollisille tilikaudelta 1.1.-31.12.2022.
- Hyväksyttiin Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän tilinpäätös ja loppuselvitys ajalta 1.1.- 30.4.2023.
- Hyväksyttiin Paimion Vesihuolto Oy:lle myönnetyn lainan takaisinmaksusuunnitelma
- Hyväksyttiin kiinteistön ostaminen Varsinais-Suomen aikauiskoulutussäätiöltä.

27.9.

- Myönnettiin omavelkainen takaus KAS Kodit Oy:n lainalle
- Päätettiin ostaa 3ha määräala Koivulinnan alueen pohjoispuolelta
- Vahvistettiin yritystonttien luovutusehdot
- TE-palvelut 2024 uudistuksen yhteistoimintasopimuksen ja suunnitelman hyväksyminen

15.11.

- Hyväksyttiin vuoden 2024 talousarvio ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelma
- Vahvistettiin vuoden 2024 tuloveroprosentiksi 8,20%.
- Vahvistettiin kiinteistöveroprosentit vuodelle 2024
- Hyväksyttiin Turun Seudun Vesi Oy:n yhtiöjärjestyksen muutos ja maksuton osakeanti
- Määriteltiin johtavassa asemassa oleva viranhaltijat
- Avaavan taseen vahvistaminen hyvinvointialueiden perustamisesta johtuen.

KUNTAYHTYMÄT, JOIHIN PAIMION KAUPUNKI KUULUU JA KAUPUNGIN EDUSTAJAT TOIMIELIMISSÄ:**Kokoonpanot**

Peimarin koulutusyhtymän yhtymävaltuusto

Murto Sari jäsen
Virtanen Melina varajäsen

Vairinen-Salmela Johanna jäsen
Särvä Joonas varajäsen

Toivonen Jarmo jäsen
Sami Lehto varajäsen

Ylitalo Jouni jäsen
Heurlin Eeva varajäsen

Salon seudun koulutuskuntayhtymän valtuusto

Tiittanen Tiia-Mari jäsen
Kronbäck Pirkko-Liisa varajäsen

Jätinvuori Marita jäsen
Haanpää Klaus varajäsen

Koriseva Piia jäsen
Reponen Terhi varajäsen

Varsinais-Suomen maakuntavaltuusto

Ansio Sanna-Maija jäsen
Kaarlela Markus varajäsen

Koriseva Piia jäsen
Reponen Terhi varajäsen

Murto Sari jäsen
Virta Timo varajäsen

Varsinais-Suomen kiinteistö kuntayhtymän yhtymähallitus

Vuorela Heli jäsen
Sari Rannikko varajäsen

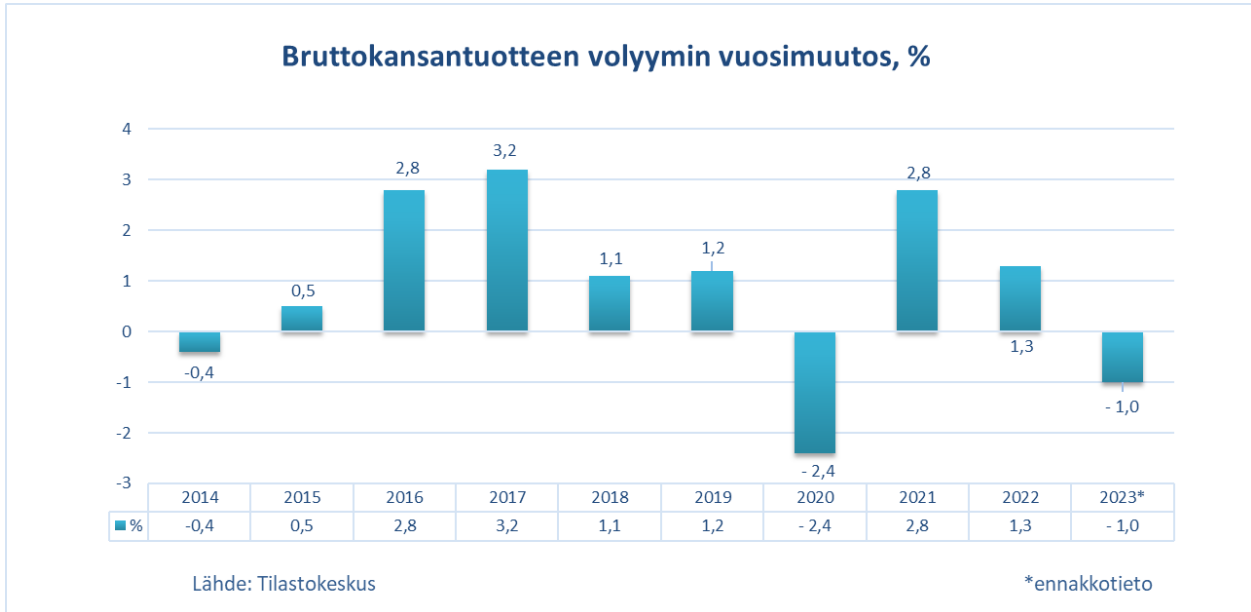
Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän hallitus 1.1.- 30.4.2023

Kuosmanen Sari	Puheenjohtaja
Hallisto Reijo	varajäsen
Hongisto Silja	jäsen
Backman Rami	varajäsen
Huhtala Päivi	jäsen
Rannikko Sari	varajäsen
Lattu Mira	jäsen
Mäkiö Sari	varajäsen
Niemi Mikko	jäsen
Laitinen Seppo	varajäsen
Taipaleenmäki Joonas	jäsen
Tuominen Annica	varajäsen
Rautio Rauno	jäsen
Ruohonen Aleks	varajäsen

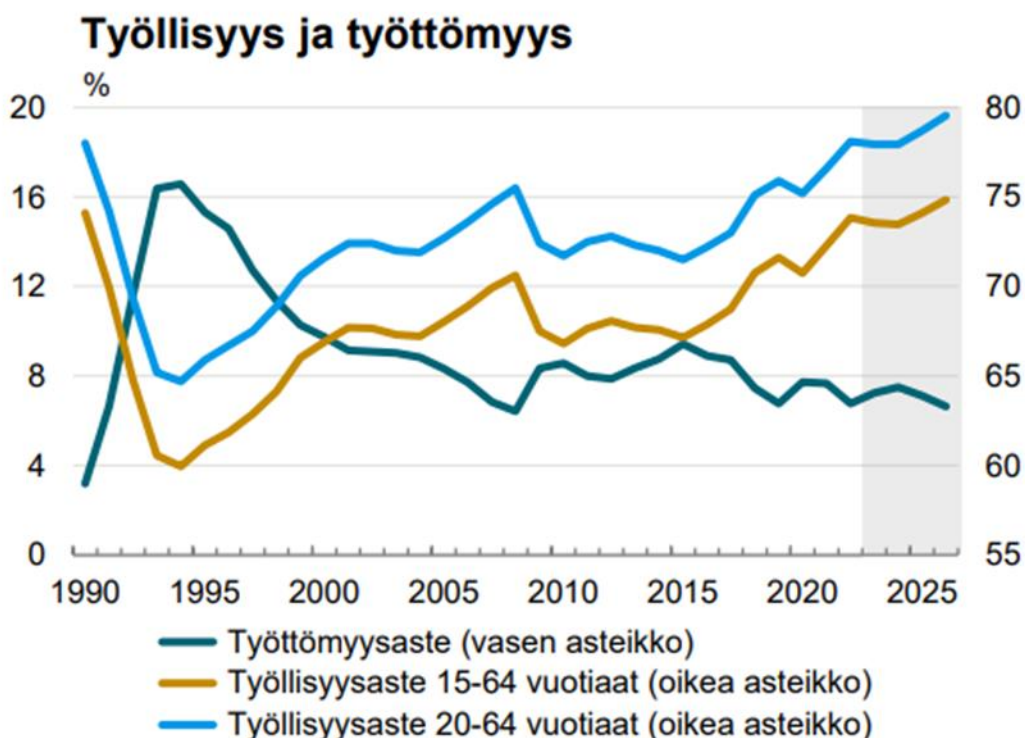
1.1.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Päättynyt vuosi oli neljäs hyvin poikkeuksellinen peräkkäin. Koronan muuttuessa normaaliksi influenssaksi 2022, tilalle tuli Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Eurooppaan energiakriisi. Euroalueen taloudellinen toiminta kasvoi vaimeasti vuoden 2023 alkupuoliskolla, vaikka teollisuudessa oli hyvä tilauskanta ja energian hinnannousu laantui. Rahapolitiikka oli kireää, yritysten ja kuluttajien luottamus talouteen oli heikkoa ja ulkoinen kysyntä väheni euron vahvistuessa. Maailmantalouden kehitys oli epävarmaa liittyen muun muassa hintojen suurten muutosten ja rahapolitiikan vaikutusten epävarmuuteen. Geopolitiikkaan ja ympäristöön liittyvät negatiiviset riskit lisäsivät epävarmuutta ja talouden häiriöitä.

Suomen talouden vuoden 2022 jälkipuoliskolla alkanut hiipuminen jatkui 2023. Talouden taantuma syveni vuoden jälkipuoliskolla. Suomi kärsi korkojen noususta selvästi euroalueen verrokkimaita enemmän. Rakennusalan lama on taantuman keskeisin selittäjä, muu osa taloudesta oli suunnilleen nollakasvussa. Hintojen ja korkojen nousu vähensi kotitalouksien kulutusta ja yksityisiä investointeja. Vuonna 2023 Suomen bruttokansatuote laski 1,0%.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaita työllisiä oli keskimäärin 2,6 milj. ja työttömiä 204 000 vuonna 2023. Työllisiä miehiä oli 5 000 vähemmän ja työllisiä naisia 14 000 enemmän kuin vuonna 2022. 20-64-vuotiaiden työllisyysaste oli 77,9 % vuonna 2023, mikä on 0,2%-yksikköä pienempi kuin 2022. Työttömyysaste oli keskimäärin 7,2%, mikä on 0,4%-yksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömiä on 12 000 vähemmän kuin 2022. Nuorten (15-24-vuotiaiden) työttömyysaste oli 16,2%, mikä on 2,0 %-yksikköä enemmän kuin edellisvuonna. Vuoden 2023 lopulla noin puolella työvoimaa hakeneista toimipaikoista oli vaikeuksia löytää työntekijää avoinna olleeseen työpaikkaan. Vaikka työvoiman kysyntä on jonkin verran vähentynyt, on työvoiman saatavuudessa edelleen ongelmia. Eniten saatavuusongelmia on sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista ja majoitus- ja ravitsemusalalla. Työvoiman ylitarjontaa on ollut erityisesti myyjien, yleissihteerien, kirvesmiesten ja rahdinkäsittelijöiden ammateissa.

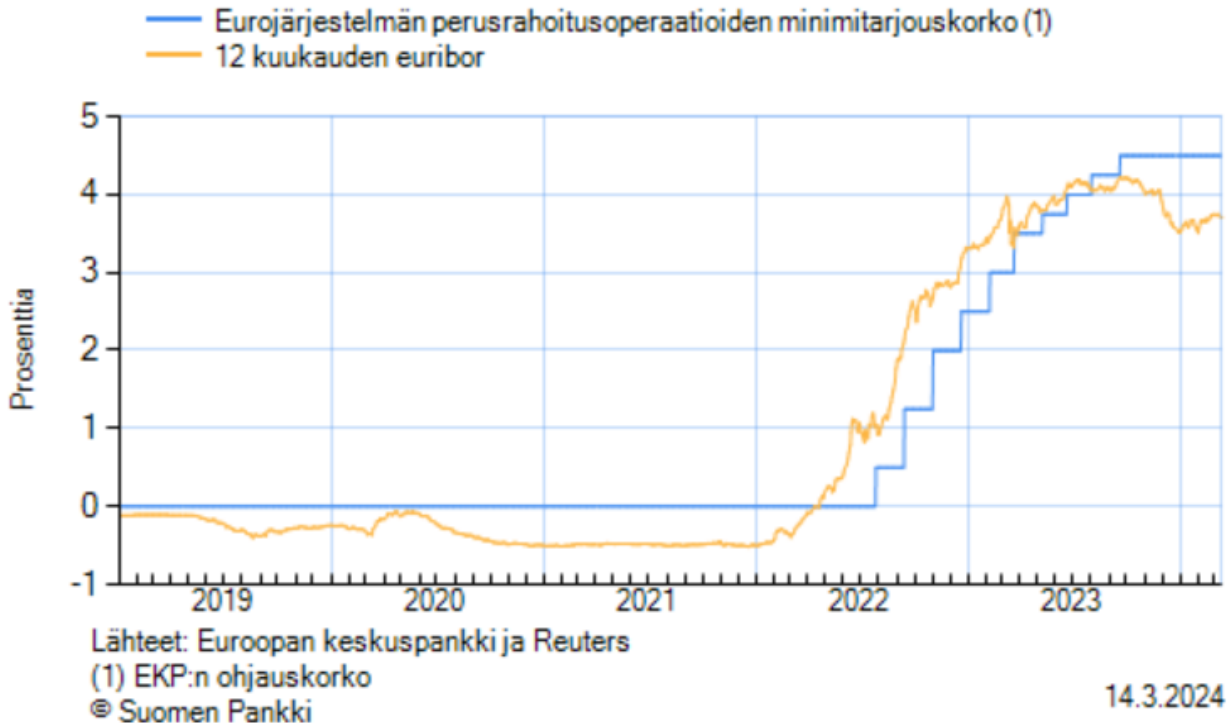

Lähde: Tilastokeskus, VM

Kuluttajahintojen keskimääräinen vuosimuutos (inflaatio) oli 6,2% vuonna 2023. Vuoden 2022 vastaava luku oli 7,1%. Kaksi vuotta noussut inflaatio kääntyi laskuun vuoden 2023 aikana. Vuoden 2024 helmikuussa inflaatio oli 1,1%.

Keskuspankit aloittivat ohjauskorkojen nostamisen kesällä 2022 hillitäkseen inflaatiota. Korkojen nousu jatkui syksyyn 2023 asti. Vuoden 2023 aikana korkojen nousu tasaantui ja asuntolainojen yleinen viitekorko oli 3,513% vuoden 2023 lopulla (2022: 3,291%, 2021: -0,501%). EKP:n ohjauskorko oli 0% maaliskuusta 2016 heinäkuuhun 2022, sen jälkeen EKP on nostanut ohjauskorkoa 10 kertaa 4,5%:iin. Euroopan keskuspankin viimeisin koronnosto oli syyskuussa 2023 ja odotukset korkojen laskusta vuoden 2024 aikana ovat vahvat.

Euroopan keskuspankin ohjauskorko ja 12 kuukauden euribor

Kunnallistalouden kehitys

Valtiovarainministeriön keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan kuntatalous oli vahva vuonna 2023, joskin vertailua aiempiin vuosiin vaikeuttaa sote-uudistus. Manner-Suomen kuntien vuosikate oli yhteensä laskettuna 2000-luvun vahvin. Vuosikate ylitti selvästi poistot ja nettoinvestoinnit. Siitä huolimatta 12 kunnan vuosikate oli negatiivinen, se on kaksi vähemmän kuin vuotta aiemmin (14). Kuntien tilikauden tulos oli selvästi positiivinen. Hyvä vuosi johtui pääosin sote-uudistuksen ns. verohännästä.

Sote-uudistus vaikeuttaa talouden vertailua aiempiin vuosiin etenkin verotulojen, valtionosuuksien sekä toimintatuottojen ja –kulujen osalta. Kuntien toimintakulut yli puolittuivat: muutos -52,3% vuoteen 2022. Kuntien toimintatuotot laskivat -26,0%.

Kuntien yhteenlaskettu lainakanta väheni vuoden 2023 aikana ja oli 18,45 mrd. euroa (2022: 18,69 mrd.€). Asukasta kohden laskettu kuntien lainakanta oli 3334 euroa, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 3378 euroa.

Vuonna 2023 kuntien keskimääräinen verotuloilla painotettu tuloveroprosentti oli 7,37% (2022: 20,01%). Sote-uudistuksesta johtuen kaikkien kuntien vuoden 2022 tuloveroprosentista leikattiin 12,64%-yksikköä, joka siirtyi valtion verotukseen, muita muutoksia veroprosentteihin ei voinut tehdä. Efektiiivinen veroaste oli 5,69% (2021:14,52%). Efektiiivinen veroaste tarkoittaa ”todellista” veroastetta eli maksuunpantujen verojen suhdetta tuloihin. Kun tuloista tehdään vähennykset kuten matka- ja tulothankkimiskustannukset sekä ansiotulo- ja perusvähennykset ja verosta vähennetään esim. työtulo- ja kotitalousvähennykset sekä asuntolainan koron alijäämähyvyitys, jää jäljelle maksuunpannut verot. Korkein veroprosentti on Halsualla: 10,86 ja Manner-Suomen matalin on Kauniaisten 4,36. Yleisin veroprosentti 8,37 on 47 kunnassa.

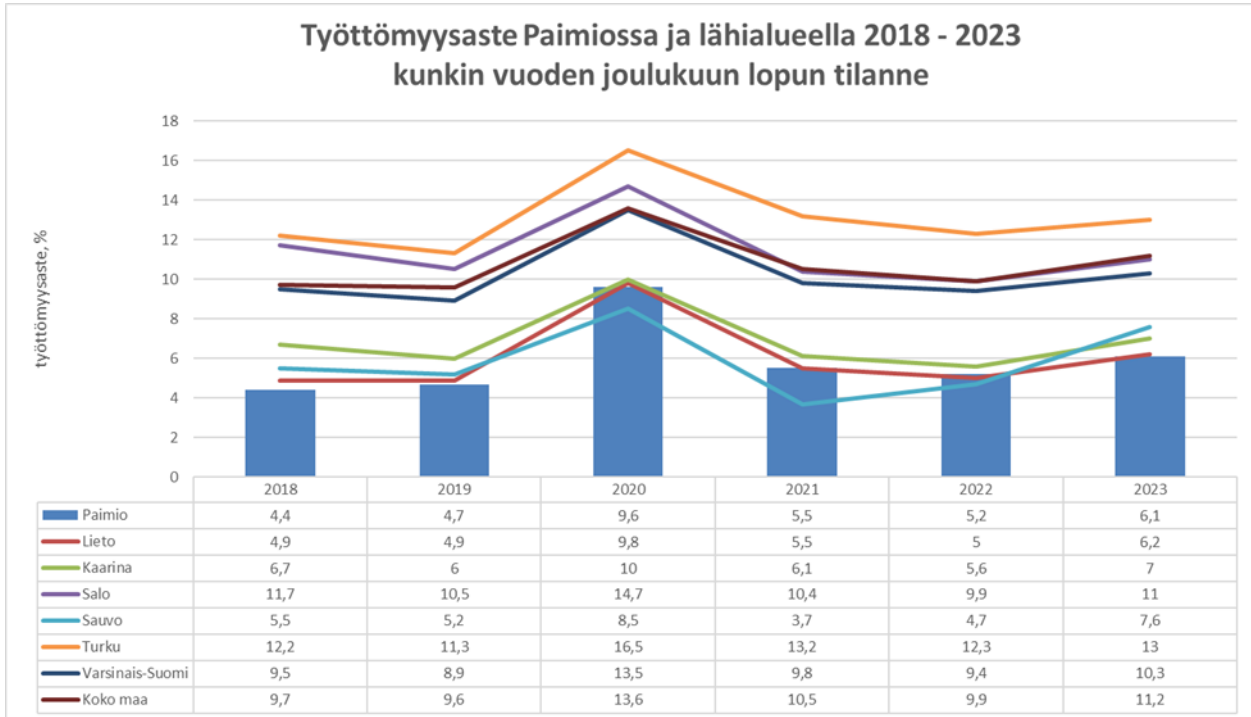
Oman talousalueen työllisyyden kehitys

Loppuvuodesta tehdyn kyselyn perusteella varsinais-suomalaisten yrittäjien vuoden takainen jyrkkä lasku talousodotuksissa on selätetty ja yrittäjät näkevät tulevan vuoden pääosin parempana. Vain henkilöstön määrään liittyvät odotukset ovat laskeneet viime vuodesta, mutta ovat edelleen historiallisen keskiarvon tuntumassa. Muilla mittareilla, liikevaihto, kannattavuus ja investoinnit, mitattuna talousodotukset ovat aavistuksen viimevuotista toiveikkaampia.

Varsinais-Suomen työttömyys kasvoi vuoden 2023 aikana. Vuoden 2023 lopulla työttömiä työnhakijoita oli 23 700, se on 2 200 (10%) enemmän kuin vuoden 2022 lopulla. Varsinais-Suomessa työttömyyden kasvuvauhti oli hitaampaa kuin koko maassa keskimäärin. Työttömien osuus työvoimasta oli joulukuun lopussa 10,3 % (9,4 % 12/2022). Varsinais-Suomen työttömyysaste oli vuoden 2023 lopulla pienempi kuin koko maan vastaava (11,2%). Varsinais-Suomessa työttömyys kasvoi Turunmaata lukuun ottamatta muissa seutukunnissa. Alin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (6,5 %) ja korkein Salon seutukunnassa (10,9%). Pitkäaikaistyöttömien määrän supistuminen pysähtyi joulukuussa.

Viime vuosina työvoiman kysyntä on ollut poikkeuksellisen vilkasta ja lähes kaikilla aloilla osaajia on haettu enemmän kuin edellisinä vuosina. Vuonna 2023 kysyntä tippui selvästi alavireisen talouden jarruttamana. Määrällisesti eniten työpaikkoja oli auki hoitosektorilla, vaikka paikkamäärä putosikin edellisestä vuodesta jonkin verran (11%). Työpaikkoja oli määrällisesti vielä suhteellisen runsaasti auki teollisuudessa sekä palvelualan töissä, jossa kysyntä laski vain 2 % edelliseen vuoteen verrattuna. Pahimmin työpaikkojen määrä notkahti edelliseen vuoteen verrattuna kaupanalalla (-52 %), hallinnollisissa tehtävissä (-45 %) ja puhtaissa myyntitehtävissä (-40 %), majoitus- ja ravitsemusalalla (-35 %) sekä siivousalan töissä (-35 %). Useimmilla toimialoilla työpaikkojen määrä on vähentynyt edellisvuotisista määristä todella reippaasti alaspäin. Uusia työpaikkoja oli joulukuussa auki 41% vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Verrattuna koko maan tasoon (11,2 %) on työttömyysaste sitä alempi 25 varsinais-suomalaisessa kunnassa. Työttömyysasteet olivat vuoden lopussa korkeimmat Turussa 13,0% (12,3 %) ja Loimaalla 11,5 % (8,7 %). Alhaisimmat työttömyysasteet olivat Ruskolla 4,8% (3,7%) ja Maskussa 5,6% (5,1%).

Paimion kaupungin talouden kehitys

Kaupungin asukasluku oli vuoden lopussa 11 238 henkilöä. Kasvua edelliseen vuoteen 100 asukasta. Vuonna 2023 Paimion luonnollinen väestömuutos oli negatiivinen, eli vuoden aikana syntyneitä oli viisi vähemmän kuin kuolleita. Kuntien välinen muuttoliike on -14 asukasta. Asukasmäärän kasvu tuli maahanmuutosta: nettomuutos +122, josta suurin osa ukrainalaisia. Kaupungin väkiluku on kasvanut kymmenessä vuodessa yhteensä 648 asukkaalla eli keskimäärin noin 0,6 % vuodessa.

Paimion työvoiman määrä oli vuoden 2023 lopulla 5157 henkilöä, kun se vuotta aiemmin oli 5115 henkilöä. Avoimia työpaikkoja oli 43, se on 39 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2023 lopussa työttömiä työnhakijoita oli 314, kun heitä oli vuotta aiemmin 264. Työttömyysaste oli vuoden lopussa 6,1 % (2022: 5,2 %), se on maakunnan kolmanneksi alhaisin.

Paimion on panostanut elinkeinotoimintaan palkkaamalla elinkeinojohtajan. Yhteistyö paikallisten yritysten ja yrittäjien kanssa on vakiintunutta ja monipuolista. Marraskuussa 2023 tehdyssä Yrittäjien maakuntakyselyssä Paimio sijoittui eri luokissa kärkipäähän, joskin sijoitukset olivat hieman heikentyneet edellisvuoteen verrattuna. Yrittäjyysilmapiirissä Paimio tipahti kakkossijalta neljänneksi, samalle sijalle kuin 2021. Yrittäjien arvioissa oman kunnan ja yritysten välisestä yhteistyöstä Paimio sijoittui kolmanneksi, edellä Lieto ja Naantali.

Paimion elinkeinotoiminnassa on panostettu kiertotalousliiketoiminnan saamiseen YksYkkösen teollisuusalueelle. Marraskuussa 2021 toiminnan aloitti poistotekstiilien kiertotalouslaitos Jukantiellä. Laitoksessa on toiminut saman katon alla yritysten poistotekstiiliä käsittelevä Rester Oy ja kotitalouksien poistotekstiiliä käsittelevä Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH). Vuoden 2023 aikana myytiin yksi yritystontti.

Pääosa Paimion yrityksistä on pieniä alle 10 henkilöä työllistäviä. Sivulla 23 näkyvässä Paimion suurimpien yksityisten yritysten epävirallisessa taulukossa on mukana 33 yritystä, vuoden 2023

työntekijämäärä oli 919, se on 52 vähemmän kuin ko. yrityksillä vuotta aiemmin. Vähennys tulee kolmesta teollisuusyrityksestä.

Vuoden 2023 aikana valmistui yhteensä 21 omakotitaloa, kaksi paritaloa ja neljä rivitaloa. Kerrostaloasuntoja ei valmistunut. Kaupunki myi yhden omakotitontin ja vuokrasi neljä (2022:7+8 tonttia). Vuoden 2022 lopussa kaupungilla oli myyntivalmiita pientalorakentamisen tontteja 37 kpl (2022: 40).

1.1.4. Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset muutokset toiminnassa

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhalle siirtyi kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan vastuualueen tehtävät ja henkilöstö: hallinto, sosiaalityö, vanhuspalvelut ja kotihoito sekä terveydenhuolto. Kaupungin henkilöstä Varhalle siirtyi noin 100. Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän siirryttyä Varhalle, kuntayhtymä purkautui. Paimion terveyskeskuskiinteistö siirtyi kaupungin omistukseen. Paimion kaupunki vuokraa Varhalle tiloja terveyskeskusta, kaupungintalolta sosiaalitoimen entisiä tiloja ja oppilashuollontiloja. Tietohallinto on toimittanut Varhalle palveluja vuoden aikana.

Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota Ukrainaan ajoi miljoonia kansalaisia pakoon maastaan. Paimioon tulleille peruskouluikäisille järjestettiin valmistavaa opetusta kevästä 2022 alkaen, jatkuen koko vuoden 2023 Vistan koululla ja lukuvuoden 2022-2023 aikana myös Jokelan koulussa. Vuoden 2023 aikana kaupunki toimi kuntamallin mukaisen majoituksen järjestäjänä ukrainalaisille erityisen suojelun tarpeessa oleville henkilöille. Migri lopetti kuntamallin mukaisen toiminnan 31.12.2023. Vuoden 2023 aikana 112 ukrainalaista haki ja sai kotikuntaoikeuden Paimioon.

Olennaiset tuloperusteiden muutokset

Hyvinvointialueuudistuksesta johtuen kaikkien manner-Suomen kuntien vuoden 2022 veroprosenteista leikattiin 12,64%-yksikköä vuodelle 2023: Paimion kunnallisveroprosentti oli 8,11. Kunnallisverotilitykset käytännössä puolittuivat 2023 verrattuna edelliseen vuoteen: ne olivat 21,9milj. euroa, kun ne 2022 olivat 43,6milj. euroa. Vuoden 2023 valtionosuudet puolittuivat vuoteen 2022 verrattuna, ollen 10,2milj. euroa. Vuoden 2023 marraskuussa selvisi, ettei 12,64%-yksikön kunnallisveron leikkaus ollut riittävä, vaan tulevien vuosien valtionosuuksista tulee tehdä lisäleikkauksia valtakunnan tasolla noin 500 milj. eurolla.

Investoinnit

Vuoden 2023 nettoinvestoinnit olivat talousarviomuutosten jälkeen 6,0 milj. euroa ja toteutuneet nettoinvestoinnit olivat 6,0 milj. euroa. Alkuperäisen talousarvion talonrakennuksen investointimenoista vähennettiin 1,4 milj. euroa, johtuen pääosin Oinilan päiväkodin rakennushankkeen siirtymisestä vuodelle 2024.

Investoinneista 2/3 (3,9milj.€) kohdistui talonrakennukseen, jossa merkittävin hanke oli uimahallin peruskorjaus (3,0 milj.€). Julkisessa käyttöomaisuudessa (1,6milj.€), suurimpia hankkeita olivat Paimiontien kiertoliittymä, Koivulinnan alueen kunnallistekniikan rakentaminen ja Vista koulun kentän uusiminen.

Tilinpäätöksen vaikutus kuluvan vuoden talousarvioon ja arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.

Paimion vuosien 2020 - 2022 tulokset olivat ylijäämäisiä. Vuoden 2023 talousarvio laadittiin 1,3 milj. euroa ylijäämäiseksi. Ennakoitua suuremman verorahoituksen (verot ja valtionosuudet) myötä tilikauden ylijäämää kertyi 2,4milj. euroa. Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä on 16 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarvio laadittiin 0,7milj. euroa alijäämäiseksi. Vuoden 2024 alussa päivittyneiden veroennusteiden mukaan kaupungin alijäämä tulee kasvamaan, verotilitysten ollessa arvioitua pienempiä. Muilta osin talousarvion toteutuessa, alijäämäksi tullee noin 1,4 milj. euroa. Kaupunginhallitus antoi 13.3.2024 kokouksessaan toimialoille ohjeen talouden sopeuttamistoimien aloittamisesta. Toimien tavoitteena on lisätä tuloja ja karsia menoja, vähimmäistavoitteena kustannusten kasvun hillintä. Tulevien vuosien valtionosuuksiin sisältyy epävarmuustekijöitä, johtuen sote-uudistuksen yhteydessä tehdyn kunnallisveroleikkauksen (-12,64%-yksikköä) osoittauduttua liian pieneksi ja valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta johtuen.

Yleistä

Vuosi, josta Paimion ikä lasketaan	1 325
Väkiluku 31.12.2023	11 238
Pinta-ala	240,2 km ²
- maapinta-ala	239,4 km ²
- vesipinta-ala	0,8 km ²
Veroprosentti 2023	8,11 %

Hallinnollinen asema

Aluehallintovirasto	Lounais-Suomen
Käräjäoikeus	Varsinais-Suomen
Kansaneläkelaitos	Läntinen vakuutuspiiri
Metsäkeskus	Läntinen palvelualue
Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus	Varsinais-Suomen
Hyvinvointialue	Varsinais-Suomen
Puolustusvoimat	Lounais-Suomen aluetoimisto

Väestö

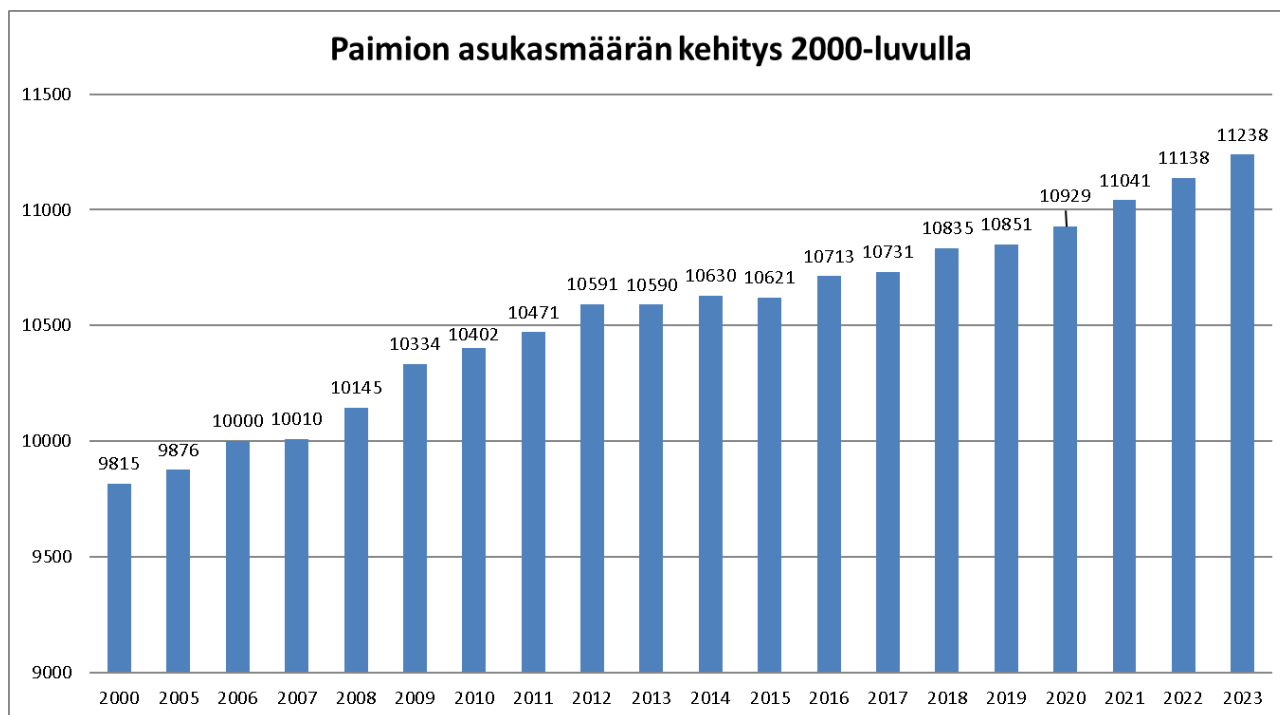
Väkiluku vuoden 2023 lopulla oli 11 238 kun se vuotta aiemmin oli 11 138 asukasta.

Väestön ikärakenne 31.12.:

Ikäryhmä	2022		2023	
	Lukumäärä	%	Lukumäärä	%
0-14	2094	18,8	2094	18,6
15-64	6488	58,3	6561	58,4
65-	2556	22,9	2583	23,0
Yhteensä	11 138	100,0	11 238	100,0

Väestömuutokset vuodesta 2013 alkaen

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Luonnolliset väestönmuutokset											
Syntyneet	135	119	106	114	107	100	95	95	120	96	99
Kuolleet	123	81	99	100	93	86	80	104	93	108	104
Netto	12	38	7	14	14	14	15	-9	27	-12	-5
Kuntien välinen muuttoliike											
Kuntaan	486	514	535	547	559	637	553	636	634	606	516
Kunnasta	504	521	538	469	572	564	557	574	563	544	530
Netto	-18	-7	-2	78	-13	73	-4	62	71	62	-14
Maahan- ja maastamuutto											
Kuntaan	19	17	15	27	29	38	27	24	29	60	135
Kunnasta	18	10	28	26	15	21	20	0	18	16	13
Netto	1	7	-13	1	14	17	7	24	11	44	122
Väestönlisäys yhteensä											
Henkilöä	-5	38	-8	93	18	104	18	77	109	94	103
%	0,0	0,4	-0,1	0,9	0,2	1,0	0,1	0,7	1,0	0,9	0,9
Korjaus	4						-2	1	3	3	-3
VÄKILUKU	10 590	10 628	10 620	10 713	10 731	10 835	10 851	10 929	11 041	11 138	11 238

Elinkeinoelämä

JULKISET TYÖNANTAJAT	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	Paimion työpaikkakunnakseen ilmoittaneet työntekijät							518
<i>KTO Kehitysvamma-alan tuki -ja osaamiskeskus V-S erityishuoltopiiri</i>	565	650	604	630	665	596	705	
<i>Paimion-Sauvon Terveyskeskus</i>	83	84	88	91	94	99	106	
Paimion kaupunki (teoreettinen htv)	557	508	508	512	516	541	550	471
Paimion seurakunta	25	25	24	29	30	30	27	26
Maaseutuopisto Livia Paimio	24	21	22	22	22	24	24	21
Posti (jakeluhenkilöstö)	15	15	14	14	14	11	11	11
Yhteensä	1269	1303	1260	1298	1341	1301	1422	576
Yhteisöjä, kpl	6	6	6	6	6	6	6	5

YKSITYISET TYÖNANTAJAT	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
SteraTechnologies Oy	96	100	84	88	84	107	101	104
Ansion Sementtivalimo Oy	100	142	142	142	125	125	102	90
ISS Palvelut Oy						55	61	57
Esperi Care Oy		28	29	29	36	46	46	48
S-Market Paimio	30	30	30	31	30	32	39	41
Verkanappulat Oy, Paimio	22	18	35	35	33	32	36	38
Lounais-Suomen Osuuspankki + Op koti Lounais-Suomi	17	14	13	14	18	13	33	36
Paimion Teurastamo Oy	41	40	37	40	35	37	37	35
Amomatic Oy	54	53	60	60	60	60	54	30
Mesera Cranes Finland Oy	31	25	29	37	32	35	31	30
Jonator Oy	27	27	22	26	29	30	31	30
Vilomix Finland Oy	23	23	25	25	27	27	29	29
Kramp Oy	22	20	23	21	20	21	25	26
Navix Oy	41	37	40	40	34	25	25	25
Vahasilta Oy	15	21	22	24	25	26	21	24
Neste Motorest	16	24	20	19	20	20	20	20
Onnikoti Armas (Mehiläinen)	17	17	15	14	20	20	20	20
Humana Finland Oy (Paimionmarkki)						20	20	20
Kiinteistöhuolto 3J Oy	14	23	15	17	17	17	19	20
Vistan Pesula Oy	23	25	22	23	18	16	18	20
K-Supermarket Paimio & Hannu Viitanen Oy	20	20	20	20	19	20	19	19
Familiar Oy, Veikkari	19	17	16	18	19	19	19	19
Maanrakennusliike Kivelä Oy	16	18	17	17	17	17	18	18
Paimion Kuljetus Oy	15	14	14	14	14	15	16	16
Kotileipomo Tanniset Oy	13	15	15	15	15	13	16	16
Lidl Suomi ky			15	15	16	19	16	15
Electric Power Finland Oy	47	55	12	11	10	10	15	15
Tokmanni Group Oy	13	13	13	12	12	14	15	14
Alitalon Vihannes Oy		10	10	10	10	12	15	13
Kuljetus Pertti J Leino Oy	12	14	14	14	14	15	14	11
Peimarin Rakennuspalvelu Oy					9	12	10	10
Kasvihuonerakennus J&P Kurki Oy	10	10	11	10	10	10	10	10
Eltel Networks Oy	22	18	18	18	20	23	20	0
Yhteensä	776	871	838	859	848	963	971	919
Yrityksiä, kpl	27	29	30	30	31	33	33	33

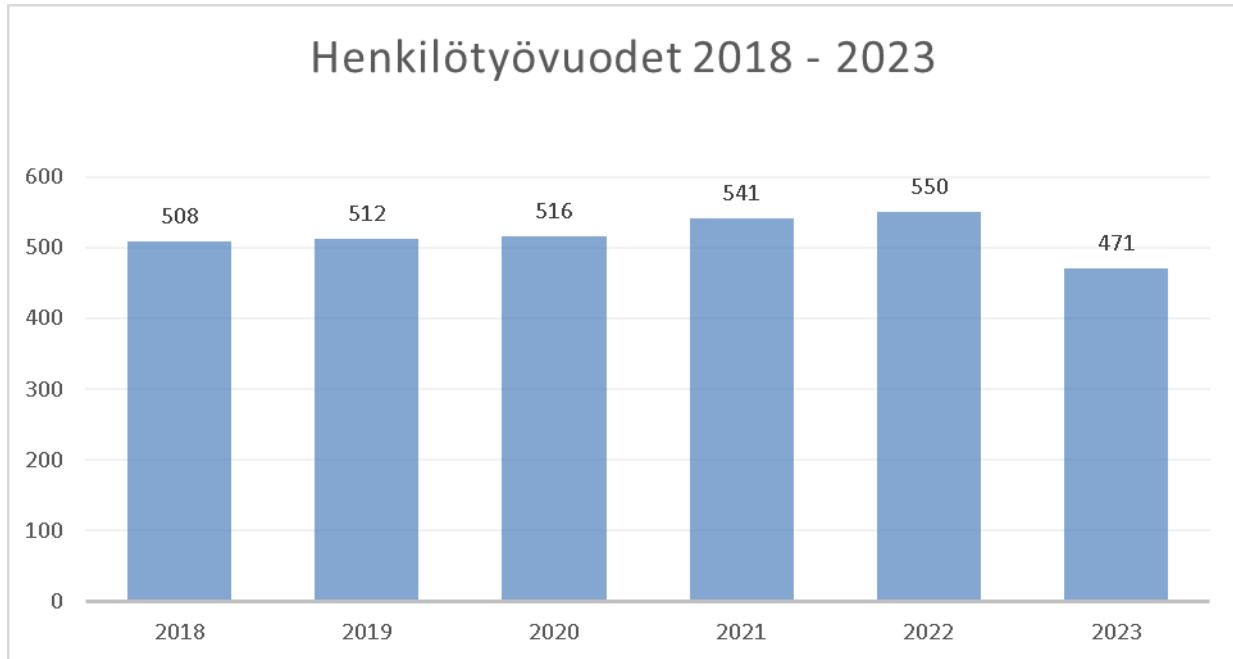
1.1.5. Henkilöstö

Paimion kaupungin henkilökunnan tekemää työmäärää kuvataan henkilötyövuosina.

Henkilötyövuodella tarkoitetaan täyttä työaikaa tekevän koko vuoden työskentelyä.

Henkilöstömäärän vaihtelu vuoden aikana ja osa-aikatyötä tekevien osuus henkilöstöstä vaikuttavat siihen, että henkilötyövuosi kuvaa paremmin vuoden aikana palvelussuhteessa ollutta työvoimaa

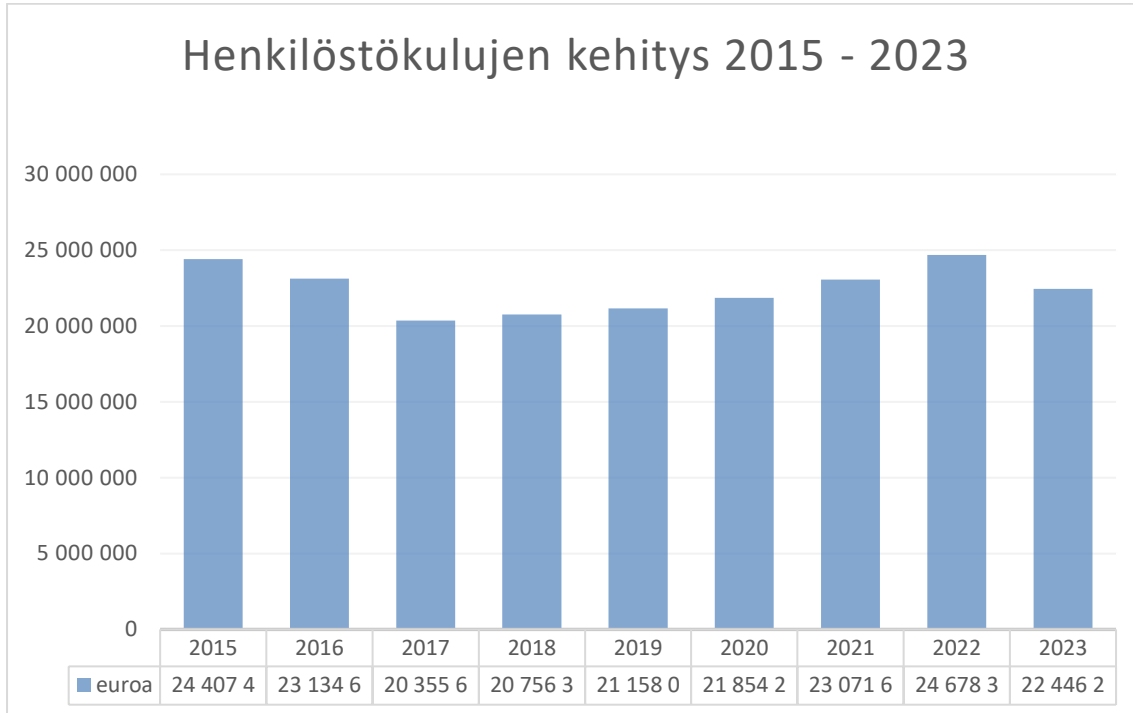
kuin henkilöstömäärä tietyinä päivinä. Yksi henkilötyövuosi on työaika, jonka yksi kokopäiväinen työntekijä tekee vuodessa. Osa-aikainen henkilö muutetaan henkilötyövuodeksi osaaikaprosenttiaan vastaavasti. Paimion kaupungin teoreettinen henkilötyövuosien määrä vuonna 2023 oli 471 htv (2022: 550).

	HTV1, henkilötyövuodet		
	2022	2023	muutos
Hallintopalvelut	37	45	21,6 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	99	0	-100,0 %
Sivistystyöpalvelut	372	384	3,2 %
Tekninen ja ympäristöpalvelut	42	42	0,0 %
YHTEENSÄ	550	471	-14,4 %

Työvoimavaltaisella kunta-alalla työvoimakustannukset muodostavat merkittävän osan kunnan taloudesta. Tilinpäätösvuoden palkat (kuvattu alla olevassa taulukossa) olivat 18,0 milj. euroa ja henkilösivukulut 4,4 milj. euroa, yhteensä henkilöstökulut olivat 22,4 milj. €. Kaupungin henkilöstökulut laskivat 9,3 % vuodesta 2022. Henkilötyövuodet laskivat 79 htv:llä (-14,4%). Hyvinvointialueelle siirtyi 99 henkilötyövuoden työpanos, joka vastasi 18% vuoden 2022 henkilötyövuosista. Henkilöstökulujen toteutuma talousarvioon nähden oli 100,1%.

Kunta-alan 2023-2024 virka- ja työehtosopimukseen sisältyi 1.6.2023 lukien 2,2% yleiskorotus, 0,7% paikallinen järjestely erä ja 1,2% paikallinen kehittämissuunnitelmaerä, sekä 30.6.2023 467 euron kertaerä, jonka päälle liitteen 5 työntekijöille 120€ euron kertaerä. Edellisenä vuonna palkkoja korotettiin 2,0 % yleiskorotuksella, tai vähintään 46 eurolla, 1.6.2022 lukien.

Laajemmin kaupungin henkilöstön tilannetta kuvataan vuoden 2023 henkilöstöraportissa.

1.1.6. Ympäristö- ja ilmastonäkökulmat tilinpäätöksessä

Paimion kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa Paimion ilmasto- ja ympäristöohjelman vuosille 2024-2027. Ohjelma on yleistason viitekehys kaupungin ilmasto- ja ympäristöasioille. Sen puitteissa toteutetaan osaprojekteja ympäristöasioiden jalkauttamiseksi kaupungin omissa sekä asukkaiden toiminnoissa. Ohjelma sisältää tavoitteita kaupungin toiminnan vastuullisuuden lisäämiseksi viisaan liikkumisen, kestävien hankintojen, resurssiviisauden ja materiaalikierron, luonnon monimuotoisuuden ja toimintakulttuurin muutoksen puitteissa.

Kestävän kehityksen työryhmä kokoontui vuonna 2023 neljä kertaa. Alkuvuosi työstettiin uutta ilmasto- ja ympäristöohjelmaa. Kesäkuussa nimettiin uudet jäsenet kestävän kehityksen työryhmään toimikaudelle 1.6.2023-31.5.2025. Loppuvuodesta aloitettiin ohjelman jalkauttamisen suunnittelu ja toteuttaminen mm. julkaisemalla ilmasto- ja ympäristöohjelmaa esittelevä video kaupungin nettisivuilla.

Hinkukuntana Paimion kaupunki on sitoutunut tavoittelemaan 80 % hiilidioksidipäästö-vähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2007 verrattuna. Tavoite on myös uuden ilmasto- ja ympäristöohjelman päästövähennystavoitteena. Tällä hetkellä vähennys on -38 % (vuodesta 2007 vuoden 2022 ennakkotietoon verrattuna). Vähennystä edellisvuoteen on 5 % (vuodesta 2021 vuoden 2022 ennakkotietoon verrattuna).

Ilmasto- ja ympäristötavoitteita resurssiviisauden ja materiaalikierron osalta on toteutettu kiinteistöpalvelujen tulosalueella, jossa energiansäästötoimet kaupungin kiinteistöissä ovat oleellinen osa toimintaa ja sitä myös jatkossa. Vuonna 2023 kaupungintalon, Yläkoulun ja Tapiolan päiväkodin katoille asennetut aurinkopaneelit ovat tuottaneet sähköä noin 132 MWh (vuonna 2022 163,6 MWh). Paimion kaupunki teki ensimmäisen KETS (Kuntien energiatehokkuussopimus) raportoinnin keväällä 2023.

Paimion kaupunki on pyrkinyt edelleen aktiivisesti edistämään kiertotaloutta ja siihen liittyvän yritystoiminnan saamista Paimioon. Kiertotalousteemaan liittyi elokuussa ensimmäistä kertaa järjestetty muotiviikko, joka kokosi yhteen muotialasta kiinnostuneita ja alan asiantuntijoita tekstiilikierrätysteeman äärelle.

Viisaan ja vähäpäästöisen liikkumisen edistämiseksi kaupunki pääsi mukaan Turun seudun joukkoliikenteeseen eli Föliin, jonka toiminta alkaa 1.7.2024. Työsuhdepolkupyörän käyttöönotto on viivästynyt. Lisäksi kaupungin tekniselle puolella on käytössä leasingsähköauto.

Luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi Paimion kaupunki on jatkanut vieraslajien torjuntaa. VieKas-LIFE hanke päättyi 2023, ja torjunta jatkuu Paimion kaupungin omana työnä. Hankkeen jättiputken torjuntakohteita on Paimiossa yhteensä 19 kpl.

Vuonna 2021 havaitun haitallisen vieraslaji kiehkuravesiruton torjuntaa jatkettiin sukeltajatyönä Hiekkahelmessä. Hiekkahelmen torjuntahanke laajeni sukeltajatyönä myös alueen muiden lampien kartoituksena, joista muutamista löytyi lisää kiehkuravesiruttoa. Kainuun ELY-keskukselta on saatu avustusta vuosille 2022–2024.

Ankkalammen kiehkuravesiruton torjuntahanke alkoi hankkeelle saatujen ympäristö- ja vesiluvan puitteissa. Hanke alkoi 2023 lammen pumppaamisella tyhjäksi, lisäksi joitain ruoppausmassoja saatiin vietyä jo pois lammen pohjasta. Varsinais-Suomen ELY avusti hanketta 27 000 eurolla.

Kaupunki oli mukana Valonian koordinoimassa seitsemän varsinaissuomalaisen kunnan yhteisessä perinnebiotooppien kunnostamis- ja ennallistamishankkeessa (Kunta-Helmi), johon haettiin jatkoa edelliseen, jo 2022 päättyneeseen hankkeeseen. Paimion osuus avustuksesta on noin 38 000 euroa. Paimiossa em. yhteishankkeeseen kuuluvat Vähäjoki-Karhunojan varsien perinnebiotooppikohteet, joihin pyritään saamaan tässä jatkohankkeessa laidunnusta (Jokelan koulu ja Vähäjokipolun varsi). Vuonna 2023 kumpaakin aluetta raivattiin vieraslajeista ja vesakosta.

Entisen jätevedenpuhdistamon alueelle on tehty suunnitelma lintulavasta, mutta toteuttamista tai rakennustyötä ei vielä ole aloitettu.

Ympäristöohjelman ja Hinku-tavoitteiden toteuttamiseksi ja edistämiseksi, työryhmien toiminnan, Helmi-hankkeiden koordinoimiseksi sekä ympäristöviestinnän lisäämiseksi ja tehostamiseksi vuonna 2023 oli ympäristötoimessa palkattuna osa-aikainen (80 %) projektisuunnittelija.

1.1.7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston edellyttämän ohjeen mukaan kaupunginhallitus esittää arvionsa merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muita toiminnan kehittämiseen vaikuttavia seikkoja.

Lautakunnat ovat arvioineet oman toiminnan osalta olennaisia riskitekijöitä ja ne on selostettu ko. lautakunnan kohdalla kohdassa 2.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä käyttötalouden toteutuminen.

Talouden epävakauden vaikutukset

Päättynyt vuosi oli neljäs hyvin poikkeuksellinen peräkkäin. Koronan muuttuessa normaaliksi influenssaksi 2022, tilalle tuli Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja Eurooppaan energiakriisi. Suomen talouden vuoden 2022 jälkipuoliskolla alkanut hiipuminen jatkui 2023. Talouden taantuma syveni vuoden jälkipuoliskolla. Hintojen ja korkojen nousu vähensi kotitalouksien kulutusta ja yksityisiä investointeja.

Korkojen lasku, inflaation hidastuminen ja palkankorotukset lisäävät kotitalouksien ostovoimaa ja osaltaan kääntävän talouden kasvuun vuoden 2024 aikana. Työllisyyden heikkeneminen huonontaisi talouden kasvua. Vuosi 2024 on käynnistynyt mollivoittoisesti työtaistelujen sävyttämänä, talouden elpyminen painottunee vasta loppuvuoteen. Nähtäväksi jää millaisen perinnön talven työtaistelut jättävät tuleviin sopimusneuvotteluihin.

Julkisen talouden tilanne on kääntymässä heikompaan. Julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan kasvavan 3,5%:iin suhteessa bkt:hen vuoden 2024 aikana toisaalta hitaan verotulojen kasvun ja toisaalta nopean menojen kasvun vuoksi. Valtion ja paikallishallinnon alijäämien ja hitaan talouskasvun seurauksena velkasuhde jatkaa kasvuaan. Se ei ole kääntymässä laskuun näköpiirissä olevalla talouden kehityksellä.

Kuntasektorin toimintaan vaikuttavia uudistuksia

Sosiaali- ja terveydenhuollon, oppilashuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 alkaen. Vaikutukset kuntien toimintaan ja talouteen historiallisen suuret: toimintakulut, valtionosuudet ja verotilitykset puolittuivat vuoden 2023 aikana. Vuoden 2024 aikana valtionosuudet tulevat edelleen laskemaan.

Vuoden 2024 aikana valmistellaan 1.1.2025 voimaantulevaa työllisyyspalveluiden uudistusta, jossa työvoimapalveluista siirtyy TE-palveluilta kunnille. Paimio on mukana Turun työllisyysalueessa.

Vuoden 2025 alusta, yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa, tulee voimaan uudistettu kotoutumislaki, jossa on huomioitu muuttunut toimintaympäristö (mm. hyvinvointialue- ja TE-uudistus). Kotoutumislain uudistuksen tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllisyyttä tukevia valmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan.

Lisäksi valmisteilla on peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän uudistaminen, siten että uusi järjestelmä olisi voimassa vuoden 2026 alusta. Syksyllä 2022 asumisen kustannusten yleisen nousun vuoksi keskeytetty kiinteistöverouudistus, jonka tavoitteena on korjata kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan, on otettu uudelleen valmisteluun.

Henkilöstöriskit

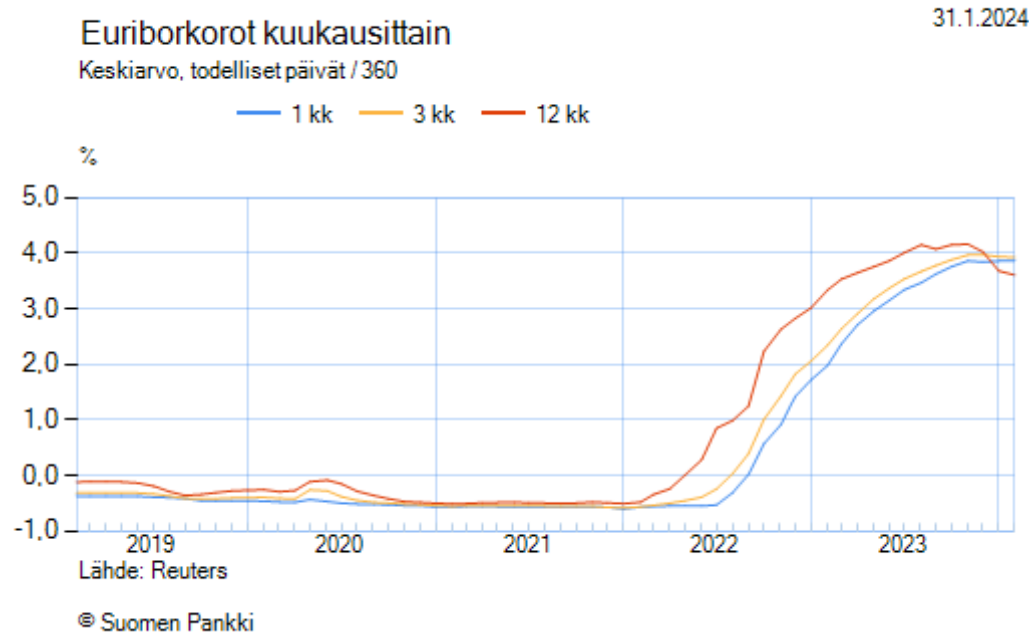
Joillakin toimialoilla, erityisesti varhaiskasvatuksessa, pätevän ja ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus on ollut vaikeaa. Monet organisaation tehtävistä ovat henkilöriippuvaisia ja pitkäaikaiset poissaolot heikentävät toiminnan laatua, huolimatta sijaistoimintojen kehittamisestä. Monin paikoin tiukka henkilöstöresurssointi vaarantaa organisaation kehittämiseen liittyvien prosessien läpiviemisen ja vaikuttaa henkilöstön jaksamiseen.

Rahoitusriskit

Kaupungin korollinen lainamäärä vuodenvaihteessa oli 53,5 milj. euroa, nettovelkaa on 52,3 milj. euroa. Lainamäärä kasvoi 2,1 milj. eurolla, summaan sisältyy 1,9milj. euroa Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymältä siirtyneitä lainoja. Lainamäärästä pitkäaikaisten velkakirjalainojen osuus oli 26,5 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen (kuntatodistus) määrä on 27 milj. euroa. Vuoden lopulla kiinteäkorkoisten lainojen osuus on 25,9 milj. euroa eli noin 49% (2022: 56 %).

Vuoden 2022 aikana alkanut korkojen nousu jatkui vuoden 2023 loppupuolelle asti. Korot nousivat yli 4,5%-yksikköä: -0,5%:sta yli 4%:iin. 12kk Euribor kääntyi laskuun vuoden 2023 lopulla. Vuoden 2024 aikana korkotason arvellaan hieman laskevan. Korkotason muutoksilla on suuri vaikutus kaupungin korkomenojen suuruuteen, vaikka lainasalkun suojausaste vuoden 2023 lopulla oli yli 80%.

Poikkeukselliset tilanteet saattavat aiheuttaa rahamarkkinoilla häiriötilanteita, joilla on vaikutusta rahan hintaan tai saatavuuteen. Kuntasektorille häiriöiden vaikutus on kuntien luottoluokituksesta johtuen vähäisempi kuin yrityksille ja yksityisasiakkaille.

Takausvastuut

Kaupungin omavelkaisten takausten pääoma samaan konserniin kuuluvalle yhtiölle (Paimion Yrityskiinteistöt Oy) oli 2023 lopussa 3,6 milj. euroa (2022 3,9 milj.€). Paimion Yrityskiinteistöt Oy:n lainoilla on rahoitettu yhtiön omistamien teollisuusrakennusten rakentamista. Yhtiö vuokraa teollisuusrakennuksia yrityksille. Stera Technologies Oy:n kanssa maksusuoritukset ovat toteutuneet sovitusti. Toisen vuokralaisen maksuvaikeuksista johtuen kaupunki on antanut yhtiölle konsernilainaa v. 2012 - 2017 yhteensä 588 553 euroa, jotta yhtiö on pystynyt hoitamaan lainojen lyhennykset rahoituslaitoksille suunnitelmien mukaisesti. Vuoden 2023 lopulla konsernilainojen pääoma oli 267t.euroa, josta 100 000 euron laina on oman pääoman ehtoista (Kvalt 14.12.2016 § 68) (2022: 339t€). Takauksiin sisältyy markkinariskiä, joka osittain realisoituikin 2010-luvulla.

Kaupungin vastuusitoumukset muille kuin konserniyhtiölle olivat 2023 lopussa 5,4 milj. euroa (2022: 5,8 milj.€). Paimion Palvelukeskuksen lainoilla 2,5 milj.€, (2022: 2,6 milj€) on rahoitettu säätien tilojen laajennusta ja peruskorjausta sekä uuden senioritalossa sijaitsevien kotihoidon toimistotilojen osuus, johon ei ollut mahdollista saada ARAn korkotukilainaa. Vuoden 2023 alusta alkaen tilat on vuokrattu Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle, joten takaukseen ei sisälly markkina- tai ulkopuolista riskiä. Seudullisten takausvastuiden suuruus on 2,7 milj. euroa. Suurimmat takausvastuut on Turun Seudun Puhdistamo Oy:lle: vajaa 2,5 milj euroa. Vuoden 2023 aikana KAS Kodit Oy:n 0,5milj. euron lainalle valtuusto myönsi omavelkaisen takauksen. Takausvastuut paikallisille vesi- ja jätevesiosuuskunnille myönnettyistä lainoista olivat vuoden lopussa 28t. euroa.

Oikeudenkäynnit

Kaupunkia koskevia oikeudenkäyntejä ei ole meneillään.

1.2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kuntien tulee pystyä hoitamaan tehtävänsä ja turvata asukkaiden hyvinvointi ulkoisen tai sisäisen toimintaympäristön häiriöistä, uhkista ja riskeistä huolimatta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on tuloksellista. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista, työn toteuttamista ja toiminnan jatkuvuuden varmistamista. Kuntalain säännökset velvoittavat kunnat järjestämään kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan sekä raportoimaan niiden tuloksellisuudesta.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi helmikuussa 2015 kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kuntakonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Periaatteet koskevat kaikkia kuntakonsernin toimielimiä ja johtoa sekä kaikkea kuntakonsernin toimintaa, josta kunta vastaa omistuksen, ohjaus- ja valvontavastuun sekä muiden velvoitteiden myötä. Hallintosäännössä on puolestaan tarpeelliset määräykset asiaa koskevasta toimivallasta ja tehtävien jaosta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointia on toteutettu osana talousarvion ja tilinpäätöksen laadintaprosessia ja merkittävimpien päätösten valmistelun yhteydessä.

1.3.2015 voimaan tulleiden Paimion sisäisen valvonnan perusteiden mukaan riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Tilinpäätöskirjassa riskien arvioinnit löytyvät jokaisen lautakunnan kohdalta kappaleesta 2.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä käyttötalouden toteutuminen.

Tunnistetut keskeiset sisäisen valvonnan osa-alueiden kehittämisaalueet (puutteet)

Keskeisimmiksi kehittämisaalueiksi ovat nousseet:

Riskienhallinta kokonaisuus: riskienhallinnan politiikka, vastuut ja tehtävät, kokonaisvaltaisuus ja jalkauttaminen sekä yksiköiden systemaattisten riskikartoitusten tekeminen

Olennaisimmat riskitekijät

Lautakuntien tekemien arvioiden perusteella neljässä pääryhmässä keskeisimpinä asioina nousivat esille:

Strategiset riskit

- Palvelut ja palvelurakenne eivät vastaa kaupunkilaisten tarvetta
- Maankäytön suunnittelun hidastuminen
- Valtakunnallisen ja paikallisen poliittisen päätöksenteon ennakoimattomuus

Taloudelliset riskit

- Ostopalveluiden kustannusten ennakoimattoman suuri kasvu
- Verorahoituksen (erityisesti valtionosuuksien) väheneminen
- Kaupungin lainamäärä ja korkoriski

Toiminnalliset riskit

- Henkilöstöriski: pätevän ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys, saatavuus ja osaamisen turvaaminen, työssäjaksaminen, sijaisten saatavuus, kun sijaiset ovat ”lakisääteisiä” ja sijaisten puute tai varahenkilöiden vähäisyys, kun sijaiset eivät ole ”lakisääteisiä”, sekä ohut organisaatio
- Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyvät riskit (järjestelmien toimintahäiriöt, käytettävyys, ohjeistus)

Vahinkoriskit

- Ulkopuolisen aiheuttamat vaaratilanteet ja vahingonteot työpisteissä, kiinteistöissä tai kriittisissä kohteissa, esim. pohjavesialueilla.
- Työtilojen tai työolojen turvallisuus
- Onnettomuudet, luonnonilmiöt, keskeytysriskit (tulipalot, myrskyt, sähkö-, vesi-, tietoverkko- ja katuverkkokatkot)

Toteutetut ja suunnitellut kehittämistoimet

Valtuusto hyväksyi helmikuussa 2015 sisäisen valvonnan perusteet ja samalla hyväksyttiin vastaavat päivitykset hallintosääntöön.

Kattavamman ja yhdenmukaisemman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin saamiseksi kaikilla toimielimillä on talousarviossa yhdenmukaisesti arvioidut olennaiset riskitekijät jaoteltuna neljään pääryhmään: strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Riskien arviointia toteutetaan talousarviota laadittaessa, merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Vuoden 2016 loppupuolella toimintansa aloitti kaupunginjohtajan nimeämä tietoturvaryhmä, jossa kaikki toimialat ovat edustettuina. Kesällä 2018 tietoturvatyöryhmää laajennettiin ja siihen sisällytettiin myös tietosuoja-asiat. EU:n tietosuoja-asetuksen (GDPR) edellyttämät toimenpiteet ja rekisteriselosteet valmisteltiin ja laadittiin. Vuoden 2020 alusta tuli voimaan tiedonhallintalaki, joka on uusi julkisen hallinnon tiedonhallintaa koskeva yleislaki, jossa säädetään siitä, miten tietoja tulisi käsitellä ja kuvata viranhaltijaorganisaatioissa. Kaupunginjohtaja asetti marraskuussa 2020 ohjausryhmän tiedonhallintalain toimeenpanoa varten. Ohjausryhmän tehtävänä on koordinoita tiedonhallintalain edellyttämien suunnittelu- ja kuvausveloitteiden laatimista ja näistä aiheutuvia hankkeita. Vuoden 2023 aikana tiedonhallintamallin rakentaminen on edennyt, kun siihen on saatu kohdennettua resurssia. Tarvittavaa dokumentaatiota on kuitenkin runsaasti vielä tehtävänä ja kaikki olemassa oleva dokumentointi edellyttää säännöllistä tarkastelua ja päivittämistä.

Tammikuussa 2020 uuden asianhallintaohjelmiston käyttöönoton yhteydessä myös tiedonohjaussuunnitelma (tos) tuli saumattomasti uuden järjestelmän kanssa käyttöönotetuksi. Uuden asianhallintaohjelman myötä uudistui myös viranhaltijapäätösten ja kuulutusten julkaisu, vuoden 2020 aikana otettiin käyttöön sähköinen sopimushallinta. Asianhallintaohjelman uudistus edesauttaa arkistolain, tiedonhallintalain ym. ohjeistusten ja määräysten aiempaa parempaa noudattamista. Vuoden 2022 aikana hankittiin sähköinen arkistojärjestelmä, jonka käyttöönotto jatkuu 2023- 2024 aikana.

Riskienhallintaa ja varautumista on ylläpidetty ja kehitetty johtoryhmän työpajoissa, osallistumalla alueellisiin harjoituksiin, toimialakohtaisissa harjoituksissa ja työpajoissa, kiinteistökohtaisissa harjoituksissa ja henkilöä kouluttamalla.

Kaupunginhallitus hyväksyi 15.3.2017 tietoturvapoliitikan.
Kaupunginhallitus hyväksyi tietosuojapolitiikan 20.6.2018.
Kaupunginhallitus hyväksyi 16.12.2020 Paimion kaupungin saatavien laskutus ja perintäohjeet, jotka tulivat voimaan 1.1.2021.
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 9.2.2022 rahoitus-, sijoitus ja takaustoiminnan periaatteet.
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 1.2.2023 valmiussuunnitelman yleisen osan.
Kaupunginhallitus hyväksyi 1.2.2023 Paimion kaupungin kriisiviestintäohjeen.
Kaupunginhallitus hyväksyi 7.2.2024 hankintaohjeiden päivityksen, jotka tulivat voimaan 1.3.2024.

Selvitys sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Paimion kaupungin koko huomioiden ei ole katsottu tarpeelliseksi perustaa erillistä sisäisen valvonnan yksikköä. Tarvittaessa kaupunginjohto on antanut tilintarkastusyhteisölle erillisiä toimeksiantoja.

Kannanotto sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä

Hallitus esittää kannanottonaan, että sisäinen valvonta on kokonaisuutena käsiteltynä tyydyttävällä tasolla. Sisäinen valvonta tuottaa pääosin kohtuullisen varmuuden toiminnan tuloksellisuudesta, lain- ja hyvän hallintotavan mukaisuudesta sekä johtamisen edellyttämän luotettavan toiminnallisen ja taloudellisen informaation tavoitteiden arviointiin ja hallintaan.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta puhuttaessa tulee muistaa, että se on osa jokapäiväistä toimintaa.

1.3. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintakertomuksessa esitettävästä tuloslaskelmasta on eliminoitu kaupungin sisäinen laskutus ja luvut lasketaan näistä ulkoisista luvuista.

Tuloslaskelmassa selvitetään tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyttä tilikaudelle jaksotettuihin menoihin välitulosten eli toiminta-, käyttö- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Ulkoiset tuotot ja kulut, kaupunki	2023	2022
Toimintatuotot	6 181	8 188
Toimintakulut	- 37 365	- 74 785
Toimintakate/ jäämä	- 31 184	- 66 596
Verotulot	26 635	48 983
Muut valtionosuudet	10 180	20 450
Rahoitustuotot ja -kulut	- 238	608
Korkotuotot	560	458
Muut rahoitustuotot	424	563
Korkokulut	- 1 217	- 407
Muut rahoituskulut	- 5	- 5
Vuosikate	5 393	3 445
Poistot ja arvonalennukset	- 2 883	- 2 594
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	- 157	
Tilikauden tulos	2 352	852
Poistoeron lisäys	84	84
Tilikauden yli-/alijäämä	2 437	936

Tuloslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista = 100 x Toimintatuotot/toimintakulut	16,5	10,9
Vuosikate prosenttia poistoista = 100 x Vuosikate/Poistot	187,0	132,8
Vuosikate €/asukas	479,8	309,3
Asukasluku	11 238	11 138

Toimintakate on toimintatuottojen ja –kulujen erotus, joka ilmoittaa paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= 100 * Toimintatuotot / (Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön)

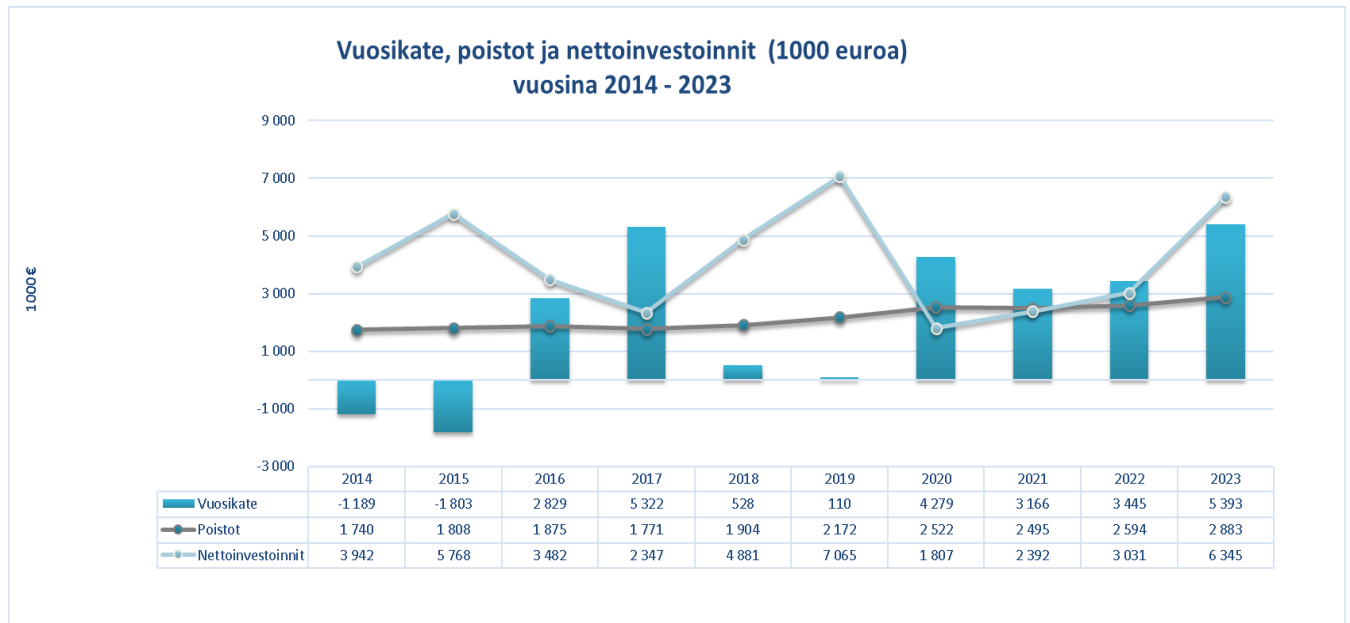
Tunnusluku osoittaa paljonko toimintakuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuloilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyttä. Mikäli vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate prosenttia poistoista

=100 * Vuosikate / Poistot ja arvonalentumiset

Kun tunnusluvun arvo on 100 % oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistojen alaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoista valtionosuudet, liittymismaksut ja muut rahoitusosuudet.

1.4. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikaudella tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 392,5	3 445,4
Satunnaiset erät netto	-156,9	0,0
Tulorahoituksen korjauserät	-18,7	-160,0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 799,8	-3 373,5
Rahoitusosuudet investointeihin	427,0	305,9
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	1 631,0	196,6
Toiminnan ja investointien rahavirta	475,1	414,4
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,0	-23,0
Antolainasaamisten vähennykset	1 571,9	204,9
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	705,1	5 000,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 578,2	-6 600,0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000,0	-1 000,0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomienmuutokset	-2,4	-31,9
Saamisten muutos	685,0	841,2
Korottomien velkojen muutos	-5 825,0	1 025,3
Rahoituksen rahavirta	-1 443,63	-583,44
Rahavarojen muutos	-968,6	-169,1
Rahavarojen muutos	-968,6	-169,1
Rahavarat 31.12.	1 203,1	2 171,7
Rahavarat 1.1.	2 171,7	2 340,7
Rahoituslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toiminnan ja investointien rahavirrankertymä	-2 458,4	-7 555,8
5 vuodelta, 1000 €		
Investointien tulorahoitus, %	84,6	112,3
=100 x Vuosikate/Investointien omahankintameno		
Lainanhoitokate	1,4	0,5
=(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)		

	2023	2022
Laskennallinen lainanhoitokate	0,8	0,6
=(vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+laskennalliset lainanlyhennykset)		
Kassan riittävyys, pv	9	9
= 365 pv x rahavarat 31.12./ kassasta maksut tilikaudella		
Asukasluku	11 238	11 138

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Jos rahoituslaskelman välitulos toiminnan ja investointien rahavirta on positiivinen, ilmaisee se, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamalla joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus -%

= 100 * Vuosikate / Investointien omahankintameno

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella (=vuosikate). Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli käyttömaisuuden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Tunnuslukua on syytä tarkastella useamman vuoden jaksolla.

Lainanhoitokate (todellinen)

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Kassan riittävyys (pv)

= 365 pv * Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassastamaksut voidaan kattaa rahavaroilla.

1.5. Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase ja sen tunnusluvut

	2023	2022
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1 Aineettomat oikeudet	111,4	160,0
2 Muut pitkävaikutteiset menot	151,3	188,4
	262,6	348,4
II Aineelliset hyödykkeet		
1 Maa- ja vesialueet	8 572,7	8 300,4
2 Rakennukset	33 191,4	30 576,5
3 Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 388,8	7 340,9
4 Koneet ja kalusto	325,6	521,6
5 Muut aineelliset hyödykkeet	299,4	299,4
6 Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 138,2	1 401,1
	51 916,2	48 440,0
III Sijoitukset		
1 Osakkeet ja osuudet	20 834,8	23 884,7
3 Muut lainasaamiset	15 838,8	17 338,8
4 Muut saamiset	104,7	101,0
	36 778,2	41 324,5
A PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	88 957,0	90 112,9
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1 Valtion toimeksiannot	8,7	13,8
2 Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	206,5	208,2
	215,2	222,0
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2 Lainasaamiset	167,3	239,2
3 Muut saamiset	25,4	25,4
Lyhytaikaiset saamiset		
1 Myyntisaamiset	1 145,0	1 361,0
2 Lainasaamiset	0,0	1,3
3 Muut saamiset	551,3	628,4
4 Siirtosaamiset	97,5	494,1
	1 986,5	2 749,3
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 203,1	2 171,7
C VAIHTUVAT VASTAAVAT, YHTEENSÄ	3 189,6	4 920,9
VASTAAVAA YHTEENSÄ	92 361,8	95 255,8

	2023	2022
VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	15 945,8	16 891,8
V Edellisten tilikausien yli/alijäämä	13 568,8	12 632,9
VI Tilikauden ylijäämä	2 436,5	936,0
A OMA PÄÄOMA, YHTEENSÄ	31 951,2	30 460,6
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1 Poistoero	842,8	926,9
	842,8	926,9
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1 Valtion toimeksiannot	8,7	13,8
2 Lahjoitusrahastojen pääomat	567,4	569,9
3 Muut toimeksiantojen pääomat	37,7	39,3
	613,8	623,0
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 123,7	25 925,0
	23 123,7	25 925,0
II Lyhytaikainen		
2 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 378,2	25 450,0
5 Saadut ennakot	248,2	3 655,5
6 Ostovelat	1 893,3	4 182,9
7 Muut velat	435,3	623,0
8 Siirtovelat	2 875,3	3 408,9
	35 830,3	37 320,3
E VIERAS PÄÄOMA, YHTEENSÄ	58 954,1	63 245,3
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	92 361,8	95 255,8

Taseen tunnusluvut	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	35,6	34,3
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	136,5	76,8
Kertynyt ylijäämä (alijäämä) €	16 005 393	13 568 847
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/as	1 424	1 218
Lainakanta €/as	4 761	4 613

	2023	2022
Lainakanta 31.12, 1000 €	53 502	51 375
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	15 839	17 339
Asukasmäärä	11 238	11 138
Lainat ja vuokravastuut 31.12. 1000€	54 180	51 923
Lainat ja vuokravastuut, €/as	4 821	4 662

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä.

Suhteellinen velkaantuneisuus

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot} (= \text{toimintatuotot} + \text{verotulot} + \text{valtionosuudet})$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisin maksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Tunnusluku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/as

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa.

Lainat €/asukas

= $[\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})] / \text{Asukasmäärä}$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainat ja vuokravastuut, €/asukas

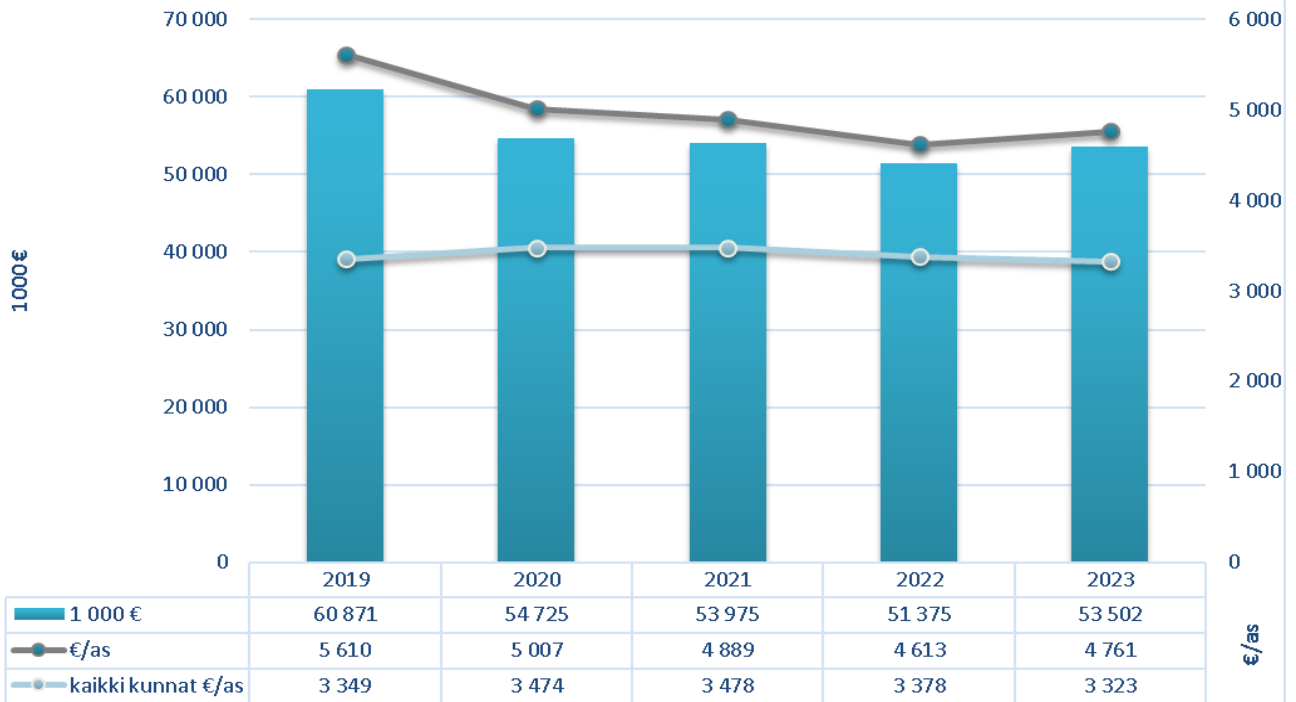
= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

Korolliset lainat 2019 - 2023 1000 € ja €/as

* kuntien lainakanta per asukas (lähde Kuntaliitto)

1.6. Kokonaistulot ja -menot

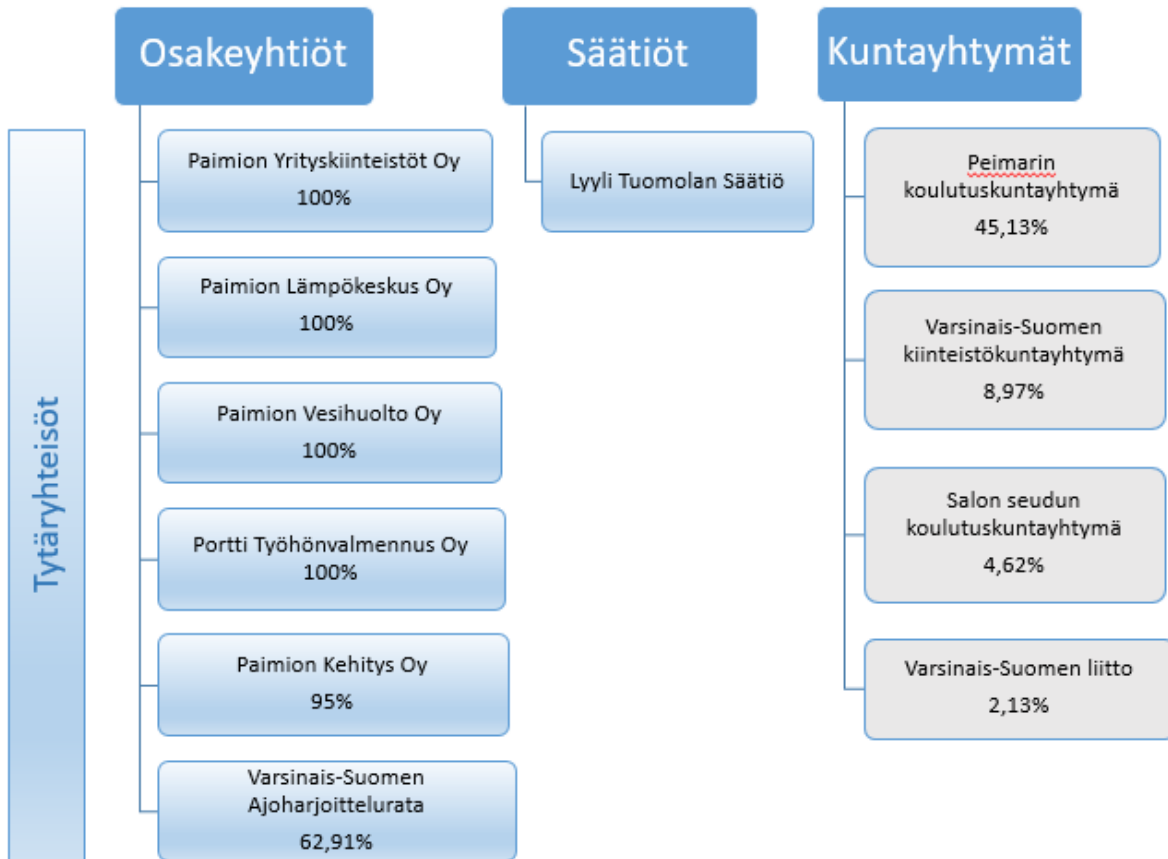
Kaupungin ulkoiset kokonaistulot ja -menot vuonna 2023

TULOT	1 000 €	%	MENOT	1 000 €	%
Toiminta			Toiminta		
Toimintatuotot	6 180,5	11,6	Toimintakulut	37 364,8	76,1
Verotulot	26 634,7	50,0	Korkokulut	1 216,7	2,5
Valtionosuudet	10 180,1	19,1	Muut rahoituskulut	5,1	0,0
Korkotuotot	560,0	1,1	Satunnaiset kulut	156,9	0,3
Muut rahoitustuotot	423,8	0,8			0,0
Satunnaiset tuotot	0,0	0,0	Tulorahoituksen korjauserät		0,0
			-Pakollisten varausten muutos	0,0	
Tulorahoituksen korjauserät			-Pysyvien vast. hyöd.		
-Pysyvien vast. hyöd.			luovutustappiot	0,0	
luovutusvoitot	-18,7	0,0			0,0
Investoinnit			Investoinnit		
Rahoitusosuudet			Investointimenot	6 799,8	13,8
investointimenoihin	427,0	0,8			0,0
Pysyvien vastaavien hyöd.					
luovutustulot	1 631,0	3,1			
Rahoitustoiminta			Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten			Antolainasaamisten lisäykset	0,0	0,0
vähennykset	1 571,9	2,9	Pitkäaik. lainojen vähennys	3 578,2	7,3
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	705,1	1,3	Lyhytaikaisten lainojen		
			vähenn.	0,0	0,0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	5 000,0	9,4			
Kokonaistulot	53 295,4	100,0	Kokonaismenot	49 121,6	100,0

1.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Paimion kaupungin konsernirakenne 31.12.2023

(% osakepääomasta tai äänivallasta)

Konsernin toiminnan ohjaus

Paimion kaupungin tytäryhteisöistä poistui vuoden 2023 aikana Paimion-Savon kansanterveyskuntayhtymä.

Tytäryhteisöasemassa konserniin kuuluvat Paimion Lämpökeskus Oy, Paimion Vesihuolto Oy, Paimion Yrityskiinteistöt Oy, Paimion Kehitys Oy, Portti työhönvalmennus Oy, Lyyli Tuomolan säätiö ja Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy, jolla ei ole ollut vuoden 2023 aikana toimintaa.

Kaupunginvaltuuston 29.9.2011 hyväksymillä konserniohjeilla on luotu puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti.

Paimion Lämpökeskus Oy tuottaa kaukolämpöä Paimion kaupungin alueella. Yhtiön tuottama lämpöenergia tuotetaan suurimmaksi osaksi biopolttoaineilla (kokopuu- ja metsätähdehake) sekä sahanpurulla lämpökeskuksessa, jonka yhteydessä on lämpöpumppusavukaasupesuri. Yhtiöllä on myös pellettilämpökeskus sekä varalaitoksena raskasta polttoainetta käyttävä öljylämpökeskus. Yhtiön toimitusjohtaja on Pekka Vihervuori ja yhtiön palveluksessa on hänen lisäkseen neljä työntekijää.

Paimion Vesihuolto Oy hoitaa Paimion kaupungin alueella vesihuollon ja vastaa puhdasvesi-, jätevesi ja hulevesiverkostojen suunnittelusta, rakennuttamisesta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Yhtiö aloitti toimintansa 1.1.2014. Yhtiö osti Mäntykankareen Vesi Oy:n koko osakekannan Paimion kaupungilta ja Sauvon kunnalta vuoden 2019 lopulla. Mäntykankareen Vesi Oy fuusioitiin 2021 ja se lakkasi olemasta itsenäisenä yhtiönä. Yhtiön toimitusjohtaja on tekninen johtaja Juha Saarinen. Yhtiön palveluksessa on kuusi työntekijää. Lisäksi yhtiö ostaa työaikaa kaupungin tekniseltä toimelta.

Paimion Yrityskiinteistöt Oy omistaa teollisuus- ja tehdaskiinteistöjä, jotka on vuokrattu edelleen yrityksille. Yhtiön toimitusjohtaja on Timo Piispa. Yhtiön palveluksessa ei ole yhtään henkilöä.

Paimion Kehitys Oy aloitti toimintansa 2019. Yhtiön päätehtävänä on Paimion seudun elinvoiman eli käytännössä kilpailukyvyyn kehittäminen parantamalla Paimion kaupungin veto- ja pitovoimaa. Kaupungin omistusosuus yhtiöstä on 95 % ja Paimion yrittäjät ry:n osuus on 5 %. Yrittäjähdistyksellä on oikeus nimetä yksi hallituksen viidestä jäsenestä. Yhtiön toimitusjohtaja on elinkeinojohtaja Jani Penttilä. Yhtiön palveluksessa ei ole henkilökuntaa.

Portti Työhönvalmennus Oy perustettiin 2019 maakunnallisiin tarjouskilpailutuksiin osallistumista varten. Yhtiön toimiala on työllistymistä edistävien yksilö- ja ryhmämuotoisten koulutus- ja valmennuspalveluiden tuottaminen, henkilöstön rekrytointipalvelut ja työvoiman vuokrauspalvelu, sosiaali- ja hyvinvointipalveluiden tuottaminen ja palveluohjaus sekä työ- ja päivätoiminnan tuottaminen. Paimion kaupunki omistaa yhtiön 100 %:sti. Yhtiön toimitusjohtaja on työvoimapalveluiden päällikkö Johannes Joutsenlahti. Yhtiöllä ei ollut toimintaa vuoden 2023 aikana, eikä sen palveluksessa ole yhtään henkilöä.

Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy järjesti tieliikennelain tarkoittamaa liukkaan kelin ajoharjoittelua Varsinais-Suomen alueella. Ajokorttiuudistus 2018 vähensi liukkaan kelin harjoitteluvaikeutta ja yhtiön liiketoiminnan edellytykset loppuivat. Vuoden 2022 aikana yhtiö myi kiinteistönsä Paimion kaupungille. Yhtiö asetettiin selvitystilaan 30.3.2023, eikä sillä ollut toimintaa vuoden 2023 aikana. Yhtiön lopetuskokous, jossa hyväksyttiin selvitysmiehen kertomus ja lopputilitys, oli 8.3.2024. Osakeyhtiön osakkeista 74,17 % omistaa alueen kunnat (Paimion osuus vuoden lopulla 62,91 %), muita omistajia mm Suomen Autokoululiitto, V-S Autokouluyhdistys r.y. ja Autoliitto. Yhtiön palveluksessa ei ole työntekijöitä.

Lyyli Tuomolan säätiön tarkoituksena on Paimion kaupungille testamentilla tulleiden Lyyli Tuomolan suvun käsitöiden säilyttäminen ja näyttelytoiminta sekä siihen liittyvän käsityö- ja taidemuseon ylläpitäminen. Kaupunginhallitus nimeää kaikki säätiön hallituksen jäsenet, joten säätiön on kaupungin määräysvallassa ja kuuluu kaupunkikonserniin tytäryhteisön asemassa. Säätiön toiminnanjohtaja on viestintäsuunnittelija Jouni Lehtiranta. Säätiön palveluksessa ei ole yhtään työntekijää.

Osakkuusyhteisöt

Paimion Palvelukeskussäätiön toiminta keskittyy omistamiensa rakennusten ylläpitoon. Kaupungilla on oikeus nimittää viisijäseniseen hallitukseen kaksi jäsentä. Koska kaupungilla on oikeus nimittää 2/5 säätiön hallituksen jäsenistä, sen voidaan katsoa olevan toiminnallisesti kaupunkikonsernissa osakkuusyhteisön asemassa. Kirjanpidollisesti sitä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen. Vuoden 2023 alusta Varsinais-Suomen hyvinvointialue vuokrasi säätiön tilat käyttöönsä. Säätiön asiamiehen tehtäviä pitkään toiminut Christina Muurinen lopetti tehtävässä 31.1.2023. Kokoaikaisena säätiöasiamiehen aloitti 1.2.2023 Petra Porvari.

Konsernia koskevia olennaisia tapahtumia 2023

Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän toiminta siirtyi 1.1.2023 Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Kuntayhtymä purettiin omistajakuntien päätöksellä ja sen viimeinen tilinpäätös/lopputilitys on ajalta 1.1. - 30.4.2023. Kuntayhtymä on yhdistetty konsernitilinpäätökseen 30.4.2023 tilinpäätöksen mukaisesti.

Vuoden 2022 konsernitilinpäätökseen yhdistetyistä kuntayhtymistä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ja Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymien olemassaolo lakkasi 31.12.2022 ja niiden toiminta siirtyi Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle, Varhalle. Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän toiminta siirtyi Varhalle 1.1.2023, mutta kuntayhtymä jatkoi toimintaansa Varsinais-Suomen kiinteistö kuntayhtymänä.

Varsinais-Suomen ajoharjoittelurata Oy:llä ei ole ollut toimintaa vuoden 2023 aikana. Yhtiö asetettiin selvitystilaan 30.3.2023. Yhtiön lopetuskokous, jossa hyväksyttiin selvitysmiehen kertomus ja lopputilitys, pidettiin 8.3.2024.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 29.9.2011 ”Paimion kaupungin konserniohjeet”. Konserniohjeilla luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeiden etuna on yhteisöjen ohjauksen yhtenäistäminen, toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen ja kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

Konsernijohto (kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja) ohjeistavat yhtiökokous- ja yhtymäkokousedustajia. Annetut ohjeet ovat olleet riittäviä ja annettuja ohjeita on noudatettu.

Konserniyhtiöiden edustajat raportoivat 8.3.2023 vuoden 2022 tilinpäätöksestä ja ajankohtaisista asioista kaupunginhallitukselle seuraavasti:

- Lyyli Tuomolan säätiö, toiminnanjohtaja Jouni Lehtiranta
- Paimion Lämpökeskus Oy, toimitusjohtaja Pekka Vihervuori
- Paimion Kehitys Oy, toimitusjohtaja Jani Penttilä
- Paimion Vesihuolto Oy, toimitusjohtaja Juha Saarinen
- Paimion Yrityskiinteistöt Oy, toimitusjohtaja Timo Piispa
- Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä, kuntayhtymän johtaja Sini Heino
- Portti Työhönvalmennus Oy, toimitusjohtaja Johannes Joutsenlahti
- Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy, hallituksen puheenjohtaja Mikko Lindberg

Lisäksi tytäryhteisöasemassa olevat yhteisöt toimittivat kaupunginhallitukselle osavuosikatsaukset kahdeksan kuukauden toiminnasta. Osavuosikatsauksiin kuuluivat tuloslaskelma, tase sekä toimitusjohtajan/kuntayhtymäjohtajan/asiamiehen lyhyt katsaus yhteisön toiminnan olennaisista tapahtumista ja arvio loppuvuoden merkittävistä tapahtumista. Ne käsiteltiin kaupunginhallituksen 11.10.2023 kokouksessa.

Kaupungin tietohallintoyksikkö huolehtii kaupungin, Paimion Vesihuolto Oy:n, Paimion Kehitys Oy:n ja Lyyli Tuomolan säätiön tietohallinnosta. Muilta osin ei ole keskitettyjä konsernitoimintoja.

Tiedossa olevia muutoksia konsernirakenteessa

Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy lopetuskokous oli 8.3.2024. Yhtiökokous hyväksyi selvitysmiehen kertomuksen ja esityksen lopputilityksestä.

Konsernin tuloslaskelma

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	14 443	36 717
Toimintakulut	-48 296	-106 556
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)		-14
Toimintakate	-33 853	-69 853
Verotulot	26 635	48 983
Valtionosuudet	16 083	26 353
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	284	23
Muut rahoitustuotot	100	122
Korkokulut	-1 370	-600
Muut rahoituskulut	-11	-165
Vuosikate	7 867	4 862
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 009	-5 833
Omistuksen elinimointierot		
Tilikauden yli- ja alipariarviot		
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	-157	
Tilikauden tulos	2 701	-971
Tilinpäätössiirrot		54
Tilikauden verot	-87	-187
Laskennalliset verot	-44	157
Vähemmistöosuudet	1	182
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 572	-766
Konsernituloslaskelman tunnusluvut	2023	2022
Toimintatuottojen %-osuus toimintakuluista		
= 100*Toimintatuotot/toimintakulut	30	34
Vuosikate prosenttia poistoista		
= 100*Vuosikate/Poistot	157	83
Vuosikate €/as	700	437
Asukasluku	11 238	11 138

Konsernin rahoituslaskelma

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 867	4 862
Satunnaiset erät	-157	
Tilikauden verot	2	-187
Tulorahoituksen korjauserä	24	-154
Toiminnan rahavirta yhteensä	7 736	4 522
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-8 329	-9 349
Rahoitusosuudet investointi menoihin	427	384
Pysyvien vastaavien luovutusvoitot	1 716	2 267
Investointien rahavirta yhteensä	-6 186	-6 699
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 550	-2 177
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		
Antolainojen vähennykset	1 575	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	705	9 290
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 759	-8 173
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 100	-289
Oman pääoman muutokset (korjaukset)		-54
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja varojen muutokset	-15	-36
Vaihtomaisuuden muutos	-163	-120
Saamisten muutos	1 305	115
Korottomien velkojen muutos	-4 610	929
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 862	1 662
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 312	-515
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	9 346	12 057
Rahavarat 1.1.	10 657	12 572
	-1 312	-515
Rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirrankertymä 5 vuodelta, 1000 €	-1 326	-6 314
Investointien tulorahoitus, %	99,6	54,2
Lainanhoitokate	1,3	0,6
Kassan riittävyys, pv	53,5	35,3

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT	1 000 €	1 000 €
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	112	211
Muut pitkävaikutteiset menot	668	776
Ennakkomaksut		
	781	987
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	10 881	10 870
Rakennukset	69 545	78 333
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-5 866	-7 596
Koneet ja kalusto	1 370	3 001
Muut aineelliset hyödykkeet	480	478
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 423	2 011
	77 833	87 097
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöt		-10 641
Osakkeet ja osuudet	5 860	15 141
Muut lainasaamiset		
Muut saamiset	78	121
	5 938	4 621
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	84 552	92 705
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	138	118
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	209	210
Muut toimeksiantojen varat	297	297
	644	626
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	400	820
Valmiit tuotteet/tavarat	29	18
	429	837
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset		
Muut saamiset	25	25
Siirtosaamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 542	3 852
Lainasaamiset		
Muut saamiset	768	1 240
Siirtosaamiset	212	3 227
	3 547	8 344

Rahoitusarvopaperit	2023	2022
Osakkeet ja osuudet	12	12
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 583	2 230
Muut arvopaperit	174	201
	2 769	2 444
Rahat ja pankkisaamiset	7 007	9 613
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	13 752	21 238
VASTAAVAA YHTEENSÄ	98 948	114 569
VASTATTAVAA	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 946	16 892
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	1 145	1 146
Arvonkorotusrahasto	1 255	1 255
Muut omat rahastot	694	706
Edell tilikausien yli-/alijäämä	1 805	2 132
Tilikauden yli-/alijäämä	2 572	-766
	23 417	21 365
VÄHEMMISTÖOSUUDET	91	107
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset		3
Muut pakolliset varaukset		784
		786
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	149	126
Lahjoitusrahastojen pääomat	570	601
Muut toimeksiantojen pääomat	324	311
	1 042	1 039
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	26 648	35 889
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	8 810	8 557
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	30 666	28 120
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 273	18 705
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	74 398	91 272
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	98 948	114 569

Tunnusluvut 1000€	2023	2022
Omavaraisuusaste, %	24,3	19,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	126,4	76,7
Velat ja vastuut % käyttötuloista	128,3	77,5
Kertynyt ylijäämä	4 377	1 366
Kertynyt ylijäämä, €/asukas	389	123
Konsernin lainakanta 31.12.	65 020	71 605
Konsernin lainat €/as	5 786	6 429
Konsernin lainasaamiset 31.12.	0	0
Konsernin henkilöstömäärä	484	666
Asukasmäärä 31.12.	11 238	11 138
Konsernin lainat ja vuokravastuut 31.12.	65 021	71 606
Konsernin lainat ja vuokravastuut €/as	5 786	6 429

1.8. Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Kuntalain 115 §:n mukaan kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Tilikauden tulosta voidaan käsitellä poistoeron ja varausten muutoksilla ja rahastosiirroilla. Poistoerokirjauksia tehdään niiden investointien osalta, joiden kattamiseen on käytetty investointivarausta. Poistoeroa puretaan hankkeen poistoa vastaavasti.

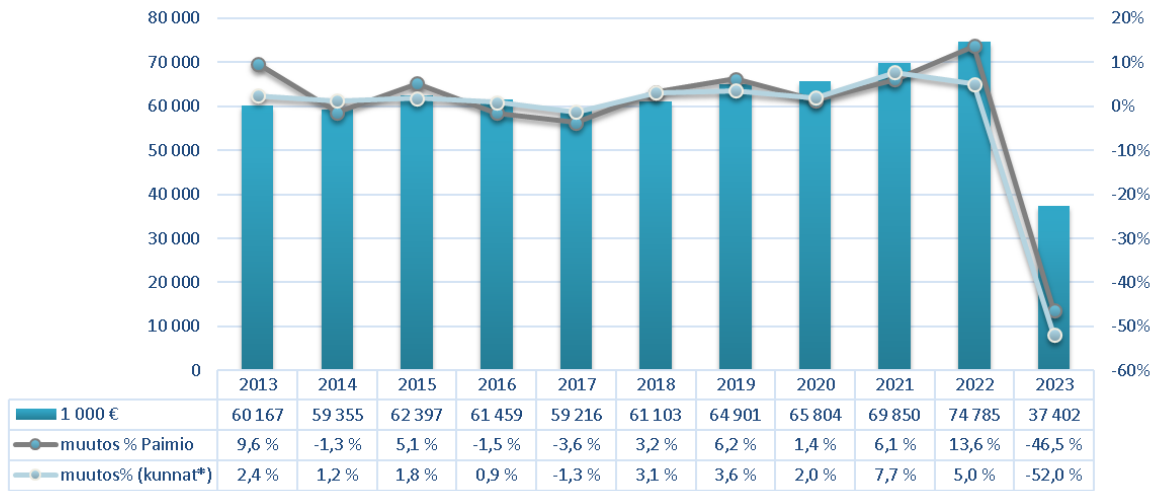
Tilikauden tulos on 2 436 546,53 euroa, vastaava vuoden 2022 tulos oli 851 909,75 euroa. Tilikauden vuosikate on 5 392 509,59 euroa.

Tilikauden tulokseen on kirjattu poistoeron vähennystä + 84 060,79 euroa. Edellä esitettyjen tuloksen käsittelyerien jälkeen syntyvä kaupungin tilikauden ylijäämä on 2 436 546,53 euroa.

Kaupunginhallitukselle ehdotetaan 27.3.2024 kokouksessa, että kaupunginhallitus päättää

- tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:
  - o tuloutetaan tehtyjä poistoeroja suunnitelman mukaisesti 84 060,79 euroa
  - o kirjataan tilikauden ylijäämä, 2 436 546,53 euroa, taseen tilikauden yli-/alijäämä tilille.
- hyväksyä ja allekirjoittaa tilinpäätöksen vuodelta 2023.
- valtuuttaa kaupunginhallituksen puheenjohtajan ja kaupunginjohtajan allekirjoittamaan kaupunginhallituksen puolesta ”vahvistusilmoituskirjeen tilintarkastajalle”.
- esittää valtuuston hyväksyttäväksi talousarvion poikkeamat osana tilinpäätöksen hyväksymistä ja
- lähettää tilinpäätöksen tarkastuslautakunnalle valmisteltavaksi ja edelleen valtuustolle käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Ulkoiset toimintakulut sekä niiden kasvuprosentit Paimiossa ja kunnissa keskimäärin vuosina 2019 - 2023

* kuntien ja kuntayhtymien toimintamenojen kasvuprosentit (lähde: Kuntaliitto)

2. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä käyttötalouden toteutuminen

Talousarvion sitovuus määritellään hallintosäännön 60 pykälässä.

Käyttötalousosa

Valtuusto hyväksyy määrärahat kullekin tulosalueelle. Niille lautakunnille, joilla on useita tulosalueita, on talousarvio sitova tulosaluetasolla. Kaupunginhallitus voi lautakunnan esityksestä suorittaa tulosalueiden välisiä määrärahamuutoksia edellyttäen, että se ei aiheuta muutoksia lautakunnan saamien määrärahojen kokonaissummaan. Määrärahaan liittyvät meno- ja tuloerät ovat sitovia.

Poikkeuksena edellä mainitusta sitovuusperiaatteesta on myönnetty nettomääräraha hyvinvointilautakunnalle. Lisäksi nettositovuus koskee kaupunginhallituksen alaista työllisyydenhoidon tulosaluetta ja tietohallinnon kustannuspaikkaa.

Investointiosa

Investointien määrärahat ovat sitovia kustannuspaikkatasolla. Talousarviokirjassa kustannuspaikkatason alapuolella esitetyt yksityiskohtaisemmat erittelyt ovat luonteeltaan perusteluita ja alustavia käyttösuunnitelmia.

Tuloslaskelma- ja rahoitusosa

Tuloslaskelmaosassa valtuusto vahvistaa sitovat tavoitteet verotuloihin, valtionosuuksiin, korkotuottoihin, korkokuluihin, muihin rahoitustuottoihin ja muihin rahoituskuluihin. Rahoitusosassa valtuustoon nähden sitovia erät ovat antolainasaamisten lisäys ja lainakannan muutokset. Lainakannan muutos asettaa ylärajan lisälainanottoon.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden seuranta

Tehtäväalueista ja investoinneista vastaavat toimielimet ja viranhaltijat ovat laatineet toteutumisvertailut, joissa on arvioitu myös toiminnallisten tavoitteiden saavuttamista. Talousarvion toteutuminen käy selville jäljempänä olevista toimielinten toimintakertomuksista sekä niiden yhteenvedosta.

2.1.1. Tarkastuslautakunta

Tulosalue **Tilintarkastus**
 Vastuhenkilö Lautakunnan puheenjohtaja Sini Heino

TARKASTUSLAUTAKUNTA			
Kokoonpano			
		Puolue	Läsnäolokerrat
- Kokouksia 6			
Heino Sini	puheenjohtaja	Vihr.	6
Tuominen Outi	varajäsen	Vihr.	-
Taipaleenmäki Joonas	varapuheenjohtaja	PS	5
Mäkelä Matti	varajäsen	PS	1
Heurlin Eeva	jäsen	KD	5
Ylitalo Jouni	varajäsen	KD	-
Salo Tapani	jäsen	SDP	6
Kuisma Petri	varajäsen	SDP	-
Tommila Liisa	jäsen	Kok.	5
Launto Tommi	varajäsen	Kok.	1
Pöri Pasi	jäsen	Kesk.	5
Vesamo Johanna	varajäsen	Kesk.	-
Tuovinen Nanna	jäsen	Vas.	5
Klemola Anu	varajäsen	Vas.	-
Vuorio Jukka	tilintarkastaja		2
Ehrlund Kirsi	tilintarkastaja		2
Tahvanainen Pirkko	taloussuunnittelija, pöytäkirjanpitäjä		5
Laine Heidi	hallintosihteeri, pöytäkirjanpitäjä		1

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta on valtuuston asettama toimielin, joka valmistelee valtuuston päätettävät tarkastusta koskevat asiat, arvioi kuinka valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet ja arvioi hallinnon ja taloudenhoidon tarkoituksenmukaisuutta. Tarkastuslautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunta arvioi kaupunkikonsernin toimintaa ja koordinoi konsernin sisäistä ja ulkoista valvontaa ja huolehtii, että sisäiseen ja ulkoiseen valvontaan osoitetaan riittävät resurssit. Valtuusto valitsee tilintarkastusyhteisön tarkastuslautakunnan suorittaman valmistelun pohjalta.

Tarkastuslautakunta tuottaa valtuustolle olennaista ja luotettavaa arviointitietoa talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä kaupungin päätöksentekijöille hyödyllistä tietoa kaupungin tehtävien hoidon tarkoituksenmukaisuudesta, taloudellisuudesta, tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta.

Loppuvuodesta 2022 käynnistynyt tilintarkastusyhteisön kilpailutus saatiin päätökseen alkuvuodesta. Tilintarkastusyhteisöksi tilikausille 2023-2026 valittiin BDO Auditor Oy. Keväällä tarkastuslautakunta tutustui Työllisyyspalvelujen ja Toimintakeskus Apilan toimintaan sekä kuuli sivistysjohtajaa sivistyspalvelujen nykytilasta ja tulevaisuuden näkymistä. Lisäksi keväällä laadittiin arviointikertomus tilikaudesta 2022 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Syksyllä tarkastuslautakunta laati työohjelman vuodelle 2024 ja osallistui BDO Oy:n järjestämään tarkastuslautakuntien koulutuspäivään.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Kuntalain 122 §:n mukaan valtuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja –talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä JHTT-yhteisö. Valtuusto voi valita tilintarkastusyhteisön enintään kuudeksi tilikaudeksi eli kuudeksi vuodeksi. Kaupungin tilintarkastamisesta on tehty sopimus BDO Auditor Oy:n kanssa vuosille 2023-2026, sopimukseen sisältyy kaksi optiovuotta. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Kirsi Ehlund. Tilintarkastaja avustaa tarkastuslautakuntaa arviointityössä ja arviointikertomuksen laatimisessa.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu kuntalain mukaan valvoa sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Toiminnalliset tavoitteet

- Arviointikertomuksen laatiminen
- Sidonnaisuusrekisterin ylläpito ja ajantasaisuuden valvonta

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 31	- 11	- 42	- 34	8	82,1 %	- 31	10,7 %
Toimintakate/jäämä	- 31	- 11	- 42	- 34	8	82,1 %	- 31	10,7 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 31	- 11	- 42	- 34	8	82,1 %	- 31	10,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 29	- 11	- 40	- 33	7	82,0 %	- 30	10,3 %
Toimintakate/jäämä	- 29	- 11	- 40	- 33	7	82,0 %	- 30	10,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 29	- 11	- 40	- 33	7	82,0 %	- 30	10,3 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 2		- 2	- 1		83,2 %	- 1	19,0 %
Toimintakate/jäämä	- 2		- 2	- 1		83,2 %	- 1	19,0 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2		- 2	- 1		83,2 %	- 1	19,0 %

2.1.2. Keskusvaalilautakunta

Tulosalue **Vaalit**
 Vastuhenkilö Lautakunnan puheenjohtaja

KESKUSVAALILAUTAKUNTA			
Kokoonpano			
- Kokouksia 5		Puolue	Läsnäolokerrat
Mäkelä Matti	puheenjohtaja	PS	5
Jätinvuori Marita	varapuheenjohtaja	Kok.	5
Heimo Jarmo	jäsen	Kesk.	5
Laitinen Seppo	jäsen	SDP	5
Tuominen Outi	jäsen	Vihr.	4
Klemola Anu	varajäsen	Vas.	1
Rainio-Karppi Minna	varajäsen	KD	-
Valkonen Kimmo	varajäsen	Kok.	-
Vuontela Tarja	varajäsen	Kesk.	-
Niemi Mikko	varajäsen	SDP	-
Taipaleenmäki Joonas	varajäsen	PS	-
Vihervirta Armi	sihteeri		5
Kalliomäki Satu	2. sihteeri		1

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunta vastaa valtiollisten ja kunnallisten vaalien sekä erikseen päätettävien kansanäänestysten toimittamisesta kunnassa voimassa olevien lakien mukaisesti.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Seuraavat järjestettävät vaalit:

- 2024 Presidentinvaalit tammikuussa ja Europarlamenttivaalit kesäkuussa
- 2025 Alue- ja kuntavaalit huhtikuussa

Paimion kaupunki on vuodesta 2012 lähtien muodostanut vain yhden äänestysalueen ja äänestyspaikkana on ollut kaupungintalo (paitsi vuoden 2021 kuntavaaleissa vaalipäivän äänestyspaikkana toimi Vistan koulun aula).

Vaalipäivän äänestys tapahtuu valitun vaalilautakunnan valvonnassa. Ennen vaalipäivää on viikon mittainen ennakoäänestysjakso, jolloin äänestyspaikalla voivat äänestää myös muut kuin oman kunnan äänioikeutetut. Vaalitoimikunta järjestää laitosäänestykset sekä tarvittaessa myös kotiaäänestykset henkilöille, joiden kyky liikkua tai toimia on rajoittunut niin, että heille tuottaa kohtuuttomia vaikeuksia päästä äänestyspaikalle. Vaaleissa käytetään sähköistä äänioikeustietojärjestelmää.

Toiminnalliset tavoitteet

Vaalien sujuva ja asiakasystävällinen järjestäminen.

Toteutuminen

Kertomusvuonna toimitettiin eduskuntavaalit 2.4.2023.

Eduskuntavaalien äänestysprosentti oli 72,9. Annetut äännet jakaantuivat puolueittain seuraavasti:

Kansallinen Kokoomus 1550 ääntä (24,8 %), Perussuomalaiset 1278 ääntä (20,5 %), Suomen Sosialidemokraattinen Puolue 1169 ääntä (18,7 %), Suomen Keskusta 743 ääntä (11,9 %), Vasemmistoliitto 539 ääntä (8,6 %), Vihreä Liitto 385 ääntä (6,2 %), Suomen Kristillisdemokraatit (KD) 238 ääntä (3,8 %), Liike Nyt 192 ääntä (3,0 %), Suomen ruotsalainen kansanpuolue 57 ääntä (0,9 %) ja muut ryhmät yhteensä 87 ääntä (1,3 %). Lisäksi annettiin 19 mitätöntä ääntä (0,3 %), eli äännet yhteensä 6257.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	23		23	20	- 3	87,7 %	23	-12,9 %
Toimintakulut	- 22		- 22	- 26	- 4	116,9 %	- 18	41,3 %
Toimintakate/jäämä	1		1	- 5	- 7	-483,8 %	5	-207,0 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	1		1	- 5	- 7	-483,8 %	5	-207,0 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	23		23	20	- 3	87,7 %	23	-12,9 %
Toimintakulut	- 19		- 19	- 22	- 3	117,2 %	- 16	40,3 %
Toimintakate/jäämä	4		4	- 2	- 6	-60,3 %	7	-132,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	4		4	- 2	- 6	-60,3 %	7	-132,3 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 3		- 3	- 3		114,9 %	- 2	48,8 %
Toimintakate/jäämä	- 3		- 3	- 3		114,9 %	- 2	48,8 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3		- 3	- 3		114,9 %	- 2	48,8 %

2.1.3. Kaupunginhallitus

KAUPUNGINHALLITUS			
Kokoonpano			
- kokouksia 12	1.1.-31.5.2023	Puolue	Läsnäolokerrat
Kaarlela Markus	puheenjohtaja	Kok.	12
Kallio Nina	varajäsen	Kok.	-
Virta Timo	I varapuheenjohtaja	SDP	11
Ristilä Pasi	varajäsen	SDP	-
Hyssälä Tuomas	II varapuheenjohtaja	Kesk.	11
Määttänen Markku	varajäsen	Kesk.	-
Ansio Sanna-Maija	jäsen	Kok.	6
Särvä Joonas	varajäsen	Kok.	5
Ilola Timo	jäsen	Kok.	12
Berg Rauno	varajäsen	Kok.	-
Mäkiö Sari	jäsen	Vihr.	9
Kuosmanen Tiina	varajäsen	Vihr.	2
Nieminen Tomi	jäsen	Vas.	8
Simola Lauri	varajäsen	Vas.	4
Rannikko Sari	jäsen	SDP	10
Murto Sari	varajäsen	SDP	2
Reponen Terhi	jäsen	Kesk.	11
Karlsson Kristina	varajäsen	Kesk.	1
Tuominen Annica	jäsen	PS	12
Kinnunen Lauri	varajäsen	PS	-
Lindberg Mikko	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	Kesk.	12
Salminen Samu	kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja	Kok.	11
Laitinen Seppo	kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja	SDP	10
Jalonen Kimmo	kaupunginvaltuuston III varapuheenjohtaja	KD	11
Jussinmäki Jari	kaupunginjohtaja, esittelijä		12
Hölsö Jaana	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä		12

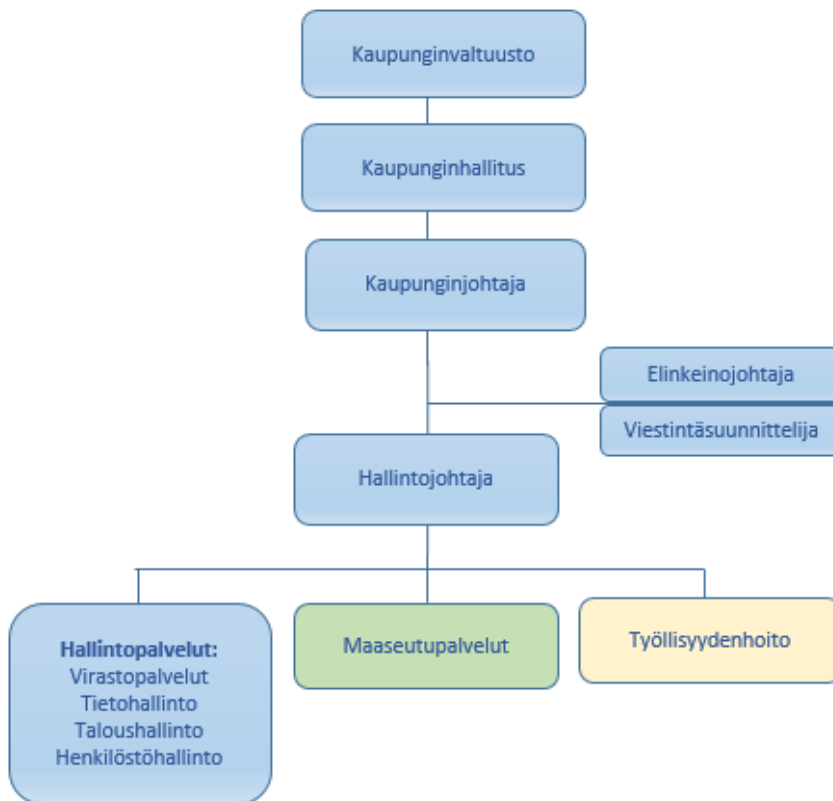
KAUPUNGINHALLITUS			
Kokoonpano			
- kokouksia 11	1.6.-31.12.2023	Puolue	Läsnäolokerrat
Kaarlela Markus	puheenjohtaja	Kok.	11
Kallio Nina	varajäsen	Kok.	-
Virta Timo	I varapuheenjohtaja	SDP	10
Ristilä Pasi	varajäsen	SDP	1
Hyssälä Tuomas	II varapuheenjohtaja	Kesk.	10
Määttänen Markku	varajäsen	Kesk.	1
Ansio Sanna-Maija	jäsen	Kok.	5
Särvä Joonas	varajäsen	Kok.	6
Ilola Timo	jäsen	Kok.	9
Berg Rauno	varajäsen	Kok.	2
Kerola Saara	jäsen	Vihr.	7
Mäkiö Sari	varajäsen	Vihr.	3
Nieminen Tomi	jäsen	Vas.	10
Simola Lauri	varajäsen	Vas.	1
Rannikko Sari	jäsen	SDP	10
Murto Sari	varajäsen	SDP	1
Reponen Terhi	jäsen	Kesk.	11
Karlsson Kristina	varajäsen	Kesk.	-
Tuominen Annica	jäsen	PS	9
Lehto Sami	varajäsen	PS	1
Lindberg Mikko	kaupunginvaltuuston puheenjohtaja	Kesk.	11
Salminen Samu	kaupunginvaltuuston I varapuheenjohtaja	Kok.	10
Laitinen Seppo	kaupunginvaltuuston II varapuheenjohtaja	SDP	10
Jalonen Kimmo	kaupunginvaltuuston III varapuheenjohtaja	KD	10
Jussinmäki Jari	kaupunginjohtaja, esittelijä		10
Hölsö Jaana	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä		10
Laine Heidi	hallintosihteeri, pöytäkirjanpitäjä		1

Toiminnan kuvaus

Kaupunginhallituksen alaisuuteen kuuluu kolme valtuustoa sitovaa tulosaluetta:

- konsernijohto ja hallintopalvelut
- maaseutupalvelut ja
- työllisyydenhoito.

Alla olevassa kuvassa kaupunginhallituksen kokonaisuus. Konsernijohdon ja hallintopalveluiden toiminnot ovat organisaatiokaaviossa pirstaloituneet moneen eri lokeroon. Alla olevassa kaaviossa kaikki paitsi maaseutupalvelut ja työllisyydenhoito kuuluvat konsernijohdon ja hallintopalveluiden tulosalueelle.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	2 774	230	3 004	3 153	150	105,0 %	2 559	23,2 %
Toimintakulut	- 5 271	- 634	- 5 905	- 5 962	- 57	101,0 %	- 5 201	14,6 %
Toimintakate/jäämä	- 2 497	- 404	- 2 901	- 2 809	93	96,8 %	- 2 643	6,3 %
Poistot ja arvonalennukset	- 113		- 113	- 91	23	80,0 %	- 83	9,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2 611	- 404	- 3 015	- 3 352	- 338	111,2 %	- 2 643	26,9 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 401	230	1 631	1 958	328	120,1 %	1 265	54,9 %
Toimintakulut	- 4 911	- 634	- 5 545	- 5 622	- 77	101,4 %	- 4 905	14,6 %
Toimintakate/jäämä	- 3 511	- 404	- 3 915	- 3 664	251	93,6 %	- 3 640	0,6 %
Poistot ja arvonalennukset	- 113		- 113	- 91	23	80,0 %	- 83	9,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 624	- 404	- 4 028	- 4 208	- 180	104,5 %	- 3 640	15,6 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 373		1 373	1 195	- 178	87,0 %	1 294	-7,7 %
Toimintakulut	- 360		- 360	- 340	20	94,4 %	- 297	14,4 %
Toimintakate/jäämä	1 013		1 013	855	- 158	84,4 %	997	-14,2 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	1 013		1 013	855	- 158	84,4 %	997	-14,2 %

Arvio olennaisista riskitekijöistä

1.3.2015 voimaan tulleiden Paimion sisäisen valvonnan perusteiden mukaan riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset (operatiiviset) riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä.

Strategiset		
Lyhytnäköinen ja tempoileva elinkeinotyö ja -politiikka.	Todennäköisyys	Vaikutus
	1	3
Syyt: Ei sitouduta pitkäjänteiseen yli vaalikausia kestävään kehitystyöhön, vaan haetaan "pikavoittoja" tai lyhytaikaisia ratkaisuja. Seuraukset: Riskin toteutuessa kaupunki ei pysty ennakoimaan tai hallitsemaan omaa kehitystään, vaan joutuu jatkuvasti reagoimaan muiden toimijoiden ratkaisuihin.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Elinvoiman kehittämiseen liittyvien strategisten tavoitteiden huolellinen pragmaattinen määrittely ja toimijoiden sitouttaminen yhteisiin päämääriin yhdenmukaisilla toimintatavoilla.	Vastuuhenkilöt: Kaupunginhallitus Elinkeinotmk Paimion Kehitys Oy:n hallitus kokouksissaan Kaupunginjohtaja Elinkeinojohtaja Markkinointiryhmä Viestintäsuunnittelija	

Arviointi:

Yhteistyötä eri toimijoiden kesken (Paimion Kehitys Oy, elinkeinojohtaja, elinkeinotoimikunta, markkinointiryhmä, kiertotaloushanke, Paimion yritykset ja yrittäjät) on lähdetty määrätietoisesti kehittämään entisestään. Toimintamalleja on yksinkertaistettu ja yhteisen tekemisen määrää lisätty.

Työvoimapolitiikan ennakoimattomuus.	Todennäköisyys 1	Vaikutus 1
Syyt: Valtion työvoimapalveluiden lyhytjänteinen kehittäminen vaikeuttaa pysyvien ja toimivien rakenteiden luomista.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Pyritään luomaan omia toimintamalleja, jotka eivät suoranaisesti ole riippuvaisia valtion toimista.	Vastuuhenkilöt: Kaupunginhallitus Kaupunginjohtaja Elinkeinojohtaja Työvoimapalvelujen päällikkö	

Operatiiviset

Ammattitaitoisen henkilöstön riittävyys. Henkilöstön jaksaminen ja koulutetun työvoiman saaminen.	Todennäköisyys 3	Vaikutus 3
Syyt: Ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja saatavuus sekä osaamisen turvaaminen ovat olennainen osa palveluiden ylläpitämistä. Henkilöstön vaihtuvuus on toiminnallinen riski osassa kaupungin työtehtävissä. Hyvinvointialueiden toiminnan aloittamisen jälkeen kaupungin vastuulle on jäänyt ennaltaehkäisevä toiminta, mikä lisää osan henkilökunnan työmäärää samalla kun suurin osa aiemmin tehtäviä hoitaneesta henkilökunnasta on siirtynyt hyvinvointialue Varhan palvelukseen. Lainsäädännön ym. muutokset lisäävät kuntien velvoitteita ja tehtävämäärää ja asettavat haasteen sekä osaamiselle että henkilöstöressurssien riittävyydelle. Osa työtehtävistä on talouden sopeuttamisen, henkilöstön saatavuuden haasteiden ym. syiden vuoksi liitetty joko pysyvästi tai tilapäisesti muihin tehtäviin, jolloin osaaminen keskittyy yhden tai vain harvojen työntekijöiden tehtäviin. Tämä voi aiheuttaa toiminnallisen riskin. Työmäärän lisääntyminen ja tehtävien keskittyminen voivat heikentää henkilöstön työssäjaksamista ja lisätä henkilöstön haitallista työkuormitusta ja sairaspotensiaaleja.		

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstön riittävyyttä arvioidaan talousarvion laadinnan yhteydessä sekä muuttuvien työtilanteiden ja tehtävän muutoksien yhteydessä. Osaamistarpeiden ennakointi ja täydennyskoulutuksen tarjoaminen. Huolehditaan, että henkilökunta pääsee osallistumaan koulutussuunnitelman mukaisiin koulutuksiin jokaisella työpaikalla. Tasapuolisesta työnjaosta huolehtiminen. Koko henkilökunnan perehdyttäminen läpi työuran. Työn kuormittavuutta, työhyvinvointia ja työkykyyn liittyviä riskejä seurataan ja arvioidaan yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Työnantaja käynnistää tarvittavia toimenpiteitä työhyvinvoinnin, työilmapiirin ja työkyvyn ylläpitämisen tukemiseksi. Henkilöstön palkitseminen hyvästä työsuorituksesta (kaupungin palkitsemisen ohje).	Vastuuhenkilöt: Toimialajohtajat Henkilöstöpäällikkö Työsuojelu Kaupunginjohtaja Esihenkilöt
---	--

Arviointi:

testiarvio

Tietoteknisten järjestelmien toimimattomuus. Tietosuoja ja tietoturvariski.	Todennäköisyys 3	Vaikutus 3
--	---------------------	---------------

Syyt: Kaupungin tuottamat palvelut ovat yhä riippuvaisempia ICT- laitteista, tietojärjestelmistä sekä niissä käsiteltävästä tiedosta. Laitteiden ja järjestelmien toimimattomuus aiheuttaa vakavan uhan kaupungin palveluiden tuotantokyvylle. Laiterikkojen ja inhimillisten erehdysten lisäksi julkinen sektori on enenemässä määrin ollut myös tahallisten vahingontekoyritysten kohteena. Edellä mainituista syistä riski alla mainituille skenaarioille on kasvanut:- - Tieto ei ole saatavissa silloin kun sen pitäisi olla. - Tieto on sellaisten henkilöiden saatavissa, jolla ei ole siihen oikeutta. - Tieto on korruptoitunutta tai väärää.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Laiterikkoutumisriskiä pienennetään tärkeitä järjestelmiä kahdentamalla. Inhimillisten erehdysten riskejä pienennetään koulutuksen avulla. Kuukausittain kokoontuva tietosuoja- / tietoturvaryhmä arvioi toteutuneiden uhkien syitä ja kehittää kokonaisvaltaisesti Paimion kaupungin tietosuojaa ja -turvaa. Tietoturvaan liittyvää dokumentaatiota täydennetään riskiperusteisesti niin että korkeimman riskin ohjeistus tehdään ensin.	Vastuuhenkilöt: Tietosuoja- /tietoturvaryhmä Johtoryhmä	
Arviointi: Suurin osa tarkastelujakson tietotekniseen tietoturvaan tai tietosuojaan kohdistuneista uhkatilanteista olivat tahattomia. Ne johtuivat useimmiten laitteiden rikkoutumisista, päivitysten yhteydessä tapahtuneista ohjelmistojen epäyhteensopivuudesta tai käyttäjän huolimattomuudesta. Kaikki tarkastelujakson aikana tietoon tulleet tahalliset tietoturvan tai tietosuojaan uhkatilanteet pystyttiin estämään. Tahallisten uhkatilanteiden riski on edelleen kasvanut rikollisten käyttöönottamien tekoälytyökalujen takia sekä myös yleisesti maailmantilanteen johdosta.		
Kyky vastata ulkopuolelta syntyviin tarpeisiin ja kehityksen ryhtiin riittävillä resursseilla ja osaamisella.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 3
Syyt: Kaupungin elinkeino- ja elinvoimatyöskentelyn ydin on ulkopuolisten osallistaminen kaupungin tavoitteiden saavuttamiseksi. Parhaiten tämä toteutetaan siten, että ulkopuoliset tahot (yhtiöt, ry:t tai kunnalliset toimijat) ajavat omaa tavoitettaan, jonka onnistumme liittämään Paimion tavoitteen toteutumiseen. Riskinä on, että emme onnistu löytämään sopivia kumppaneita, koska ilman kumppaneita elinkeino/elinvoimaorganisaatiomme on liian ohut.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Verkostotyöskentely kaiken toimintamme ytimenä. Osallistamisen korostaminen ja vastaavasti siiloutumisen välttäminen niin sisäisesti kuin ulkoisesti.	Vastuuhenkilöt: Elinkeinojohtaja	
Arviointi: Yhteistyö ulkopuolisten toimijoiden kanssa on onnistunut hyvin ja yhteydenpito on ollut tiivistä. Verkostoitumista erityisesti kiertotalouden toimijoiden kanssa on lisätty olennaisesti, myös kansainvälisesti.		
Vahingolliset		
Suuronnettomuudet, tulipalot ym. valmiuteen vaikuttavat tapahtumat.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Normaaliolojen häiriötilanteet aiheuttavat äkillisen palvelutarpeen kasvun, johon on reagoitava nopeasti.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Ajantasainen varautumissuunnitelma, koulutus.	Vastuuhenkilöt: Kaupunginjohtaja Toimialajohtajat Esihenkilöt	
Työpaikkojen terveellisyys ja turvallisuus.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Työtilojen ja työympäristön turvallisuus ja työergonomia		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Perehdytys turvallisiin ja ergonomisiin työtapoihin Sisäilmaan liittyvät havainnot tuodaan esille. Kaupungin sisäilmatyöryhmä käsittelee sisäilma-asioita moniammatillisesti yhteistyössä työsuojelun, työterveyshuollon ja kiinteistönhoidon kanssa (selvitykset ja ratkaisut).	Vastuuhenkilöt: Sisäilmatyöryhmä Työsuojelu Toimialajohtajat Esihenkilöt	

Taloudelliset		
Taloudellisten toimintaedellytysten heikkeneminen.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 3
Syyt: Riittämätön rahoitus haittaa kehitystyötä ja heikentää Paimion kaupungin statusta. Sisäisten ja ulkoisten yhteistyörakenteiden hiipussa elinvoimaa kehittävät toiminnot vähenevät.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Riittävän budjettiosuuden varmistaminen, ulkopuolinen hankerahoitus, yhteistyökumppanuudet	Vastuuhenkilöt: Kaupunginhallitus Elinkeinotmk ja Paimion Kehitys Oy:n hallitus kokouksissaan Kaupunginjohtaja Elinkeinojohtaja	
Arviointi: Rahoitus on ollut riittävää kehitystyön ylläpitämiseksi ja uudistamiseksi.		
Lainamäärän kasvu.	Todennäköisyys 4	Vaikutus 3
Syyt: Kaupungin velkamäärä on suuri. Menojen ollessa tuloja suuremmat ja investoitaessa, lainamäärä kasvaa edelleen. Mahdollisten rahamarkkinoiden häiriö- tai poikkeustilanteiden, esim. rahoituksen saatavuuden tai korkojen nousun, aiheuttamat ongelmat.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Menojen karsinta, tulojen lisäys, toiminnan tehostaminen, omaisuuden realisointi. Lyhytaikaisen kuntatodistuslainan muuttaminen pitkäaikaiseksi, korkosuojaukset vaihtuvakorkoisiin lainoihin.	Vastuuhenkilöt: Kaupunginjohtaja Hallintojohtaja	
Arviointi: Vuoden aikana lainamäärää kasvoi 2,1 milj. eurolla, lainaa oli vuoden lopulla 53,5 milj. euroa. Lainan saatavuudessa ei ole ollut häiriöitä. Kesällä 2022 alkanut korkojen nousu tasaantui vasta vuoden 2023 lopulla. Korkojen nousu näkyy aiempaa suurempina korkokuluina lyhytaikaisissa lainoissa. Kaupungin pitkäaikaiset lainat ovat kiinteäkorkoisia, eikä korkojen nousulla ole vaikutusta niihin.		
Pandemia.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Seuraukset: Pandemian vaikutukset sekä taloudellisia että toiminnallisia. Toiminnalliset (suorat) vaikutukset merkittävimpiä koulu- ja varhaiskasvatuksen palveluissa, taloudelliset vaikutukset suoria (lisäkustannukset) ja välillisiä (yritysten toimintaedellytykset, lomautukset, työttömyys -> verotulot)		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Käytännön järjestelyt tartuntavaaran minimoiseksi työyhteisössä ja reagointi tilanteen vaatiessa.	Vastuuhenkilöt: Kaupunginjohtaja Elinkeinojohtaja Työsuojelu Esihenkilöt	
Arviointi: Ei toteutunut		

Riskin todennäköisyys:
 1 = erittäin epätodennäköinen
 2 = epätodennäköinen
 3 = todennäköinen
 4 = erittäin todennäköinen

Riskin vaikutus:
 1 = vähäinen
 2 = kohtalainen
 3 = vakava
 4 = erittäin vakava

Tulosalue **Konsernijohto ja hallintopalvelut**
Vastuhenkilö kaupunginjohtaja Jari Jussinmäki / hallintojohtaja Jaana Hölsö

Toiminta-ajatus

Kuntalain 39 §:n mukaan kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenpidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua ja jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa. Lisäksi kaupunginhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja vastaa henkilöstöpolitiikasta, kunnan toiminnan yhteensovittamisesta, kunnan toiminnan omistajaohjauksesta sekä huolehtii sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Kaupunginhallituksen alaisuuteen kuuluu kolme valtuustoa sitovaa tehtäväaluetta: konsernijohto ja hallintopalvelut, maaseutupalvelut ja työllisyydenhoito. Konsernijohtoon muodostavat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Konsernijohtoon alaisuudessa on myös kaupungin elinvoimapalvelut. Hallintopalveluihin kuuluu: virastopalvelut, talous-, henkilöstö- ja tietohallinto. Talous- ja henkilöstöhallinnossa on niukka (á 1,4 htv) resurssi, jolla pyritään kehittämään ko. toimintoja, pitämään toimintamallit yhtenäisinä sekä lakien ja suositusten mukaisina. Kirjanpidon ja palkanlaskennan palvelut hankitaan Tilikunta Oy:sta, joka on Turun itäisten kuntien (Paimio, Kaarina, Lieto ja Sauvo) perustama yhtiö. Virastopalvelut vastaa mm. palvelupisteen ja puhelinvaihteen toiminnasta, valmistelee kaupunginhallituksen ja valtuuston päätettävät asiat sekä vastaa ja ohjeistaa kaupungin arkistointia. Tietohallinto tuottaa palvelut Paimion kaupungille ja Paimion Vesihuolto Oy:lle.

Hyväksytyt kuntastrategian mukaisesti kaupunki panostaa elinvoimapalveluiden kehittämiseen, josta tarkemmin edempänä omassa kappaleessaan.

Kaupunkikonsernin ohjaus kuuluu kaupunginhallitukselle, siitä tarkemmin edempänä omassa kappaleessaan.

Resurssimuutokset

Vuoden 2023 lopulla henkilöstöä on 15,55 htv, joista kaksi on määräaikaista.

Vuoden 2023 aikana tapahtuneet muutokset verrattuna vuoteen 2022:

- Viestintäsuunnittelija aloitti tehtävässään marraskuussa 2022 ja vuosi 2023 oli ensimmäinen kokonainen toimintavuosi konsernijohtossa.
- Sosiaalitoimen (60%) ja hallintopalveluiden (40%) yhteisen hallintosihteerin työaika oli kokonaan hallintopalveluissa 2023. Hallintosihteerin tehtävänimike tarkistettiin tiedonhallinnan asiantuntijaksi. Hänen työajasta 40% ohjautuu edelleen henkilöstöhallinnon käyttöön ja 60% tiedon- ja asianhallintaan. Vuosien 8.2022 - 06.2024 tiedon- ja asianhallinnan osuus rahoitetaan Varsin Digi- hankkeesta.
- Maahanmuutto- ja kotoutumisasioiden hoitaminen jäi soteuudistuksen jälkeen kunnille. Vuoden 2023 alusta vakituinen maahanmuuttokoordinaattori aloitti virassaan, vastaten sekä Paimion (80%) että Sauvon (20%) kotoutumisasioista. 1.4.2023 alkaen Paimio ja Kaarina hyväksyivät kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen, jolla Paimion maahanmuuttokoordinaattori siirtyi Kaarinan kaupungin palvelukseen. Paimio ostaa hänen työajastaan 80%.
- Palvelupisteessä työskenteli kaksi palvelusihteerä, joiden työaika oli yhteensä 1,55htv, vuonna 2022 vahvuus oli 2,05 htv.

Virastopalveluiden vahvuus on 5,2 htv, josta palvelupisteen vakinaisen henkilökunnan työaika on yhteensä 1,55 htv. Tietohallinnon vahvuus on 5 htv. Taloushallinnon 1,4 htv vahvuus koostuu taloussuunnittelijasta ja 40% hallintojohtajan työajasta. Henkilöstöhallinnon (1,4htv) resurssiin on laskettu henkilöstöpäällikkö ja 40% tiedonhallinnan asiantuntijan työajasta.

Hyvinvointialueen toiminnan alkaminen vaikutti tukipalveluista eniten tietohallintoon, joka tähän asti on vastannut myös Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän ict-palveluista. Varha osti tietohallinnon palveluja kaupungilta koko vuoden ajan, joskin volyyymi väheni loppuvuotta kohden. Toimintojen siirtymävaihe työllisti tietohallinnon lisäksi myös henkilöstö- ja taloushallintoa.

Toiminalliset tavoitteet

Henkilöstövoimavarat ovat riittävät ja oikein kohdistetut

Laadukkaan palvelutoiminnan keskeisin osatekijä on osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Henkilökunnan pitkäkestoiseen työhyvinvoinnin edistämiseen kiinnitetään huomiota eri osa-alueilla. Vaikuttavia kehityskeskusteluita käydään kerran vuodessa jokaisen työntekijän kanssa. Johtamisen edellytyksiä pyritään parantamaan yhteisillä koulutuksilla ja henkilöstöhallinnon tukipalvelulla.

Työterveyshuollon painopistettä pyritään siirtämään ennaltaehkäiseviin toimintoihin ja erityisesti pitkien sairauspoissaolojen määrää seurataan työterveyshuollon kuntoutusryhmässä. Työterveyshuollon kuntoutusryhmä muodostettiin 2018 ja siihen kuuluvat nimetty työterveyslääkäri, työterveyshoitaja ja henkilöstöpäällikkö. Työterveyshuollon palveluissa käytössä oli ensimmäinen optiovuosi.

Osana kaupungin työhyvinvointitoimintaa kaupungin henkilöstöllä on ollut uimahallin ja sen kuntosalin käyttöoikeus, sekä mahdollisuus osallistua yhdelle Paimion opiston liikunnan kurssille. Uimahallin peruskorjauksesta johtuen 2023 käytössä oli ainoastaan kuntosalin käyttöoikeus.

Vuonna 2023 otettiin uutena henkilökuntaetuna käyttöön liikunta- ja kulttuurisetelit. Työsuhdepolkupyöräedun käyttöönottoon osana työntekijän palkkaa ei toteutunut vuoden 2023 aikana.

Paimion kaupungin prosessien kehittäminen

Kuntastrategian mukaisesti prosesseja pyritään digitalisoimaan. Vuosina 2020 - 2023 on parannettu ja kehitetty perusjärjestelmiä: talous- ja henkilöstöhallinto sekä asianhallinta. Uudet järjestelmät ovat mahdollistaneet aikaisempaa paremmin mm. sähköisten palveluiden käyttöönoton ja automaattimäärittysten käytön, jotka vähentävät manuaalista työtä. Asianhallintaohjelman päivityksellä vastattiin uusien säädösten, kuten esimerkiksi tiedonhallintalaki, vaatimuksiin. Toimintojen sähköistäminen on jatkunut mm. kokousjärjestelmän sähköisellä allekirjoituksen ja sopimushallinnan käyttöönotolla ja jatkuu sähköisen arkiston käyttöönoton valmistelulla. Seuraavaksi tavoitteena tiedolla johtamisen työkalujen käyttöönotto.

Kaupunginhallituksen toimikaudekseen nimeämät toimikunnat

- Elinkeinotoimikunta
- Kunniamerkkiesityksiä valmisteleva toimikunta
- Maapoliittinen toimikunta
- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto
- Ystävyystoimikunta
- Paimio 700-juhlavuositöimikunta
- Kestävän kehityksen työryhmä

Kaupunginjohtajan asettamat (viranhaltija/työntekijä) työryhmät

- Ehkäisevän päihdetyön ryhmä
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä
- Lasten ja nuorten hyvinvointiryhmä
- Markkinointityöryhmä
- Paimion ja Sauvon nuorisolain mukainen ohjaus- ja palveluverkosto
- Tiedonhallintalain toimeenpanon ohjausryhmä
- Tietohallinnon johtoryhmä
- Tietosuojatietoturvaryhmä
- Turvallisen ja kestävä liikunnan työryhmä

Kaupunki on nimennyt edustajansa Varsinais-Suomen hyvinvointialueen

- alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointiryhmään
- alueelliseen oppilashuollon yhteistyöryhmään
- mielenterveyden edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijaverkoston
- kulttuurihyvinvoinnin yhdyspintatyöryhmään
- toimitilat, erityisryhmien asuminen, maankäyttö ja liikkuminen -työryhmään
- nuorisovaltuustoon
- vammaisneuvostoon
- vanhusneuvostoon

Toiminnan kuvausta**Varsin Digi- hanke**

Valtiovarainministeriö myönsi Paimion vetämälle viiden kunnan digitalisaatiohankkeelle 604 350 euron avustuksen, hankkeen omavastuuosuus on 15%, joten hankkeen arvonlisäveroton kokonaiskustannus 711 000 euroa. Hankkeen toteutusaika on 1.8.2022 - 30.9.2024. Paimion lisäksi hankkeessa ovat mukana Naantali, Parainen, Raisio ja Salo. Hankeavustus jaetaan tasan kuntien kesken eli 120 870 euroa/kunta. Kuntien yhteisesti valitsemat hankkeen osa-alueet ovat tiedonhallintamallin valmistelu, integraatiot ja migraatiot (sähköiseen arkistoon), paperiaineiston kartoitus ja digitointi sekä asiantuntijapalvelut ja koulutus. Hanke mahdollistaa ulkopuolisen lisäresurssin ja osaamisen hankinnan meneillään oleviin lakisääteisiin tehtäviin ja kehittämiskohteisiin.

Elinkeinoelämäprojekti 2022-2026

Paimion kaupungin elinkeinotoimen tavoitteena on luoda hyvät edellytykset yritystoiminnalle ja vaikuttaa positiivisen yrittäjyysilmapiirin ja vetovoimaisen imagon säilymiseen ja kehittymiseen. Tärkeää on tasaisesti parantaa Paimion kaupungin brändiä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä.

Näihin tavoitteisiin päästään laadukkaalla ja aktiivisella yhteistyöllä yritysten ja yrittäjien kanssa, suunnitelmallisella, määrätietoisella ja oivaltavalla markkinoinnilla ja viestintään panostaen.

Työllisyysasteen korkea taso, veropohjan vahvistaminen ja yleisen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpito ja parantaminen koko yhteisössä ovat keskeiset tavoitteet elinvoiman säilyttämiseksi.

Kaupunki panostaa elinkeinotoiminnan kehittämiseen uudella nelivuotisella elinkeino-ohjelmalla (08.2022 – 07.2026) palkkaamalla elinkeinojohtajan ja jatkamalla elinkeinotoimikunnan ja Paimion Kehitys Oy:n valmiuksien kehittämistä.

Kaupunki osallistuu ja jatkaa seudullista elinkeinoyhteistyötä Business Turku Oy:n (Turun Seudun Kehitys Oy) kanssa, joka tuottaa monipuolisesti Turun seudun 11 kunnalle suunnattuja elinkeino- ja yrityspalveluja.

Nopea ja joustava toiminta ja päätöksenteko mm. kaavoituksessa, tonttimyynnissä, rakennus- ja ympäristölupa-asioissa ovat kilpailuvaltti, kun yritykset miettivät investointeja ja sijoittautumista kuntaan.

Paimion kaupunki kartoittaa uusia toimintamalleja, jotka tukevat tavoitteiden saavuttamista. Elinkeino-ohjelma rakennetaan seuraavien neljän osa-alueen ympärille:

- 1) Elinkeinopolitiikka ja sen resurssit, eli seudullinen kehittämissyhteistyö, yhteishankkeet yritysten kanssa ja Paimion Kehitys Oy:n toiminnan kehittäminen.
- 2) Kaupungin päätöksenteon yritys- ja yrittäjämyönteisyys
- 3) Kaupungin viestintä, tiedottaminen ja osallistaminen
- 4) Kaupungin organisaation osaaminen ja palveluhenkisyys

Erityisesti huomioitava:

- 1) Paimion Parantolan ympärille kehittyvä turismi ja sen mukanaan tuomat mahdollisuudet alueen sisäisten markkinoiden kasvuun ja kehittymiseen. Parantolan alue tavoittelee 50 000 vuosittaisen matkailijan kävijämäärää ja kehittää matkailuliiketoimintaa erityisesti majoitus- ja tapahtumapalveluiden osalta. Paimion kaupungille Parantola on merkittävä nähtävyys valtakunnallisesti ja globaalisti. Kaupungin tiivis yhteistyö Paimion Parantola -säätiön kanssa on tärkeä osa kilpailukykyämme.
- 2) Elinkeinoelämän kehitystyön keskiössä on kiertotalouden vakiinnuttaminen Paimioon. Paimion alueelle on sijoittunut ensimmäisiä kiertotalouden teollisen kokoluokan toimijoita. Teollisuusalueena yksityisomisteinen Greenfield Hub tavoittelee kiertotalouden arvoketjuja erityisesti Rester Oy:n ympärille keskittyen. Mahdollisuudet teollisten työpaikkojen kasvuun ovat hyvät.

Viestintä

Kaupungin keskeisiä viestintävälineitä vuoden 2023 aikana olivat verkkosivut, Facebook-kanava, Instagram-kanava, Youtube-tili. LinkedIn-tili sekä paikallislehti Kunnallislehden välissä kuusi kertaa vuodessa ilmestynyt Paimion kaupunki tiedottaa -liite. Sisäisen viestinnän pääkanavana on toiminut PaSI-intrasivusto. Kaupunginhallitus hyväksyi helmikuussa Paimion kaupungin kriisiviestintäohjeen, joka on osa kaupungin varautumisen suunnittelua.

Kaupungin markkinointia suunnitteli ja toteutti markkinointityöryhmä, jonka keskeisiä projekteja vuoden aikana olivat Paimion kaupungin osasto Rakenna ja Sisusta -messuilla Turun Messukeskuksessa sekä Paimion parantolan 90-vuotisjuhlien ohjelmaosuuden toteuttaminen kesäkuussa. Markkinointityöryhmä oli suunnittelemassa myös elokuun viimeisen viikonlopun tapahtumakokonaisuutta (Paimion muotiviikko ja Vistan markkinat) sekä valmisteli kaupungin uusia markkinointimateriaaleja.

Matkailutyö

Paimion matkailuneuvonnan työtehtävät on sisällytetty viestintäsuunnittelijan työnkuvaan. Matkailuneuvonpisteenä toimii kesäkuukausin Paimion Sähkömuseo, muulloin Paimion kaupungintalo. Matkailumarkkinointi tapahtuu pääosin Paimion Kehitys Oy:n kautta toteutettavan kaksikielisen VisitPaimio-sivuston välityksellä sekä samannimisen kaksikielisen esitteen avulla.

Paimion kaupunki on mukana Alvar Aalto matkailureitistö -kokonaisuudessa kolmessa eri matkapaketikokonaisuudessa. Reitistö sai vuonna 2021 Euroopan neuvoston kulttuureittisertifikaatin. Kaupunki on vuodesta 2023 alkaen ollut myös jäsenenä Aallon arkkitehtuuri- ja muotoiluperinnön matkailureitti ry:ssä. Lisäksi kaupunki on jäsenenä Kuninkaantie ry:ssä, joka organisoii Kuninkaantie-matkailutien markkinointia ja yhteistyötä.

Ystävyyuskuntatoiminta

Kaupunginhallitus nimeää toimikaudekseen ystävyystoimikunnan. Paimion kaupungilla on neljä ystävyysskuntaa: Ljungby Ruotsissa, Ås Norjassa, Pärnu Virossa ja Odenthal Saksassa. Lisäksi Paimiolla on Sovetskin, entisen Johanneksen, kunnan kanssa yhteistyösopimus. Tämä yhteistyö on kaupunginhallituksen 16.3.2022 päätöksen mukaisesti keskeytetty toistaiseksi, johtuen Venäjän hyökkäyksestä Ukrainaan.

Ystävyyuskuntatoiminnan tarkoituksena on edistää kuntien välistä yhteistyötä (mm. kulttuurivaihtoa, kuntalaisryhmien yhteydenpitoa ja elinkeinoelämän yhteistyötä). Tapaamiset, nuorten leirikoulut ja muu nuorisotoiminta ovat keskeisellä sijalla ystävyyuskuntatoimintaa edelleen kehitettäessä.

Ystävyyuskuntatoiminta on jatkunut jälleen aktiivisena hiljaisten koronavuosien jälkeen. Nordplus-ohjelman puitteissa Vistan koulun oppilaita vieraili Pärnussa ja vastavierailu Paimioon on tiedossa seuraavana vuonna.

FinnFriendsit Odenthalista tekivät viikon matkan Suomeen ja viettivät päivän Paimiossa tutustuen mm. Livian metsäalan koulutukseen sekä Paimion parantolaan. Kolmasosa matkaan osallistuneista oli ensikertalaisia ja vierailukohteet olivat heidän mielestään erittäin mielenkiintoisia. Vierailun aikana keskusteltiin myös kansainvälisen työharjoittelun toteuttamisesta Paimion lukion opiskelijoiden ja Gymnasium Odenthalin opiskelijoiden kanssa ensi keväänä.

Odenthalin ystävyysskaupungin kanssa päästiin jatkamaan myös perinteistä opiskelijavaihtoa. Paimion lukion opiskelijoita ja opettajia vieraili Odenthalissa syksyllä 2022 ja Gymnasium Odenthalin opiskelijoita ja opettajia oli vastavierailulla keväällä 2023 Paimiossa. Vierailu Paimiossa huipentui kahteen konserttiin: ensimmäinen oli Paimiosalissa ja toinen Sibeliusmuseossa.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Elinkeino toiminnan tuloksellisuus				
Aktiivisten yritysten määrä	1 527		1 580	1 410
Yrittäjäkontaktien määrä			500	400
Sijoittuminen maakunnallisessa yrittäjäkyselyssä	3	2	1	3,5
Yritys- ja yrittäjätapahtumien määrä			20	15
Myytyjen yritystonttien määrä	3	0	2	1
Tehokas tonttimarkkinointi				
Myytyjen omakotitonttien määrä	12	8	10	1
Vuokrattujen ok-tonttien määrä	23	9	25	4
Tietohallinnon kehitysohjelman noudattaminen				
Tukipalvelun tuottaminen suunnitellulla SLA-tasolla (toteuma%)s	80,3	82	80	89
Projektisalkun valmistuneet hankkeet (kpl)	30	18	15	9
Työhyvinvointitoimenpiteet ovat vaikuttavia				
Sairauspoissaolojen määrä pv / htv	12,3	16,8	14	13,2
Työterveyshuollon palvelun painopisteen siirtäminen ennaltaehkäiseviin palveluihin (Kela I korvausten %osuus)	38,6	38,9	40	35
Henkilöstökyselyt (0=ei, 1=kyllä)	0	0	1	0
Verkkolaskutuksen käyttöaste				
Verkkolaskujen osuus myyntilaskuista (%)	36	52	45	59
Verkkolaskujen osuus ostolaskuista (%)	90	90	93	89

Vuoden 2023 lopulla tytäryhteisöasemassa konserniin kuuluvat

- Paimion Lämpökeskus Oy
- Paimion Vesihuolto Oy
- Paimion Yrityskiinteistöt Oy
- Paimion Kehitys Oy
- Portti työhönvalmennus Oy
- Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy
- Lyyli Tuomolan säätiö

Sote-uudistuksen myötä Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän toiminta siirtyi 1.1.2023 hyvinvointialueelle. Alkuvuoden aikana viimeisteltiin kuntayhtymän purkutoimenpiteet ja kuntayhtymän viimeinen tilikausi päättyi 30.4.2023.

Hallintosäännön 4 luku käsittelee konsensiohjausta. Siinä todetaan:

§19 Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.

§20 konsernijohdon tehtävistä ja toimivallan jaosta:

Kaupunginvaltuusto

- 1) määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset kaupungin omistajapolitiikan linjaukset
- 2) päättää kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista
- 3) hyväksyy konserniohjeen

Kaupunginhallitus

- 1) vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
- 2) vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
- 3) käsittelee puolivuositain yhtiöiden ja yhteisöjen raportit tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä.
- 4) arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta
- 5) nimeää kaupungin ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
- 6) nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa yhtiöiden ja yhteisöjen hallintoon ja toimintaan.

Kaupunginjohtaja seuraa ja arvioi yhtiöiden ja yhteisöjen tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä kaupunginhallitukselle sekä antaa kaupungin ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa."

Kaupungin konserniohjeet ovat vuodelta 2011 ja niitä olisi tarpeen päivittää. Konserniohjeilla luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeiden etuna on yhteisöjen ohjauksen yhtenäistäminen, toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen ja kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	2 209	230	2 439	2 623	184	107,5 %	2 185	20,0 %
Toimintakulut	- 4 027	- 634	- 4 661	- 4 762	- 101	102,2 %	- 4 275	11,4 %
Toimintakate/jäämä	- 1 818	- 404	- 2 222	- 2 139	83	96,3 %	- 2 090	2,4 %
Poistot ja arvonalennukset	- 113		- 113	- 91	23	80,0 %	- 83	9,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 931	- 404	- 2 335	- 2 683	- 348	114,9 %	- 2 090	28,4 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	846	230	1 076	1 440	364	133,8 %	903	59,4 %
Toimintakulut	- 3 785	- 634	- 4 419	- 4 533	- 114	102,6 %	- 4 085	11,0 %
Toimintakate/jäämä	- 2 939	- 404	- 3 343	- 3 093	250	92,5 %	- 3 182	-2,8 %
Poistot ja arvonalennukset	- 113		- 113	- 91	23	80,0 %	- 83	9,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 052	- 404	- 3 456	- 3 636	- 180	105,2 %	- 3 182	14,3 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 363		1 363	1 183	- 180	86,8 %	1 282	-7,7 %
Toimintakulut	- 242		- 242	- 229	13	94,7 %	- 190	20,8 %
Toimintakate/ jäämä	1 121		1 121	954	- 167	85,1 %	1 092	-12,7 %
Poistot ja arvonlennukset								
Tilikauden yli- /alijäämä	1 121		1 121	954	- 167	85,1 %	1 092	-12,7 %

Konsernijohton ja hallintopalveluiden ulkoiset toimintatuotot ylittivät talousarvion reilusti (364t€/33,8%) ja toimintakulut ylittivät talousarvion (+114t€/2,6%) huolimatta tilikauden aikana tehdyistä talousarviomuutoksista, joilla huomioitiin sote-jäännöserien kustannuksia (154t€), tilapäisen suojelun tarpeessa olevien kuntamallin mukaisia kustannuksia ja korvauksia (280t€ tuloihin ja 300t€ menoihin) sekä Varsin Digi hankkeen avustus ja kustannuksia (180t€ tuloihin ja menoihin).

Toimintatuottojen ennakoitua suurempi kertymä koostuu tietohallinnon palvelujen myynnistä Varhalle (+217t€).

Tilinpäätökseen jääneeseen ylitykseen (114t€/2,6%) vaikuttavat merkittävämpinä:

Työsuojelun ja työterveyden ylitys (41t€), joka johtuu työterveyshuollon ennakoitua korkeammista kustannuksista.

- Joukkoliikenteen ylitys (34t€), Fölin maksukatto tuli täyteen marraskuussa täyteen, joulukuun maksuosuus (42t€) oli yli kolmikertainen normaaliin kuukauteen verrattuna.

Tulosalue **Maaseutupalvelut**
 Vastuhenkilö johtava maaseutuasiamies Taina Wirberg

Toiminta-ajatus

Maaseutuhallinto pyrkii huolehtimaan maaseudun elinolosuhteiden tasapuolisesta kehittämisestä ja säilyttämisestä Paimion, Kaarinan, Kemiönsaaren, Paraisten ja Sauvon kunnissa.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Tavoitteena on turvata EU-lainsäädännön vaatimusten täyttyminen, huolehtia riistavahinkojen ja petoeläinvahinkojen arvioinneista, pitää eläinrekisteriasiat ajan tasalla sekä tehdä hukkakaurakatselmuksia.

Maaseutuhallinto huolehtii myös viljelijöiden VAP-varauksista. VAP-viljelijät on vapautettu Aseellisesta Palveluksesta yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen eli alkutuotannon turvaamiseksi poikkeusoloissa, järjestelmä on osa Suomen huoltovarmuutta.

Maaseutupalvelut on kaupungin konsernijohdon ja toimialojen johtosäännössä nimetty paikalliseksi maaseutuelinkeinoviranomaiseksi, joka hoitaa valtion kunnalle määräämät maataloushallinnon tehtävät.

Maaseutupalvelujen henkilöstö: johtava maaseutuasiamies ja 3 maaseutuasiamiestä.

Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa on velvoittanut kuntia muodostamaan suurempia alueellisia yhteistyöyksiköitä.

Vuoden 2013 alusta ovat yhteistyöalueen muodostaneet Kaarina, Kemiönsaari, Parainen, Paimio ja Sauvo. Paimion kaupunki toimii allekirjoitetun sopimuksen mukaan isäntäkuntana. Paimiossa työskentelee johtava maaseutuasiamies, Kemiönsaarella, Paraisilla sekä Sauvossa omat toimipisteet. Pääsääntöisesti kaikilla mahdollisuus tehdä etätöitä. Asiakaspalvelua saa konttoreilla ajanvarauksella.

Resurssimuutokset

Maaseutupalveluiden henkilökunta on toiminut neljän henkilön voimin. Vuoden aikana palkattiin yksi uusi maaseutuasiamies vuoden 2022 aikana eläkkeelle jääneiden tilalle.

Uusi ohjelmakausi alkoi vuoden 2023 alussa, joten työtehtävien hoidossa tarvittiin kolmen kokoaikaisen maaseutuasiamiehen työpanosta johtavan maaseutuasiamiehen lisäksi.

Työtehtävien vaihtoa tai tarvittaessa ostoa tehtiin Vehmaan yhteistoiminta-alueen kanssa, mikä mahdollisti kaikkien eriyttämistä vaativien tehtävien suorittamisen kaikissa tilanteissa.

	Tilaluku			Ympäristötukiin sitoutuneet tilat			Sähköisesti tukea hakeneet		
	2021	2022	2023	2022 %	2023 Ymppi	2023 Eko	2021 %	2022 %	2023 %
Kaarina	70	70	66	81	77	94	96	94	100
Kemiönsaari	151	149	141	92	84	96	93	94	100
Paimio	130	128	122	95	90	97	95	95	100
Parainen	222	220	216	83	74	93	97	98	100
Sauvo	120	119	110	89	92	100	96	96	100

Maaseutupalveluiden maksuosuudet 2023:

	2023 jakaja*	2023 %osuus	maksuosuus 2023
Kaarina	70	10,2 %	23 443
Kemiönsaari	149	21,7 %	49 900
Paimio	128	18,7 %	42 867
Parainen	220	32,1 %	73 678
Sauvo	119	17,3 %	39 853
	686	100,0 %	229 743
*15.6.2022 tilojen lukumäärä			

Toiminnalliset tavoitteet

Tiedottamisella ja koulutuksella pyritään vaikuttamaan siten, että viljelijät palauttavat kaikki mahdolliset hakemukset määräaikana niin, että saavutetaan taloudellinen ja ympäristön huomioiva tulos. Maatilojen lukumäärä on laskenut hieman vuosittain ja sama kehitys jatkuu.

Tulevana ohjelmakautena kaikki hakemukset tulevat käsittelyyn sähköisesti, paperivaihtoehtoa ei enää ole.

Hallinnolliset tehtävät hoidettiin annettuina määräaikoina ja maksut viljelijöille mahdollisimman nopeassa aikataulussa.

Ohjelmakauden vaihtuessa koulutukset tulevat saamaan taas tärkeämmän aseman ja niihin osallistutaan enemmän. Koulutuksia järjestettiin kunnittain sekä koko yhteistoiminta-alueen viljelijöille yhteisesti. Osa koulutuksista tallennettiin ja koulutuksiin voi osallistua netin kautta. Vuoden 2023 aikana koulutuksia järjestettiin kuusi erillistä tilaisuutta, joissa oli paikan päällä yhteensä yli 300 henkilöä, samanlaisia tilaisuuksia tullaan järjestämään myös vuonna 2024. Teams kyselytunnit olivat myös suosittuja, joten niidenkin järjestämistä suomen ja ruotsin kielellä jatketaan.

Maaseutuasiamiesten koulutuksissa huomioitiin henkilökunnan yksilölliset tarpeet sekä osallistuttiin valtakunnallisiin koulutustapahtumiin. Useimmat koulutukset suoritettiin teamsin kautta, joten täten saavutettiin koko henkilökunta helposti ja taloudellisesti.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	215		215	188	- 27	87,3 %	138	35,6 %
Toimintakulut	- 273		- 273	- 242	32	88,5 %	- 195	24,1 %
Toimintakate/jäämä	- 58		- 58	- 54	4	92,7 %	- 57	-4,2 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 58		- 58	- 54	4	92,7 %	- 57	-4,2 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	215		215	188	- 27	87,3 %	138	35,6 %
Toimintakulut	- 259		- 259	- 229	30	88,3 %	- 182	25,8 %
Toimintakate/jäämä	- 44		- 44	- 41	3	93,2 %	- 43	-5,5 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 44		- 44	- 41	3	93,2 %	- 43	-5,5 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 14		- 14	- 13	1	91,1 %	- 13	0,3 %
Toimintakate/jäämä	- 14		- 14	- 13	1	91,1 %	- 13	0,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 14		- 14	- 13	1	91,1 %	- 13	0,3 %

Tulosalue **Työllisyyden hoito**
Vastuhenkilö työvoimapalveluiden päällikkö Johannes Joutsenlahti

Toiminta-ajatus

Työllisyydenhoidon tavoitteena on ylläpitää Paimion kaupungin hyvää työllisyydenkehitystä.

Henkilökohtaisella palveluohjauksella, aktivointitoimenpiteillä ja tiiviillä yhteistyöllä eri toimijoiden kesken, on edelleen saavutettavissa hyviä tuloksia niin työllisyysasteeseen kuin työmarkkinatukimaksuihin. Tehtäväalueen tavoitteena on aktiivisen työllisyyden hoidon keinoin parantaa työnhakijoiden työllistymismahdollisuuksia ja lisätä työttömien yhteiskunnallista osallistumista. Toimenpiteiden onnistumisella on merkittävä vaikutus asiakkaiden syrjäytymisen ehkäisyssä ja työllisyysasteen positiivisessa kehittämisessä.

Paimio on mukana uudessa työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa, joka alkoi 1.3.2021. Paimio osallistui myös edelliseen työllisyyskokeiluun vuosina 2017-2018.

Meneillään olevalla kokeilulla tavoitellaan tietoa siitä, miten kokeilun asiakasryhmän työllisyyspalvelujen vaikuttavuus ja asiakastyytyvyisyys kehittyvät, kun palvelut järjestää valtion sijasta kunnan tai usean kuntaryhmän muodostama kokeilualue. Valtion ja kuntien työllisyyden edistämisen resurssien yhdistämisellä ja päällekkäisen toiminnan poistumisella tavoitellaan työllisyyspalvelujen tehostumista, työttömien tehokkaampaa työllistymistä avoimille työmarkkinoille ja työttömyyden julkiselle taloudelle aiheutuvien kokonaiskustannuksien laskua.

Kokeilu on kaikkiin suomalaisiin kokeilulakeihin nähden poikkeuksellisen laaja. Kokeilun piiriin kuuluu ensi vaiheessa 71 % työ- ja elinkeinotoimistojen työttömistä työnhakija-asiakkaista. Kokeilukunnille siirtyneet vastuut ja tehtävät ovat paljon edellistä kokeilua laajemmat. Kokeiluja seurataan jatkuvan tilastoseurannan avulla sekä arvioidaan erillisen tutkimusperusteisen vaikuttavuusarvioinnin avulla. Kokeilun yksi tärkeä tavoite on selvittää mahdollisuudet siirtää pysyvämpiin kunnallisiin työllisyydenhoidon rakenteisiin. Kokeilulaki on määräaikaikainen, mutta sen voimassaoloa ollaan jatkamassa siihen asti, että voimaan tulee TE-palvelut 2024-uudistus. Uudistus astuu voimaan 1.1.2025.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Vastuualue jakaantuu seuraaviin osa-alueisiin: työvoiman palvelukeskus, työmarkkinatuen kuntaosuus, Toimintakeskus Apila ja palkkatukityöllistäminen.

Työvoiman palvelukeskus

Paimion tavoitteena on pitää maakunnan kärkipaikka työmarkkinatuki-asiakkaiden aktivoinnissa. Aktiivinen rooli työnhakijoille tarjottavissa palveluissa ja oma innovatiivinen palvelutuotanto antavat jatkossakin mahdollisuuden korkeaan aktivointiasteeseen ja alhaiseen työttömyysasteeseen. Aktivointisuunnitelmien ja monialaisten työllistymissuunnitelmien ripeään laadintaan ja yksilölliseen sisältöön kiinnitetään jatkossakin huomiota. Palvelun painopiste pidetään henkilökohtaisen palvelun tarjoamisessa. Työn etsintä, työn tarjoaminen, koulutuspolulle ohjaaminen ja urasuunnittelu pysyvät palvelun keskiössä. Yrityspalvelujen osalta tavoitteena on toimivien yritysytteyksien ylläpitäminen ja uusien luominen. Kuntakokeilun asiakastyö tehdään pääasiassa työvoiman palvelukeskuksessa.

TE-palveluiden tuottamisessa siirryttiin vuonna 2022 toteuttamaan Pohjoismaista työvoimapalvelumallia, joka oli iso muutos asiakkaiden sekä palveluntuottajan näkökulmasta. Asiakkaille tarjottaviin palveluihin tuli tarkasti määritelty ja aikataulutettu palvelujärjestelmä. Uusi

palvelumalli asettaa paljon vaatimuksia henkilökunnan osaamiselle ja määrälle.

Paimio ja Sauvo ovat tehneet sopimuksen viranomaistehtävän hoitamisesta, jonka nojalla Paimio vastaa työllisyyden kuntakoelun toteuttamisesta myös Sauvon kunnan puolesta. Kuntien välillä on solmittu myös Työllisyydenhoidon yhteistoimintasopimus, jonka perusteella Paimio tuottaa Sauvon kunnalle kaiken muunkin työllisyydenhoidon palvelun.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Työmarkkinatuen kuntaosuuden määräytymisperusteet säilyvät ennallaan vielä vuodet 2023 ja 2024, mutta kuntien keinot vaikuttaa maksujen kehittymiseen heikkenevät selvästi vuoden 2023 alusta alkaen. Vuoden 2023 alussa aloittavat hyvinvointialueet ottavat jatkossa osaa aktivointisuunnitelmien laadintaan. Hyvinvointialueen organisointi ja resurssien riittävyys ovat keskeinen huolenaihe ensi vuonna, jotta kunnat saavat suunnitelmia asiakkailleen riittävän paljon ja riittävän nopeasti.

Kunnat rahoittavat puolet omien kuntalaistensa työmarkkinatukikuluista sen jälkeen, kun työmarkkinatukipäiviä on kertynyt 300. Kun päivien kertymä ylittää 1000, kunnan maksuosuus on 70 prosenttia. Asiakkaan ollessa työllistymistä edistävän toimenpiteen piirissä, kuntaosuuden maksuvelvollisuus väistyy. Työllistymistä edistäviä palveluja ovat mm. työvoimakoulutus, kuntouttava työtoiminta ja työkokeilu. Asiakkaan ollessa aktivoituna tällaiseen toimenpiteeseen kunta säästää työmarkkinatukimenoissa keskimäärin 350-470 euroa kuukaudessa henkilöä kohti (4200-5600 eur/vuosi).

Kun asiakas onnistuu työllistymään 6-8 kuukauden työsuhteeseen, päivät nollautuvat ja kertymien laskenta alkaa alusta. Työssäoloehdon täyttäneet henkilöt saavat uudestaan työttömiksi joutuessaan ensin 300-500 päivää peruspäivärahaa tai ansiopäivärahaa ja, jos työttömyys vielä jatkuu, siirtyvät takaisin työmarkkinatuella.

Paimion kuntaosuuden maksut ovat olleet useiden vuosien ajan maakunnan selvästi pienimmät, kun maksut suhteutetaan kuntien asukaslukuun. Vuoden 2023 aikana maksut kääntyivät selvään nousuun. Nousu oli vertikaalista kuukaudesta toiseen. Ero joulukuun 2022 ja joulukuun 2023 maksuissa oli 490%. Hyvinvointialue teki rajuja linjauksia, joiden johdosta palvelua ei asiakkaalle myönnetty tai jo myönnetty palvelu keskeytettiin.

Toimintakeskus Apila

Kuntouttavan työtoiminnan järjestäminen koee ison muutoksen vuonna 2023. Kunnat eivät voi enää järjestää eivätkä tuottaa kuntouttavaa työtoimintaa. Tähän sisältyy suuri riski aktivointiasteiden putoamisesta sekä Kelan laskuttamien työmarkkinatukimaksujen kuntaosuuksien kohoamisesta.

Paimion kaupunki jatkaa Toimintakeskus Apilan ylläpitoa ja ottaa yhteistyökumppanikseen kuntouttavaa työtoimintaa tuottamaan oman yhdistyksensä Varsinais-Suomen Työllistämisen Tuki Vartti ry:n. Yhdistys on hyväksytty yksityisten sosiaalipalveluiden tuottajaksi.

Kohderyhmään kuuluvat asiakkaat saavat näin jatkossakin nopeasti työllistymistä edistäviä toimenpiteitä ja kaupunki pystyy vaikuttamaan työmarkkinatukimaksujen kehittymiseen. Yhdistys pyrkii pitämään ennallaan myös asiakkaiden sijoittumisen kaupungin muihin toimipisteisiin tarjoamalla heille riittävän tuen ja ohjauksen työtoiminnan aikana. Työtoiminta on sovittava asiakkaan työ- ja toimintakyvyn mukaisesti siten, että se on työmarkkinoille pääsyn kannalta mielekästä ja riittävän vaativaa. Työtoiminnan sisällön on oltava sellainen, että se parantaa asiakkaan elämänhallintaa ja tarjoaa jatkossa edellytyksiä työllistyä avoimille markkinoille.

Työtoiminnan suunnittelu rakentuu aina asiakkaan yksilöllisten tarpeiden pohjalta ja sen vuoksi tarjottavan työtoiminnan valikoiman on oltava laaja.

Palkkatukityöllistäminen

Palkkatukilainsäädäntö muuttui oleellisesti vuonna 2023. Palkkatukijaksojen kestot lyhenivät ja malli muuttui monimutkaisemmaksi.

Palkkatukityösuhteiden tarjoaminen ja välittäminen kohderyhmään kuuluville asiakkaille on usein tehokkain tapa edistää heidän työllistymistään avoimille työmarkkinoille. Pitkään jatkuneessa työttömyysjaksossa muodostuu haasteeksi työttömyyden katkaiseminen. Lyhyelläkin työsuhteella edistetään asiakkaan jatkotyöllistymistä ja kohennetaan hyvinvointia sekä tulotasoa.

Yleistä

Työllisyydenhoidon vastuualue on isojen muutosten edessä jo ensi vuonna ja muutokset jatkuvat suurina myös tulevaisuudessa. TE-palvelut 2024-uudistus on historiallisen suuri muutos, jonka valmisteluun kunnissa on panostettava paljon.

Paimio on menestynyt työllisyydenhoidossa useiden vuosien ajan, kaikilla mittareilla ja kaikissa vertailuissa. Tulossa olevat muutokset ovat kuitenkin poikkeuksellisen suuria ja vaikutukset ennalta arvaamattomia. Paimion vahvuuksiksi voidaan tulevinakin vuosina lukea hyvät toimintaresurssit, vahva osaaminen, oma yhdistys sekä oma yritys.

Paimio on saanut nauttia vuosien ajan alhaisista työttömyysluvuista, korkeasta aktivointiasteesta ja matalista työmarkkinatukimaksuista. Ensisijaisena tavoitteena on pitää edelleen kiinni näistä menestystekijöistä sekä kehittää uusia palveluja ja toimintatapoja tarpeen mukaan.

TE-palvelut 2024-uudistuksessa Paimion päämääränä on olla osaltaan vaikuttamassa järjestämisalueen syntymiseen ja sen organisaatorakenteeseen. Keskeinen tavoite uudistuksen toteutuksen suhteen on pitää lähipalveluiden tuottaminen ja tarjoaminen vahvasti kaupungin omassa hallinnassa.

Työllisyystilanteen kehitys koko maassa ja etenkin Varsinais-Suomessa on vuoden 2022 aikana kääntynyt parempaan suuntaan vaikean koronavuoden jälkeen. Pidemmällä aikavälillä toimivien työmarkkinoiden suurimmaksi esteeksi uhkaa kuitenkin muodostua osaavan työvoiman saatavuus ja avoimien työpaikkojen hidas täyttäminen. Ensisijaisena tavoitteena on jatkossakin pitää Paimion työttömyysaste selvästi maakunnan keskiarvon alapuolella, mutta huomio on suunnattava myös laajemmalle ja pyrittävä vaikuttamaan koko työssäkäyntialueen menestymiseen.

Paimion työttömyysaste oli heinäkuussa 2023 5,1% (2022 5,3%, 2021 6,9%).

Työmarkkinoiden kehitys ja Paimion työttömyysasteen myönteinen kehitys osoittavat, että oikeilla toimilla ja riittävällä panostuksella työttömyysasteeseen voidaan vaikuttaa lyhyelläkin aikavälillä.

Resurssimuutokset

Ei resurssimuutoksia

Olennaiset toiminnalliset riskit

Talouselämän elpyminen vaikean korona-ajan jälkeen, meneillään oleva Ukrainan sota, globaali inflaation kiihtyminen ja kuluttajien epävarmuus oman taloutensa suhteen luovat suuria epävarmuustekijöitä myös työllisyyskehityksen osalta.

Epävarmuuden jatkuessa taloudellinen toimeliaisuus ei lähde kasvuun ja se vaikuttaa ikävällä tavalla työllisyysnäkyymiin. Silloin pitkäaikaistyöttömien motivointi ja poluttaminen takaisin työmarkkinoille tulee olemaan vaikeaa.

Jatkuvan kouluttautumisen ja uudelleen kouluttautumisen merkitys korostuu tämän päivän työmarkkinoilla. Kannustimien luominen työhön ja koulutukseen hakeutumiseen on tärkeää, jotta yhteiskuntaan ei muodostu pysyviä rakenteita työttömien ja työssä käyvien välille. Erityistä huomiota on kiinnitettävä työttömyysjaksojen lyhentämiseen, nuorille tarjottaviin palveluihin ja sukupolvet ylittävän työttömyyden ehkäisyyn.

Riski joka tiedostettiin, mutta jota ei ollut mahdollista hallita oli Hyvinvointialueen toiminnan aloitus. Työvoimapalveluiden oletus oli, että yhteistyö sosiaalipalveluiden osalta jatkuu Varhan kanssa yhtä hyvänä kuin kunnallisen sosiaalihuollonkin kanssa. Yhteistyö oli vuoden aikana kuitenkin heikkolaatuista ja byrokraattista. Varhan puutteellinen ymmärrys työllisyyskehitystä kohtaan aiheutti asiakkaille palvelujen keskeyttämisiä, erikoisia palvelutarvearvioita ja kielteisiä palvelupäätöksiä. Ristiriidat ja näkemyserot hyvinvointialueen ja työvoimaviranomaisen tekemien palvelutarvearvioiden välillä aiheuttivat asiakkaille haasteita arkielämästä selviytymiseen.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Työvoiman palvelukeskus pienentää työttömyysprosenttia (työttömyysaste-% vuoden viimeinen neljännes)	5,5	4,4	5,3	5,2
Työmarkkinatuen kuntaosuus pienentää maksuosuutta (Vuositaiset maksut alle 12 €/asukas)	122 848	52 027	70 000	73 000
Palkkatukityöllistäminen. Tarjota työsuhde mahd. usealle tarvitsevalle ml. veloitetyöllistetyt				
Määrärahalta palkatut henkilöt, yhteensä vuoden aikana	15	12	40	17
Työkuukausia yhteensä	112	69	175	130
Toimintakeskus Apila. Asiakkaiden nopea aktivoiminen ja ohjaaminen toimenpiteiden piiriin sekä aktivointiasteen kohottaminen				
Aktivointiaste-% kaikki joulukuun luvut (tmt-tukea saaneet)	60,2	68,5	65	62,3
300-499 pv	60	88,1	60	66,7
500-999 pv	72,4	84,2	80	55
yli 1 000 pv	83,3	83,3	85	75

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	349		349	342	- 7	98,0 %	235	45,9 %
Toimintakulut	- 970		- 970	- 958	13	98,7 %	- 731	31,0 %
Toimintakate/jäämä	- 621		- 621	- 615	6	99,1 %	- 496	24,0 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 621		- 621	- 615	6	99,1 %	- 496	24,0 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	340		340	331	- 9	97,3 %	223	48,6 %
Toimintakulut	- 867		- 867	- 861	7	99,2 %	- 638	35,0 %
Toimintakate/jäämä	- 528		- 528	- 530	- 2	100,5 %	- 415	27,7 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 528		- 528	- 530	- 2	100,5 %	- 415	27,7 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	10		10	12	2	121,0 %	12	-4,2 %
Toimintakulut	- 103		- 103	- 97	6	94,1 %	- 94	3,5 %
Toimintakate/jäämä	- 93		- 93	- 85	8	91,3 %	- 82	4,7 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 93		- 93	- 85	8	91,3 %	- 82	4,7 %

2.1.4. Koulutuslautakunta

KOULUTUSLAUTAKUNTA			
Kokoonpano			
		Puolue	Läsnäolo- kerrat
- Kokouksia 9			
Kallio Nina	puheenjohtaja	Kok.	9
Ylihonko Markku	varajäsen	Kok.	-
Virtanen Melina	varapuheenjohtaja	SDP	9
Sundell Samuli (ero 8.2.23)	varajäsen	SDP	-
Salo Tapani (8.2.23 alk.)	varajäsen	SDP	-
Pirhonen Henna	jäsen	Kesk.	9
Tuominen Satu	varajäsen	Kesk.	-
Toivonen Jarmo	jäsen	PS	9
Hyrkkänen Siiri	varajäsen	PS	-
Hemmilä Markus	jäsen	Kok.	8
Kaukonen Kasper (ero 15.11.23)	varajäsen	Kok.	-
Backman Rami (15.11.23 alk.)	varajäsen	Kok.	-
Simola Lauri	jäsen	Vas.	7
Kimari Jonna	varajäsen	Vas.	-
Hermonen Aleks	jäsen	Vihr.	6
Kuosmanen Tiina	varajäsen	Vihr.	2
Aro Toini	jäsen	Kok.	8
Vairinen-Salmela Johanna	varajäsen	Kok.	1
Uotila Antti	jäsen	Kesk.	5
Heimo Jarmo	varajäsen	Kesk.	2
Hyssälä Tuomas	kaupunginhallituksen edustaja (31.5.23 asti)		3
Virta Timo	kaupunginhallituksen edustaja (1.6.23 alk.)		4
Taipale Maija	nuorisovaltuuston edustaja (14.2.23 asti)		1
Kujala Saara	nuorisovaltuuston edustaja (15.2.23 alk.)		7
Kaarlela Markus	kaupunginhallituksen puheenjohtaja		4
Lumiainen Jyrki	sivistysjohtaja, esittelijä		8
Koret Hilikka	varhaiskasvatusjohtaja, pöytäkirjanpitäjä (-31.3.23)		2
Tamminen Tuulia	varhaiskasvatusjohtaja (1.4.23-), pöytäkirjanpitäjä (1x esittelijä)		7
Lund Pauliina	pöytäkirjanpitäjä		1

Toiminnan kuvaus

Koulutuslautakunta on sekä henkilöstömäärältään että talouden kannalta kaupungin suurin lautakunta. Valtuustoon nähden sitovia tulosalueita on neljä: hallinto, varhaiskasvatus, perusopetus sekä toisen asteen koulutus. Aiemmasta tulosalueesta "hallinto ja oppilashuolto" jäi sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä vuoden 2023 alusta alkaen oppilashuolto pois, kun ko. palveluiden järjestämisvastuu siirtyi Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle.

Koulutuslautakunta vastaa yleissivistävien kasvatus-, opetus- ja koulutuspalveluiden järjestämisestä. Lautakunnan vastuualueeseen kuuluu varhaiskasvatuspalvelut, esi- ja perusopetus, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sekä toisen asteen koulutus (Paimion lukio).

Paimion kaupunki järjestää esiopetuksen varhaiskasvatuksen yhteydessä, joten talousarviossa esiopetus sisältyy varhaiskasvatuksen tulosalueeseen. Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sisältyy talousarviossa perusopetukseen. Lisäksi lautakunnan vastuualueelle kuuluvat sivistyspalvelujen yhteiset hallinto- ja tukipalvelut. Hallinnon henkilöstö (sivistysjohtaja, varhaiskasvatusjohtaja, palvelusihiteeri, toimistosihteerit, hallinnon asiantuntija, TVT-koordinaattori ja digitutor) tukevat sivistystoimialan molempien lautakuntien (koulutuslautakunta sekä hyvinvointilautakunta) toimintaa. Vuoden 2023 aikana hallinnon organisaatioon saatiin uutena viranhaltijana palvelusihiteeri, ja opetuspäällikön virka muuttui varhaiskasvatusjohtajan viraksi, jossa viranhaltija myös vaihtui vuoden 2023 aikana. Kasvavan kaupungin lapsi- ja oppilasmäärien kasvusta sekä kuntien uusien lakisääteisten tehtävien velvoitteista erityisesti varhaiskasvatuksen ja opetuksen hallinnon VARDA- ja KOSKI-tietovarannoissa sekä VALPAS-rekisterissä ja mm. tiedonhallintalain velvoitteiden sekä sähköisen arkistoinnin tehtävistä johtuen hallinnon "näkömätön" työ määrä on kasvanut ja kuormitus lisääntynyt.

Koulutuslautakunnan vastuulle kuuluvien tehtävien tulorahoitus perustuu pääasiassa valtionvarainministeriön hallinnoimiin peruspalvelujen valtionosuuteen, opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimaan opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuteen (mm. lukiokoulutuksen, aamu- ja iltapäivätoiminnan sekä vammaisopetuksen rahoitus) sekä vieraskuntalaisten opetuksen järjestämiseen liittyviin esi- ja perusopetuksen kotikuntakorvauksiin. Näistä vain kotikuntakorvaukset näkyvät koulutuslautakunnan käyttötaloudessa; muut valtionosuustulot sisältyvät kaupungin saamiin valtionosuuksiin. Keskeisiä lautakunnan talousarviossa näkyviä tuloja ovat lastensuojelun perusteella sijoitettujen lasten opetukseen liittyvät kotikuntalaskutukset sekä varhaiskasvatuksen ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakasmaksut.

Tavanomaisen budjettirahoituksen rinnalla koulutuslautakunnan vastuualueeseen on liittynyt jonkin verran hanketoimintaa. Valtion rahoitus kuntien sivistystoimelle tulee osittain erilaisten kohdennettujen hankerahoitusten kautta. Erikseen haettavat valtionavustukset kohdentuvat tiettyihin toimintoihin ja rahojen käytöstä on raportoitava sen sijaan, että rahoitus tulisi yleiskatteellisena valtionosuutena, jonka käytöstä kunnat voivat päättää vapaasti. Paimio on hakenut hankerahoituksia aktiivisesti, ja osa kehittämishankkeista on usean koulutuksenjärjestäjän yhteisiä verkostohankkeita. Erillisrahoitettujen hankkeiden toteutus menee lähes poikkeuksetta vähintään kahdelle tilikaudelle. Hankkeet budjetoidaan ja kirjataan niin, että vaaditut omarahoitusosuudet tulevat hankkeen toteutuksen viimeiselle tilikaudelle.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 553	- 250	1 303	1 710	407	131,3 %	2 116	-19,2 %
Toimintakulut	- 25 567	- 381	- 25 948	- 26 375	- 427	101,6 %	- 24 154	9,2 %
Toimintakate/jäämä	- 24 015	- 631	- 24 646	- 24 665	- 19	100,1 %	- 22 038	11,9 %
Poistot ja arvonlennukset	- 180		- 180	- 144	36	80,2 %	- 154	-6,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 24 194	- 631	- 24 825	- 24 812	13	99,9 %	- 22 192	11,8 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 553	- 250	1 303	1 710	407	131,3 %	2 116	-19,2 %
Toimintakulut	- 22 374	- 381	- 22 755	- 23 270	- 515	102,3 %	- 21 132	10,1 %
Toimintakate/jäämä	- 20 821	- 631	- 21 452	- 21 560	- 108	100,5 %	- 19 015	13,4 %
Poistot ja arvonlennukset	- 180		- 180	- 144	36	80,2 %	- 154	-6,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 21 001	- 631	- 21 632	- 21 707	- 75	100,3 %	- 19 170	13,2 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								-100,0 %
Toimintakulut	- 3 193		- 3 193	- 3 105	88	97,2 %	- 3 022	2,7 %
Toimintakate/jäämä	- 3 193		- 3 193	- 3 105	88	97,2 %	- 3 022	2,7 %
Poistot ja arvonlennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 193		- 3 193	- 3 105	88	97,2 %	- 3 022	2,7 %

Arvio olennaisista riskitekijöistä

1.3.2015 voimaan tulleiden Paimion sisäisen valvonnan perusteiden mukaan riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä.

Strategiset		
Varhaiskasvatuksen yksityistämisen laajuus. Palveluiden kysynnän ennakoimattomuus.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt:	Asiakkaiden palvelutarpeet muuttuvat varhaiskasvatuksessa, palvelutarjontaa ei pystytä kaupungin omana toimintana sopeuttamaan riittävän joustavasti johtuen rajallisista tiloista ja resursseista.	
Seuraukset:	Yksityisen varhaiskasvatuksen toiminnan jatkuvuus; ko. toiminnan päättymisen myötä asiakkaat tulevat kaupungin oman toiminnan piiriin, jolloin resursseja on oltava toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi.	
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:	Vastuhenkilöt:	
Ennakointi ja henkilöstön koulutus.	varhaiskasvatusjohtaja	
Toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa.		

Arviointi:

Kunnallisten varhaiskasvatuspalveluiden riittävyys on jatkuva haaste, ja lisäksi kunnallisen toiminnan käytettävissä olevat tilat ovat rajalliset. Tapiolan päiväkodin 2. kerroksen tiloissa on määräaikainen lupa, jonka umpeutumista ennen on ratkaistava, mistä saadaan tarvittavat lisätilat. Ostopalvelusopimus umpeutuu Preitilän päiväkodissa ja toiminta on päätetty siirtää kunnalliseksi varhaiskasvatukseksi. Tämä ei sinänsä helpota kunnallisten varhaiskasvatuspalveluiden järjestämistarpeen tilannetta, koska ostopalvelupaikat Preitilässä ovat rinnastuneet kunnallisiksi varhaiskasvatuspaikoiksi aiemminkin. Yksityisten palvelusetelimuotoisten varhaiskasvatus toimijoiden toiminnan jatkuvuus näyttää tällä hetkellä hyvältä ja vakaalta, ja tätä yhteistyötä kaupunki pyrkii osaltaan tukemaan, koska yksityinen palvelusetelimuotoinen toiminta on merkittävässä roolissa Paimiossa ja ilman tätä kaupungin omaa palvelutuotantoa pitäisi merkittävästi lisätä.

Lukiokoulutuksen vetovoimaisuuden hiipuminen	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Syyt: Lukiossa taloudelliset leikkaukset resurssihin voivat vaikuttaa nuorten haluun hakeutua omaan lähilukioon, koska vapaa hakeutumis oikeus toisen asteen opinnoissa säilyy jatkossakin.		
Seuraukset: Opiskelijamäärän väheneminen vaikuttaa suoraan lukiokoulutuksen valtionrahoitukseen.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Lukiotoiminnan uudistaminen, markkinointi ja näkyvyyden lisääminen.	Vastuhenkilöt: lukion rehtori	

Arviointi:

Tammikuussa 2023 opiskelijamäärä oli 194 ja syyskuun 2023 laskentapäivänä Paimion lukiossa oli opiskelijoita 234 . Painotetun keskiarvon mukainen opiskelijamäärä oli siten 210,7 jonka mukaan rahoitus vuodelta 2023 saadaan. Oppivelvollisuuslaki velvoittaa hakeutumaan lukioon ja Paimion lukio on laadukas lähilukio, joka houkuttelee lähiseudulla asuvia nuoria. Väestönkehitys Peimarin alueella näyttää siltä, että opiskelijamäärässä ei tule suurta pudotusta, kun kaupunki lukiokoulutuksen järjestäjänä huolehtii lukion riittävästä toimintaedellytyksistä.

Ulkopuolisen toimijan aiheuttamat vaaratilanteet	Todennäköisyys 2	Vaikutus 4
Syyt: Päiväkodeissa tai oppilaitoksissa mahdolliset ulkopuolisen tekijän aiheuttamat väkivallanteet tai vahingonteot		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Ajantasaiset turvallisuussuunnitelmat ja varautumissuunnitelmat, henkilöstön perehdytys ja ohjeistus turvallisuusasioihin, koulutus, säännölliset harjoitukset, moniammatillinen yhteistyö ja mahdollisimman varhainen puuttuminen	Vastuhenkilöt: sivistysjohtaja rehtorit päiväkodinjohtajat turvallisuusvastaavat varhaiskasvatusjohtaja	

Arviointi:

Ulkopuolisen toimijan aiheuttamat vaaratilanteet ovat epätodennäköisiä, mutta niiden riski on aina olemassa ja tilanteita on vaikea ennakoita. Henkilöstön tietoisuutta toimintatavoista poikkeustilanteissa pidetään yllä säännöllisellä harjoittelulla, ja turvallisuusvastaavat toimipaikoissa yhdessä yksikön lähiesihenkilön kanssa huolehtivat siitä, että turvallisuusasiakirjoihin on perehdytty ja ne ovat ajan tasalla.

Operatiiviset

Pandemia	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Syyt: Kasvatus- ja opetuspalvelut perustuvat ihmisten väliseen toimintaan ja vuorovaikutukseen. Pandemia voi rajoittaa ja jopa estää tämän. Pandemia voi aiheuttaa myös henkilöstön jäämistä normaalia herkemmin pois töistä (esim. oireileva lapsi jää kotiin, huoltaja ei pääse töihin). Pandemian aikana työskentely lähikontaktissa lasten ja nuorten kanssa voi aiheuttaa henkistä kuormitusta ja huolta omasta terveydestä.		
Seuraukset: Varhaiskasvatusta ei pystytä järjestämään tarvittavassa laajuudessa, yksiköitä voidaan joutua sulkemaan ja toimintaa keskittämään, henkilöstön poissaoloista johtuen opetusryhmien koot ovat ylisuuria ja varhaiskasvatuksessa osa lapsista jää toiminnan ulkopuolelle.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstö valmiuden ylläpito siitä, että etätööhön voidaan tarvittaessa siirtyä nopeasti. Uuden henkilöstön perehdytys etätöyöskentelyyn. Käytännön järjestelyt, joilla minimoidaan tartuntavaaraa.	Vastuhenkilöt: sivistysjohtaja varhaiskasvatusjohtaja rehtorit päiväkodinjohtajat	

Arviointi:

Pandemia ei vuoden 2023 aikana aiheuttanut enää merkittäviä haasteita palvelutuotannolle. Koronapandemian kokemuksen myötä toimialalla on lähtökohtaisesti hyvät valmiudet kohdata vastaava tilanne tulevaisuudessa, jos vastaavat tilanne uusiutuu.

Henkilöstön jaksaminen ja koulutetun työvoiman saaminen	Todennäköisyys 3	Vaikutus 4
Syyt: Ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja saatavuus sekä osaamisen turvaaminen ovat olennainen osa palveluiden ylläpitämistä. Erityinen haaste on varhaiskasvatuksessa, jossa muita tehtävälueita enemmän myös henkilöstön vaihtuvuutta. Pitkittyneet ja ennakoimattomat poissaolot sekä mm. kelpoisten hakijoiden puuttuessa epäpätevän henkilöstön rekrytoinnista johtuvat määräaikaisten palvelussuhteet kuormittavat työyhteisöjen hyvinvointia.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Kaikki avoinna olevat virat/toimet pyritään täyttämään toistaiseksi voimassa olevina. Palkkausjärjestelmää ja -tasoa arvioitava varhaiskasvatuksessa. Esimiestyöhön panostaminen – hyvä ihmiset yksilöinä kohtaava henkilöstöjohtaminen; sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti Säännölliset kehityskeskustelut; aktiivinen yhteistyö työterveyshuollon kanssa.	Vastuuhenkilöt: päiväkodinjohtaja rehtorit sivistysjohtaja varhaiskasvatusjohtaja	
Arviointi: Henkilöstön työssäjaksamisen haasteet näkyvät toimialan eri toiminnoissa. Varhaiskasvatuksessa kelpoisten opettajien saatavuudessa on erityisiä haasteita. Kaupungin suurimman toimialan hallinnon moninaiset työtehtävät kuormittavat, eikä sivistystoimialan henkilöstöjohtamiseen ole riittävästi aikaa, johtuen mm. hyvinvointilautakunnan laajentuneesta tehtäväkentästä, uusista tehtävistä mm. SOTE-uudistuksen lisäämästä verkostoyhteistyöstä perhekeskus 3:n alueella, oppilashuollon kanssa, kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyössä ja toiminnan suunnittelussa, oppivelvollisuuden valvonnasta sekä FÖLL-joukkoliikenneasioista.		
Palveluissa ei ole riittävästi vaihtoehtoja eikä osa-aikaisessa erityisopetuksessa erityisopettajaresursseja vähentämään tarvetta pienluokkamutoisen opetuksen tarvetta.	Todennäköisyys 1	Vaikutus 1
Syyt: Erityisen tuen pienluokat vuosiluokilla 2-9 ovat käytännössä täynnä, mutta erityistä tukea tarvitsevien lasten suhteellinen määrä vaikuttaa olevan kasvussa. Kun oppilasmäärä absoluuttisena lukunakin kasvaa ja tukea tarvitsevia suhteellisesti keskitasoa enemmän, opetustoimintaa tulee resursoida ja toteuttaa uudella tavalla niin, että välttyttäisiin oppilaiden sijoittelulta ja kuljettamiselta kaupungin ulkopuolella oleviin kouluihin. 1. vuosiluokalla oppimisen tuen kehittämissuunnitelmaa toteutetaan jo lukuvuonna 23-24, mutta resursseja tarvitaan lisää myös tulevana lukuvuosina em. suunnitelman mukaisesti. Seuraukset: Opetuksen järjestämisessä oppilaat eivät saa heille subjektiivisena oikeutena kuuluvaa lakisääteistä oppimisen tukea riittävästi.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Oman toiminnan resurssit erityisopetuksen koordinoitiin ja konsultaatioon, resurssien uudenlainen käyttö (mm. yhteisopettajuus, samanaikaisopettajuus, lisäksi osa-aikaiseen erityisopetukseen, uudenlaiset opetusryhmäjärjestelyt) ja oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukaiset toimenpiteet 2022-26	Vastuuhenkilöt: sivistysjohtaja rehtorit koordinoiva erityisopettaja	
Arviointi: Oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukainen lähikouluperiaatetta korostava opetuksen järjestämistapa, jossa inklusiota toteutetaan viemällä riittävä tuki oppilaiden luokse heidän lähikouluihinsa on lähtenyt hyvin käyntiin. Kokemukset ovat rohkaisevia eikä syksyllä 2023 koulunsa aloittaneiden ikäluokalle ole ollut tarvetta perustaa erillistä (keskitettyä) pienluokkaa (Hanhijoen koulussa vaativan erityisen tuen pienluokat ovat pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien osalta asia erikseen). Opetuksen järjestäminen vaatii riittävät resurssit ja luokanopettajien sekä laaja-alaisen erityisopettajan ja mahdollisen erityisluokanopettajan yhteistyötä niin, että kaikki lapset voivat opiskella yhteisissä opetusryhmissä ilman tarvetta pienluokkamutoiselle opetukselle. Valtuusto on myöntänyt lisäresursseja, joilla opetus on voitu järjestää kutakuinkin suunnitellusti, ja syksyllä 2023 tehdyt päätökset uusien erityisopettajavirkojen määrärahojen myöntämisestä jatkavat tätä käytäntöä seuraavalle vuosiluokalle.		
Hallinnon ja esimiestyön organisaation rakenteet	Todennäköisyys 4	Vaikutus 3

Syyt:	Koulutuslautakunnan hallinnossa organisaation ohuus sekä päällekkäiset isot vastuut sekä sivistysjohtajalla että varhaiskasvatusjohtajalla, koulunjohtaja-rehtorien tehtävänkuvat sekä em. johtavien esimiesten työmäärä saattavat lisätä työn kuormittavuutta liiaksi, heikentää työssä jaksamista, pitkittää päätöksentekoa ja käsittelyaikoja sekä heikentää toiminnan suunnittelua ja johtamista.
Seuraukset:	Työuupumus, keskeisten ja olennaisten työtehtävien jääminen hoitamatta, kun sijaistamisen resurssit ovat vähäiset.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:	Vastuuhenkilöt:
Organisaatorakenteen toimivuutta ja tehtävänkuvia arvioitava ja kehitettävä organisaatiota suuntaan, jossa johtamiselle ja kehittämistyölle jäisi riittävästi aikaa. Muutokset organisaatiossa vuoden 2023 aikana. Toimialajohtaja johtaa edelleen koko sivistystoimialaa, jonka koko ja vastuu on kasvanut, ja sen lisäksi myös sekä hallinnon tulosaluetta että kaupungin suurinta yksittäistä tulosaluetta, perusopetusta.	sivistysjohtaja varhaiskasvatusjohtaja koulutuslautakunta

Arviointi:
Hallinnon ja esimiestyön ohuesta rakenteesta johtuen sivistysalajohtajan lakisääteinen opintovapaa oli siirrettävä keväältä syksyyn, palvelusihteerin irtisanoutuminen toukokuun lopussa pakotti siirtämään sivistysjohtajan vuosiloma heinäkuulta syyskuulle, ja sivistysjohtajan syksyn n. 2 kk poissaolon sijaistaminen kuormitti organisaatiota monella tavalla. Monien asioiden käsittely on em. johtuen viivästynyt merkittävästi.

Vahingolliset

Työtilat eivät ole turvalliset	Todennäköisyys 3	Vaikutus 2
---------------------------------------	----------------------------	----------------------

Syyt:	Työtilojen järjestelyistä aiheutuu riskitilanteita. Sisäilmaan vaikuttavista tekijöistä aiheutuu terveyshaittoja. Toimintojen siirto sisäilmaongelmien vuoksi väistötiloihin.
--------------	---

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:	Vastuuhenkilöt:
Havaitut puutteet/ongelmat tuodaan esille, ne selvitetään ja selvityksen perusteella tehdään ratkaisut. Kiinteistöjen kuntoon kiinnitetään huomiota ennakkolisesti ja varaudutaan investoimaan myös uusia toimitiloja.	sivistysjohtaja tekninen johtaja ja kiinteistöpäällikkö muut esihenkilöt toimialalla työsuojelupäällikkö

Arviointi:
Sisäilmaan liittyvää seurantaa ja toimenpiteitä on tehty joistakin toimitiloista, mutta toistaiseksi erityisiä ongelmia ei ole todettu. Koska monet toimitilat ovat vanhoissa rakennuksissa, jotka on alun perin rakennettu muuhun kuin päiväkotitai koulukäyttöön, riski toimitilakohtaisten ongelmien ilmenemiseen on olemassa. Vuoden 2023 tehtiin päätökset Kriivarin koulun laajennuksesta ja peruskorjauksesta sekä uuden Oinilan päiväkodin rakentamisesta. Nämä ovat merkittäviä päätöksiä koulutuslautakunnan alaisten palveluiden järjestämisen turvaamiseksi tulevana vuosikymmeninä. Myös vanhanaikaisen ja ahtaan Vistan koulun kakkossalin saneerauksen sijasta uuden liikuntahallin rakentamispäätös on tärkeä parannus varhaiskasvatuksen liikuntakasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen ja lukion liikunnanopetuksen järjestämiseen.

Suuronnettomuudet ja luonnonilmiöt	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
---	----------------------------	----------------------

Syyt:	Kaikissa toimintaympäristöissä tarvitaan sähköä sekä lähes kaikissa myös tietoverkkoa ja tietoliikenneyhteyksiä. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen järjestäminen on lakisääteistä myös poikkeusoloissa. Tulipalot, sähkökatkot, yms. haittaavat kohtuuttomasti toimintaa (mm. ylioppilaskirjoitukset kokonaan sähköisesti, keskeisten tietojärjestelmien (mm. Wilma) toimivuus)
--------------	--

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:	Vastuuhenkilöt:
Ajantasainen varautumissuunnitelma. Yhteistyö eri toimialojen kesken.	sivistysjohtaja varhaiskasvatusjohtaja rehtorit päiväkodinjohtajat johtoryhmä

Arviointi:
Poikkeusoloihin varautumista on tehty vuoden 2023 aikana niin aineellisin hankinnoin kuin jatkamalla poikkeusolosuhteiden toimintakorttien sekä valmiussuunnitelman työstämistä.

Taloudelliset

Taloudellisten toimintaedellytysten heikkeneminen. Ostopalveluiden kustannusten ennakoimattoman suuri kasvu.	Todennäköisyys 3	Vaikutus 3
Syyt: Palveluiden järjestämisen tarve ei poistu tai vähene, mutta kaupungin taloudelliset toimintaedellytykset ovat heikentyneet. Toiminnan laadun heikentäminen, tarjonnan supistaminen sekä koulutuspalveluiden sisällölliset leikkaukset. Oppivelvollisuuden pidentymiseen valtion lupaama täysimääräinen rahoitus voi osoittautua riittämättömäksi suhteessa muutoksen aiheuttamiin todellisiin kustannuksiin, ja ainakin lähtökohtainen valtionosuusrahoitus on jo alimitoitettu todellisiin kustannuksiin nähden.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Talouden ajantasaisen raportoinnin seuranta. Palveluiden käytön seuranta. Talousraportit lautakunnan käsittelyssä säännöllisesti. Palveluiden kehittämisessä tehdään taloudellisten vaikutusten arviointia. Hankerahoitusten aktiivinen hankkiminen kehittämistyön mahdollistamiseksi.	Vastuhenkilöt: sivistysjohtaja varhaiskasvatusjohtaja rehtorit päiväkodinjohtajat	
Arviointi: Tiedot vuoden 2024 kuntatalouden kehittymisestä langettavat huolta taloudellisten toimintaedellytysten säilymiselle. Vuoden 2023 osalta taloudellinen tulos oli vielä varsin hyvä, ja toimintaan saatiin myös koronapandemian vaikutuksiin liittyntä valtionavustusta. Avustusrahat vähenevät ja kaupungin oma talous kiristyy niin, että taloudellisten toimintaedellytysten heikkeneminen näyttää todennäköiseltä. Varhaiskasvatuksen yksityisten palveluntuottajien osalta ostopalvelupäiväkoti Preitilässä lopettaa toimintansa ja toiminta siirtyy kaupungin omaksi toiminnaksi. Yksityisten palveluntuottajien toimintaa on pitänyt taloudellisesti tukea lisärahoituksella ostopalveluihin sekä korottamalla palvelusetelimuotoisen toiminnan perushintaa ja lisäämällä tuen kertoimet lasten tuen järjestämisen turvaamiseksi. Nämä ovat kasvattaneet kaupungin varhaiskasvatuksen menoja; varhaiskasvatus oli koulutuslautakunnan tulosalueista ainoa, joka merkittävästi ylitti talousarvionsa vuodelta 2023. Koulukuljetusten kilpailutus keväällä 2023 kasvatti kustannuksia jonkin verran. Syyskuussa 2023 valtuusto hyväksyi syyslukukaudelle 2023 lisämäärärahaa 45 000 €, mistä laskennallisesti karkea kustannusten nousu on n. 10 000 €/kk niiltä kuukausilta kun koulut ovat toiminnassa (95 000 €/kalenterivuosi).		

Riskin todennäköisyys:

- 1 = erittäin epätodennäköinen
- 2 = epätodennäköinen
- 3 = todennäköinen
- 4 = erittäin todennäköinen

Riskin vaikutus:

- 1 = vähäinen
- 2 = kohtalainen
- 3 = vakava
- 4 = erittäin vakava

Tulosalue **Hallinto**
Vastuhenkilö sivistysjohtaja Jyrki Lumiainen

Toiminta-ajatus

Paimion kaupunki edistää kaupunkilaistensa kehitystä, oppimista, henkistä kasvua ja hyvinvointia tarjoamalla varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja lukion koulutuspalveluja. Lakisääteisiä ja lasten sekä nuorten tarpeiden mukaisia palveluja tuottaessa huolehditaan erityisesti laadusta, oikeudenmukaisuudesta, joustavuudesta sekä lapsi- ja nuorisokeskeisyydestä.

Koulutuslautakunnan alaisuudessa toimiva sivistyspalveluiden hallinto huolehtii sivistysosaston molempien lautakuntien – koulutuslautakunnan sekä hyvinvointilautakunnan – hallinnosta. Hallinnon vastuulla on mm. sivistyspalveluiden kirjaamo, asia- ja tiedonhallinta, arkistointi, esityslistat, pöytäkirjat, päätösten täytäntöönpano, talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalvelut, hankkeiden hallinnointi ja seuranta, asiakaspalvelu, oppilasrekisterin ylläpito ja valtakunnallisten VARDA- ja KOSKI-tietovarantojen sekä VALPAS-rekisterin edellyttämät tehtävät. sekä toimialan tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön kehittäminen varhaiskasvatuksessa, esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa.

Tehtäväalueeseen on kuulunut myös oppilashuollon koulukuraattori- ja -psykologiimi ja vastuu oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisista psykologi- ja kuraattoripalveluista Paimion kaupungin esi- ja perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa sekä kuntien välisen sopimuksen perusteella myös Sauvon kunnan esi- ja perusopetuksessa. Tämä tehtävä siirtyi 1.1.2023 alkaen Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Siirron mukana Paimion kaupungin palveluksesta siirtyi yhdeksän työntekijän kuraattori- ja psykologiimi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelukseen. Nyt yhtenä keskeisenä uutena työtehtävänä on erityisesti varhaiskasvatusjohtajalla sekä sivistysjohtajalla yhdyspintayhteistyö oman perhekeskusalueen sisällä sekä koko maakunnan tasolla kuntien ja hyvinvointialueen välisissä asioissa.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Sivistyspalveluiden hallinnon tehtävä on muuttunut aiempien aikojen ”koulutoimenjohtamisesta” jatkuvaksi kehittämistyöksi erilaisissa verkostoissa, alati muuttuvan lainsäädännön seurannaksi, hankerahoitusten hakemiseksi, kehittämishankkeiden koordinoimiseksi, yhteistyön rakentamiseksi eri toimijoiden välille, uudistusprosessien johtamiseksi sekä ”siiloutuneiden” rakenteiden purkamiseksi, jotta yli hallintokuntarajojen ulottuvat palvelut ja prosessit saadaan toteutettua sekä toiminnallisesti järkevällä että kustannustehokkaalla tavalla.

Vuoden 2023 alussa toteutunut sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on lisännyt merkittävästi tarvetta sivistystoimen palveluiden johtavien viranhaltijoiden verkostoyhteistyöhön niissä palveluissa, joita aiemmin on järjestetty itse, mutta vuoden 2023 alusta toimintatapa on muuttunut ja asioissa täytyy huomioida mm. perhekeskusalueen tasoinen yhteistyö ja yhteiset käytännöt, kun palveluita tuottava henkilöstökin toimii useamman eri kunnan alueen yksiköiden työtehtävissä. Vuoden 2023 aikana moni asia on ollut epäselvä, yhteistyön käytäntöjä on kehitetty ja hyvinvointialueen organisaatio on muotoutunut vähitellen; myös henkilövaihdokset VARHAN organisaatiossa ovat hidastaneet yhteisten asioiden kehittämistyötä.

Sivistys- ja sosiaalipalveluiden yhteistyön kehittämistyön keskeisenä verkostona on Varsinais-Suomen opetustoimen foorumin (VSO) ohjausryhmä, eli kuntien sivistystoimen johtavien viranhaltijoiden verkosto, joka kokoontuu säännöllisesti ja pyrkii rakentamaan maakunnallista yhteistyötä yhteisen hyvinvointialueen kanssa. Ohjausryhmän lisäksi toimii erilliset alatyöryhmät varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa sekä virtuaaliopetuksessa, ja opistoverkosto kansalaisopistojen asioissa. Loppuvuodesta 2023 Paimio valittiin vuoden 2024

toiseksi puheenjohtajakunnaksi yhteistyössä Laitilan kanssa, mikä sitoo Paimion erityisesti sivistysjohtajaa, varhaiskasvatusjohtajaa sekä perusopetuksesta yhtä rehtoria tähän yhteistyöhön ja koordinoitiin laajemmin kuin oman kaupungin osalta.

Paimion sivistyspalveluiden hallinnon henkilöstössä on tapahtunut muutoksia vuoden 2023 aikana. Sivistysjohtajan sijaisena toimivan viranhaltijan, opetuspäällikön, virkanimike muutettiin varhaiskasvatusjohtajaksi ja toimenkuvaa fokusoitiin aiempaa enemmän varhaiskasvatukseen. Osaltaan tämä toi haasteita opetustoimen kokonaisuuden johtamiseen, johon saatiin vuoden 2023 alussa uutena viranhaltijana palvelusihteeri. Kyseinen virka jouduttiin täyttämään kahdesti, kun vuoden 2023 alussa aloittanut viranhaltija irtisanoutui ja uusi viranhaltija saatiin rekrytoitua virkaan elokuun 2023 alusta alkaen. Hallinnossa työskentelee myös hallinnon asiantuntija, toimistos sihteeri, TVT-koordinaattori sekä digitutor. Hallinnossa hoidetaan myös toimialan molempien lautakuntien hallinnon tehtäviä, ja siksi myös hyvinvointilautakunnan hallinnon määrärahat sisältyvät hallinnon tulosalueelle koulutuslautakunnan alaisuudessa. Opintosihteerin tehtävä siirtyi hallinnosta Paimion opiston rehtorin alaisuuteen, koska toimenkuvasta suurin osa liittyi kansalais- ja musiikkiopiston oppilas-/asiakashallinnon työtehtäviin.

TVT-koordinaattorin päävastuulla on opetustoimen oppilasrekisterin sekä KOSKI-järjestelmän pääkäyttäjätehtävät sekä digitutorilla TVT-koordinaattorin varahenkilön tehtävät ja varhaiskasvatuksen hallintojärjestelmän ja VARDAn pääkäyttäjätehtävät yhteistyössä varhaiskasvatustoimiston viranhaltijoiden kanssa. Jaettu ja kahdennettu vastuu em. tehtävistä on välttämätöntä, jotta turvataan hallinnon oman sekä valtakunnallisten lakisääteisten tietovarantojen yhdyspintoihin liittyvien tehtävien häiriötön hoito.

Sivistyspalveluissa jatkuva tavoite on yhteistyön lisääminen yli toimialue- ja hallintokuntarajojen. Eri hallinnonaloilla on yhtenäinen käsitys siitä, että ennakoiva toimintatapa on toiminnallisesti ja taloudellisesti oikea tapa toimia. Erityisesti tämä on korostunut oppilashuollollisissa asioissa, ja haasteeksi vuoden 2023 alusta lukien hallinnon tehtävissä muodostui verkostoyhteistyön tekemisen merkitys ja tähän tarvittava työaika, koska aiempaa suurempi osa kasvatus- ja opetuspalveluiden kokonaisuuden palveluista toteutetaan moniammatillisessa yhteistyössä niin, että palveluita toteuttaa kaupungin sekä hyvinvointialueen henkilöstö yhdessä. Uusia yhdyspintoja on tullut mm. neuvolatoimintaan, perhekeskuspalveluihin sekä lastensuojeluun, joiden kanssa tehtävää yhteistyötä kasvatus- ja opetustoimialan johto koordinoi. Toiminnallisen moniammatillisen yhteistyön kehittäminen eteenpäin lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi on keskeistä, kun oppilashuollon sekä lastensuojelun palveluiden järjestämisvastuu siirtyi Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Tästä johtuen hallinnon tulosalueen talousarvion määrärahat pienenevät vuoden 2023 alusta, kun yhdeksän oppilashuollon työntekijää siirtyi hyvinvointialueen palvelukseen. Samalla päättyi Paimion ja Sauvon kuntien välinen sopimus oppilashuoltopalveluiden järjestämisen osalta, sekä tähän yhteistyöhön liittyneet maksutuotot, joita Paimio isäntäkuntana sai palveluiden järjestämisestä.

Painopisteenä on jatkossakin yhteisöllinen hyvinvointityö. Hyvinvoiva lapsi ja nuori oppii koulussa ja viihtyy siellä. Tähän ajatukseen pohjautuvaa toimintakulttuuria on toimintayksiköissä kehitettävä yhä eteenpäin, ja otettava myös varhaiskasvatuksessa ja kouluissa aiempaa enemmän lapsi ja perhe toiminnan keskiöön yleisten sekä yksilökohtaisten pedagogisten tavoitteiden rinnalle. Ennakoivan toimintatavan lähtökohtana on riittävät resurssit lasten ja nuorten kehityksen ja kasvun vuosille, jolloin korjaaviin sekä ongelmia ratkoviin toimenpiteisiin ei tarvita niin paljoa resursseja. Haasteena Paimiossa ovat olleet paitsi lasten määrän kasvu, myös seudullisessa vertailussa korkea yksinhuoltajaperheiden määrä, pienituloisten lapsiperheiden osuus sekä keskimääräistä korkeampi erityisen tuen tarpeessa olevien lasten osuus. Paimio sai myös yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämiseen erillistä hankerahoitusta, jonka turvin lukuvuodeksi 2023 - 2024 voitiin Vistan kouluun palkata hyvinvointikoutsit. Kyseinen työntekijä on osoittanut tarpeellisuutensa kouluyhteisössä toimivana aikuisena, joka on nuorten saavutettavissa helposti, ja joka voi ohjata nuoria edelleen myös lakisääteisten oppilashuoltopalveluiden piiriin. Valitettavasti kyseisen toiminnan jatkorahoitusta ei ole, ja hyvinvointikoutsin työ tällä tietoa päättyy kesään 2024.

Oppimisen tuen järjestämisen kehittäminen on saanut vauhtia, kun koordinoivan erityisopettajan virka perustettiin opetustoimeen, ja yhdeksän kunnan yhteisessä KONSTI-hankkeessa oppimisen tukea kehitettiin ja inklusiota edistettiin, jotta saadaan selkeytettyä varhaisen ja ennaltaehkäisevän tuen järjestämiseen ja kolmiportaisen tuen toteuttamiseen sekä vahvistettua myös sitouttavaa kouluyhteisötyötä, jossa kehitetään moniammatillisesti malleja mm. lakisääteiseen koulupoissaoloihin puuttumiseen. Hallinnon vastuulla on mahdollistaa kehittämistoiminta johtamalla ja koordinoimalla tehtäväluerajat ylittävää hanketyötä, sekä aktiivisella yhteistyöllä myös ylikunnallisesti pitää Paimio mukana seudullisissa kehittämisverkostoissa, seurata haettavissa olevia uusia kehittämisrahoituksia ja tukea käynnissä olevien hankkeiden toteutusta hankehallinnon ja loppuraportoinnin osalta.

Monet hankerahoitukset ulottuvat useammalle kuin yhdelle tilikaudelle. Koronapandemiaan liittyvien hankerahoitusten päättyessä hankerahoitusten painoarvo vähenee ja entistä tärkeämpää on kaupungin omat taloudelliset satsaukset kasvatus- ja opetustoimeen. Osa hankkeiden tuloista voi siirtyä vielä vuodelle 2024, joten talousarvion osalta hankkeet aiheuttavat väistämättä jonkin verran epävarmuustekijöitä. Uusien hankkeiden osalta on varauduttava omarahoitusosuuksiin mahdollisia tulevia uusia hankehakuja varten, jotta kehittämistyö voi jatkua myös uusilla hankkeilla. Hankkeiden määrärahat ovat pääasiassa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen hankkeiden kustannuspaikoilla, mutta hankehallinnon henkilöstöresurssit on budjetoitu keskitetysti hallinnon tehtävälueella, ja monissa hankerahoituksissa hankehallinnon kustannuksia ei ole mahdollistakaan kohdentaa hankkeiden menoiksi.

Hallinnon tehtävälueelle kuuluu myös tieto- ja viestintätekniikan käytön kehittäminen. Kehittämistyötä viedään eteenpäin koulutuslautakunnan 22.4.2021 § 41 hyväksymän pedagogisen TVT-suunnitelman 2021-2025 mukaisesti TVT-koordinaattorin sekä digitutorin johdolla. Perusopetuksessa ja lukiossa digitutor-toiminta on jo vakiintunutta, ja esiopetuksen sekä varhaiskasvatuksen digitutor-toiminta on saatu käyntiin erillisellä hankerahoituksella, ja tätä työtä jatketaan omarahoitteisesti.

Suurimmat investointihankkeet koulutuslautakunnan vastuualueilla liittyvät kasvavan kaupungin tilatarpeisiin niin varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa kuin liikuntatilojen riittävyteen varhaiskasvatuksen, esiopetuksen, peruskoulujen ja lukion tarpeisiin. Kriivarin koulun peruskorjauksesta ja laajennuksesta sekä Oinilan päiväkodin ja liikuntahallin rakentamisesta tehtiin päätökset, jotka ovat merkittäviä myös koulutuslautakunnan alaisille tehtäville.

Jo aiemmin on suunniteltu Vistan koulun peruskorjausten jatkumista (2-sali sekä Puukoulu odottavat vielä), mutta näiden osalta ei ole akuuttia kiirettä. Kriivarin koulun laajentamispäätöksen myötä oppilaiden ohjaamista aiempaa enemmän Kriivarin kouluun on lähdetty toteuttamaan syksyllä 2023 koulunsa aloittaneiden ikäluokassa, ja tätä jatketaan tulevinakin vuosina.

Hanhijoen koulun sekä Kriivarin ja Hanhijoen päiväkotien peruskorjauksiin tulisi valmistautua noin 5 – 10 vuoden kuluessa, mutta nämä toimet eivät ole vielä akuutteja. Ennen em. peruskorjauksia toteutetaan Kriivarin koulun laajennus ja peruskorjaus, jonka avulla koulu voidaan kasvattaa ns. kaksisarjaiseksi (= koulu, jossa kaikilla vuosiluokilla 1 - 6 on kaksi rinnakkaisluokkaa; käytännössä yhteisopettajuuden myötä noin 40 - 45 oppilasta per vuosiluokka). Paimion kaupungin jo toteutunut väestönkasvu sekä oppilasmäärän kasvu, ja tulevien vuosien oppilasennusteet ovat johtaneet tilanteeseen, jossa kaikkien neljän peruskoulun tilat ovat täydessä käytössä. Vistan koulussa tilat ovat loppumassa kesken kun yläkouluikäisten määrä kasvaa, ja toisaalta uusien oppilaiden sijoittelussa kouluihin viime vuosina ongelma on ollut erityisesti Kriivarin koulussa, jonne ei vuosittain ole mahtunut niin paljoa oppilaita kuin pitäisi. Lähikoulurakenne onkin nyt muotoutumassa niin, että sekä Jokelan, Vistan että Kriivarin kouluihin voidaan kuhunkin ottaa vuosittain suunnilleen sama määrä uusia oppilaita, ja Hanhijoen kouluun yksi vuosiluokallinen sekä keskitetyn pienluokan tarpeessa olevat vaativan erityisen tuen pienluokka oppilaat. Johtuen koulujen läheisistä sijainnista oppilasmäärät kouluissa pyritään pitämään mahdollisimman tasaisina suhteessa toisiinsa, eikä

kiinteitä oppilaaksiottoaluerajoja ole, koska vuosittain tilanne vaihtelee sen suhteen, mihin kouluihin olisi enemmän tulijoita kuin on oppilaspaikkoja.

Resurssimuutokset

Hallinnon tehtäväalueella opetuspäällikön virkanimike muuttui 1.1.2023 alkaen varhaiskasvatusjohtajaksi. Peruskoulujen koulunkäynninohjaajien esihenkilötehtävät siirtyivät varhaiskasvatusjohtajalta koulujen rehtoreille (Vistan koulussa apulaisrehtorille). Varhaiskasvatusjohtaja jäi eläkkeelle 1.9.2023 alkaen ja uusi varhaiskasvatusjohtaja aloitti virassa maaliskuun loppupuolella.

Hallintoon perustettiin uusi palvelusihteerin virkaa, jonka toimenkuvaan ja päätösvaltaan kuuluvat mm. koulukuljetuksiin liittyvä päätöksenteko (ks. hallintosääntö 25.1 § kohta 7 ja 25.2. § kohta 4), koulukuljetussuunnittelu ja reititykset, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinointi- ja päätöksentekovastuu (hallintosääntö 25.2.§ kohdat 1 ja 2) sekä muut koulutoimiston oppilashallintojärjestelmään ja muuhun hallintoon liittyvät tehtävät (mm. kotikuntalaskutus). Uuden viran myötä aiemmin hallinnon tulosalueella toiminut opintosihteerin siirtyi Paimion opiston rehtorin alaisuuteen.

Hallinnon tehtäväalueella iso resurssimuutos oli sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta johtunut oppilashuollon kuraattori- ja psykologiin työntekijöiden (9) siirtyminen 1.1.2023 alkaen Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelukseen. Näistä kolme oli virkasuhteisia ja kuusi työsopimussuhteisia.

Toiminnalliset tavoitteet

- Oppivelvollisuuden pidentämisen aiheuttamien koulutuksen järjestäjän sekä asuinkunnan valvonta- ja ohjausvastuiden selkeyttäminen ja riittävien resurssien turvaaminen oppilaanohjaukseen.
- Hallinto turvaa toimialan rahoitusta ja kehittämistyötä hanketoiminnan avulla.
- Em. tavoitteiden mahdollistamiseksi sivistystoimen hallinnon organisaation toimenkuvien määrittely ja henkilöstörakenteen vakinaistaminen.
- Johtamisen vahvistaminen erityisesti varhaiskasvatuksessa, mutta myös perusopetuksen ja moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä. Jaetun johtajuuden malli kasvatus- ja opetustoimen keskeisten vastuualueiden kehittämiseen (opetussuunnitelmatyö, laatutyö ja arviointi, pedagoginen tuki ja erityisopetuksen koordinaatio, nivelvaiheyhteistyö TVT-kehittäminen, turvallisuus, varautuminen, lukemaan innostaminen, kulttuurikasvatus).
- Paimion varhaiskasvatuksen ja opetustoimen TVT-suunnitelman 2021 – 2025 toimenpiteiden täytäntöönpano.
- Oppimisen tuen kehittämissuunnitelman toimienpiteiden täytäntöönpano 2022 - 2026.
- Tulevien investointihankkeiden valmistelu sivistystoimen näkökulmasta.
- Verkostotyöskentely sote-uudistuksen toteutuessa ja kuraattori- ja psykologiin siirtyessä maakunnallisen hyvinvointialueen palvelukseen vuoden 2023 alusta. Kaupungin oman opiskeluhuollon ohjausryhmätyöskentelyn kehittäminen ja osallistuminen maakunnalliseen ja lähikuntien kanssa yhteiseen alueelliseen kehittämiseen.

- Toimialan hallinnon sisäisten prosessien kehittäminen (sähköinen arkistointi, sähköinen allekirjoitus, tiedonhallintalain vaatimukset, digitaaliset palveluprosessit) ja hallinnon asiantuntijan resurssin kohdentaminen osittain koko kaupungin tason kehittämistyöhön.

Tavoitteiden toteutuminen

- Oppivelvollisuuden pidentämisen aiheuttamaa lisätyötä kuntavalvojan tehtävässä ja Valpas-rekisterin seurannassa on jaettu sivistysjohtajalta myös työpajaohjaajalle. Oppivelvollisuuden pidentäminen on lisännyt hallinnon työtehtäviä ja opiskelupaikan osoittamistan koskevia päätöksiäkin on ollut tarpeen tehdä.
- Oppilaanohjauksen lakimuutoksesta aiheutuvat tarvittavat lisäresurssit (n. +0,2 htv) on huomioitu Vistan koulussa opinto-ohjaajien työjärjestelyissä sekä syksyllä 2022 päätetyssä talousarviossa (luku)vuodesta 2023-2024 alkaen. Järjestelyllä on saatu myös opinto-ohjaajan työhön kelpoisen opettajan resurssit kohdennettua myös Hanhijoen koulun pienluokkaoppilaille, jotka ovat päättämässä peruskoulua ja siirtymässä jatko-opintoihin.
- Hanketyön painopistettä on siirretty enemmän verkostohankkeissa mukana olemiseen. Merkittävimmät verkostohankkeet joissa Paimio on ollut ja on mukana, ovat sitouttavan koulu yhteistyön kehittämisen SKY-hanke (kuusi kuntaa, koordinaattorina Naantali), inklusiivisen toimintakulttuurin edistämisen Konsti- hanke ja Konsti 2.0 - jatkohanke (yhdeksän kuntaa, koordinaattorina Uusikaupunki) sekä oppilaanohjauksen kehittämishanke OKEVA (kuusi kaupunkia, koordinaattorina Turku). Vuoden 2023 lopussa näyttää, että hankerahoitusten määrä vähenee ja rahoituksen painopiste siirtyy enemmän kuntien omaan rahoitukseen sen lisäksi, että ne kunnat joilla kriteerit tasa-arvorahoituksen saamiseen täytyvät, saavat jatkossa em. rahoitusta nelivuotiskausittain, mikä vähentää hankerahoituksen haku-, hallinnointi- ja raportointityötä. Toive hanketyön ja -rahoituksen vähentämisestä toteutuu, mutta se myös näkyy niin, että opetuksen resurssit vähenevät, kun nyt on voitu rahoittaa resurssiopetusta hankerahoituksella sekä palkata hankerahoituksella mm. hyvinvointikoutsi yläkouluun, mutta nämä rahoitukset jäävät pois ja opetustoimen arki pitää jatkossa toimia omalla perusrahoituksella.
- Paimion omista hankkeista merkittävimpinä voidaan pitää lukion Erasmus+ - kansainvälisyshankkeita, joilla turvataan lukiolaisille mahdollisuus ulkomaan vierailuihin ja kansainväliseen yhteistyöhön. Yhteisöllisen opiskelu huollon hyvinvointikoutsi-hanke jatkuu vielä kesään 2024 asti, mutta vuoden 2024 osalta hankerahoituksen painoarvo vähenee ja oman perusrahoituksen merkitys kasvaa.
- Sivistystoimen hallinnon organisaation toimenkuvien määrittely ja henkilöstörakenteen vakinaistaminen on edennyt. Opetuspäällikön toimenkuva muutettiin varhaiskasvatusjohtajaksi ja joiltakin osin tehtäviä siirtyi palvelusihteerille ja osittain koulujen rehtoreille. Opetustoimen talouden seurantaan ja koordinaatioon liittyvät tehtävät kasautuvat muutoksessa sivistysjohtajalle, palvelusihteerille ja hallinnon asiantuntijalle, jonka vastuualue on laaja, koostuen kaupungin koko hallinnon asioiden kehittämiseen mm. sähköisen arkistoinnin ja asianhallinnan osalta.
- Johtamisen vahvistaminen varhaiskasvatuksessa on vakanssirakenteen osalta edennyt, mutta edelleen väliaikaisista henkilöstöjärjestelyistä johtuen toimintaa pyöritetään osittain sijaisvoimin. Varhaiskasvatusjohtaja vaihtui keväällä 2023 eläköitymisen myötä, ja maaliskuun loppupuolella 2023 työnsä aloittanut uusi johtaja jatkaa tehtäväalueen johtamisen kehittämistä.
- Paimion varhaiskasvatuksen ja opetustoimen TVT-suunnitelman 2021 – 2025 toimenpiteiden täytäntöönpano etenee suunnitelman mukaisesti. Suunnitelman päivitystyö on käynnissä ja suunnitelman päivitys tulossa käsittelyyn vuoden 2024 aikana.

- Oppimisen tuen kehittämissuunnitelman täytäntöönpano etenee. Vuonna 2023 suunnitelmasta poiketen jäi yksi laaja-alaisen erityisopettajan tehtävä täytettäväksi vuotta myöhemmin.
- Tulevien investointihankkeiden suunnittelu on edennyt erityisesti Oinilan päiväkodin suunnittelutyössä aktiivisella osallistumisella, sekä Kriivarin koulun laajennus- ja peruskorjaushankkeen suunnitteluun osallistumiseen. Liikuntahallihankkeessa koulutuslautakunnan puolesta suunnittelussa mukana ovat olleet lukion ja yläkoulun liikunnanopettajat.
- Oppilas- ja opiskelijahuollon organisaatio (1+8) siirtyi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 alkaen. Maakunnallinen oppilashuoltosuunnitelman laadinta ja rakenteiden kehittäminen jatkui vuoden 2023 aikana; tässä yhteyshenkilöksi on Paimion kaupungin osalta nimetty sivustajohtaja. Oppilas- ja opiskeluhuollon rakenteiden yhtenäistämiseksi tehtiin ja otettiin kaikissa yksiköissä käyttöön yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän kokouksiin mallirunko. Kokoustiheydeksi sovittiin 10 kertaa lukuvuodessa, ja jokaiselle tapaamiskerralle laadittiin alustava ajatus mitä asioita kussakin tapaamisessa olisi hyvä käsitellä. Malliin rakennettiin sisälle myös yhteneväinen poissaoloseurannan rakenne, ja tässä yhteistyötä tehtiin sitouttavan koulu yhteistyön hankkeen (SKY) hankekoordinaattorin kanssa. Mallin sisälle rakennettiin myös tavoite kouluissa tehtävän, hyvinvointia edistävän ja tukevan työn suunnitelmallisesta toteuttamisesta ja seurannasta. Tähän työhön pohjaksi otettiin Rovaniemen hyvinvoinnin vuosikello sisältöineen. Tämän työn vahvistamiseksi työ jatkuu ja asiaan on kiinnitettävä paljon huomiota.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	9		9	9	1	107,4 %	98	-90,5 %
Toimintakulut	- 518	- 34	- 552	- 556	- 5	100,8 %	- 1 038	-46,4 %
Toimintakate/jäämä	- 509	- 34	- 543	- 547	- 4	100,7 %	- 939	-41,8 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 509	- 34	- 543	- 547	- 4	100,7 %	- 939	-41,8 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	9		9	9	1	107,4 %	98	-90,5 %
Toimintakulut	- 464	- 34	- 498	- 508	- 10	101,9 %	- 984	-48,4 %
Toimintakate/jäämä	- 456	- 34	- 490	- 499	- 9	101,8 %	- 886	-43,7 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 456	- 34	- 490	- 499	- 9	101,8 %	- 886	-43,7 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 53		- 53	- 48	5	90,7 %	- 54	-10,3 %
Toimintakate/jäämä	- 53		- 53	- 48	5	90,7 %	- 54	-10,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 53		- 53	- 48	5	90,7 %	- 54	-10,3 %

Tulosalue **Varhaiskasvatus**
Vastuhenkilö varhaiskasvatusjohtaja Tuulia Tamminen

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuspalvelujen tehtävänä on järjestää kaupungissa lapsiperheiden tarpeita vastaavia laadukkaita palveluja. Varhaiskasvatuksessa tuetaan perheiden kasvatustehtävää. Lapsia ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämäntapoihin sekä tuetaan heidän persoonallisuutensa ja taitojensa tasapainoista kehitystä yhdessä kotien kanssa. Lapsella on mahdollisuus tutkia asioita ja ilmiöitä sekä hankkia tietoja, taitoja, kokemuksia ja elämyksiä sekä fyysisesti että psyykkisesti turvallisessa kasvatusympäristössä.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Paimiossa on kuusi kunnallista päiväkotia, jotka sijaitsevat eri puolilla kaupunkia. Hoitajan kotona toimivia perhepäivähoitoryhmiä on 17. Perhepäivähoidon varahoitoryhmä toimi heinäkuun loppuun asti Hanhijoen päiväkodin tiloissa ja muutti 1.8.2023 alkaen Pikku-Lempilän tiloihin Vistalle. Yksityisen varhaiskasvatuspalvelun piirissä toimi neljä päiväkotia, yksi ryhmäperhepäivähoitoyksikkö ja yksi perhepäivähoitaja. Kunnan ainoa yksityinen perhepäivähoitaja lopetti toimintansa marraskuun 2023 loppuun. Paimiolaisia lapsia oli myös muissa kunnissa sekä kunnallisessa että yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen piirissä oli 77% paimiolaisista vuosina 2017-2023 syntyneistä lapsista. Kotihoidontuen piirissä oli vuoden 2023 aikana ollut keskimäärin 90 lasta. Kaupunki tukee MLL:n perhekeskuksen toimintaa kevyempien varhaiskasvatuspalvelujen tarjoamisessa. MLL:n toiminta on avointa varhaiskasvatusta ja täydentää siten Paimion kaupungin varhaiskasvatuspalveluja lapsiperheille.

Valtakunnallisesti varhaiskasvatuksen toimintaympäristöä on kuluvana vuonna kuvastanut pula koulutetusta henkilökunnasta. Tämä tilanne vallitsee myös Paimion varhaiskasvatuksessa. Erityisesti varhaiskasvatuksen opettajien rekrytointi on ollut hyvin vaikeaa ja useisiin opettajan tehtäviin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttävää työntekijää. Näihin avoimeksi jääneisiin tehtäviin on siirretty kaupungin palveluksessa olevia varhaiskasvatuksen lastenhoitajia. Jotta pystymme rekrytoimaan ja pitämään kiinni koulutetuista ja tehtävänsä sitoutuneista työntekijöistä, tulee jatkossakin huolehtia erityisesti henkilöstön hyvinvoinnista, työskentelyolosuhteista ja palkkauksesta. Kevään 2023 KVTES ja OVTES-neuvotteluissa sekä syksyllä 2023 jatkuneissa OVTES-neuvotteluissa huomioitiin paikallisen järjestelyvaraerän jaossa erityisesti varhaiskasvatuksen henkilöstön palkantarkastukset veto- ja pitovoimatekijöinä. Varhaiskasvatushenkilöstön palkat saatiin yleiskorotusten ja paikallisten neuvotteluvaraerien avulla entistä kilpailukykyisimmiksi suhteessa maakunnan muihin kuntiin.

Paimion asukasluvun kasvusuunta näkyi myös varhaiskasvatuspalveluissa. Suurin tarve oli alle 3-vuotiaiden paikoista. Tapiolan päiväkodin väliaikainen ryhmä Mäyrät avattiin uudelleen tammikuussa 2023. Päiväkotiin palkattiin ryhmän avaamista varten kolme työntekijää lisää vuoden alusta alkaen. Alle 3-vuotiaiden lisääntyneen hoidontarpeen vuoksi helmikuussa 2023 avattiin uudelleen myös Pikku-Lempilä päiväkotikäyttöön Leppäkertut-ryhmällä. 1.8.2023 alkaen samoihin päiväkotitiloihin avattiin myös perhepäivähoidon varahoitoyksikkö Käenpesän palvelut. Tarvetta uuden päiväkotiyksikön rakentamiseen voitiin pitää yhä ilmeisempänä muun muassa alle 3-vuotiaiden paikkojen lisäämiseksi sekä palveluverkoston kehittämiseksi. Oinilan alueelle kaavoitetun päiväkodin suunnittelutyöt aloitettiin keväällä 2023 ja kilpailutusten jälkeen päiväkodin rakentamiseen liittyvät tontin karsintatyöt pääsivät vauhtiin vielä vuoden 2023 päättyessä. Kilpailutuksen voitti rakennusliike Kemppe oy.

Vieraskielisten lasten määrä varhaiskasvatuksessa kasvoi kesän 2022 jälkeen selvästi. Näistä lapsista suuri osa oli Ukrainasta Suomeen tulleita. Yhteisen kielen puuttuminen ja suomalaisen

varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri haastoi varhaiskasvatuksen ja kodin välistä yhteistyötä ja tulkkipalveluita tarvittiin paljon enemmän aikaisempaan verrattuna. Varsinaista suomi toisena kielenä (S2) -opetusta Paimion päiväkodeissa ei anneta, mutta sen mukaista toimintaa kuitenkin tarpeen mukaan järjestettiin. Kaupunki sai myös valtionavustusta turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatukseen järjestämiseen vuonna 2023. Tukea jaettiin päiväkoteihin siitä suhteessa kuin ukrainalaisia lapsia oli päiväkodissa kirjoilla.

Kaupunki sai OPH:n valtioneuvoston rahoitusta koronapandemiasta johtuvien vaikutusten tasoittamiseen ja lapsen oppimisen ongelmien ehkäisemiseen. Varhaiskasvatuksen osuus rahoituksessa käytettiin 2023 elo-joulukuun aikana Korona-korjaamo-hankkeeseen, jonka avulla palkattiin henke-työntekijänä resurssiopettaja. Hanke jatkuu kevään 2024 ajan ja resurssiopettajan työpanosta jaetaan syksyn 2023 sijaintipaikan, Tapiolan päiväkodin lisäksi loppukeväästä 2024 muihin päiväkoteihin hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Suurin osa kunnan alueella asuvista ukrainalaislapsista haki Paimioon kotikuntaoikeutta syksyn 2023 aikana.

Inklusiivisen opetuksen ja kasvatuksen kysymykset ovat ajankohtaisia myös varhaiskasvatuksessa. Niihin syventyminen vaatii koko työyhteisön panostusta. Inklusiivinen kasvatusympäristö on avoin ja tukee kaikkien lasten moninaisuutta. Asiantuntijoiden mukaan käsitys inklusiosta muovautuu vuorovaikutuksessa, ja se on sidoksissa paikkaan, aikaan ja ihmisiin, jotka yhteisössä työskentelevät. Työkulttuuri ilmentää työyhteisön arvoja, jotka vaikuttavat puolestaan inklusioiden toteutumiseen. Yhteisön ihmis- ja oppimiskäsitykset vaikuttavat siihen, miten kasvatusta ja opetusta järjestetään päiväkotiyhteisössä. Paimiossa lähdettiin syksyllä 2022 tutkimaan ja kehittämään varhaiskasvatuksen toiminta- ja johtamiskulttuuria kohti inklusiota Velho-hankkeen puitteissa Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän hankeavustuksen tuella. Hanke jatkui vuoden 2023 loppuun saakka.

Hankkeen tavoitteet täyttyivät monin tavoin. Sillä lisättiin henkilökunnan tietoisuutta ja ymmärrystä inklusiivisesta toimintakulttuurista, johon kuuluu muun muassa yhdenvertaisuus, moninaisuuden arvostaminen, sosiaalinen osallisuus, yhteisöllisyys ja oikeus saada tarvitsemaansa tukea. Henkilöstöä koulutettiin menetelmiin ja työskentelytapoihin, jotka sopivat monenlaisille oppijoille ja mahdollistivat yhä paremmin kaikkien lasten tasavertaisemman osallistumisen lapsen tarpeista tai osaaminen huomioiden. Hanke mahdollisti eri ammattiryhmien henkilöstön lähikoulutautumisen lisäksi erityisopettajien opintomatkan Helsinkiin ja Tallinnaan moninaisuuden ja erityisopetuksen teemoilla.

Toinen hankkeen osa-alue oli Paimion varhaiskasvatuksen velho-toiminnan kehittäminen. Velhot ovat varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajia, joiden tehtävänä on työskennellä lapsiryhmässä lapsille annettavan tuen varmistamiseksi. Lisäksi velhot työskentelevät kiinteässä yhteistyössä erityisopettajien kanssa. Hankkeen avulla on varhaiskasvatukseen palkattiin kaksi uutta velhoa toimintavuodeksi 2022-2023 ja siten velhotoimintaa pystyttiin laajentamaan myös perhepäivähoitoon. Molemmat hankkeessa palkatut velhot vakinaistettiin tehtäviinsä elokuun alusta alkaen. Hankkeen kokonaisbudjetti oli 80 000 euroa, josta avustuksen osuus on 64 000 euroa.

Paimion varhaiskasvatuspalvelut oli myös mukana alueellisessa Kikka-kehittämishankkeessa, jonka tavoitteena oli vahvistaa esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen tuen toimintamalleja. Kikka oli Uudenkaupungin (hallinnoiva taho), Kaarinan, Liedon, Mynämäen, Naantalien, Paimion, Paraisten ja Raision yhteinen hanke, joka liittyi perusopetuksessa meneillään olevaan Konsti-hankkeeseen. Hankkeen yhtenä päätarkoituksena oli laatia kuntien yhteinen Esiopetuksen tuen käsikirja samoin kuten perusopetuksessa oli jo laadittu. Lisäksi hankkeen puitteissa järjestettiin esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle lapsille tarjottavaan tukeen liittyvää täydennyskoulutusta.

Lakiuudistus varhaiskasvatuksessa olevan lapsen oikeudesta tarvitsemaansa pedagogiseen tukeen sekä varhaiskasvatuksessa annettavan tuen rakenteista tuli voimaan 1.8.2022. Tuki toteutuu kolmitasoisena yleisenä, tehostettua tai erityisenä tukena, jota on annettava lapselle heti, kun tuen tarve havaitaan. Lakimuutoksen myötä lasten tarvitseman tuen varmistamiseksi varhaiskasvatustyksiköissä edellytetään riittävää varhaiskasvatuksen erityisopetuksen ja muun opetuksen ja kasvatuksen resurssia. Paimiossa erityisvarhaiskasvatusta kehitettiin vuoden aikana siten, että 1.6.2023 alkaen kaupungissa toimi vakinaisesti kolme varhaiskasvatuksen

erityisopettajaa ja yksi ryhmässä toimiva erityisopettaja. Yhteistyötä yksityisten päiväkotien kanssa lasten tuen asioissa tiivistettiin, palvelusetelisääntökirjaa tuen kertoimien osalta kehitettiin sekä tuen ohjausryhmän toimintaa tiivistettiin. Vuoden aikana palkattiin määräaikaisesti uusia avustajia kolme lapsen merkittävän erityisen tuen tarpeen vuoksi.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuissa muutokset jatkuivat edelleen. Maalikuussa 2023 (1.3.2023) varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia (1503/2016) muutettiin siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tulorajoja 33 prosenttia. Maksujen perusteena oleva maksuprosentti säilyi ennallaan (10,7 prosenttia). Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia ei muutettu. muilta osin eli varhaiskasvatuksesta perittävä enimmäismaksu oli ensimmäisen lapsen osalta edelleen 295 euroa kuukaudessa ja alin perittävä maksu oli 28 euroa. Toisesta lapsesta perittävä maksu oli enintään 40 prosenttia nuorimman lapsen maksusta. Seuraavien lasten maksu oli 20 prosenttia nuorimman lapsen maksusta. Kuntaliitto arvioi, että muutoksen johdosta kuntien maksutuottojen voitiin arvioida alenevan noin 70 miljoonaa euroa ja maksutuotot alenevan noin 29 prosenttia verrattuna vuoden 2021 asiakasmaksutuottoihin. Talousarviossa 2023 asiakasmaksujen merkittää vähenemisvaikutusta ei oltu täysin osattu ennakoita ja siksi lisätalousarviossa asiaa pyrittiin osaltaan korjaamaan. Osa asiakastulojen vajeesta näkyi kunnallisessa varhaiskasvatuksessa ja osa palvelusetelien omavastuuosuuksien nousuna.

Palveluseteliin tehtiin indeksikorotus 1.8.2023 alkaen, palvelusetelin arvon noustessa perusarvosta 900 eurosta 940 euroon. Alle 3-vuotiaiden palveluseteliarvo nousi vielä 1.10.2023 kun sen laskennallinen kerroin nostettiin yksityisessä päiväkotitoiminnassa 1,51:stä 1,6:n ja ryhmäperhepäivähoidossa 1,25:stä 1,34:ään. Uusi palvelusetelisääntökirja päivitettiin ja sen vaikutuksena lasten tuen kertoimet palvelusetelin perusarvoon lisäen otettiin käyttöön 1.10.2023. Tehostetun tuen päätöksellä lapselle oli täten saatavilla 1,25-2,5 kertoimen palveluseteli ja erityisen tuen päätöksellä 2,5-3,5 kerroin. Lapsen tuen päätökset ja siihen yhdistettävät tukitoimet laskennallisine kertomineen hallinnoitiin varhaiskasvatuksen erityisopettajista ja varhaiskasvatusjohtajasta koostuvassa työryhmässä. Käytännössä jokaisen ryhmässä esiteltävän lapsen tuen tarve keskusteltiin anonyymisti ja ehdotus johti varhaiskasvatusjohtajan tekemään hallintopäätökseen palvelusetelin korottamisesta lapsen tuen varmistamiseksi.

Nämä kaikki muutokset tarkoittivat varhaiskasvatuksen hallinnossa kaikkien varhaiskasvatuksen asiakkaiden asiakasmaksujen jatkuvaa tarkistusta ja maksupäätösten tekoa. Ne hidastivat entisestään varhaiskasvatusmaksujen laskutusprosessia ja asiakaslaskutus oli kesällä 2023 kolme kuukautta myöhässä. Varhaiskasvatustoimiston laskutusta autettiin yhden tukityöllistetyn lisähenkilön kuukauden ajan ja lisäresurssia pyrittiin jakamaan laskutuksen edistämiseen myös muiden vakatoimiston työntekijöiden osalta. Asiakaslaskutuksen prosesseja kehitettiin selkeämmiksi ja tavoitteellisemmiksi. Sähköinen tuloseelvityskaavake kehitettiin ja otettiin käyttöön loppuvuodesta 2023. Asiakaslaskutuksen laskutustahti nopeutui ja jäsenyi loppuvuoteen 2023 mennessä ja alkuvuonna 2024 se tavoitti ajantasaisuutensa. Laskutuksen seuraava uusi muutos liittyy asiakasmaksujen indeksitarkistuksiin ja tulorajoitus tulee ajankohtaiseksi 1.8.2024. Tätä varten asialaskutuksen kevätkautta 2024 suunnitellaan myös tavoitteellisesti.

Lapsimäärä	2018	2019	2020	2021	2022	2023
kaupungin päiväkodit	363	358	338	347	349	358
kaupungin perhepäivähoito + ryhmis	97	81	59	59	67	55
yksityiset päiväkodit	202	217	215	210	222	222
yksityinen perhepäivähoito + ryhmis	15	16	16	15	14	13
päivähoidossa muualla	28	20	16	16	13	10
vuorohoidossa	48	50	63	61	49	54
Hoito- ja kasvatushenkilöstö						
päiväkodit	79	85	86	85	88	94
perhepäivähoito + ryhmis	29	25	22	21	19	17
Tuet perheille						
palveluseteli	197	209	207	195	208	202
yksityisen hoidon tuen kuntalisä	11	7	5	4	5	1

Resurssimuutokset

2023 vuoden loppuun päättyneen Velho-hankkeen budjetista, joka sisältää valtionavustusta 64 000 euroa, palkattiin kaksi varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaa ajalle 1.9.2022-30.6.2023 ja näiden tehtäviä jatkettiin vakinaisina 1.8.2023 alkaen. Varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajaresurssin avulla pystyttiin päiväkodeissa ja perhepäivähoidossa vastaamaan lasten tuen tarpeisiin inklusion periaatteiden mukaisesti. Kahdelle lapselleen myönnettiin kohdennettua avustajaresurssia aiempien erityisen tuen lasten avustajaresurssin lisäksi. Jo vuonna 2022 suunniteltu kolmannen konsultoivan erityisopettajan lisäys onnistui mutta tammikuusta kesäkuun alkuun asti konsulttoivia erityisopettajia ei ollut jälleen tehtävässään kuin kaksi, joka merkitsi lasten tuen asioiden suhteen voimakasta priorisointia. Kaupungissa oli vuoden 2023 päättyessä viisi varhaiskasvatuksen avustajaa sekä neljä varhaiskasvatuksen erityisopettajaa, joiden työtehtävät oli entistä tasaisemmin jaettu kaikkien tukea tarvitsevien lasten hyväksi ja työyhteisöjen hyväksi.

Tapiolan päiväkodin henkilöstömenot lisääntyivät yhden alle 3-vuotiaiden tiimin lisäämistarpeen vuoksi tammikuusta 2023 ja Pikku-Lempilä avattiin kolmen kasvattajan ryhmäksi helmikuussa 2023. Vuoden 2023 loppuun mennessä Pikku-Lempilän Leppäkertut-ryhmä oli muodostunut 12 alle 3-vuotiaan lapsen ryhmäksi. Henkilöstömenot varhaiskasvatuksessa nousivat merkittävästi 1.6.2023 kvtes- ja ovtes-järjestelyvaraeräneuvotteluiden ratkaisun johdosta, joka näkyy myös varaiskasvatuksen palkkakustannusten kokonaisuutena talousarvioon 2023 nähden.

Toiminnalliset tavoitteet

Paimion varhaiskasvatuspalveluiden vetovoimaisuuden ja pitovoiman säilyttäminen työnantajana

- Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista siten, että koulutettu ja osaava henkilökunta pysyy päiväkodeissa. Rekrytoinnissa pyritään kilpailemaan Paimion vahvuuksilla, jotta kaupunkiin saadaan edelleen osaavia varhaiskasvatuksen ammattilaisia.

Varhaiskasvatuksen inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen lapsille tarjottavan tuen varmistamiseksi Velho-hankkeen puitteissa

- Lisätään olemassa olevaan lasten tarvitsemaan tukeen kohdistettua henkilöstöresurssia.
- Tarjotaan varhaiskasvatuksen henkilöstölle koulutusprosessi inklusiivisen toimintakulttuurin kehittämiseksi.

Lapsikohtaisten, sähköisten asiakirjojen valmiiksi saattaminen uuden lainsäädännön mukaisiksi

- Lapsen vasu -lomakkeiden tuen osion kehittäminen Wilmaan varhaiskasvatustuen säädöksiä vastaavaksi
- Esiopetuksen tuen Wilma-lomakkeiden päivittäminen ajantasaisiksi

Tavoitteiden toteutuminen

Varhaiskasvatuspalveluissa oli varauduttu lasten tarvitsemaan tukeen jo ennen varhaiskasvatustuen muutosta. Päiväkodeissa oli toiminut varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitajia, velhoja jo useiden vuosien ajan. Tämä henkilöstöresurssi on ollut lakisääteisen henkilöstömitoituksen ulkopuolista resurssia ja se on kohdennettu lasten tuen tarpeisiin päiväkotiryhmissä. Syksystä 2022 lähtien Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemassa hankkeessa velhojen määrä lisättiin määräaikaisesti kahdella työntekijällä ja tehtäväkuvaa laajennettiin. Hankkeen puitteissa velhonresurssia suunnattiin myös perhepäivähoitoon. Lisäksi kolmas konsultoiva varhaiskasvatustuen erityisopettaja aloitti tehtävässään kesäkuun alussa 2023.

Tuen rakenteiden kehittämisessä yhtenä keskeisenä osana ovat erilaiset lapsikohtaiset tuen lomakkeet. Näiden sähköisten lomakkeiden kehittämisessä ovat varhaiskasvatustuen erityisopettajat olleet keskeisessä roolissa yhteistyössä sivistyspalvelujen tvt-henkilöstön ja perusopetuksen koordinoivan erityisopettajan kanssa. Tukeen liittyviä hallintopäätöksiä varten on kaupungin hallintosääntöön tehty tarvittavat lisäykset ja tuen päätöspohjat on rakennettu Primus-järjestelmään. Tuen hallintopäätökset sekä kunnallisten että yksityisen varhaiskasvatustuen osalta saatiin ajantasalle ja vastaamaan lasten tarpeita myös taloudellisesti tuettuina. Palveluseteliin liittyvät tuen kertoimien päätökset ja tuen hallintopäätökset nousivat esille palvelusetelisääntökirjan päivityksessä. Tehostetun ja erityisen tuen lasten tuenkertoimia nostettiin merkittävästi ja ohjaus- ja valvontatoimilla huolehdittiin niiden kohdentumisesta asianmukaisella tavalla.

Koulutetun henkilöstön saatavuus on muuttunut vuosien aikana yhä heikommaksi varhaiskasvatuksessa. Työnantajat kilpailevat koulutetusta henkilöstöstä sekä palkkaan että työhyvinvointiin liittyvien tekijöiden avulla. Varhaiskasvatustuen opettajien rekrytoinneissa hakijoita ei riitä avoinna oleviin tehtäviin. Keväällä 2023 avoinna olevat opettajan tehtävät (12) täytettiin kolmella kelpoisuusehtojen täyttävällä opettajalla. Täyttämättä jääneisiin opettajan tehtäviin palkattiin edellisten vuosien lailla määräaikaisesti varhaiskasvatustuen lastenhoitajia. Valtakunnallisesti varhaiskasvatustuen opettajan täydennyskoulutus mahdollisuudet lisääntyivät ja vuoden 2023 lopussa kaupungin palkkalistoilla olevista hoitajista neljä hoitajaa alkoi opiskella varhaiskasvatustuen opettajaksi. Kaupunki tuki ja tukee näitä ja myös muita työsuhteessa olevia varhaiskasvatustuen opettajaksi opiskelevia palkallisilla täydennyskoulutuspäivillä (5pv/lukukaudessa). Työnantaja mahdollistaa myös opiskelun osa-aikatyöntekoon liittyviä järjestelyjä ja joustaa tarvittaessa myös muissa veto- ja pitovoimaan liittyvissä asioissa. Uusille työntekijöille ollaan luotu mentorointi-järjestelmää ja kaupunki on mahdollistanut työhyvinvointia tukevaa toimintaa sekä tyhy-toiminnalla, liikuntamahdollisuuksilla, hoitajien suojavaaterahalla sekä virikeseteleillä. Tavoitteena on ollut, että varhaiskasvatustuen väki voi edelleen pitää Paimion kaupunkia hyvänä työnantajana ja varhaiskasvatuspalvelumme hyvinvoivana työpaikkana.

Paimion varhaiskasvatustuen johtamisjärjestelmän kehittämishanke saatiin vuoden 2022 aikana valmiiksi. Varhaiskasvatuksessa toimii neljä virassa olevaa, hallinnollista päiväkodin johtajaa sekä yksi apulaisjohtaja. Perhepäivähoidon johtaminen on toteutettu koko vuoden ajan kahden esihenkilön mallilla, joista toinen on vastannut myös Käenpesän varahoidosta. Varhaiskasvatustuen täydennyskoulutus valmentavaan johtajuuteen sekä inklusion

johtamiseen ovat olleet vuoden aikana merkittäviä. Esihenkilöiden tiimityötä ollaan kehitetty, vuoropuhelua ja käytännön johtamisen yhteisiä toimintamalleja ollaan kehitelty.

Varhaiskasvatuksen digitaalinen palveluprosessi on käytössä laajamittaisesti. Kehittämiskohteita asiakasjärjestelmässä kuitenkin on edelleen. Varhaiskasvatuksen haku-, sijoitusprosessit toimivat pääsääntöisesti hyvin. Varda-asiakastietovaranto on ollut päivityksessä vuoden aikana ja vuoden loppuun mennessä ajantasaisilla tiedoilla varustettuna. Karvin Valssi-arviointijärjestelmän koulutukset ja käyttöönotto kiihtyi loppuvuoteen mennessä ja alkuvuonna 2024 tavoitteena on ottaa Valssi-arviointi Paimion varhaiskasvatuksessa käyttöön.

Pedagogisista asiakirjoista päivitettiin palvelusetelisääntökirjan lisäksi (1.10.2023) paikallinen esiopetussuunnitelma, kaksivuotisen esiopetuskokeilun opetussuunnitelma, opiskeluhoitosuunnitelma sekä luotiin yhteisiä käytäntöjä sekä toimintamalleja hyvinvointialueen kanssa. Esiopetuksen ja perusopetuksen nivelvaiheen yhteistyö sekä erityisopetuksen koordinointi kehittyi sekä hallintovastuita muokattiin uusien viranhaltijoiden myötä (varhaiskasvatusohjaaja/varhaiskasvatusjohtaja/koordinoida erityisopettaja/koulutoimiston palveluohjaaja).

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	617	- 250	367	641	274	174,8 %	748	-14,3 %
Toimintakulut	- 9 964	- 209	- 10 173	- 10 561	- 388	103,8 %	- 9 347	13,0 %
Toimintakate/jäämä	- 9 347	- 459	- 9 806	- 9 920	- 114	101,2 %	- 8 599	15,4 %
Poistot ja arvonlennukset	- 41		- 41	- 29	11	71,7 %	- 19	53,9 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 9 388	- 459	- 9 847	- 9 949	- 102	101,0 %	- 8 618	15,4 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	617	- 250	367	641	274	174,8 %	748	-14,3 %
Toimintakulut	- 9 052	- 209	- 9 261	- 9 669	- 408	104,4 %	- 8 535	13,3 %
Toimintakate/jäämä	- 8 435	- 459	- 8 894	- 9 028	- 134	101,5 %	- 7 787	15,9 %
Poistot ja arvonlennukset	- 41		- 41	- 29	11	71,7 %	- 19	53,9 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 8 476	- 459	- 8 935	- 9 057	- 122	101,4 %	- 7 806	16,0 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								-100,0 %
Toimintakulut	- 912		- 912	- 892	20	97,8 %	- 812	9,9 %
Toimintakate/jäämä	- 912		- 912	- 892	20	97,8 %	- 812	9,9 %
Poistot ja arvonlennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 912		- 912	- 892	20	97,8 %	- 812	9,9 %

Poikkeamat:

Henkilöstökulujen ylitykseen syynä ovat vuoden aikana toteutuneet henkilöstölisäykset, joita kaikkia ei ole pystytty ottamaan huomioon talousarviossa. Lisäksi on ollut myös pitkiä sairaspöissaloja, joihin on tarvittu sijaisresurssia. Varhaiskasvatuksen henkilöstön merkittävät palkankorotukset liittyen palkallisen järjestelyvaraerän kohdentumisella varhaiskasvatukseen vaikuttivat osaltaan pääasiassa henkilöstökulujen ylitykseen. Lisätalousarviossa asiakaslaskutukseen arvioidut lisämäärärahat osoittautuivat liian suuriksi mutta puolestaan palvelusetelien omavastuuosuuksien pienentyessä palvelusetelimaksatus suunniteltua suuremmaksi. Positiivista kaupungin varhaiskasvatuksen tulojen kannalta oli useamman eri hankkeen seurauksena saadut hankerahoitukset ja valtion tuet kaksivuotisen esiopetuskokeilun järjestämiseksi sekä turvattomista oloista tulleiden lasten varhaiskasvatuksen tukemiseksi.

Tulosalue **Perusopetus**
Vastuuhenkilö sivistysjohtaja Jyrki Lumiainen

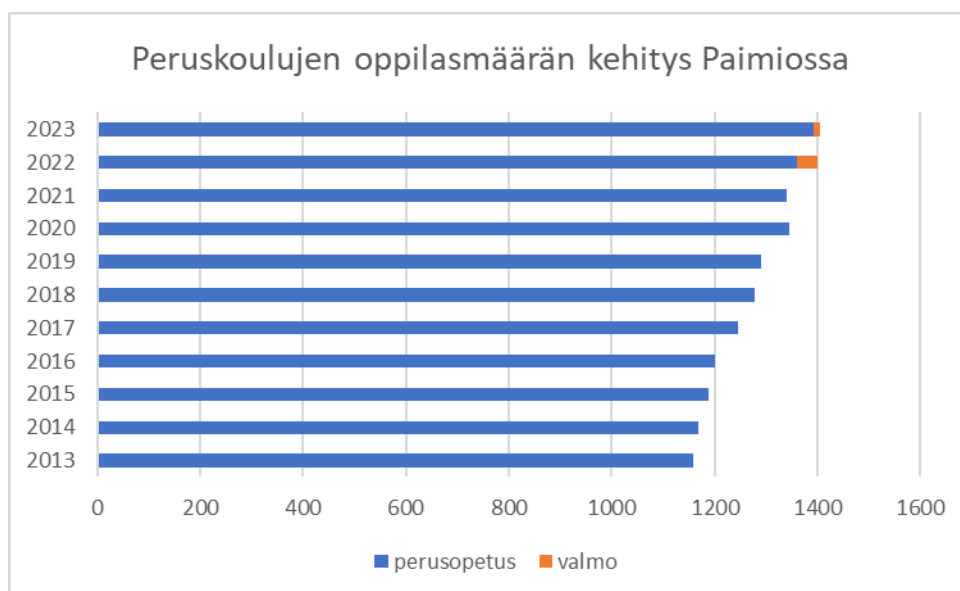
Toiminta-ajatus

Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Opetuksen korkea laatu on keskeisellä sijalla. Erityistä huomiota voimavarojen kohdentamisessa kiinnitetään siihen, että oppilaat saavat mahdollisimman tasavertaiset oppimismahdollisuudet koko kaupungin alueella. Opetus edistää sivistystä ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä oppilaiden edellytyksiä osallistua koulutukseen ja muutoin kehittää itseään elämänsä aikana.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Paimion perusopetukseen kuuluu neljä peruskoulua, jotka antavat yleisopetusta. Vistan koulu on vuosiluokkien 1-9 yhtenäiskoulu ja kolme muuta peruskoulua antavat yleisopetusta vuosiluokilla 1-6. Kolmessa koulussa annetaan tällä hetkellä myös luokkamuotoista erityisopetusta; Hanhijoen koulussa on lisäksi vaativan erityisen tuen pienluokat (3) vuosiluokille 1-9. Vistan yhtenäiskoulun alaisuudessa on kaksi sivutoimipistettä Paimiossa toimivien lastensuojeluyksiköiden yhteydessä.

Syksyllä 2023 Paimion peruskouluissa on yhteensä 160 oppilasta enemmän kuin kuusi vuotta aiemmin. Asian mittakaavaa voi havainnollistaa sillä, että kasvua on ollut yhden peruskoulun verran, mutta koulujen määrä ei kaupungissa ole kuitenkaan kasvanut. (Hanhijoen koulussa oppilaita oli syksyllä 2023 yhteensä 142 ja Kriivarin koulussa 159.) Kymmenessä vuodessa 2013-2023 peruskoululaisten määrä on kasvanut 20,3 %. Oppilasmäärän melko voimakas kasvu tasaantui hieman vuodesta 2020 vuoteen 2021, mutta Ukrainan sodan ja kriisin pitkittymisen myötä oppilasmäärä kasvoi vuodesta 2021 vuoteen 2022 ja on nyt vuonna 2023 edellisvuoden tasolla. Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat ovat alla olevassa taulukossa mukana; valmistavaa opetusta on annettu sekä Jokelan että Vistan koulussa vuoden 2023 aikana.

Syksyllä 2023 perusopetuksen 1. luokalla aloittavien ikäluokalle tarvittiin seitsemän opetusryhmää, mutta oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukaisesti toimittaessa erityisen tuen pienluokkaa ei perustettu, vaan tuki voitiin antaa lähikouluperiaatteen mukaisesti ilman keskitettyä pienluokkaa. Lisäksi oppilasmäärän kasvussa huomionarvoista on yläkoulun (lk 7-9) oppilasmäärän kasvu, joka

haastaa sekä Vistan koulun opetustilojen riittävyyttä että opetusresurssien ja opinto-ohjauksen riittävyyttä. Vistan koulun yläkoulun luokkien 7-9 oppilasmäärä on lähivuosina vielä kasvamassa noin parillakymmenellä oppilaalla, kun syksyn 2023 tilanteessa 9. vuosiluokalla olevia oli 143, mutta 5.-7.-luokkalaisten ikäluokkien keskimääräinen koko on 156 oppilasta.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
esiopetus (6v)	132	148	160	146	152	164	159	170	153	149
perusopetus 1-9 lk	116	118	120	124	127	129	134	134	136	139
	9	9	1	5	8	0	6	0	0	4
yhteensä	130	133	136	139	143	145	150	151	151	154
	1	7	1	1	0	6	5	0	3	3
kasvu ed.vuodesta	-0,4	2,8	1,8	2,2	2,8	1,8	3,4	0,3	0,2	2,0

Kaavoitus, tonttien myynti ja rakentaminen vaikuttavat koulun oppilaspaikkojen kysyntään siten, että ns. lähikoulusta ei aina ole pystytty tarjoamaan oppilaspaikkaa kaikille alueen oppilaille. Kaupungin kaavoitus suunnitelmat aiheuttavat kuitenkin jossain määrin paineita jatkossakin juuri Vistan koulun suuntaan. Perusopetuksen valmistavan opetuksen käynnistäminen keväällä 2022 Ukrainan sodan myötä on täyttänyt loput vapaat koulutilat Vistan koulusta, valmistavan opetuksen jatkuessa myös lukuvuonna 2023-2024. Tulevien vuosien oppilasennuste kasvattaa vielä yläkouluikäisten määrää. Vistan koulun oppilasmäärä syksyllä 2023 oli 833 oppilasta. Jotta Vistan koulusta tilat eivät lopu kesken, Kriivarin koulu päätettiin kasvattaa "kaksisarjaiseksi" kouluksi. Tällä investoinnilla painetta Vistan koulusta voidaan helpottaa alakoululuokkien 1-6 osalta ja saada riittävästi tilaa yläkoulun vuosiluokkien 7-9 opetukseen.

Yleisopetuksen opetusryhmät luokilla 1-6 ovat syyskuun 2023 tilanteessa kooltaan keskimäärin n. 20,33 oppilaan suuruisia; vuotta aiemmin keskiarvo oli 20,5 joten olennaista muutosta tilanteesta ei ole. Ryhmäkoon vaihteluväli on 17-25 oppilasta, ja koulukohtaiset keskiarvot vaihtelevat välillä 19,76 - 21,58 oppilasta. Keskimäärin suurimmat ryhmät on Jokelan koulussa, pienimmät Vistan koulussa. Vistan, Kriivarin ja Hanhijoen kouluissa keskiarvo on kaikissa välillä 19,76 - 20,00, joten ryhmät on saatu muodostettua varsin tasakokoisiksi eri kouluissa. Viime lukuvuosien aikana koulunsa aloittaneiden ikäluokista on rohkaisevia kokemuksia siitä, että erityisluokkaopetuksen sijasta osa erityistä tukea tarvitsevista lapsista on voinut käydä koulua tuetusti yleisopetuksen ryhmissä. Vain ensimmäisen luokan oppilaiden pienryhmää ei tarvinnut erikseen perustaa lainkaan; pienluokkaoppilaita on vain vaativan tuen luokalla Hanhijoen koulussa. Opetustilojen määrä ei kouluissa mahdollista ryhmäkokojen pienentämistä jakamalla oppilaita nykyistä pienempiin ryhmiin, mutta ryhmäkoko on voitu pienentää järjestämällä riittävät opettajaresurssit oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukaisesti, ja mahdollistaa samanaikaisopetus.

Tehostetun ja erityisen tuen oppilaiden määrän kasvu peruskoulun alkavilla luokilla aiheuttaa painetta opetusjärjestelyihin. Kun Paimioon tulee myös muualta muuttavia oppilaita, joista monella on erityisen tuen tarvetta, on kiinnitettävä erityistä huomiota opetusjärjestelyihin, riittävään tukeen jokaisessa lähikoulussa sekä erityisopetuksen koordinaatioon ja konsultaatioon koko kaupungin tasolla, jotta toiminta kouluissa painottuisi erityisesti lähikoulussa annettavaan monipuoliseen tukeen. Riittävän vahva tuki jo yleisen tuen vaiheessa, tehostetun tuen eri mahdollisuuksien tehokas ja monipuolinen hyödyntäminen sekä riittävä osa-aikainen erityisopetus on todettu lääkkeiksi siihen, ettei pienryhmiä välttämättä tarvita, vaan opetus voidaan toteuttaa lähikouluperiaatteen mukaisesti ilman keskitettyjä pienluokkia.

Jo vuoden 2020 talousarviokirjassa on todettu, että ”*Jatkossa tulisi kehittää toimintatapoja ja perusopetuksen palvelutarjontaa niin, että paine pienryhmien määrän kasvattamiseen muuten kuin erityisen haastavien oppilaiden opetuksen järjestämiseksi pienenesi. Keinona nähdään osa-aikaisen erityisopetuksen resurssin lisäys, ja mahdollisesti resurssiopettajatkin olisivat alkuopetuksessa tarpeen.*” Korona-avustuksilla nämä asiat korjattiin lukuvuoden 2020-2021 ajaksi niin, että kaikissa koulussa oli oma laaja-alainen erityisopettaja, sekä resurssiopetusta. Syksystä

2021 alkaen tämä laaja-alaisen erityisopetuksen rakenne saatiin pysyväksi, ja laaja-alaisen erityisopetuksen kehittämistä jatkettiin. Erityisopetuksen koordinaattori aloitti tehtävässään elokuussa 2021, ja keskeisenä työnä on ollut koordinoida ja konsultoida tuen käytäntöjä niin, että jo yleisen sekä tehostetun tuen vaiheessa oppilaille saadaan annettua heidän tarvitsemaa tukea mahdollisimman tehokkaasti. Koordinoiva erityisopettaja on osallistunut aktiivisesti oppimisen tuen kehittämiseen ja inklusion edistämiseen myös yhdeksän kunnan verkostohankkeessa, ja yhdessä sivistysjohtajan ja rehtoreiden kanssa on valmisteltu oppimisen tuen kehittämissuunnitelma Paimioon vuosille 2022 - 2026. Tavoitteena on vahvistaa lähikouluperiaatetta, turvata riittävät resurssit sekä jokaiselle lapselle oikeus riittävään oppimisen tukeen kaikissa Paimion peruskouluissa. Talousarviossa huomioitiin suunnitelman mukaiset resurssilisäykset yhtä erityisopettajaa lukuunottamatta. Resurssilisäyksillä on saatu vältettyä tarve erillisen keskitetyn pienluokan perustamiseen koulunsa aloittavien ikäluokalle.

Erityisopetuksen järjestämiseen liittyvät kysymykset sekä perusopetuksen että lukiokoulutuksen osalta ovat myös osa oppivelvollisuuden pidentämistä koskevaa kokonaisuutta, jossa koulutuksen järjestäjän on huomioitava tehostettu opinto-ohjaus perusopetuksen 8. ja 9. luokilla jo perusopetuksen aikana. Tämä on vaatinut lisäystä Vistan koulun opinto-ohjaajaresurseihin. Lisäksi Paimio oli mukana oppilashuollon seudullisessa kehittämishankkeessa, jossa kehitettiin erityisesti nivelvaihetta perusopetuksesta edelleen toiselle asteelle tai muihin nivelvaiheen koulutuksiin. Oppivelvollisuuden pidentämisestä aiheutuu myös lisätyötä (Valpas-rekisterin seuranta, ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten asioiden selvittely kuntavalvojan roolissa yhdessä huoltajien kanssa, uudelleenohjaus opintonsa keskeyttäneille ja hallinnolliset päätökset mm. oppivelvollisuuden määräaikaisesta keskeyttämisestä sekä tarvittaessa opiskelupaikan osoittaminen), jossa tarvitaan peruskoulujen opinto-ohjaajien työpanosta myös peruskoulunsa jo päättäneiden nuorten asioiden hoitamiseen. Siksi talousarvioon sisältyy esitys siitä, että Vistan koulussa olisi jatkossa kaksi opinto-ohjaajaa (tällä hetkellä toisen opon toimenkuvasta osa on aineenopetusta). Lisäksi työpajaohjaaja on ollut apuna, kun ilman opiskelupaikkaa olevien nuorten asioita on selvitelty.

Opetuksen perinteisten ”peruspuitteiden” eli rakennusten ja henkilökunnan lisäksi huomiota on kiinnitettävä opetus- ja oppimisympäristön digitalisaatiokehitykseen. Kehityskulkua on viety eteenpäin niin, että 6. vuosiluokan aloittavat oppilaat ovat saaneet käyttöönsä henkilökohtaiset päätelaitteet syksystä 2022 alkaen. Opetuksen siirtyminen aiempaa enemmän digitaalisiin ympäristöihin ja myös oppimisanalytiikka ja oppimistulosten seuranta antavat uudenlaisia mahdollisuuksia tukevat oppilaiden arviointia, jonka tulee entistä vahvemmin perustua perinteisten kokeiden sijaista ”jatkuvaan näyttöön”. Tavoitteena on jatkossa kehittää myös oppimisen arvioinnista saatavaa tietoa tiedolla johtamisen välineeksi opetuksen järjestäjän päätöksiin resurssien määrittelyssä ja kohdentamisessa.

Opetuspäällikön virka muutettiin vuoden 2023 alussa varhaiskasvatusjohtajan viraksi, ja tehtäviä on jaettu uudella tavalla. Peruskoulujen rehtoreille (Vistan koulussa apulaisrehtorille) tuli vuodesta 2023 alkaen vastuu opettajien lisäksi myös koulunsa koulunkäynninohjaajien esihenkilötehtävistä. Osa opetuspäälliköllä olleista perusopetuksen tehtävistä jäi sivistysjohtajalle, osa siirtyi palvelusihteerin uuteen virkaan. Vuoden 2023 kokemusten perusteella perusopetuksen johtamisen resurssit ovat kouluissa hyvät, kun Vistan kouluun saatiin rehtorin ja virka-apulaisrehtorin rinnalle toinen virka-apulaisrehtori 1.4.2023 alkaen, sekä Jokelan koulussa koulunjohtajan tehtävä muuttui rehtorin viraksi 1.8.2023 alkaen. Koko perusopetuksen tulosalueen osalta resurssit ovat kuitenkin työmäärän kasvaessa heikentyneet johtuen sivistysjohtajan muiden työtehtävien kasvusta (SOTE-uudistuksen myötä lisääntynyt yhteistyö ja koordinaatio VARHAN ja muiden kuntien suuntaan mm. oppilashuoltoa koskevissa asioissa, FÖLI-joukkoliikenneasiat, oppivelvollisuuden valvonta, laajentunut hyvinvointitoimiala josta puuttuu oma johtaja). Koordinoivan erityisopettajan rooli on ollut tärkeä perusopetuksen kehittämisessä, mutta resurssi perusopetuksen kokonaisuuden uuden toimintakulttuurin kehittämisessä ja opetushenkilöstön tuessa pitäisi olla suurempi sen lisäksi, että kaupungin suurimman toimialan, perusopetuksen, kokonaisuuden johtaminen jo pelkästään olisi riittävä yhden viranhaltijan vastuulle.

Resurssimuutokset

Perusopetukseen toteutettiin seuraavat resurssimuutokset:

- yksi laaja-alainen erityisopettaja 1.1.2023 alkaen Vistan kouluun; opettaja on palkattu jo syksystä 2022 alkaen määräaikaisena lukuvuodeksi 2022-23, mutta tarve on pysyvä.
- viisi laaja-alaista erityisopettajaa 1.8.2023 alkaen oppimisen tuen kehittämissuunnitelman mukaisesti. Yksi erityisopettajista sijoittui Hanhijoen kouluun, yksi Jokelan kouluun ja kolme Vistan kouluun. Toimenpiteellä vahvistettiin laaja-alaista erityisopetusta, samanaikaisopetusta ja lähikouluperiaatetta, jotta oppilaat saavat riittävän lakisääteisen oppimisen tuen omassa lähikoulussaan.
- opinto-ohjauksen resurssin nostaminen Vistan koulussa noin 1,83 htv:stä 2 htv:en. Perusteena oppivelvollisuuslain vaatimukset tehostetun opinto-ohjauksen antamiseen, Vistan koulun opinto-ohjaajien työpanoksen ulottaminen myös Hanhijoen kouluun sekä opinto-ohjaajien osaamisen tarve oppivelvollisten tilanteen selvittämisessä ja jatko-ohjauksessa tilanteissa, joissa nuori keskeyttää toisen asteen opintonsa.
- Vistan koulussa luovuttiin kolmannelta vararehtorista (ks. koulutuslautakunnan päätös 5.4.2022 § 29) ja sen tilalle kouluun perustettiin toinen apulaisrehtorin virka 1.4.2023 alkaen. Koulun koon kasvun myötä hallinnollisen työn määrä on kasvanut (oppilasmäärän kasvu, huoltajien määrän kasvu, henkilöstön määrän kasvu); tilanteeseen vaikuttavat myös toimialan sisäiset työnjakomuutokset ja Tilikunta-yhteistyön vaikutukset.
- Jokelan koulun koulunjohtaja-rehtorin tehtävä muutettiin rehtorin viraksi 1.8.2023 alkaen. Muutoksen myötä kouluun palkattiin yksi vakituinen luokanopettaja (päätoiminen tuntiopettaja) vastaamaan siitä luokasta, joka aiemmin oli koulunjohtaja-rehtorin vastuulla.
- Ukrainalaisten valmo-opetukseen tarvittavat resurssit (4 opettajaa ja 3 koulunkäynninohjaajaa) varattiin kevätlukukaudeksi 2023.

(Talousarvion Kj-käsittelyssä poistettu resurssilisäys:

- yksi luokanopettaja (pt. tuntiopettaja) resurssiopettajaksi Vistan kouluun 1.8.2023 alkaen. Opettaja vastaa opetuksesta erityisesti niissä tilanteissa, joissa kaksoiskelpoiset luokanopettajat tarvitaan aineenopettajiksi yläluokille; lisäksi resurssiopettaja voi toimii samanaikaisopettajana ja sairauspoissaolojen sijaistajana.)

Talousarviossa 2023 esitettiin lisäystä:

- *palkkavarauksen yhden perusopetuksen valmistavan opetuksen ryhmän opetuksen järjestämiseen Paimiossa 1.8.2023 alkaen (opettaja + koulunkäynninohjaaja). Määrärahan käytöstä päätetään myöhemmin, onko ryhmää tarvetta perustaa. Vaihtoehtona yksittäisten oppilaiden ohjaaminen jatkossakin Turkuun, jolloin opetuksen järjestämiseen saavat erillinen valtionosuusrahoitus menee myös Turkuun, ja Paimio maksaa kuljetukset.*

johon kaupunginjohtajakäsittelyssä lisätty sitova perustelu:

"Jos syksyllä 2023 valmistavan opetuksen oppilasmäärä on niin iso, että perusopetuksen järjestäminen Paimion kaupungin omana toimintana on toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua, näin voidaan toimia ja määrärahat tähän käsitellään erikseen."

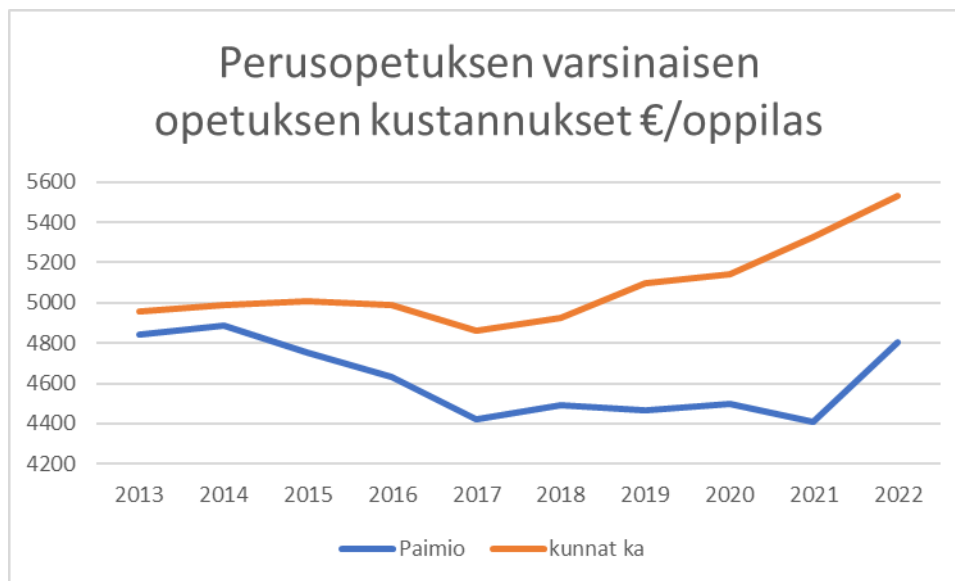
Syksyllä 2023 valmistavan opetuksen oppilaita oli 11, kun syksyllä 2022 heitä oli 40. Valmistavaan opetukseen palkattiin Vistan kouluun kaksi määräaikaista opettajaa sekä yksi koulunkäynninohjaaja lukuvuodeksi 2023-2024.

Toiminnalliset tavoitteet

- Perusopetuksessa aloittavien oppilaiden opetusryhmien koko pysyy maltillisena
- Laaja-alaisen erityisopetuksen turvaaminen jatkossakin kaikkiin kouluihin
- Oppimisen tuen opetusjärjestelyiden kehittäminen ja inklusion vahvistaminen esi- ja perusopetuksen kokonaisuudessa

- Kolmiportaisen tuen vahvistaminen erityisesti jo yleisen ja tehostetun tuen vaiheessa
- Opinto-ohjauksen vahvistaminen oppivelvollisuuden pidentämisestä johtuvien lisävelvoitteiden hoitamiseksi
- Henkilökohtaisten päätelaitteiden (PC) käyttöönotto 6.-luokkalaisille syksystä 2022 alkaen, sekä TVT-suunnitelman mukaisten muiden toimenpiteiden toteutus
- Oppilaiden osallisuuden ja kouluviihtyvyyden lisääminen
- ”Harrastamisen Suomen mallin” jatkorahoituksen haku toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi lukuvuodelle 2022 - 2023; vahvistetaan lapsille koulupäivien aikana järjestettävää harrastustoimintaa

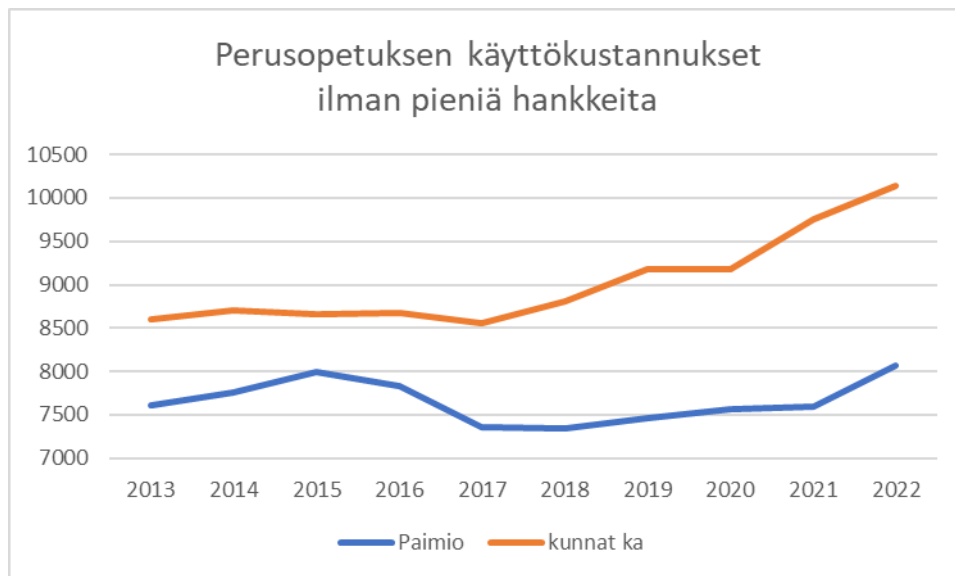
9-vuotisen perusopetuksen opetuksen kustannukset €/oppilas OPH:n tilastoista (Paimio ja kuntien keskiarvokustannus):

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Paimio	4 840	4 888	4 750	4 633	4 419	4 491	4 468	4 497	4 409	4 804
muutos-% vuodessa	4,2	1	-0,3	-2,5	-4,6	1,6	-0,5	0,6	-2,0	9,0
kunnat ka	4 957	4 987	5 011	4 988	4 859	4 923	5 096	5 141	5 330	5 528
muutos-% vuodessa	2,3	0,6	0,5	-0,5	-2,8	1,3	3,5	0,9	+3,7	+3,7

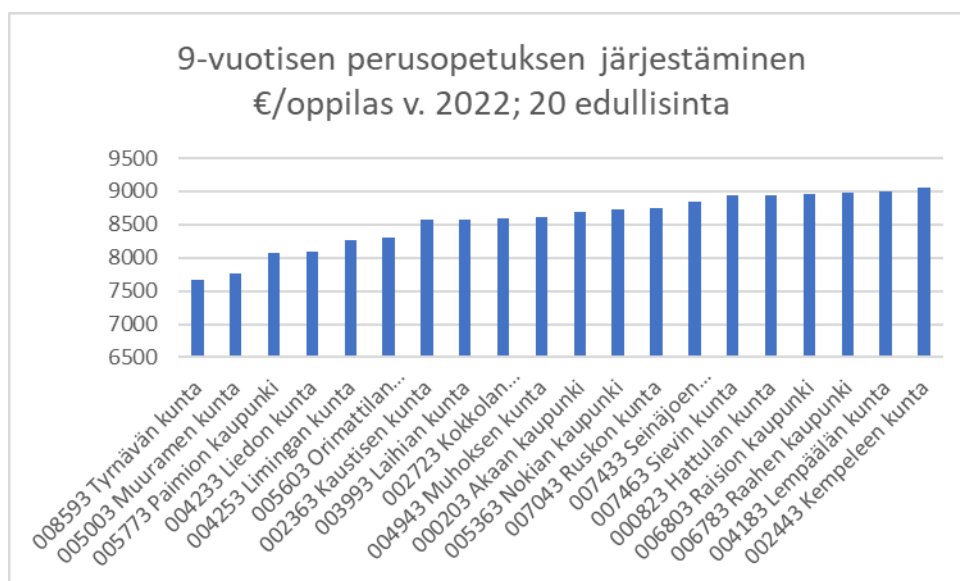
Tavoitteena on, että perusopetuksen kustannukset pysyvät edelleen valtakunnallisen keskiarvon alapuolella. Satsausta perusopetukseen opetusresurssien lisäämiseen on tehty, mikä näkyy kustannuskehityksessä. Paimiossa kustannukset ovat edelleen varsinaisen opetuksen kustannusten osalta yli 13 % kuntien keskitasoa edullisemmat.

Käyttökustannukset yhteensä €/oppilas (ei sis. pieniä hankkeita) OPH:n tilastoista:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Paimio	7609	7753	7999	7830	7352	7350	7462	7560	7593	8068
muutos-% vuodessa	1,5	1,9	3,2	-2,1	-6,1	0	1,5	1,3	0,4	6,3
kunnat ka	8599	8706	8655	8681	8555	8801	9175	9185	9638	10146
muutos-% vuodessa	3,1	1,2	-0,6	0,3	-1,5	2,9	4,2	0,1	4,9	4,0

Tavoitteena on pitää perusopetuksen kokonaiskustannukset hallittuina, kuitenkin ei laadun kustannuksella. Perusopetuksen kokonaiskustannukset vuonna 2022 olivat 9-vuotisen perusopetuksen järjestämisestä kokonaisuudessaan 2 199 €/oppilas* 1 360 oppilasta = n. 2,99 M€ edullisemmat kuin kuntien keskiarvo vastaavan laajuisessa toiminnassa. 9-vuotisen oppivelvollisuuden oppilaiden perusopetuksen järjestämisessä Paimion oppilaskohtainen kustannus on ollut koko maan kaikista kunnista kolmanneksi edullisin (edellä vain Tyrnävä ja Muurame), ja kaikista kaupungeista edullisin.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen:

- Perusopetuksessa aloittavien oppilaiden opetusryhmien koko pysyi maltillisena
- Laaja-alaisen erityisopetuksen turvaamiseksi jatkossakin kaikkiin kouluihin, oppimisen tuen opetusjärjestelyiden kehittämiseksi ja inklusion vahvistamiseksi esi- ja perusopetuksen kokonaisuudessa sekä kolmiportaisen tuen vahvistamiseksi hyväksyttiin asiaa koskevat kirjaukset kaupungin strategiaan (valtuusto 6/2022) sekä erikseen koulutuslautakunnan (11/2022) hyväksymässä oppimisen tuen kehittämissuunnitelmassa 2022-2026 asian käytännön toteutus ja valtuustossa (11/2022) määrärahat vuodelle 2023 erityisopettajien määrän lisäämiseksi. Suunnitelmasta poikettiin Kriivarin koulun osalta, johon uutta laaja-alaista erityisopettajaa ei valtuuston päätöksen mukaisesti palkattu, mutta muut rekrytoinnit tehtiin suunnitellusti.
- Opinto-ohjauksen vahvistaminen oppivelvollisuuden pidentämisestä johtuvien lisävelvoitteiden hoitamiseksi toteutui vuoden 2023 budjetin yhteydessä, jossa on varaus opinto-ohjaajien määrän kasvattamiseksi kahteen kokopäiväiseen opinto-ohjaajaan.
- Henkilökohtaisten päätelaitteiden (PC) käyttöönotto 6.-luokkalaisille jatkui myös syksyllä 2023 kuudennen luokan aloittaneille oppilaille.
- Oppilaiden osallisuuden ja kouluviihtyvyyden lisääminen on jatkuva kehittämiskohde. Hankerahoituksilla saatiin Vistan kouluun palkattua määräaikaaisesti hyvinvointikoutsi lukuvuodeksi 2023-24 sekä koulunuoorisotyöntekijä.
- ”Harrastamisen Suomen mallin” jatkorahoitus saatiin toiminnan jatkumiseksi myös lukuvuonna 2023-2024.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	884		884	975	91	110,4 %	1 181	-17,4 %
Toimintakulut	- 13 121	- 138	- 13 259	- 13 344	- 85	100,6 %	- 11 877	12,3 %
Toimintakate/jäämä	- 12 237	- 138	- 12 375	- 12 368	7	99,9 %	- 10 696	15,6 %
Poistot ja arvonalennukset	- 112		- 112	- 87	26	77,3 %	- 112	-22,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 12 350	- 138	- 12 488	- 12 458	30	99,8 %	- 10 808	15,3 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	884		884	975	91	110,4 %	1 181	-17,4 %
Toimintakulut	- 11 266	- 138	- 11 404	- 11 539	- 135	101,2 %	- 10 129	13,9 %
Toimintakate/jäämä	- 10 383	- 138	- 10 521	- 10 564	- 44	100,4 %	- 8 948	18,1 %
Poistot ja arvonalennukset	- 112		- 112	- 87	26	77,3 %	- 112	-22,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 10 495	- 138	- 10 633	- 10 654	- 21	100,2 %	- 9 060	17,6 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 1 855		- 1 855	- 1 804	51	97,3 %	- 1 747	3,2 %
Toimintakate/jäämä	- 1 855		- 1 855	- 1 804	51	97,3 %	- 1 747	3,2 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 855		- 1 855	- 1 804	51	97,3 %	- 1 747	3,2 %

Poikkeamat: Ulkoisten toimintatuottojen ylittymisen keskeisimpinä selittäjinä ovat lastensuojelun perusteella sijoitettujen oppilaiden kotikuntalaskutus, joka oli arvioitua suurempi.

Tulosalue **Toisen asteen koulutus**
Vastuhenkilö lukion rehtori Olli-Pekka Lehtonen

Toiminta-ajatus

Paimion lukion tavoitteena on tarjota opiskelijoille laadukasta ja monipuolista opetusta, jotta heillä olisi mahdollisuudet menestyä oppimisedellytystensä mukaisesti. Paimion lukion opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella myös yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Oppimisympäristö on laadukas, turvallinen ja ajanmukainen.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Paimion lukiossa opiskelee syyslukukauden 2023 alkaessa yhteensä 234 opiskelijaa. Lukion aloitti 75 opiskelijaa ja lisäksi on yksi vaihto-opiskelija Indonesiasta. Sauvolaisia opiskelijoita on Paimion lukiossa yhteensä 27 ja vain muutamia muista kunnista. Ulkopaikkakuntalaisten saamisessa opiskelijoiksi esteenä ovat heikot julkiset kulkuyhteydet, mutta Föliin liittyminen saattaa hieman parantaa tilannetta. Lukiossa aineopintoja suorittaa lisäksi kaksi koulutuskuntayhtymä Livian opiskelijaa. Lukiossa on rehtori, 15 opettajaa sekä hallintohenkilökuntaa yksi henkilö. Opettajista neljä on yhteisiä Vistan koulun kanssa.

Paimion lukio on yleislukio, joka lukiodien ensisijaisen tehtävän mukaisesti pyrkii antamaan opiskelijoilleen hyvän yleissivistyksen. Lukion tarjoama opintojaksojen valikoima on niin laaja, että opiskelijoilla on mahdollisuus painottaa opintojaan esimerkiksi luonnontieteissä tai muissa reaaliaineissa. Lukiossa on mahdollista suorittaa lukiodiplomeja taito- ja taideaineissa. Yhteistyö yliopiston kanssa mahdollistaa opintoja tietojenkäsittelyssä, kemiassa ja fysiikassa sekä näissä ns. suoravalintaväylän yliopistoon. Muissakin aineissa tehdään pienimuotoista yhteistyötä korkeakoulujen kanssa. Musiikkiopiston suorituksia voidaan hyväksyä myös lukion kursseina, espanjan kieltä opetetaan työjärjestyksen ulkopuolella ja lisäksi muita Paimion opistossa suoritettuja kursseja voidaan hyväksyä lukion opintojaksoiksi, mikäli ne vastaavat lukion vaatimuksia. Matematiikan opintoja tuetaan viikoittaisen ”Matikkapajan” avulla.

Paimion lukio on kilpailukykyinen ja hyvätasoinen lukio, joka toimii yhteistyössä alueen muiden lukiodien kanssa. Kevään 2023 ylioppilaskirjoitusten tuloksissa, ns. STT:n vertailussa, Paimion lukio oli Suomen 35. paras (Suomessa yli 370 lukiota). Yhteistyötä on myös yliopiston, ammattikorkeakoulun ja ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Lukio on sähköinen oppimisympäristö. Henkilöstön osaamisen lisääminen, painottaen erityisesti uusia opetusmenetelmiä sekä tieto- ja viestintäteknikan opetuskäytön lisäämistä, on edelleen jatkuva kehityskohde. Henkilöstön osaaminen sekä toimintaympäristö ovat ajantasaisia. Opiskelijoiden valmiuksia aloittaa lukio-opinnot edistetään kaikille aloittaville yhteisellä orientaatio-opintojaksolla.

Paimion lukiolla on käynnissä EU:n Erasmus+ -hanke yhdessä eurooppalaisten kumppanien kanssa. Kaikki kulut maksetaan EU-rahoituksella. Tämän lisäksi on muutakin kansainvälistä toimintaa esimerkiksi Paimion kaupungin ystävyyskuntatoiminnan sekä lukion teemaopintojen puitteissa.

Markkinoinnin jalkauttaminen on kohdistettu Paimion ja Sauvon 9.-luokkalaisiin sekä heidän huoltajiinsa. Näistä kunnista tulee suurin osa lukion opiskelijoista. Markkinointia sosiaalisen median kautta kehitetään edelleen sekä pidetään avoimien ovien päivä alkuvuodesta 2024.

Lukuvuonna 2023-2024 jatkamme lukio-uudistusten toimeenpanoa: uusi opetussuunnitelma, oppivelvollisuuden laajennus 18 ikävuoteen saakka ja toisen asteen maksuttomuus tulivat voimaan syksystä 2021 lähtien opintonsa aloittaneille. Myös oppilaanohjaukseen sekä erityisopetuksen järjestämiseen tuli uusia velvoitteita. Edellä mainituilla on vaikutusta koulutuksenjärjestäjän kustannuksiin.

Resurssimuutokset

Lukiossa opetushenkilöstöön liittyvät resurssimuutokset kytkeytyvät käytettävissä oleviin erillisrahoituksiin. Lokakuun 2022 alkupuolelle haettavana olleen ja 31.7.2024 mennessä käytettäväksi tarkoitettua kolmatta korona-avustusta saimme 49 134 €, jonka lisäksi on hakijan omarahoitusosuus 5 % kustannuksista. Avustuksella palkattiin samanaikaisopettaja ajalle 1.8.2023 - 25.2.2024, sekä rahoitettiin kertauskursseja. Keväällä 2023 meille myönnettiin lukion laatutyöhön valtionavustusta 49 050 €, jonka päälle tulee 10 % omarahoitusosuus. Tämän avustuksen viimeinen käyttöpäivä on 31.12.2024. Lisäksi aivan vuoden 2023 lopulla lukiolle myönnettiin myös oppimisen tuen kehittämiseen valtionavustusta 57 780 €, jonka päälle tulee 10 % omarahoitusosuus. Tämä avustus on käytössä 30.6.2025 saakka.

Lukion talousarvion käyttötalouden määrärahoissa näkyy maksuttoman toisen asteen koulutuksen laajentuminen jo kolmannelle peräkkäiselle ikäluokalle.

Toiminnalliset tavoitteet

- Uuden opetussuunnitelman (LOPS2021) jalkauttaminen.
- Lukion erityisopetuksen kehittäminen ja vakiinnuttaminen opiskelijoiden tueksi.
- Opiskelijoiden hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen.
- Henkilöstön osaamisen lisääminen painottaen erityisesti uusia opetusmenetelmiä sekä tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön lisäämistä.
- Sähköisen ylioppilastutkinnon edelleen kehittäminen (ja myös varautuminen poikkeamiin).
- Yritys- ja korkeakouluysteistyön kehittäminen.
- Markkinointiin panostaminen.

Taloudelliset tavoitteet:

Opetuskustannukset €/oppilas OPH:n tilastoista:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Paimio	5 506	5 419	5 399	5 609	5 293	5 449	5 393	5 498	5 327	4 848
muutos-% vuodessa	+4,0	-1,6	-0,4	+3,9	-5,6	+2,9	-1,0	+1,9	-3,1	-9,0
kunnat ka	5040	5 174	5 011	5 077	4 986	4 980	5 144	5 111	5 554	5 553
muutos-% vuodessa	+1,4	+2,7	-3,1	+1,3	-2,1	-0,1	+4,8	-0,6	+8,7	-0,0

Käyttökustannukset yhteensä €/oppilas OPH:n tilastoista:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Paimio	7 520	7 686	8 193	8 467	8 550	8 401	8 317	9 483	8 654	8 373
muutos-% vuodessa	-1,7	+2,2	+6,6	+3,3	+1	-1,7	-1,0	+14,0	-8,7	-3,2
kunnat ka	7 549	7 746	7 862	7 786	7 732	7 832	8 035	8 072	8 668	9 208
muutos-% vuodessa	+2,9	+6	+1,5	+1,0	-0,7	+1,3	+3,5	+0,5	+7,4	+6,2

Lukiokoulutuksen tilastoidut käyttökustannukset vuonna 2022 ovat olleet Paimiossa selvästi valtakunnan keskitason alapuolella. Taloudellisissa tavoitteissa keskeistä on jatkossa pitää Paimion lukio puitteiltaan houkuttelevana ja markkinoinnin kautta saatava houkutelua riittävästi opiskelijoita

toiminnan rahoittamiseen. Vuoden 2023 valtionosuustulot lukiokoulutuksesta olivat noin 1,519 miljoonaa euroa ja kokonaiskustannukset noin 1,85 miljoonaa euroa. Lukion valtionosuusrahoitus kattoi käytännössä lukion ulkoiset kustannukset, ja osan sisäisistä kuluista.

Tavoitteiden toteutuminen:

- Uuden opetussuunnitelman (LOPS2021) jalkauttaminen on sujunut hyvin ja jatkuu edelleen.
- Erityisopetuksen sekä tuen toimintamallien vakiinnuttaminen opiskelijoille on käynnissä. Haasteena erityisopettajan laaja kehittämissyö perusopetuksen puolella, joka vei v. 2023 lukion resursseja.
- Opiskelijoiden hyvinvointiin sekä kuulemiseen on panostettu. Tavoite toteutunut esim. opintokamu -kyselyn perusteella
- Henkilöstön osaamista lisättiin esimerkiksi hyvien käytänteiden välittämisessä henkilökunnan sisällä sekä yhteydenpidolla kumppanilukioihin (yhteinen veso, tutoropettajatoiminta).
- Sähköisen ylioppilaskokeen varmuutta kehitettiin edelleen ja varauduttiin myös mahdollisiin poikkeusoloihin (sähkökatko).
- Yritysyhteistyön kehittäminen jatkui. Suunniteltiin yhdessä paikallisen yrittäjähdistyksen kanssa esim. rekrymessut
- Markkinointiin panostettiin sekä sosiaalisessa mediassa että avoimien ovien päivässä.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	44		44	85	41	194,1 %	89	-5,2 %
Toimintakulut	- 1 964		- 1 964	- 1 914	50	97,4 %	- 1 893	1,1 %
Toimintakate/jäämä	- 1 921		- 1 921	- 1 830	91	95,3 %	- 1 804	1,4 %
Poistot ja arvonalennukset	- 27		- 27	- 28	- 1	105,2 %	- 23	20,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 948		- 1 948	- 1 858	90	95,4 %	- 1 827	1,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	44		44	85	41	194,1 %	89	-5,2 %
Toimintakulut	- 1 592		- 1 592	- 1 554	38	97,6 %	- 1 484	4,7 %
Toimintakate/jäämä	- 1 548		- 1 548	- 1 469	79	94,9 %	- 1 394	5,4 %
Poistot ja arvonalennukset	- 27		- 27	- 28	- 1	105,2 %	- 23	20,2 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 575		- 1 575	- 1 498	77	95,1 %	- 1 418	5,6 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 373		- 373	- 360	13	96,6 %	- 409	-12,0 %
Toimintakate/jäämä	- 373		- 373	- 360	13	96,6 %	- 409	-12,0 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 373		- 373	- 360	13	96,6 %	- 409	-12,0 %

Poikkeamat: Toimintatuotoissa poikkeama johtuu valtionavustusten arvioinnin vaikeudesta talousarviovaiheessa, paljonko erilaisia avustuksia tulee haettavaksi sekä mitä haetaan ja paljonko avustusta saadaan. Vuonna 2023 saimme avustuksia arvioitua enemmän. Tiukka taloudenpito sekä valtionavustushauissa onnistuminen näkyvät myös ulkoisten toimintakulujen talousarviota pienempänä toteutmana.

2.1.5. Hyvinvointilautakunta

HYVINVOINTILAUTAKUNTA			
Kokoonpano			
- Kokouksia 7		Puolue	Läsnäolokerrat
Ristilä Pasi	puheenjohtaja	SDP	6
Olander Jouko	varajäsen	SDP	1
Kuosmanen Sari	varapuheenjohtaja	Kesk.	6
Karlsson Kristina	varajäsen	Kesk.	1
Backman Rami	jäsen	Kok.	5
Seppälä Mikko	varajäsen	Kok.	0
Haanpää Klaus	jäsen	Kok.	6
Launto, Tommi	varajäsen	Kok.	1
Havuaho Jarmo	jäsen	Kesk.	7
Sillanpää Sami	varajäsen	Kesk.	0
Hyrkkänen Olli-Pekka	jäsen	PS	3
Toivonen Jarmo	varajäsen	PS	4
Hyrkkänen Siiri	jäsen	PS	4
Lehto Sami	varajäsen	PS	2
Jätinvuori Marita	jäsen	Kok	7
Vairinen- Salmela Johanna	varajäsen	Kok	0
Koriseva Piia	jäsen	Kesk.	5
Pirhonen Henna	varajäsen	Kesk.	1
Kuisma Petri	jäsen	SDP	4
Niemi Mikko	varajäsen	SDP	2
Rantanen Riitta	jäsen	SDP	7
Rannikko Sari	varajäsen	SDP	0
Sivonen Susanna	jäsen	SDP	6
Vuorela Heli	varajäsen	SDP	1
Tiittanen Katja	jäsen	Kok.	6
Aro Toini	varajäsen	Kok.	0

HYVINVOINTILAUTAKUNTA
Kokoonpano

		Puolue	Läsnäolokerrat
- Kokouksia 7			
Ilola Timo	kaupunginhallituksen edustaja 30.6. saakka		2
Rannikko Sari	kaupunginhallituksen varaedustaja 30.6. saakka		3
Rannikko Sari	kaupunginhallituksen edustaja 1.7. alk		3
Tuominen Annica	kaupunginhallituksen varaedustaja 1.7. alk.		0
Louhi Miisa	nuorisovaltuuston edustaja		2
Metsälä Laura	nuorisovaltuuston varaedustaja		2
Kaarlela Markus	kaupunginhallituksen puheenjohtaja		3
Jussinmäki Jari	kaupunginjohtaja		1
Lankinen Laura	kirjasto- ja kulttuurijohtaja, esittelijä		7
Lumiainen Jyrki	sivistysjohtaja		6
Lund Pauliina	hallinnon asiantuntija, pöytäkirjanpitäjä		7

Toiminnan kuvaus
Toiminta-ajatus

Sivistyspalveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen. Hyvinvointilautakunnan alaisten toimijoiden tavoitteena on tuottaa laadukkaita vapaa-ajan palveluita, edistää kaupungin sisäistä yhteistyötä eri tehtäväalueiden välillä ja sitä kautta lisätä monipuolista palvelutarjontaa kaupunkilaisille. Tavoitteena on myös toteuttaa kuntastrategiaan kirjattuja suunnitelmia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäämiseksi. Osa tuotettavista palveluista on lakisääteisiä.

Toiminnan kuvaus ja ympäristöanalyysi

Sivistys- ja vapaa-aikapalveluilla on suuri merkitys ennaltaehkäisevien hyvinvointipalvelujen tuottajana. Sote-uudistuksesta johtuen vuoden 2023 alusta lähtien kaupungin tuottamat ja hallinnoimat hyvinvointipalvelut keskittyivät entistä enemmän sivistyspalveluihin. Aiemmin sosiaalipalveluissa tuotettuja palveluja ja kunnan vaikuttamiselimiä, kuten vammais- ja vanhusneuvosto, siirtyivät sivistyspalveluihin. Samoin osa kuntaan jäävästä sosiaalipalveluiden henkilöstöstä siirtyi sivistyspalvelujen henkilöstöksi.

Vuoden 2023 alusta alkaen kunnat ovat saaneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (= HYTE) valtionosuuden lisäosan eli HYTE-kertoimen tuoman taloudellisen lisärahoituksen. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Paimiossa HYTE-kertoimella saatava osuus oli vuonna 2023 n. 219 000 euroa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään kaikissa hyvinvointilautakunnan alaisissa palveluissa.

Hyvinvointilautakunta käyttää ylintä päätösvaltaa vastuualueella. Sen alaisuudessa toimivien tehtäväalueiden henkilöstö valmistelee asiat lautakunnalle ja huolehtii päätösten täytäntöönpanosta. Hyvinvointilautakunnan alaisten palveluiden vastuuhenkilönä toimii sivistysjohtaja, jonka alaisuudessa työskentelevät tehtäväalueiden tilivelvolliset vastuuhenkilöt (kirjasto- ja kulttuurijohtaja, Paimion opiston rehtori sekä vapaa-aikatoimen päällikkö). Kullakin vastuualueella (kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä Paimion opisto) on laissa omat rahoitussäännökset.

Toiminnassa hyödynnetään voimassa olevien lakien luomat mahdollisuudet. Kustannukset katetaan osallistumismaksuilla, muilla myyntituotoilla, valtionosuuksilla, muilla avustuksilla sekä kaupungin omalla rahoituksella. Toimielimen talous on nettobudjetoitu.

Toiminnalliset tavoitteet

Yhteistyötä tiivistetään ja kehitetään sekä hyvinvointilautakunnan alaisten yksiköiden että muiden kaupungissa toimivien ja seutukunnallisten organisaatioiden kesken. Tapahtumia pyritään jatkossa tuottamaan enemmän paikallisena tai seutukunnallisena yhteistyönä kuin yksittäisten lautakunnan alaisten toimijoiden järjestämänä. Järjestöparlamentin roolia vahvistetaan tukemalla sen toimintaa. Vapaaehtoistoimijoiden työnpanosta ja jaksamista tuetaan.

Vuoden 2023 tavoitteena on selviytyä uusien toimintamuotojen tuottamisesta ja uuden toimintamallin tuottamista muutoksista. Tavoitteena on, että jo olemassa olevia palveluja voidaan tuottaa vähintään nykyisessä laajuudessa ja lisäksi pystytään tuottamaan sivistyspalveluihin siirtyvät uudet palvelut.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	469		469	554	85	118,2 %	515	7,6 %
Toimintakulut	- 3 350		- 3 350	- 3 029	321	90,4 %	- 2 953	2,6 %
Toimintakate/jäämä	- 2 881		- 2 881	- 2 475	406	85,9 %	- 2 439	1,5 %
Poistot ja arvonlennukset	- 5		- 5	- 5		100,0 %	- 5	
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2 886		- 2 886	- 2 480	406	85,9 %	- 2 444	1,5 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	466		466	545	79	117,0 %	504	8,3 %
Toimintakulut	- 2 276		- 2 276	- 2 307	- 31	101,4 %	- 1 996	15,6 %
Toimintakate/jäämä	- 1 809		- 1 809	- 1 762	48	97,4 %	- 1 493	18,0 %
Poistot ja arvonlennukset	- 5		- 5	- 5		100,0 %	- 5	
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 814		- 1 814	- 1 767	48	97,4 %	- 1 498	17,9 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	3		3	8	6	339,1 %	11	-21,7 %
Toimintakulut	- 1 074		- 1 074	- 722	352	67,2 %	- 957	-24,6 %
Toimintakate/jäämä	- 1 072		- 1 072	- 713	358	66,6 %	- 946	-24,6 %
Poistot ja arvonlennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 072		- 1 072	- 713	358	66,6 %	- 946	-24,6 %

Arvio olennaisista riskitekijöistä

1.3.2015 voimaan tulleiden Paimion sisäisen valvonnan perusteiden mukaan riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat strategiset, taloudelliset ja toiminnalliset riskit sekä vahinkoriskit. Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä tai ulkoisia riskejä. Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä.

Strategiset		
Palvelut ja palvelurakenne eivät vastaa kuntalaisten tarvetta	Todennäköisyys 4	Vaikutus 3
Syyt: Asiakkaiden palvelutarpeet muuttuvat, palvelutarjontaa ei muuteta riittävän joustavasti		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Hyte-resurssien lisääminen Palvelujen ja palvelurakenteen ylläpitäminen laadukkaina ja riittävinä, vaatii lisää henkilöstöresursseja. Kuntalaisten tarpeiden kasvaessa ja henkilökunnan siirtyessä hyte-alueelle, mutta järjestämisvastuun jäädessä kuntiin, tarvitaan lisäresursseja suunnittelemaan ja johtamaan uudenlaista palvelurakennetta. Samoin kulttuuri- ja liikuntapalveluissa tulee taata riittävät henkilöstöresurssit palveluiden säilyttämiseksi.	Vastuuhenkilöt: Paimion opiston rehtori ja apulaisrehtori vapaa-aikatoimen päällikkö kirjasto- ja kulttuurijohtaja kulttuurituottaja	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan. Kasvavan kunnan palvelun tarve kasvaa nopeammin kuin käytössä olevat resurssit.		
Palveluiden kysynnän ennakoimaton vaihtelu	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Palveluiden kysyntää on joskus vaikea arvioida. Palveluiden tarjonta ei vastaa kysyntään (kurssit, tapahtumat, retket), palveluita tarjotaan kysyntään nähden väärään aikaan tai kysyntä vaihtelee (esimerkiksi kilpailevan toiminnan vuoksi).		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstön koulutus. Toimiva yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Hyvien käytänteiden jakaminen ja tiedolla johtaminen.	Vastuuhenkilöt: Paimion opiston rehtori ja apulaisrehtori vapaa-aikatoimen päällikkö kirjasto- ja kulttuurijohtaja	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan.		
Operatiiviset		
Henkilöstön jaksaminen ja koulutetun työvoiman saaminen	Todennäköisyys 4	Vaikutus 3
Syyt: Ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja saatavuus sekä osaamisen turvaaminen ovat olennainen osa palveluiden ylläpitämistä.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstön riittävyttä arvioidaan talousarvion laadinnan yhteydessä. Osaamistarpeiden ennakointi ja täydennyskoulutus. Tasapuolinen työnjako. Palvelujen ja palvelurakenteen ylläpitäminen laadukkaina ja riittävinä, vaatii lisää henkilöstöresursseja. Hyte-työn koordinointi ja hyte-alueelle siirtyneen henkilöstön tehtävien uudelleenjärjestelyt tulee sopia ja järjestää lisäkuormittamatta työntekijöitä.	Vastuuhenkilöt: Sivistysjohtaja ja muut esihenkilöt	

Arviointi:

Tilanne ennallaan.
Henkilöstöresurssit yhä jäljessä kasvavan kaupungin tarpeista.

Puutteellinen sijaisjärjestelmä ja vaikeus saada tilapäisiä sijaisia. Työ- ja toimintaympäristön muutokset sekä säädosmuutokset vaikuttavat henkilöstön osaamisen heikentymiseen

 Todennäköisyys
4

 Vaikutus
4

Syyt: Pitkittyneet ja ennakoimattomat poissaolot kuormittavat työyhteisöjen hyvinvointia. Monet toiminnot ovat pitkälti henkilöriippuvaisia, jolloin sairaspoissaolot heikentävät toiminnan laatua. Joskus palveluita ei pystytä järjestämään, kun sijaista ei saada tai toimintaa on mahdotonta järjestää yhden ihmisen voimin.

Seuraukset: Jos osaavaa henkilökuntaa ei ole riittävästi, lisääntyy työstä poissaolot ja henkilökunnan työuupumus.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

Toimiva sijaisrekrytointi. Sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti. Kehityskeskustelut. Aktiivinen yhteistyö työterveyshuollon kanssa.

Vastuuhenkilöt:

Sivistysjohtaja ja muut esihenkilöt

Arviointi:

Tilanne yhä edelleen kriittinen, sijaisia ei ole saatavilla

Liian vähäinen henkilöstöresurssi.

 Todennäköisyys
4

 Vaikutus
3

Syyt: Riittämättömät henkilöstöresurssit vaikuttavat heikentävästi toiminnan järjestämiseen ja kehittämiseen.

Seuraukset: Toimintoja joudutaan keskeyttämään (esim. kirjaston tilapäinen sulkua) tai jättämään toteuttamatta.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

Toimintoja joudutaan keskeyttämään (esim. kirjaston tilapäinen sulkua) tai jättämään toteuttamatta (esim. opiston kurseja). Kunnan palvelujen uudelleen muotoutuminen ja sote-henkilöstön siirtyminen hyte-alueille on lisännyt kuormittamista. Pitkittyneen sijaispuulan ja työvoiman saatavuuden aiheuttama kuormitus lisääntyy. Työmäärien kasautuminen työntekijöille.

Vastuuhenkilöt:

Sivistysjohtaja ja muut esihenkilöt

Arviointi:

Tilanne pysynyt ennallaan.
Henkilöstöresurssien vähäisyys vaikuttaa tarjottujen palveluiden määrään ja laatuun. Resurssilisiä suhteessa kasvavan kaupungin tarpeisiin niukat.

Tietohallinnon toimimattomuus

 Todennäköisyys
2

 Vaikutus
2

Syyt: Toimintahäiriöt ym. ongelmat tietojärjestelmissä ja –verkoissa voivat haitata huomattavasti normaalia toimintaa. Tietojärjestelmien toimimattomuus vaikeuttaa useaan eri tekijään. Se heikentää mm. tiedonkulkua ja maksuliikennettä sekä lamauttaa osan palveluista kokonaan.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

Sujuva yhteistyö sekä kaupungin tietohallinnon että ohjelmistotoimittajien kanssa. Tietojärjestelmien pääkäyttäjät on nimetty. Tietojärjestelmien toimintahäiriöihin on varauduttu.

Vastuuhenkilöt:

Vastuualueiden vastuuhenkilöt / nimetyt vastuuhenkilöt

Arviointi:

Tilanne pysynyt ennallaan.

Tilojen puute

 Todennäköisyys
4

 Vaikutus
3

Syyt: Asianmukaisten varastotilojen puute. Kaikilla työntekijöillä ei ole omaa asianmukaista työpistettä. Kansalaisopistolla ei ole omia toimitiloja, joten esim. kiinteistöjen remontit vaikeuttavat opiston toimintaa, kun korvaavia tiloja ei ole aina saatavilla. Kirjaston palvelujen laajeneminen vaatii toimivat ja muunneltavat tilat.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:

Havaitut puutteet tuodaan esille, ne selvitetään ja selvityksen perusteella tehdään ratkaisut. Ennakoidaan tulevat remontit ja kartoitetaan vaihtoehtoiset tilat etukäteen.

Vastuuhenkilöt:

Vastuualueiden vastuuhenkilöt

Arviointi:

Tilatarve kasvanut:
Saavutettavan päivätoimintaan ei tiloja käytössä. Työtilojen ja hiljaisen työtilan puute.

Vahingolliset

Henkilöstöön kohdistuvan väkivallan uhka	Todennäköisyys 4	Vaikutus 4
Syyt: Asiakaspalvelutyössä häiriötilanteet ovat lisääntyneet ja joskus syntyy riskitilanteita.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Yksin työskentelyn välttäminen, koulutus, vartiointipalvelu	Vastuuhenkilöt: Esihenkilöt	
Arviointi: Asiakaskäyttäytymisen voimakas muutos lyhyen ajan sisällä kasvattanut riskiä.		
Työtilat eivät ole turvalliset	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Työtilojen järjestelyistä aiheutuu riskitilanteita. Sisäilmaan vaikuttavista tekijöistä aiheutuu terveyshaittoja.		
Seuraukset: Kirjastossa työhuoneen sisäilman ongelmat mm. ajoittain riittämätön ilmastointi sekä työtilojen ahtaus. Joissakin opetustiloissa puutteita sekä museoiden varastotiloissa, joissa ajoittain myös työskennellään.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Havaitut puutteet/ongelmat tuodaan esille, ne selvitetään ja selvityksen perusteella tehdään ratkaisut.	Vastuuhenkilöt: Esihenkilöt	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan.		
Palo- tai vesivahingot	Todennäköisyys 4	Vaikutus 3
Syyt: Museo- ja kirjastoaineistoihin liittyvät vahingot. Toimitiloihin liittyvät vahingot.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: EA- ja alkusammutuskoulutukset, kiinteistöjen ennakkoiva kunnossapito	Vastuuhenkilöt: Esihenkilöt	
Arviointi: Riski toteutui vuoden 2023 aikana, kun museon yksi varastotila tuhoutui täysin tulipalossa.		
Henkilövahingot	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Asiakasturvallisuudesta huolehtiminen.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Säännölliset turvakävelyt ja pelastussuunnitelmien läpikäynnit.	Vastuuhenkilöt: Esihenkilöt	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan.		
Force majeure tilanteet	Todennäköisyys 3	Vaikutus 3
Syyt: Esim. pandemia, luonnonkatastrofit		
Seuraukset: Toiminta keskeytyy, siirtyy etätoiminnaksi tai toteutetaan korvaavia toimintoja.		

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Varautumissuunnitelma, viranomaisten ohjeiden ja määräysten noudattaminen		Vastuuhenkilöt: Esihenkilöt	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan.			
Taloudelliset			
Taloudellisten toimintaedellytysten heikkeneminen		Todennäköisyys 4	Vaikutus 3
Syyt: Valtionosuuksien väheneminen tai peruspalveluiden valtionosuusrahoituksen kohdentaminen sivistyspalveluiden sijaan kaupungin muuhun palvelutuotantoon. Kaupungin rahoituksen väheneminen. Yleisen hintatason nousu, joka nostaa palvelutuotannon hintaa. Uusien palveluiden (esim kirjaston e-aineistojen) korkeat hinnat voivat estää palvelutarjonnan kehittämisen kysyntää vastaavaksi. Force majeure -tilanteet esim. pandemia voi heikentää toimintaedellytyksiä ja vähentää tuloja			
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Talouden ajantasaisen raportoinnin seuranta. Palveluiden käytön seuranta ja tarvittaessa toiminnan sopeuttaminen tai määrärahojen uudelleenresursointi. Tilastointi ja laskutus ovat ajantasaiset. Synergiaetujen hakeminen yhteistoimintamuodoilla. Uusien palvelumuotojen kehittäminen.		Vastuuhenkilöt: Vastuualueiden vastuuhenkilöt	
Arviointi: Tilanne pysynyt ennallaan. Hintakehitys oli ennakoituakin jyrkempi eikä ole suhteessa käytössä oleviin resursseihin. Valtion tulevat säästölinjaukset vaikuttanevat erityisesti hyvinvointilautakunnan alaiseen toimintaan.			

Riskin todennäköisyys:

- 1 = erittäin epätodennäköinen
- 2 = epätodennäköinen
- 3 = todennäköinen
- 4 = erittäin todennäköinen

Riskin vaikutus:

- 1 = vähäinen
- 2 = kohtalainen
- 3 = vakava
- 4 = erittäin vakava

Tulosalue **Kirjasto- ja kulttuuripalvelut**
Vastuhenkilö kirjasto- ja kulttuurijohtaja Laura Lankinen

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tehtäviin kuuluu tuottaa kaupunkilaisten hyvinvointia lisääviä helposti saavutettavia palveluja. Palveluja tuotetaan kaikille kaupunkilaisille sekä matkailijoille.

Yleisen kirjaston lakisääteinen (Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016, 6§) tehtävänä on tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin, ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa, edistää lukemista ja kirjallisuutta, tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon, tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan ja edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kulttuuripalvelut tuottavat kulttuuri- ja taidetapahtumia ja tekevät museo- ja kotiseututyötä sisältäen perinteen taltioinnin ja rakennuskulttuurin vaalimisen. Kulttuuripalvelujen tuottamisessa on ensisijaista laaja-alainen yhteistyö eri toimijoiden kesken, niin paikallisesti kuin seudullisesti. Tasa-arvoisen ihmiskäsityksen mukaisesti erilaiset väestö- ja ikäryhmät huomioidaan palveluita suunniteltaessa.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Kirjasto tarjoaa palveluita ja aineistoja sekä verkossa että kirjaston fyysisissä tiloissa. Kirjasto kuuluu Vaski-kirjastojen kirjastoverkoston. Henkilökunta 13.2.2023 lähtien: kirjasto- ja kulttuurijohtaja (jonka työnkuvaan sisältyy myös kulttuuripalveluiden tehtäviä), kaksi kirjastonhoitajaa ja kolme kirjastovirkailijaa sekä määrä- ja osa-aikaisia kirjastoavustajia ja -harjoittelijoita.

Kaikkien lakisääteisten palveluiden toteuttaminen on kirjaston tärkein tehtävä. Aineistotarjonnan sisältöjen avaaminen asiakkaille ja monilukutaidon edistäminen ovat kirjaston toiminnassa keskeistä. Saavutettavuutta Paimiossa lisää omatoimikirjasto. Kirjasto tekee tiivistä yhteistyötä alueen koulujen ja varhaiskasvatuksen kanssa lasten ja nuorten lukuinnostuksen herättämiseksi ja tiedonhankintataitojen kehittämiseksi. Kirjasto tarjoaa ohjattuja kirjastokäyntejä, kirjavinkkausta ja tiedonhaun opetusta suunnitelmallisesti esikoululaisista lukiolaisiin.

Perusopetuksen ja kirjaston välille on solmittu vuosiksi 2021- 2025 yhteistyösopimus, jossa määritellään minimitaso kirjastopalveluista, joihin kaikki perusopetuksen oppilaat tutustuvat kouluvuosiensa aikana. Perusopetuksen kanssa yhteistyössä tuotetaan palveluja lukutaitoa edistäviin ja lukemisen kulttuuria vahvistaviin toimenpiteisiin. Peruskoulun 9.-luokkalaisille ja lukion ensimmäistä luokkaa käyville järjestetään vuosittain ammattimessut, missä eri ammattien edustajat esittäytyvät. Varhaiskasvatuksen kanssa on aloitettu Lukutaidon palikat -hanke lukutaidon innostamiseen ja kannustamiseen vuosina 2023-2025.

Vaski-kirjastoilla on yhteinen palvelujärjestelmä sekä yhteiset fyysiset ja sähköiset kokoelmat, joiden kartuttamiseen jokainen jäsenkirjasto osallistuu. Kirjastoyhteistyöstä saadaan synergiaetua, kun esimerkiksi hankintojen kilpailutus, sähköisten palveluiden hallinnointi ja aineiston luettelointi tehdään keskitetysti. Aineistohankinnoissa Paimion kirjasto antaa oman panoksensa Vaski-kirjastojen yhteisiin kokoelmiin. Lisäksi henkilökunta osallistuu erilaisten työryhmien työskentelyyn. Paimion kirjaston osuus Vaski-kirjastojen yhteisistä kuluista on asukasluvun suhteessa 2,64 %.

Kulttuuripalveluiden henkilökunta järjestelyt kokivat vuoden 2023 aikana muutoksen, alkuvuoden kulttuurissa ei ollut kulttuurityöntekijää. 1.5. aloitti kulttuurituottaja täydellä työajalla, vakituudessa työsuhteessa. Kulttuurituottajan työhön sisältyy kaupungin kulttuuri- ja museotyön lisäksi 20%

museosäätiöille tehtävää museo- ja asiakaspalvelutyötä.

Kulttuuripalvelujen alaisuuteen kuuluvat August Pyöniin museo ja Paimion kotiseutumuseo (seitsemän museorakennusta ja kaksi varastotilaa) ja kaupungintalolla sijaitsevan kotiseutuarkiston toiminta. Lisäksi kulttuuripalvelujen työntekijöiden kautta hoidetaan Paimion Sähkämuseosäätiön ja Lyyli Tuomolan säätiön ylläpitämän Käsityömuseo Miilan näyttely- ja kokoelmatoimintaa. Kulttuuripalvelut vastaa myös noin 500 teosta käsittävän kaupungin taidekokoelman ylläpidosta sekä kouluille suunnatun Kulttuuripolku-toiminnan suunnittelusta yhteistyössä koulujen kanssa. Kulttuuripalvelut on lisäksi organisoimassa poikkihallinnollisena yhteistyönä toteutettavaa Kulttuurikammari-ryhmän toimintaa. Muihin toimintamuotoihin kuuluvat erilaisten tapahtumien, kulttuurimatkojen ja näyttelyiden järjestäminen. Kulttuuripalvelut vastaa kaupungintalon näyttelyparven näyttelykalenterin ylläpidosta ja näytteilleasettajien neuvonnasta. Lisäksi neuvontaa annetaan erilaisiin hankkeisiin, avustuksiin ja tukiin liittyvissä kysymyksissä.

Resurssimuutokset

Kirjastoassa toinen kirjastonhoitaja aloitti 13.2. vakituudessa työsuhteessa. Lisäksi kirjastoon saatiin osa- ja määräaikainen kirjastoavustaja sekä 11.9. alkaen siviilipalveluksen suorittaja. Kirjaston aloittaman Lukutaidon palikat -hankkeen koordinaattorina aloitti kirjastonhoitaja (20% työajasta), samoin Paimion harrastamisen mallin eli PaHaMan-kerhotoimintaan tuotettiin kirjastosta mediakerho ja roolipelikerho. Kerho- ja hanketyönsijaiseksi saatiin kirjastovirkailija, mutta muilta osin sijaispula oli koko vuoden huomattava. Työmäärää on lisännyt kasvanut kirjastonkäyttö ja aineiston lisääntyneet lainaus sekä samaan aikaan yhä lisääntyvät aineistokuljetukset ja omatoimikirjaston käyttö on lisännyt logistiikka- ja järjestelytyön määrää. Oppivelvollisuuden nosto on laajentanut kouluyhteistyötarpeen määrää ja tarve lukutaidon ja monilukutaidon ylläpitämisen, lukuinnostuksen kasvattamiseen ja kouluja tukevaan lukutaitotyöhön kasvaa perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen puolellakin vuosittain. Samoin työikäisten ja ikäihmisten digitaalipalveluiden tarve on kasvanut.

Kulttuuripalveluissa alkuvuodesta työskenteli vain kirjasto- ja kulttuurijohtaja (10% työajasta kulttuuria) ja 2.5. alkaen täydellä työajalla kulttuurituottaja, jonka työajasta 20% on museosäätiöille.

Vuoden toimintaan vaikutti vuonna 2025 vietettävä Paimio 700-juhlavuosi, jonka valmistelussa kulttuuripalveluilla on keskeinen työpanos. Vuoden aikana vietettiin myös Paimion Parantolan 90-vuotisjuhlavuotta, johon kulttuuripalveluissa varattiin 10 000 euron määräraha, mikä käytettiin parantolan juhlaviikonlopun ohjelman toteutukseen kesäkuussa. Kolmas merkittävä uusi toimintamuoto oli kulttuurikasvatussuunnitelman suunnittelutyö.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Kirjasto				
Lainat (fyysiset + e-lainat)	141 396	196 444	175 000	221 556
Käynnit	49 738	76 438	75 000	86 793
Aukiolotunnit	3 180	4 669	5 000	4 777
Henkilötyövuodet	5,5	5,3	6	6,2
Kehittäminen. Hanketuki	500	0	0	2 567
Lapset ja nuoret painopistealueena. Kirjaston koulu- ja varhaiskasvatusyhteistyöllä tavoittamat lapset ja nuoret	1 570	4 103	4 500	4 171
Kustannukset/asukas (brutto)	46,1	54,2	59,89	53,89
Kustannukset/asukas (netto)	45,5	53,5	58,86	52,87
Kulttuuri				
Kulttuuripalvelut €/as (netto)	12,3	11,7	12,1	11,1
Paikallisen kulttuuritoiminnan tukeminen. Kulttuurin kohdennetut tuet, €/asukas	2,27	1,97	2,03	2,03
Kulttuuritarjonnan saavutettavuuden ylläpitäminen. Museoiden aukiolotunnit/v.	753	722	730	831
Kulttuuritarjonnan saavutettavuuden ylläpitäminen. Museoiden kävijämäärä/v.	1 716	3 649	3 000	4 332
Kulttuuritarjonnan saavutettavuuden ylläpitäminen. Tapahtumat/v.	25	30	20	56
Kulttuuritarjonnan saavutettavuuden ylläpitäminen. Tapahtumien kävijämäärä/v	8			10 050

Kirjaston tavoitteena oli omatoimikirjaston juurruttaminen osaksi Paimion kirjaston perustoimintaa. Palvelun tuomat lieveilmiöt mm. ilkkivalta ja käytöshäiriöt lisäsivät henkilökunnan työmäärää sekä vähensivät työ- ja asiakasviihtyvyyttä. Tämän vuoksi jouduttiin tekemään omatoimikirjaston käyttöaikojen supistuksia, tilamuutoksia ja -rajauksia sekä lisättiin valvonta- ja turvajärjestelyjä kirjastossa ja aulatiloiissa.

Kasvava kaupunkilaisten ja erityisesti lasten ja nuorten määrän kasvu on lisännyt koulu yhteistyön laajentamisen tarvetta. Lisäksi oppivelvollisuuden nosto on laajentanut koulu yhteistyötarpeen määrää ja tarve lukutaidon ja monilukutaidon ylläpitämisen, lukuinnostuksen kasvattamiseen ja kouluja tukevaan lukutaitotyöhön kasvaa. Vuoden aikana koulu yhteistyönmuotoja laajennettiin ja kirjasto osallistui myös Paimion Harrastamisen mallin-harrastuskerhojen tuottamiseen (roolipelikerho ja mediakerho). Kirjaston lakisääteinen tehtävä tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön koskee kaikkia kuntalaisia, ei vain lapsia ja nuoria. Henkilökuntalaisyksillä pystyttiin aloittamaan työikäisten ja senioriväestön palveluiden tuottaminen mm. vierailut ja vinkkaukset tapahtumissa, aikuisväestölle kohdennetut tapahtumat ja kirjailijavierailut.

Kirjaston kehittämistyö vaatii tiivistä yhteistyötä koulujen, varhaiskasvatuksen, vanhuspalveluiden sekä muiden toimijoiden kanssa, mitä pyritään parantamaan yhteistyöhankkeiden ja yhteistyöryhmien kautta. Kirjasto sai opetusministeriöltä rahoituksen Lukutaidon palikat-hankkeelle

varhaiskasvatuksen lukemiseen innostamisen toimenpiteisiin vuosiksi 2023-2025.

Kirjaston asiakas- ja lainausmäärät nousivat ennätyslukemiin vuonna 2023. Lisäksi asiakkaiden asioimiskäyttäytymisen muutos on yhä lisännyt kirjaston logistiikkatyötä. Asiakkailta on mahdollisuus varata aineistoa verkkokirjaston kautta minkä tahansa Vaski-kirjaston kokoelmasta suoraan oman kirjastonsa varaushyllyyn noudettavaksi. Lisääntynyt varauspalvelun käyttäminen lisää järjestely- ja logistiikkatyötä entisestään.

Kulttuuripalvelujen vuoden 2023 keskeinen tavoite oli arkisto- ja museokokoelmien kokoelmanhallintajärjestelmän vaihtaminen, mikä toteutui. Yleisölle näkyviin kokoelmat tulevat järjestelmässä vasta vuoden 2024 aikana, mutta aineiston siirto tehtiin vuoden 2023 aikana. Pitemmällä aikavälillä panostuksia vaativia asioita ovat museorakennusten, kuten Pyölniitun museon (mukaan lukien sen ympäristö) kunnan ylläpitämiseen liittyvät toimenpiteet, joiden kartoitusta jatkettiin vuoden aikana.

Yhteistyössä Järjestöparlamentin ja kaupungin vapaa-aikapalveluiden kanssa toteutettiin Harrastusmessut Jokipuistossa, joissa päävastuu organisoinnista oli kulttuurituottajalla. Kesäkuussa toteutettiin yhdessä elinkeinopalveluiden, markkinointi- ja viestintäryhmän sekä Paimion parantolan kanssa Parantolan 90 vuotisjuhaviikonlopun kaikille avoin tapahtuma. Tärkeä kehittämiskohde oli koko elinkaaren kestävä kulttuurikasvatussuunnitelman jatkokehitys. Osana tätä toteutettiin koulujen kulttuuripolkutapahtumia ja aloitettiin kulttuurikasvatussuunnitelman laatiminen Paimion perusopetukseen. Suunnitelmakauden aikana jatkettiin myös Paimion Kesäteatteritoiminnan (6 600 e) ja Paimion Sähkämuseosäätiötoiminnan (4 000 e) tukemista sekä elokuvateatteritoiminnan (2 000 e) tukemista. Kulttuuritoiminnan tukia jaettiin toimijoille 22 800 €. Lyyli Tuomolan säätiön (kuuluu kaupunkikonserniin) ja Paimion Sähkämuseosäätiön (kaupunki taustayhteisö) kanssa jatkettiin yhteistyömuotojen kehittämistä. Tavoitteisiin kuuluu myös säätiöpohjaisten ja kaupungin alaisten museoiden toimintojen kehittäminen kokonaisuutena.

Seutukunnan muiden kuntien kulttuuripalveluiden kanssa yhteistyötä jatketaan ja kehitetään Kulttuuria kunnissa –verkoston kautta synergiaetujen saavuttamiseksi. Yhteistyön puitteissa järjestetään yhteisiä tapahtumia sekä yhteistä markkinointia ja koulutusta. Alueellista yhteistyötä jatkettiin vuoden 2023 aikana myös Varsinaista kulttuuria -hankkeen kautta. Hankkeessa vahvistetaan kulttuuritoimijoiden yhteistyötä, jaetaan osaamista ja hyviä toimintatapoja sekä löydetään yhteisiä, uusia toiminta- ja tuotantotapoja. Samalla tuetettiin paikallisten taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä ja Paimiossa vieraili hankkeen kautta seututaiteilija sekä sirkustaiteilijaryhmä.

Tavoitteiden toteutuminen

Kirjastopalveluissa vuonna Paimion kirjastossa 2023 lainattiin aineistoa enemmän kuin koskaan tilastointihistorian aikana. Samoin kävijämäärä kasvoi edelleen aiemmista vuosista.

Omatoimikirjaston käytön lisääntymisen myötä kirjastotiloihin tarvittiin vartiointipalvelun lisäyksiä ja hetimitään omatoimikirjasto oli käytöshäiriöiden takia suljettuna ja käyttöaikoja jouduttiin supistamaan. Sulkuaikana kirjaston vartiointia suunniteltiin uudelleen ja tiloja suljettiin sekä muutettiin turvallisemmiksi. Asiakkaat löysivät kirjaston lasten ja vartuneemman väen tapahtumiin hyvin, työikäisille suunnatuissa tapahtumissa kävijöitä oli hyvin niukasti.

Paimio on mukana Vaski-kirjastojen yhteishankinnoissa, jossa Paimion osuus on väkilukuun suhteutettu 2,64 % kokonaiskuluista. Vaski-kirjastojen yhteinen aineiston varaus ja kuljetuspalveluiden muutos on odotetusti lisännyt aineiston käsittelymääriä. Henkilöstöpulan vuoksi logistiikka- ja perustoiminnot ovat vieneet valtaosan työajasta, ja osa suunnitelluista muista toiminnoista on jouduttu jättämään toteuttamatta. Lokakuun lopussa aloittanut osa- ja määräaikainen kirjastoavustaja on auttanut kirjaston aineiston käsittelytyössä.

Kouluysteistyötä ja varhaiskasvatuksen kanssa tehtävää yhteistyötä jatkettiin, ja entistäkin aktiivisempaan yhteistyösopimuksen puitteissa. Varhaiskasvatuksen kanssa aloitettiin Lukutaidon palikat -hanke lukuinnostamisen kehittämiseksi varhaiskasvatuksen piirissä olevilla lapsilla, heidän perheilleen sekä henkilökunnalle.

Kirjasto oli mukana Vaski-kirjastojen yhteisessä Vaskiyhteisöstä voimaa -hankkeessa sekä Innostu tapahtumista -hankkeessa ja tuotti PaHaMa-hankkeelle roolipeli- ja mediakerhon kaudelle 2023-2024. Aikuisväestölle toteutettiin kirjastoesityksiä sekä kirjaston henkilökuntaa vieraili senioreiden kerhotapaamisissa kertomassa palveluista. Lasten viikoittaiset aamu- ja iltasatuhetket jatkuivat vapaaehtoisvoimin, samoin lukulemmikkitoiminta, jossa lapset voivat varata lukuhetken lemmikin kanssa ja siten harjoitella lukemista. Lukulemmikkitoiminta oli hyvin suosittua. Aikusten lukupiiri jatkui, samoin vapaaehtoisvoimin toteutettava Runopiiri.

Kulttuuripalveluiden tavoitteiden toteutumista hidasti henkilöstöpula, kun kulttuurituottaja aloitti tehtävässään vasta 2.5.2023. Järjestöparlamentin ja vapaa-aikapalveluiden kanssa yhteistyössä suunniteltu Harrastusmessut saatiin onnistuneesti toteutettua Jokipuistossa. Kulttuurikammari-ryhmä toteutettiin poikkihallinnollisena yhteistyönä, jota koordinoi kulttuuripalvelut. Myös museotoiminta toteutui näyttely- ja asiakaspalveluiden osalta suunnitellusti. Merkittävä ja odottamaton muutos museoissa oli kotiseutumuseon yhden varastotilan tuhoutuminen lokakuussa tulipalossa täysin. Kulttuuritoiminnan Paimiossa toteutui myönnettävien tukiesosalta. Kulttuuritoiminnan uusituilla tukisäännöillä myönnettiin toimintatukia ensimmäisen kerran vuonna 2023.

Yhteistoiminta paikallisesti ja alueellisesti jatkui tiiviinä. Paimiolla oli edustus Varsinais-Suomen liiton koordinoimassa alueelliseen kulttuurin kehittämistehtävän VarKu-hankkeessa, sekä ohjausryhmässä että työnyrkissä. Lisäksi Paimio osallistui Kulttuurin kunnissa -verkoston toimintaan ja Paimiolla oli hallitusedustus Varsinais-Suomen Museot ry:ssä.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	19		19	25	6	132,2 %	32	-22,6 %
Toimintakulut	- 809		- 809	- 740	69	91,5 %	- 677	9,2 %
Toimintakate/jäämä	- 790		- 790	- 715	75	90,5 %	- 645	10,8 %
Poistot ja arvonalennukset	- 5		- 5	- 5		100,0 %	- 5	
Tilikauden yli-/alijäämä	- 794		- 794	- 719	75	90,6 %	- 650	10,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	19		19	25	6	132,1 %	32	-22,6 %
Toimintakulut	- 563		- 563	- 538	25	95,5 %	- 453	18,7 %
Toimintakate/jäämä	- 544		- 544	- 513	31	94,2 %	- 421	21,9 %
Poistot ja arvonalennukset	- 5		- 5	- 5		100,0 %	- 5	
Tilikauden yli-/alijäämä	- 549		- 549	- 517	31	94,3 %	- 425	21,6 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA- muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 246		- 246	- 202	44	82,2 %	- 224	-9,9 %
Toimintakate/ jäämä	- 246		- 246	- 202	44	82,2 %	- 224	-9,9 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli- /alijäämä	- 246		- 246	- 202	44	82,2 %	- 224	-9,9 %

Poikkeamat

Toimintakautena kirjaston ja kulttuurin tuotot kasvoivat budjetoidusta, kirjastossa tuloja toi Lukutaidon palikat -hanke, jota ei ollut talousarviossa sekä aineiston perintä- ja myöhästymismaksujen kasvu. Osallistumismaksuja sisältäviä tapahtumia ja retkiä ei toteutunut suunnitellussa laajuudessa.

Menojen alitukset johtuvat siitä, että kulttuurituottaja aloitti tehtävässään 2.5. ja alkuvuonna kulttuuripalveluiden tapahtuma- ja ohjelmatarjonta oli supistettua, mikä vähensi ostopalvelujen hankintaa. Kirjastossa kirjastonhoitaja aloitti vasta 13.2 tehtävässään sekä koko vuoden vallinnut sijaispula vähensi arvioituja palkkakuluja.

Tulosalue **Paimion opisto**
Vastuuhenkilö Rehtori Satu Lehtisalo

Toiminta-ajatus

Hyvinvointilautakunnan alaisten palveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen. Paimion opisto käsittää kansalaisopiston ja musiikkiopiston, jotka yhdessä tavoittavat toiminnallaan käytännössä kaikenikäiset kuntalaiset, vauvamuskarilaisista ikäihmisiin.

Kansalaisopisto tarjoaa alueensa asukkaille lähipalveluna kykyä ja halua elinikäiseen oppimiseen, uusien asioiden omaksumiseen, itsensä kehittämiseen sekä vireytensä ylläpitämiseen. Se pyrkii vastaamaan niin perinteisiin kuin tulevaisuuden tuomiin kansalaistaitoihin. Opisto antaa tarpeen mukaan myös vieraskielisille opiskelijoille suomen kielen opetusta sekä tutustuttaa paikkakunnan kulttuuriin.

Musiikkiopisto tarjoaa lähipalveluna korkeatasoista taiteen perusopetusta musiikissa ja nivoutuu oleelliseksi osaksi Paimion kulttuurielämää edistämällä musiikkikulttuuria monipuolisesti. Musiikkileikkikoulun tehtävänä on herättää lapsissa myönteinen asenne musiikkia kohtaan ja antaa virikkeitä jatkuvan musiikin harrastuksen syntymiseen.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Kansalaisopistossa on opetusta vuosittain noin 5 300 tuntia, kurssilaisia noin 4 000 ja tuntiopettajia noin 60. Kansalaisopiston rehtori on samalla koko Paimion opiston rehtori, eli vastuualueeseen kuuluu myös musiikkiopisto. Päätoimiseen henkilökuntaan kuuluu rehtorin lisäksi osa-aikainen opintosihteeri (60 %) ja kokoaikaiset musiikin suunnittelijaopettaja ja liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin suunnittelijaopettaja, joille kuuluu opetuksen lisäksi myös toimistotyötä.

Paimiolla ja Sauvolla on sopimus Paimion opiston opetuksen järjestämisestä Sauvossa, mistä Sauvon kunta suorittaa korvauksen. Opiston pianon- ja kitaransoitonopetus toimii opiston omissa tiloissa, ja pääasiassa muu toiminta toteutetaan Paimion ja Sauvon koulujen tiloissa iltaisin ja viikonloppuisin. Käden taitojen kursseja pidetään myös vuokratiloissa Vahtisten koululla ja Yhteistalolla Sauvossa.

Musiikkiopisto kuuluu apulaisrehtorin vastuualueeseen, ja hänellä on myös opetusvelvollisuutta. Apulaisrehtorin lisäksi musiikkiopistossa on 2,5 viranhaltijaopettajaa, 2 päätoimista opettajaa, 2 yhteispäätoimista opettajaa sekä 1 sivutoiminen tuntiopettaja. Kansalaisopiston musiikin suunnittelijaopettajalla on myös jonkin verran opetusta musiikkiopistossa. Opetustunteja on vuosittain noin 4 700, taiteen perusopetuksen oppilaita noin 140 ja musiikkileikkikoululaista noin 90.

Musiikkiopisto antaa taiteen perusopetusta (tpo) laajan oppimäärän mukaan eri soittimissa, yksinlaulussa ja kuorolaulussa. Musiikkileikkikouluosasto tarjoaa alle kouluikäisille lapsille varhaisiän musiikkikasvatusta. Myös aikuisten on mahdollista aloittaa tavoitteellinen soitto- tai lauluharrastus. Ryhmäopetus ja paritunnit lisäävät musiikkiharrastuksen sosiaalisia ulottuvuuksia.

Opetuksessa noudatetaan lakiin perustuvaa opetussuunnitelmaa, jolloin opetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää. Yksilöopetuksen tehokkuus, opintojen arviointi ja päättötodistus takaavat mahdollisuuden jatkaa musiikin opiskelua, vaikka ammattiin asti. Lähiopetuksena tarjottava laadukas musiikinopetus on tulevaisuudessakin yksi pienen kunnan imagoa nostava, asukkaiden viihtyvyyttä lisäävä ja uusia asukkaita houkutteleva tekijä.

Opetusministeriö myönsi Paimion kaupungille vuoden 2020 alusta lukien taiteen perusopetuksen järjestämisluvan musiikissa ja siihen kuuluvan pysyvän, opetustuntikohtaisen valtionosuuden.

Tämän myötä valtio rahoittaa noin 75 % musiikkiopiston taloudesta. Valtion pysyvä tuki vakauttaa musiikkiopiston taloutta olennaisesti ja pitkäjänteisesti.

Musiikkiopistolla on omat, toimivat tilat Paimion lukion yhteydessä. Osa opetuksesta tapahtuu iltapäiväaikaan lukion luokissa. Keväällä 2020 musiikkiopiston yksi opetustila otettiin koulujen oppilashuollon työtilaksi. Tämä vaikeuttaa musiikkiopiston opetusta, sillä ko. tila oli aiemmin kahden puhallinopettajan käytössä.

Konsertteja ja oppilasiltoja järjestetään lukion ruokalan ja auditorion lisäksi mm. kirjastossa ja Paimiosalissa. Lisäksi musiikkiopiston oppilailla on mahdollisuus edustaviin esiintymisiin Paimion kaupungin järjestämissä tilaisuuksissa (esim. itsenäisyyspäivän juhlallisuudet, veteraanipäivän juhla).

Resurssimuutokset

Opistolle on palkattu 50 % suunnittelijan tilalle 1.8.2022 liikunnan, hyvinvoinnin ja terveyden suunnittelijaopettaja, mikä lisää päätoimisen henkilöstön määrää 0,5:llä, mutta vähentää tuntiopettajien määrää ja tarvetta.

Vuokramenoihin tulee 1600 euron lisäys teatterikerhojen siirryttyä Paimion kesäteatterin tiloihin.

Musiikkiopiston 50-vuotisjuhlavuoden tapahtumien toteuttamista varten ehdotetaan varattavaksi kertamääräinen 5 000 euron määräraha.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Kansalaisopisto				
Henkilöstö (päätoim.)	3,1	3,6	3,6	3,6
Henkilöstö (tuntiopettajat)	58	55	53	53
Työtyytyväisyys (1-5)	4,5	4,7	4,7	4,7
Asiakastytyväisyys (1-5)	4,6	4,7	4,7	4,7
Tapahtumien osallistujamäärä	713	1 530	2 000	1 873
Opetustunteja	4 589	5 325	5 300	5 140
€/opetustunti/brutto	97	89	96	99
€/opetustunti/netto (sis. vos:n)	19,8	- 2,5	24,6	18
€/asukas/netto (sis.vos:n)	8,3	- 1,17	11,47	8,2
Musiikkiopisto				
Henkilöstö/päätoimiset	4	4	4	4
Henkilöstö/tuntiopettajat	6	6	6	6
Työtyytyväisyys (1-5)	4	4	4	4
Asiakastytyväisyys (1-5)	4	4	4	4
Esiintymisiä ja konsertteja	11	28	20	33
tpo:n perusopinnot/syventävät opinnot suorittaneita	2	0	1	0
Opetustunteja	4 724	4 873	4 950	5 055
€/opetustunti brutto	70,2	78	66	68
€/opetustunti netto (sis. vos:n)	9,7	3,3	6,5	9,8
€/asukas netto (sis. vos:n)	4,2	1,46	2,87	4,3

Toiminnalliset tavoitteet, kansalaisopisto

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan alaisten palveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen. **Kansalaisopisto** pyrkii toteuttamaan tätä tavoitetta tarjoamalla monipuolisia koulutus-, liikunta- ja kulttuuripalveluja tasapuolisesti kaikille iästä, varallisuudesta tai asemasta riippumatta. Paimion kaupungin strategian mukaisesti kansalaisopisto toteuttaa ennalta ehkäisevää toimintaa, joka parantaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä ja vähentää kustannuksia.

Covid 19 -pandemia on vähentänyt viime vuosina osallistujamääriä. Tavoitteena on saada asiakasmäärä pandemiaa edeltävälle tasolle. Uudet kurssit toteutetaan lyhytkursseina, jolloin ne vastaavat parhaiten kysyntään sekä ovat taloudellisesti kannattavia. Näin opetusta pystytään antamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti. Ryhmäkokojen suurentaminen pandemian jälkeen kasvattaa kurssimaksutuloja ja vaikuttaa laskevasti opetustunnin hintaan. Verkkokurssit, etäluennot ja yksityisopetus ovat olleet suosittuja, joten niitä pidetään edelleen tarjonnassa. Suunnitelmissa on lisätä hybridiopetuksen määrää erityisesti liikunnassa. Uusilla toimintamuodoilla mahdollistetaan opiston asiakasmäärän ja kurssimaksutulojen kasvua.

Vapaaseen sivistystyöhön on tullut uutena edistysaskeleena koulutuksissa saavutettavan osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. 1.8.2021 voimaan tullut lakimuutos mahdollistaa sen, että kansalaisopistot voivat järjestää osaamisperusteisesti toteutettuja kursseja, joista on mahdollista saada arviointisuoritus. Tällä uudistuksella on mahdollista tavoittaa uusia asiakkaita ja nostaa kansalaisopiston markkina-arvoa. Lisäksi jo olemassa olevia kursseja pystytään uudistamaan ja näin houkuttelemaan uusia asiakkaita.

Sote-uudistuksen myötä kansalaisopistolla on entistä tärkeämpi rooli tulevaisuuden hyvinvoinnin edistämisessä ja siihen kuuluvan eriarvoisuuden vähentämisessä. 1.8.2022 kansalaisopistoon palkattiin liikunnan, terveyden ja hyvinvoinnin suunnittelijaopettaja, jonka tehtäviin kuuluu kyseisen osa-alueen kehittäminen. Senioreiden liikuttamisen tärkeys koronavuosien jälkeen korostuu ja myös työikäisten hyvinvointiin on panostettava, joten sekä senioriliikunnan että hyvinvoinnin ja terveyden kurssimäärää pyritään lisäämään.

Paimion opisto on jo toiminut yhteistyössä esim. ikäasumisen hankkeen kanssa ja vastaavanlaista yhteistyötä pyritään jatkamaan eri tahojen kanssa tuottaen erilaisia hyvinvointia edistäviä tapahtumia senioreille (soivat korttelikahvilat, yhteislaulutilaisuudet, parvekekonserdit, paukepiirit, musapajat ym.). Lisäksi panostetaan senioreiden digitaalivalmiuksien parantamiseen antamalla älylaiteopastusta. Kielikurssien sisältöihin ja markkinointiin suunnataan erityishuomiota, sillä kieltenopiskelijoiden määrä on valtakunnallisesti vähentynyt dramaattisesti viime vuosina. Perheiden yhdessäoloaika tuetaan laajentamalla lapsi-aikuisen -kurssivalikoimaa. Tapahtumien määrää pyritään lisäämään teatteriesityksillä ja konserteilla, jotka tuovat lisää tuloja. Musiikin ja liikunnan suunnittelijaopettajien yhteistyöllä tuotetaan ainerajat ylittäviä uutuuskursseja ja pieniä tapahtumia. Paimion kaupungin työntekijöille suunnattua tykyläilyä jatketaan sekä räätälöidään myös yrityksille suunnattuja tyky -paketteja.

OPH:n opintosetelihakerahoituksella tuetaan senioriväestön, maahanmuuttajien sekä alhaisen pohjakoulutuksen omaavien opiskelijoiden vapaatavoitteista koulutusta. Paimion opisto on mukana llo oppia -opistoverkoston osaamisperusteisuuden edistämishankkeessa, joka mahdollistaa opettajien henkilöstökoulutusta ja tavoitteellisempaa opiskelua kurssilaisille.

Tavoitteiden toteutuminen, kansalaisopisto

Ryhmäkokoja suurentamalla ja aktiivisella markkinoinnilla asiakasmäärä saatiin nostettua Covid-pandemiaa edeltävälle tasolle, minkä johdosta kurssimaksutuottoja tuli lähes 15 % budjetoitua enemmän. Liikunnan etä- ja hybridikurssit, sekä käden taitojen kurssit olivat erityisen suosittuja. Kaikki käden taitojen koko lukuvuoden kurssit olivat täynnä. Liikunnan kursseille paikkamääriä lisättiin mahdollisuuksien mukaan, jotta kurssien täyttöaste saatiin maksimaalisesti hyödynnettyä. Etäkurssilla laajennettiin asiakaspiiriä, sillä kurssilaisia tavoitettiin ympäri Suomen. Lisäksi etäkurssille voitiin ottaa kaikki halukkaat, kun opetustila ei rajoita osallistujamäärää. Lasten ja aikuisten yhteiskurssien määrää lisättiin edellisestä vuodesta ja ne olivat lähes poikkeuksetta täynnä. Opisto on toteuttanut jo useamman vuoden menestyksekkäästi tykyläilyä Paimion kaupungin työntekijöille ja syksystä 2023 lähtien tarjottiin tykyläilyä myös Sauvon kunnan työntekijöille.

Opisto aloitti maltillisesti toteuttaa osaamisperusteisia kursseja, joista on mahdollisuus saada opintopisteitä. Syksyllä 2023 tarjottiin viisi opintopistekurssia, mutta vielä ei kurssilaisilla ollut kiinnostusta opintopisteiden hankkimiseen. Hyvinvoinnin osa-alueeseen panostettiin ja tuotettiin enemmän lyhytkursseja mutta ne eivät vielä toteutuneet ennakoitusti. Huolimatta kielikurssien aktiivisesta markkinoinnista kieltenopiskelijoiden määrä ei noussut, joten monia kielikursseja jouduttiin perumaan. Nämä vaikuttivat arvioidun kokonaistuntimäärän laskuun.

Yhteistyö eri tahojen kanssa lisääntyi. Sekä paimiolaisille että sauvolaisille yhdistyksille räätälöitiin heidän tarpeisiinsa sopivia digi- ja liikuntakursseja sekä luentoja sisältäviä myyntipalvelukursseja. Kansalaisopisto oli mukana monissa eri tapahtumissa yhdistysten ja yritysten sekä Paimion

kaupungin toimijoiden ja Sauvon kunnan kanssa. Lisäksi opisto oli entistä enemmän mukana Suomen harrastamisen mallin kerhojen toteuttamisessa. Yhteistyössä lähiseudun opistojen kanssa tehtiin aktiivista yhteistyötä tarjoamalla yhteisiä kielten etä- ja hybridikursseja, jotta saatiin kielikursseja toteutumaan. Lisäksi opisto myi onnistuneesti liikunnan etäkurssipalvelua muille opistoille.

Toiminnalliset tavoitteet, musiikkiopisto

Musiikkiopistossa opiskelun tavoitteena on soitto- ja laulutaitojen oppiminen lisäksi lasten ja nuorten kasvaminen ja kehittyminen kokonaisvaltaisesti ja monipuolisesti. Oppimistilanteiden vuorovaikutuksessa opitaan paljon muitakin kuin soitto- ja laulutaitoja. Monet tutkimukset ovat osoittaneet, miten musiikkiharrastus kehittää aivoja, motoriikkaa, tunne-elämää jne. ja on läheisessä yhteydessä mm. koulumenestykseen.

Musiikkiopiston perustehtävän lisäksi koulujen, päiväkotien, kirjaston, kansalaisopiston ja Paltanpuiston palvelukeskuksen kanssa tehtävää yhteistyötä syvennetään ja monipuolistetaan entisestään. Varhaisiän musiikkikasvatusta kehitetään edelleen niin, että se tavoittaa yhä laajemmin toiminta-alueen lapsiperheitä, perhepäivähoitajia ja kotiäitejä. Markkinointia jatketaan erityisesti sosiaalisessa mediassa ja kouluverkon wilmassa sekä mm. musiikkileikkikoulun pop up – tapahtumia järjestämällä, mitkä osaltaan tuovat uusia asiakkaita.

Musiikkiopistossa opiskelu etenee lukuvuosittain ja oppilaiden keskimääräinen opiskelu-aika on noin kymmenen vuotta. Uusia yksilöoppilaita otetaan vuosittain toukokuussa ja elokuussa saman verran kuin keväisin on lopettaneita oppilaita. Covid19 -pandemia vaikutti edelleen vuonna 2023 siten, että uusia hakijoita oli tavallista vähemmän ja vielä kevätkaudella musiikkileikkikouluryhmät jäivät pieniksi. Koska kevätlukukauden oppilasmäärä on sama kuin syyslukukauden, niin vuoden 2022 alhainen oppilasmäärä vaikuttaa myös vuoden 2023 tuloihin. Vuonna 2023 tavoitteena on saada oppilasmäärä palautettua Covid19 -pandemiaa edeltävälle tasolle sekä vakiinnuttaa Sauvossa alkanut musiikkileikkikoulutoiminta.

Puhallinsoitinten opetus toimii edelleen väistötiloissa lukion C-siivessä. Musiikkiopiston puolella oleva käyttämätön huone tarvitsee äänieristyksen (kustannukset noin 10 000 euroa). Nopeita ratkaisuja ei ole tiedossa, sillä kiinteistöpalvelujen talousarvioon ei ole mahdollista sisällyttää isompia investointi- tai korjausmenoja kuin vasta usean vuoden kuluttua. Lisäksi kiinteistöpalvelut katsovat, että musiikkiopiston tilojen korjaustarpeet on tarkoituksenmukaista liittää koko lukiorakennuksen päivittämiseen, joka on tarkoitus jossain vaiheessa tulevaisuudessa toteuttaa.

Teknologiaa pyritään hyödyntämään yhä enemmän, kuten musiikkioppilaitoksissa uusien opetussuunnitelmien mukaan nykyään on tavoitteena. Lukuvuonna 2021-2022 musiikkiopisto ja tietohallinto ovat alkaneet kehittää erityistä musiikinopetukseen soveltuvaa oppimispolkua, jonka avulla ääntä ja kuvaa tallennetaan soivaksi opintokirjaksi ja portfolioiksi. Tätä "Soiva matka" -projektia varten tarvitaan nykyaikaiset laitteet ja tallennusvälineet. Säveltämisen ja sovittamisen perusteet kuuluvat nykyään musiikin teoriaopintoihin. Musiikkiteknologista laitteistoa ei kuitenkaan musiikkiopistolla ole käytössä. Jos laitteistoa olisi, voisi koko opisto (sekä musiikkiopisto että kansalaisopisto) lisätä kurssitarjontaa musiikkiteknologian, säveltämisen, sovittamisen, äänittämisen ym. merkeissä. Kaikkea tätä varten kalustomääräraha on syytä pitää kohtuullisen suurena.

Vuonna 2023 Paimion musiikkiopisto täyttää 50 vuotta. Juhlavuoden tapahtumien suunnittelu on parhaillaan käynnissä. Juhlavuoden tapahtumien toteuttamista varten ehdotetaan varattavaksi kertamääräinen 5 000 euron määräraha opiston hankkeiden kustannuspaikalle.

Kokonaisuutena musiikkiopiston taloudellinen tilanne on opetusministeriön vuonna 2020 myöntämän opetustuntiperusteisen valtionosuuden ansiosta valoisa. Musiikkiopiston nettobudjetista

(n. 300 000 €) suurin osa tulee valtiolta (v. 2023 opetustuntiperusteinen vos 194 881€ + taiteen perusopetuksen asukasperusteinen vos n. 15 200 €). Loppuosa rahoitetaan lukukausimaksuilla ja kaupungin omarahoituksella.

Yksilöopetuksen oppilasmaksut vastaavat valtakunnallista musiikkiopistojen lukukausimaksutasoa. Musiikkiopiston oppilaspaikan kustannukset ovat muihin Varsinais-Suomen musiikkioppilaitoksiin verrattuna pienet. Jos oppilaspaikkoja jouduttaisiin ostamaan muualta, kustannukset oppilasta kohden olisivat jopa kaksinkertaiset ja lisäksi näitä ulkopaikkakuntalaisille tarkoitettuja oppilaspaikkoja olisi ko. oppilaitoksissa vain muutamia. Musiikkileikkikoulupaikkoja ei olisi senkään vertaa.

Paimion kaupungin strategian mukaisesti musiikkiopisto pyrkii edistämään osaltaan kaupunkilaisten vaikutusmahdollisuuksia digitalisaatiota hyödyntäen ja avoimuutta lisäten. Musiikkiopiston internet-sivuilla on linkki, jonka kautta voi sähköisesti antaa palautetta musiikkiopistolle. Vuosittain huhtikuun viimeisellä viikolla musiikkiopistolla on avoimet ovet eli kuka tahansa voi tulla seuraamaan musiikkiopistolla annettavaa opetusta niin musiikkileikkikoulutunneille, kuororyhmien harjoituksiin kuin soitto-, laulu- ja teorialunneille.

Tavoitteiden toteutuminen, musiikkiopisto

Musiikkiopiston perustoiminta eli yksilö- ja ryhmätunnit sekä yhteissoitto- ja konserttitoiminta palautuivat vuoden 2023 aikana lähes Covid19-pandemiaa edeltävälle tasolle. Hakijoita uusiksi oppilaisiksi oli suunnilleen saman verran kuin edellisellä vuonna. Kaikki keväällä vapautuneet oppilaspaikat saatiin täytettyä ja jonoon jääneillekin löytyi oppilaspaikka syksyn aikana.

Yhteistyötä tehtiin mm. kirjaston, lukion, Kriivarin koulun ja Paimion-Sauvon seurakunnan kanssa. Syyskaudesta 2022 alkaen musiikkiopisto on osallistunut Suomen harrastamisen mallin Paimiossa järjestettävän kerhotoiminnan (PaHaMa) toteuttamiseen. Syksystä 2023 alkaen musiikkiopiston järjestämät PaHaMa-musiikkikerhot ovat toimineet sekä Kriivarin että Hanhijoen kouluilla. Sauvoon edellisellä vuonna palautettu musiikkileikkikoulutoiminta jatkui vuonna 2023. Lisäksi musiikkiopisto osallistui Sauvon lasten kulttuuripäiville. Musiikkiopiston ja tietohallinnon yhteiseen "Soiva matka" -projektiin hankittiin laitteet ja toimivan ohjelmiston kehittäminen eteni.

Musiikkiopiston 50-vuotisjuhlia vietettiin vuoden mittaan erilaisilla pienillä tapahtumilla, sekä keväällä Opiston Iltamien merkeissä ja syksyllä juhlavastaanotolla ja Entisten opettajien konsertilla.

Musiikkiopiston ja koulujen yhteistyön avulla saatiin tavoitettua muutamia nuoria ukrainalaispakolaisia, joilla jo oli soittoharrastustaustaa. Vuonna 2023 musiikkiopistossa opiskeli keväällä kolme ja syksyllä kaksi ukrainalaisnuorta. Musiikkiopisto päätti osaltaan tulla taloudellisesti heitä vastaan ja olla perimättä heiltä lukukausimaksuja syksyn osalta. Heidän lukukausimaksunsa saatiin kuitenkin jälkikäteen Taiteen perusopetusliitolta, joka Suomen kulttuurirahaston hankerahan avulla jakoi lukukausimaksukorvauksia suomalaisille taiteen perusopetuksen oppilaitoksille.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	198		198	222	24	112,1 %	200	11,0 %
Toimintakulut	- 898		- 898	- 915	- 17	101,9 %	- 861	6,3 %
Toimintakate/jäämä	- 700		- 700	- 693	7	99,0 %	- 661	4,9 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 700		- 700	- 693	7	99,0 %	- 661	4,8 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	196		196	219	23	111,8 %	197	11,2 %
Toimintakulut	- 729		- 729	- 759	- 30	104,1 %	- 698	8,7 %
Toimintakate/jäämä	- 534		- 534	- 540	- 7	101,3 %	- 501	7,8 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 534		- 534	- 540	- 7	101,3 %	- 502	7,7 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	3		3	3	1	132,8 %	3	1,4 %
Toimintakulut	- 169		- 169	- 156	13	92,4 %	- 163	-4,2 %
Toimintakate/jäämä	- 166		- 166	- 153	14	91,7 %	- 159	-4,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 166		- 166	- 153	14	91,7 %	- 159	-4,3 %

Tulosalue **Nuoriso- ja liikuntapalvelut**
Vastuhenkilö Vapaa-aikatoimen päällikkö Mia Konradsdal

Toiminta-ajatus

Vapaa-aikapalveluiden (liikunta- ja nuorisopalvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen) tarkoituksena on tuottaa kaupunkilaisille mahdollisimman monipuolista ja laadukasta matalankynnyksen vapaa-ajan toimintaa huolehtimalla kaupungin asukkaiden psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista.

Liikuntalain 5 § mukaan yleisten edellytysten luominen paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen. Lisäksi kunnan tulee tukea kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta sekä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja. Nuorisolain 8 § mukaan kunnan tehtävänä on tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä ja osallisuutta, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä järjestää nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja. Kuntalain 1 § mukaan kunta edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia, alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti sekä ympäristöllisesti kestäväällä tavalla.

Paimion kaupungin sivistyspalveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen. Paimion kaupungin vapaa-aikapalveluita tuotetaan 12 vakituisella, kahdella osa-aikaisella ja määräaikaisella, yhdellä määräaikaisella työntekijällä sekä yhdellä tuntipalkkaisella ohjaajalla.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Paimion kaupungin liikuntapalveluiden tarjoamaa liikuntatoimintaa järjestää liikuntasuunnittelija ja liikunta- ja hyvinvointikoordinaattori, jonka työnkuvasta 1.2.2022 lähtien on 40% hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Lisäksi Paimion kaupungin uimahallissa ja kuntosali Kolinassa on neljä vakituista ja yksi määräaikainen työntekijä.

Kaupungin liikuntapalvelut tarjoavat ohjattua toimintaa kaikenikäisille asukkailleen ottaen myös erityisryhmät huomioon. Laaja ja kattava liikuntapaikkaverkosto kunnassa takaa hyvät mahdollisuudet niin kaupunkilaisten omaehtoiseen, kuin ohjattuun toimintaan. Liikuntaympäristöä kehitetään taloudellisten resurssien puitteissa. Kaupunkilaisten toiveet huomioidaan ja niihin reagoidaan mahdollisuuksien mukaan. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestetään vuosittain erilaisia liikunnallisia tapahtumia ja mestaruuskilpailuja eri lajeissa.

Liikuntapalvelut päivittää elintapaohjauksen palvelutarjotinta, ikääntyvien ja soveltavan liikunnan opasta sekä alle 7-vuotiaiden lasten liikunnan opasta. Kaupunki on mukana myös erilaisissa hankkeissa ja tuottaa erilaisia liikuntapalveluja.

PaHaMa (Paimion Harrastamisen Malli) -hanke käynnistyi uutena hankkeena syksyllä 2021. Hankkeen tarkoituksena on tarjota jokaiselle lapselle ja nuorelle maksuton ja mieluisa harrastus koulupäivien yhteyteen. Hankkeeseen on palkattu osa-aikainen hanketyöntekijä heinäkuun 2024 loppuun.

Paimion uimahalli Solinan remontin aikana jatketaan kuntosalitoimintaa väliaikaisissa tiloissa, joissa kolme vakituista uinnivalvojaa ja yksi määräaikainen työntekijä Kuntosali Kolinan kassatyöntekijöinä sekä ohjattujen ryhmien vetäjinä. Yksi Solinan vakituisista uinnivalvojista työskentelee uimahallin remontin aikana apuopettajana koulujen liikuntatunneilla, koulujen kerhotoiminnan parissa sekä kuntalaisten uintimatkoilla. Liikkumaan aktiivointia ja omatoimista liikkumista tuetaan myöntämällä 65+ seniorikortteja, BMI-kortti henkilöille, joiden painoindeksi on yli

40, sekä Houkutin-kortteja, eri tukea saaville kuntalaisille. Vuoden 2023 toiminta Kuntosali Kolinassa keskeytyi loppuvuodesta, kun uimahallin peruskorjausremontti valmistuu ja uusitun uimahallin käyttöönotto alkaa. Kävijämäärän arvioidaan olevan koko vuonna noin 20 000 henkilöä.

Liikuntapalveluiden erilaisia tapahtumia ja mestaruuskilpailuja järjestetään kaupungin ulkoliikuntapaikoilla. Ohjattua toimintaa järjestetään myös mm. Iskun talolla, Paltanpuistossa, koulujen liikuntasaleissa sekä Villen kuntokeitaalla. Yhteistyössä mm. kulttuuripalveluiden kanssa liikuntapalvelut järjestävät myös retkiä eri kohteisiin.

Paimion kaupungin nuorisopalvelut tarjoaa alle 29-vuotiaille lapsille ja nuorille monipuolista, yhteisöllistä ja mielekästä yhdessäoloa vapaa-ajalla erilaisten toimintojen, tekemisen ja kokemisen kautta. Kaupungin tarjoamaa nuorisotoimintaa järjestää kaksi nuoriso-ohjaajaa, etsivä nuorisotyöntekijä ja 1,5 pajaohjaajaa sekä tuntipalkkainen ohjaaja mopotallilla.

Nuorisopalveluiden painopistealueena on lasten ja nuorten aktivoiminen. Kaupungin nuorisopalvelut järjestävät lapsille ja nuorille avointa nuorisotalotoimintaa, leirejä, retkiä ja erilaisia tapahtumia. Toisena painopistealueena on nuorten sosiaalinen vahvistaminen sekä siihen liittyen ehkäisevä päihdetyö, jossa monialainen yhteistyö ja erilaisten teemallisten tapahtumien merkitys korostuu. Perusnuorisotyö mahdollistaa nuorille toimintaa, osallisuutta, yhteisöllisyyttä, ohjausta sekä turvallisen toimintaympäristön itsensä ilmaisemiseen. Lisäksi Paimion kaupungin nuorisopalvelut työllistää kesäisin noin kymmenen nuorta kesätöihin pääsääntöisesti leirien apuohjaajiksi. IP-nuokkaritoimintaan saadaan vuosittain avustusta Lounais-Suomen aluehallintovirastolta. Mopotallitoiminta käynnistyi Nuorisotalo Tillintuvan piha-alueella kevään 2022 aikana, ja talli on avoinna pääsääntöisesti nuorisotalon aukioloaikoina.

Paimion nuorisovaltuusto (nuva) on nuorten ensisijainen vaikuttamiskanava kaikkiin nuoria kaupunkilaisia koskeviin asioihin. Paimion nuva perustaa toimintansa siitä perusideasta, että nuorisolain mukaan nuoria kuullaan heitä koskevissa asioissa. Nuva edustaa nuorten mielipiteitä ja nuoria Paimion kaupungin hyvinvointi-, koulutus-, teknisessä- ja ympäristölautakunnassa sekä kaupunginvaltuustossa sekä eri työryhmissä.

Etsivä nuorisotyö ja nuorten pajatoiminta ovat erityisnuorisotyötä, joiden tarkoituksena on tavoittaa palveluiden ulkopuolelle jääneet 16-29 -vuotiaat paimiolaiset ja sauvolaiset nuoret. Etsivän nuorisotyön toimintamalli koostuu yksilö- ja ryhmäohjauksesta, kenttätyöstä, välkkäkahvilatoiminnasta, yhteistyöstä eri viranomaisstahojen kanssa, sometyöstä ja Olkkari-toiminnasta. Suurin osa etsivän nuorisotyön asiakkaista ohjautuu nuorten pajalle. NuortenTuvan pajajakson kesto on keskimäärin kuusi kuukautta ja se koostuu mm. kädentaidoista, liikunnasta ja kulttuurista, kierrätyksestä, työnhakuun liittyvistä asioista sekä tutustumiskäynneistä eri yrityksiin ja oppilaitoksiin. NuortenTuvan nuoret ovat pajalla pääsääntöisesti kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella. Nuorten pajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta mitataan sovarilla (sosiaalisen vahvistamisen mittarilla). Nuorten pajatoiminta on myös mukana Työpajatoiminnan opinnollistaminen- hankkeessa. Etsivään nuorisotyöhön ja pajatoimintaan saadaan vuosittain Lounais-Suomen Aluehallintovirastolta avustusta työntekijöiden palkkakuluihin.

Paimion nuorisopalvelut on mukana myös mm. Nuorisotyön maakunnallinen koordinointi-hankkeessa, jonka projektipäällikön palkkauksen AVI ja kunnat maksuusoudellaan rahoittavat. Hankkeen tavoitteena on mm. maakunnan hyvien käytänteiden ja kokemusten jakaminen alueellisesti, nuorisotyön ajankohtaisten tietojen välittäminen, maakunnallisten verkostojen ja arviointivälineiden kehittäminen.

Nuorisopalveluiden nuorisotyötä tehdään nuorisotalo Tillintuvalla, mopotallilla, NuortenTuvalla, alakouluissa, Vistan yhtenäiskoulussa, lukiossa sekä Sauvon nuokkarilla ja kerhotalossa sekä Karunan Kalliorannassa leirien muodossa. Nuorille järjestetään myös luontoretkiä, teatterielämyksiä ja tutustumiskäyntejä eri kohteisiin Paimiossa ja lähiseudulla. Myös katupäivystys

Parkki on osa nuorisotyötä. NuortenTupa ja etsivä nuorisotyö sijaitsevat Kirjakujalla, muu nuorisotyö kaupungintalolla ja yläkoulussa.

Paimion kaupungin hyvinvointipalveluiden keskeisin tehtävä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja tätä työtä tehdään **kaikilla hallinnonaloilla**. Tavoitteeseen pyritään kaventamalla väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja, ylläpitämällä ja parantamalla hyvinvointia, terveyttä, mielenterveyttä, turvallisuutta, viihtyvyyttä sekä osallisuutta. HYTE-työ edellyttää hyvää poikkihallinnollista yhteistyötä eri hallintokuntien kesken sekä 3. sektorin ja yritysten kanssa. Hyvinvointijohtamisen välineitä on hyvinvointikertomus sekä -suunnitelma, joiden perusteella arvioidaan kuntalaisten hyvinvoinnin tila ja tehdään tarvittavat kehittämistavoitteet sekä -toimenpiteet.

Hyviä HYTE-työn toimintamalleja ovat kaikille kuntalaisille tarkoitetut hyvinvointi-illat eri teemoin sekä HYTE-tuet eri yhdistyksille. Aktiivista arkea lisäävät **Arkeen Voimaa -toimintamalli**, joka on tarkoitettu henkilöille, joilla on jokin arjen sujuvuutta haittaava haaste, kuten työttömyys, yksinäisyys, mielialan lasku, oma tai läheisen pitkäaikaissairaus. HYTE-palvelut ovat mukana yhteistyössä kulttuurin sekä terveystoimen kanssa tuottamassa myös Kulttuurikammari -ryhmää.

Resurssimuutokset

Virikeohjaaja siirtyi 1.1.2023 HYTE:n kustannuspaikalle nimikkeellä hyvinvointiohjaaja. Myös vanhus- ja vammaisneuvostot, heidän kokouspalkkionsa ja toimintakulut siirtyvät HYTE:n kustannuspaikalle. Liikunta- ja hyvinvointikoordinaattorin hyte-työn osuus oli toimintavuonna 40%.

Sote-uudistuksen astuessa voimaan 1.1.2023 tuli muutoksia myös kaupungin vapaa-aikapalveluiden toimintaan. Kun järjestämisvastuu kuntouttavasta työtoiminnasta siirtyi hyvinvointialueelle kunta ei saa valtion korvausta kuntouttavasta työtoiminnasta. NuortenTuvan pajaohjaajalle palkattiin 50% työpari, johon haettiin AVI:lta avustusta sitä saamatta. Työparitoiminnalla huomioidaan työturvallisuus sekä se mahdollistaa laadukkaan pienryhmätoiminnan kehittämisen.

Uimahallin Solinan kuntosalin Kolinan ohjattujen ryhmien ja kuntosaliasiakkaiden kertalippujen myötä vuoden arvioidut 2023 tuotot olivat 50 000 euroa, mutta arvioitu kävijämäärä 20 000 asiakasta, ei toteutunut vaan tulot jäivät noin 15 000 euroa alle tavoitteen. Uinninvalvojen nimikkeiden muutokset vesiliikunnanohjaajiksi valmisteltiin loppuvuoden 2023 aikana ja toteutettiin 1.1.2024 lähtien, jonka myötä myös palkantarkastus tehtävän vaatavuutta vastaavaksi. Neljännen täyttämättä olleen vakituisen vesiliikunnanohjaajan toimen rekrytointi alkoi loppuvuonna 2023 ja työsuhde alkoi 2024 alusta lähtien.

Koulunuorisotyö-hanke "Nuorisotyötä kaikille" sai avustusta Lounais-Suomen Aluehallintovirastolta 54 000 euroa ja kokoaikainen työntekijä palkattiin 1.3.2023 lähtien 31.12.2024 asti.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Liikuntapalvelut				
Liikuntaryhmät/osallistujaa	999	784	1 300	8 676
Tapahtumat/osallistujaa	840	928	1 500	4 053
Harrastamisen Suomen malli /osallistujaa	40 839	506	400	638
Uimahallin kävijämäärä	104	28 136	20 000	13 060
Kortit uimahalliin	213	73	200	152
Liikuntavälineiden lainamäärä		104	250	195
Liikuntajärjestöjen tukeminen/euro/as	4,03	4,13	4,11	4,07
Liikuntapalvelut €/as (netto)	84	82,1	82	81,7
Nuorisopalvelut				
Avoin nuorisotyö/käyntiä	4 200	6 500	7 000	7 000
Kesäleirit ja retket	148	258	444	387
Etsivä nuorisotyö/tavoitetut	48	38	36	37
Pajatoiminta/osallistujaa	17	13	13	12
Nuorisojärjestöjen tukeminen/euro/as	0,9	1	0,9	1
Nuorisopalvelut €/as (netto)	28,3	28,5	32,8	32,3

Hyvinvointikunnan alaisten palveluiden yhteisenä tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen.

Liikuntapalvelut pyrkivät tätä tavoitetta saavuttamaan siten, että yhteistyössä eri tahojen ja toimijoiden kanssa madalletaan kuntalaisten osallistumista liikuntapalveluihin. **Nuorisopalveluissa** lapsille ja nuorille monipuolisten ja ajankohtaisten vapaa-aikatoimintojen tarjoamisen lisäksi varhaiseen puuttumiseen ja sosiaaliseen vahvistamiseen kiinnitetään entistä enemmän huomiota monialaisen yhteistyön kautta. **HYTE-palvelut** pyrkivät yhteistyössä löytämään asukkaille toimivia arjen ratkaisuja ja sujuvan elämän edellytyksiä. Tavoitteena on saada kuntalaisten ääni paremmin kuuluville ja hyödyntää sitä asiantuntijuutta, mitä kuntalaisissa on sekä vähentää eriarvoisuutta.

Liikuntapalveluissa toiminnallisina tavoitteina on kuntalaisten hyvinvoinnin ja liikunta-aktiivisuuden lisääminen eri keinoin, mm. eri hankkeisiin osallistumalla sekä liikuntaympäristöä kehittämällä yhdessä teknisten palveluiden kanssa. Tavoitteena on liikuntapalveluiden asiantuntijuutta hyödyntämällä saada kaupungin sisä- ja ulkoliikuntapaikat laajoja kohderyhmiä palveleviksi. Tärkeää on etenkin huomioida esteettömyysasiat kaikessa toiminnan kehittämisessä, jotta liikunnan tuoma ilo olisi kaikkien kuntalaisten saavutettavissa. Ilkivallan ehkäisemiseksi kameravalvonta olisi ehdoton satsaus Jokipuistoon.

Uimahalli Solinan ja kuntosalin sulun myötä poisjääville vesiliikuntaryhmille vuokrataan allastilaa lähikuntien liikuntapaikoista, jotta paimiolaisilla lapsilla ja nuorilla olisi edelleen mahdollisuus osallistua koululaisuuteihin. Liikuntapalvelut järjestää myös kaikille kuntalaisille suunnattuja, kerran viikossa tapahtuvia, linja-autokuljetuksia naapurikunnan uimahalliin tulevan toimintakauden aikana. Solinan henkilökunta jatkaa töitään kuntosalitoiminnan, koululaisliikunnan, liikuntatapahtumien ja ikääntyneille suunnattujen liikuntaryhmien toteuttamisessa. Tavoitteena on myös vesiliikuntaa ohjaavien uinninvalvojen nimikkeiden muutokset vesiliikunnanohjaajiksi 1.1.2024 lähtien ja samalla palkantarkastus tehtävänkuvaa vastaavaksi.

Liikuntapalveluissa markkinointitempauksiin, mm. videoiden tekoon satsataan edelleen kuten aiemminkin. Liikkumaan aktivointia tullaan siirtämään entistä enemmän sähköisiin palveluihin, laatimalla esimerkiksi kuntosalin harjoitusohjelmia eri kohderyhmille.

Nuorisopalveluissa toiminnallisena tavoitteena on tiivistää entisestään yhteistyötä koulupalveluiden sekä seurakunnan ja eri järjestöjen kanssa. Koulunuorisotyön tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta, jossa tuetaan nuorta yksilöllisesti eri työmuotojen avulla, mm. yksilötapaamiset, pienryhmätoiminta. Nuoriso-ohjaaja on yläkoulun nuorten tavoitettavissa, kun hänen toimistonsa sijaitsee yläkoulussa.

Mopotallitoiminta on uusi toimintamuoto, jonka toiminta on alkanut kevään 2022 aikana. Mopotalli on auki pääsääntöisesti Nuorisotalo Tillintuvan aukioloaikoina kolmesti viikossa. Tavoitteena on tulevana toimintavuotena lisätä mopotallin ja nuorisotalon aukioloja nuorten toiveita kuunnellen. Tähän tarvittava määräraha sisältyy nuorisovaltuuston ja nuorisopalveluiden budjettiin.

Etsivän nuorisotyön ja NuortenTuvan pajatoiminnan tavoitteena on saada kontakti mahdollisimman moneen 16-29 -vuotiaaseen saunolaiseen tai paimiolaiseen tuen ja neuvonnan tarpeessa olevaan nuoreen, ohjata heidät oikeiden palveluiden piiriin ja tarjota heille matalankynnyksen palveluita. Toiminnan markkinointia ja näkyvyyttä lisätään entisestään ja yhteistyötä eri tahojen, mm. koulupalvelut, seurakunnan diakoniatyö sekä ympäristökuntien etsivän nuorisotyön ja pajatoiminnan kanssa. Myös ehkäisevään päihdetyöhön panostetaan entistä enemmän. Tavoitteena on myös tarjota ukrainalaisille nuorille säännöllistä avointa ryhmätoimintaa NuortenTuvan tiloissa. Panostamalla työparitoimintaan huomioidaan työturvallisuus sekä se mahdollistaa laadukkaan pienryhmätoiminnan kehittämisen.

Vuoden 2023 aikana Järjestöparlamentti vakiinnuttaa toimintansa järjestökentällä. Parlamentin yhtenä tavoitteena on harrastusmessujen järjestäminen syksyllä 2023 yhdessä Lions Clubin ja Paimion kaupungin kanssa ja tämän toiminnon vakiinnuttaminen osaksi Paimion kaupungin tapahtumia.

HYTE-palveluiden ja terveyden ja hyvinvoinnin merkitys korostuu entisestään sote-uudistuksen jälkeen. HYTE-palveluiden yhtenä tavoitteena on osallistaa ja aktivoida kuntalaisia. HYTE-työtä tehdään hallinnon eri aloilla ja HYTE-työn tärkeitä tehtäviä on yhteistyön lisääminen eri alojen välillä, palveluiden kehittäminen ja kuntalaisten tiedottaminen. Tärkeätä on HYTE-palveluiden huomioiminen kuntalaisia koskevassa päätöksenteossa, esim. palveluliikenteen kilpailutus, hävikkiruoan hyötykäyttö.

Virikeohjaaja siirtyi HYTE:n kustannuspaikalle nimikkeellä hyvinvointiohjaaja. Vanhus- ja vammaisneuvostot siirtyvät HYTE:n kustannuspaikalle. Neuvostot järjestävät tapahtumia, kuten esimerkiksi vanhustenviikon tapahtumat, 112-päivän, vammaisten päivän tapahtumat sekä esteettömyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyvät tilaisuudet. Ikääntyneille ja muille kohderyhmille soveltuva kohtaamispaikka on myös tarpeellinen ja tähän sopisi jatkossa esim. Kuntosali Kolinan tilat.

Vapaa-aikapalveluissa toiminnallisena tavoitteena tulevaisuudessa on hyödyntää entistä enemmän digitalisaatiota asiakaspalvelun parantamiseksi ja toiminnan tehostamiseksi. Digitalisaation hyödyntäminen edellyttää henkilökunnan jatkuvaa koulutautumista. Sosiaalisen median käyttöä niin perustoimintojen kuin tapahtumatuotannon markkinoinnissa kehitetään edelleen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää liikunta- ja nuorisotyöhön valtionosuusrahoitusta, ja vuodelle 2022 liikuntatoimen yksikköhinta on 12 euroa / asukas ja nuorisotoimen 15 euroa / alle 29-vuotias.

Lautakunta tukee sen talousarvioon kohdennetuista varoista vuosittain Paimiossa tapahtuvaa liikunta-, nuoriso- ja HYTE-toimintaa myöntämällä erilaisia tukia. Tuen saaneita paimiolaisia liikunta-

, nuoriso- ja HYTE-järjestöjä on vuosittain noin 23-25. Lisäksi liikuntapalveluiden talousarvioon on varattu yhteensä 8 000 euron määräraha Paimion Rastin kartta-avustukseen ja Paimion Urheilijoiden Varasvuoren mäkihyppyalueen kunnossapitoa varten.

Uimahalli Solinaan ja kuntosaliin esitetään investointirahaa yhteensä 80 000 euroa. Investointi koostuu kuntosalille uusittavista laitteista, valvomon ja taukotilan kalusteista sekä uimahallin yleisestä kalustamisesta ja vesiliikunnanvälineistöistä.

Lisäksi talousarvioon esitetään 11 000 euron investointiraha **Tillintuvan AV-tekniikan** nykyaikaistamiseen.

Tavoitteiden toteutuminen

Vapaa-aikapalveluiden vuodelle 2023 asetetut toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin.

Liikuntapalveluiden tavoitteena oli kuntalaisten hyvinvoinnin ja liikunta-aktiivisuuden lisääminen sekä liikuntaympäristön kehittäminen. Liikuntapalvelut aktivoivat kuntalaisia ja kaupungin työntekijöitä muun muassa kävely- ja pyöräilykampanjoihin osallistumisilla ja kuntalaisille tarjottiin mahdollisuus osallistua yleisurheilun ja frisbeegolfin mestaruuskilpailuihin. Lisäksi Paimion Polku polkuretkitapahtuma keräsivät osallistujia. Liikuntapalvelut teki tiivistä yhteistyötä kaupungin teknisten- ja ympäristöpalvelujen kanssa liikuntapaikkarakentamisessa.

Uimahalli Solina oli kiinni yleisöltä ja kuntosali Kolina oli auki normaalilla toiminnalla Pussitiellä. Yksi työntekijä oli aktiivisesti koululaisliikunnan apuna ja PaHaMa-hankkeen ryhmän ohjaajana sekä toteuttamassa alakoululaisten uinninopetuksia Kaarinan uimahallilla. Uimahallikyyditykset kuntalaisille järjestettiin säännöllisesti kerran viikossa. Uimahalli Solinan ja kuntosalin investointiraha 80 000 euroa koostui kuntosalille uusittavista laitteista, valvomon ja taukotilan kalusteista sekä uimahallin yleisestä kalustamisesta ja vesiliikunnanvälineistöistä.

PaHaMa-hankeen (Paimion Harrastamisen Malli) tarkoituksena on tarjota mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle mielekäs ja maksuton harrastus koulupäivien yhteyteen. Aluehallintoviraston myöntämä hankeavustus kolmannelle kaudelle oli 92 000 euroa, mutta omavastuuosuus nousi 75%:iin. Hanke on tavoittanut vuoden 2023 aikana 638 lasta ja nuorta, mikä on yli 100 osallistujaa enemmän kuin aikaisempana vuonna.

Hyviä **HYTE-työn** toimintamalleja ovat kaikille kuntalaisille tarkoitetut hyvinvointi-illat eri teemoin sekä jaettavat hyte-tuet. **Arkeen Voimaa -toimintaa** jatkettiin yhteistyössä Varhan kanssa sekä Kulttuurikammarin toimintaa, jonka kohderyhmänä ovat omasta muististaan huolissaan olevat henkilöt. Kevään ja kesän aikana toteutettiin myös parvekejumppia kolmessa eri kohteissa. Paimion kaupunki lähti keväällä mukaan 3-vuotiseen Voimaa Vanhuuteen ohjelmaan, jonka tavoitteena on lisätä ikääntyneiden lihasvoimaa ja tasapainokykyä. Lisäksi ikääntyneiden hyvinvointia on edistetty Ystäväpiiri-ryhmillä, joita oli toimintavuotena yhteensä kymmenen sekä omaishoitajille järjestettiin säännöllisesti tapaamisia. Liukuesteitä jaettiin yli 65 -vuotiaille paimiolaisille ja sitä kautta on vähennetty ikääntyneiden kaatumista. Mielen hyvinvoinnin edistämiseksi järjestettiin kaikille avoin hyvinvointitori ja -ilta. HYTE-ohjausryhmän tehtävänä oli laatia hyvinvointikertomuksen raportti sekä arvioida hyvinvointisuunnitelman toteutumista.

Nuorisopalveluiden vuodelle 2023 asetetut toiminnalliset tavoitteet yhteistyön lisäämiseksi koulupalveluiden, seurakunnan, poliisin ja eri järjestöjen kanssa toteutuivat erinomaisesti. Yhteistyötä järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtiin erilaisissa tapahtumissa, mm. Vanhemmuuden viikkona ja Ehkäisevän päihdetyön viikolla. Syksyllä puhututti nuorten aiheuttamat levottomuudet sekä häiriökäyttäytyminen ja sen johdosta yhteistyö poliisin kanssa lisääntyi ja järjestettiin mm. kaikille avoin keskustelu- ja paneeli-ilta sekä katupäivystys Parkki jalkautui entistä useammin Vistalle

yhteistyössä seurakunnan, MLL:n ja vapaaehtoisten kanssa. Myös retkiä lapsiperheille ja nuorille järjestettiin normaali vuotta enemmän, jotta tarjottaisiin nuorille enemmän mielekästä tekemistä. Syyslomaviikolla järjestettiin myös yhdessä kulttuuripalveluiden kanssa Jokipuistossa grafiittiseinän avajaiset. Myös ukrainalaiset nuoret alkoivat käydä säännöllisesti NuortenTuvan toiminnoissa ja tapahtumissa. 50% työpari pajatoiminnoissa mahdollisti kouluyhteistyön lisäämisen, mm. päihdeluennot sekä laajemman jalkautumisen nuorten pariin. Koulunuorisotyöhön saatiin Lounais-Suomen Aluehallintovirastolta hanke-avustusta ja "Nuorisotyötä kaikille" -hanke käynnistyi maaliskuussa 2023, kun hankkeeseen palkattiin kokoaikainen työntekijä. Hankkeen ja Vistan koulun yhtenäiskoulun kanssa yhteistyössä järjestettiin mm. 8-luokkalaisille hyvinvointipäivä sekä aloitettiin eri vuosiluokille välkkäkahvilat. Toimintavuotena myös Nuorisotalo Tillintuvan AV-tekniikka nykyaikaistettiin investointirahalla.

Mopotalli-toiminta vakiintui pysyväksi osaksi nuorisopalveluiden toimintaa. Mopotalli on auki pääsääntöisesti nuorisotalo Tillintuvan aukioloaikoina kolme-neljä iltaa viikossa ympäri vuoden, mutta kesäkuukausina nuoriso-ohjaajien ollessa mm. kesäleireillä on ollut pelkästään mopotalli auki, ja kävijämäärät ovat olleet keskimäärin noin sata nuorta / kk.

Järjestöparlamentin organisoimat Harrastusmessut toteutettiin Jokipuistossa yhteistyössä Lionsien kanssa elokuun lopulla. Tapahtuma sai positiivista palautetta, ja kävijöitä oli yli kolme tuhatta hyvän markkinoinnin ja esiintyjien vuoksi. Nuorisopalveluiden jakamatta jäänyt tuki käytettiin Harrastusmessujen esiintyjien hankintaan. **Seuraparlamentin** toiminta jatkui normaalilla tiivillä yhteistyöllä ja **Seurafoorumi** järjestettiin joulukuussa, jolloin valittiin uusi seuraparlamentti kaudelle 2024-25.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	252		252	307	55	121,9 %	282	8,7 %
Toimintakulut	- 1 643		- 1 643	- 1 374	269	83,6 %	- 1 415	-2,9 %
Toimintakate/jäämä	- 1 392		- 1 392	- 1 067	324	76,7 %	- 1 133	-5,8 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 1 392		- 1 392	- 1 068	324	76,7 %	- 1 134	-5,8 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	252		252	302	50	119,9 %	275	9,8 %
Toimintakulut	- 984		- 984	- 1 010	- 27	102,7 %	- 845	19,5 %
Toimintakate/jäämä	- 732		- 732	- 709	23	96,8 %	- 571	24,2 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 732		- 732	- 709	23	96,8 %	- 571	24,0 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot				5	5		8	-32,0 %
Toimintakulut	- 660		- 660	- 364	296	55,2 %	- 570	-36,2 %
Toimintakate/jäämä	- 660		- 660	- 359	301	54,4 %	- 562	-36,2 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 660		- 660	- 359	301	54,4 %	- 562	-36,2 %

Poikkeamat:

Uimahalli Solinan ja kuntosalin ollessa remontissa koko toimintavuoden 2023, ei sisäisiä kuluja (ylläpitovuokra ja pääomavuokra) ole veloitettu (n. 294 000e).

Väliaikaisen Kuntosali Kolinan arvioidut tuotot vuodelle 2023 olivat 50 000 euroa, mutta arvioitu kävijämäärä 20 000 asiakasta, ei toteutunut vaan tulot jäivät noin 15 000 euroa alle tavoitteen.

2.1.6. Tekninen lautakunta

TEKNINEN LAUTAKUNTA			
Kokoonpano 1.1.-31.12.2023			
8 kokousta		Puolue	Läsnäolokerrat
Määttänen Markku	puheenjohtaja	Kesk.	8
Viljanen Marko	varajäsen	Kesk.	-
Berg Rauno	varapuheenjohtaja	Kok.	8
Wikman Joonas	varajäsen	Kok.	-
Mulari Marika	jäsen	Vihr.	8
Hermonen Aleks	varajäsen	Vihr.	-
Kuisma Petri	jäsen	SDP	8
Pajala Matti	varajäsen	SDP	-
Lujala Tanja	jäsen	Kesk.	8
Koivisto Nina	varajäsen	Kesk.	-
Lehto Sami	jäsen	PS	8
Kyynäräinen Ulla	varajäsen	PS	-
Tommila Liisa	jäsen	Kok.	8
Rannikko Piia	varajäsen	Kok.	-
Kuusela Mervi	jäsen	SDP	7
Huhtala Päivi	varajäsen	SDP	1
Taipale Ville	jäsen	Kesk.	8
Kuopila Juha	varajäsen	Kesk.	-
Jussinmäki Jari	kaupunginjohtaja		3
Kaarlela Markus	kaupunginhallituksen puheenjohtaja		7
Ansio Sanna-Maija	kaupunginhallituksen edustaja		2
Reponen Terhi	kaupunginhallituksen edustaja		5
Virta Timo	kaupunginhallituksen varaedustaja		1
Järvinen Erika	nuorisovaltuuston edustaja		7
Kallio Niklas	nuorisovaltuuston varaedustaja		-
Saarinen Juha	tekninen johtaja, esittelijä		8
Aaltonen Tero	asiantuntija		4
Taipale Anu	asiantuntija		1
Kylä-Tuomola Petteri	asiantuntija		1

		Puolue	Läsnäolokerrat
Salonen Kaisa	asiantuntija		1
Oinas Kirsi	hallintosihteeri, pöytäkirjanpitäjä		6
Vuorinen Anita	lupasihteeri, pöytäkirjanpitäjä		5

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastasi vuonna 2023 nettona noin viiden miljoonan euron talonrakennuksen, julkisen käyttöomaisuuden sekä irtaimen omaisuuden investoinneista. Lautakunta vastasi myös noin 100 asian käsittelystä ja toimeenpanosta sekä noin 50 miljoonan euron käyttöomaisuuden yllä- ja kunnossapidosta. Toimialan tärkeää tehtävää kaupungin vetovoiman, viihtyisyyden ja turvallisuuden ylläpitäjänä ja lisääjänä edistettiin vuoden 2023 aikana.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	5 388		5 388	5 200	- 189	96,5 %	4 826	7,7 %
Toimintakulut	- 5 801		- 5 801	- 5 666	135	97,7 %	- 5 124	10,6 %
Toimintakate/jäämä	- 413		- 413	- 466	- 54	113,0 %	- 298	56,7 %
Poistot ja arvonalennukset	- 2 387		- 2 387	- 2 644	- 256	110,7 %	- 2 350	12,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2 800		- 2 800	- 3 110	- 310	111,1 %	- 2 648	17,5 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 659		1 659	1 774	115	106,9 %	1 072	65,4 %
Toimintakulut	- 5 410		- 5 410	- 5 288	122	97,7 %	- 4 790	10,4 %
Toimintakate/jäämä	- 3 751		- 3 751	- 3 514	237	93,7 %	- 3 718	-5,5 %
Poistot ja arvonalennukset	- 2 387		- 2 387	- 2 644	- 256	110,7 %	- 2 350	12,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 6 138		- 6 138	- 6 158	- 20	100,3 %	- 6 068	1,5 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	3 729		3 729	3 426	- 304	91,9 %	3 753	-8,7 %
Toimintakulut	- 391		- 391	- 378	13	96,6 %	- 333	13,3 %
Toimintakate/jäämä	3 338		3 338	3 048	- 290	91,3 %	3 420	-10,9 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	3 338		3 338	3 048	- 290	91,3 %	3 420	-10,9 %

Arvio olennaisista riskitekijöistä

Strategiset		
Palvelut ja palvelurakenne eivät vastaa kuntalaisten tarvetta. Palveluiden kysynnän ennakoimaton vaihtelu.	Todennäköisyys 3	Vaikutus 2
Syyt: Teiden sekä rakennusten korjausvelan kasvu ja sen myötä toteutuvan palveluiden tason ylläpitäminen. Henkilökunnan ikääntyminen ja siihen tuomat haasteet sekä resurssien vajuus. Asiakkaiden palvelutarpeet muuttuvat, palvelutarjontaa ei muuteta riittävän joustavasti. Seuraukset: Palvelutasoa ei säily eikä se ole muokattavissa.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstön koulutus. Prosessikuvausten avulla pyritään kohdentamaan resurssit oikein sekä kehittämään palveluita vastaamaan lisääntyneeseen palvelutarpeeseen.	Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö	
Pandemia tai muu luonnonkatastrofi	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Pandemia, äärimmäiset sää-ilmiöt tai muu luonnonkatastrofi. Seuraukset: Palveluiden tai palvelurakenteen nopea muutos, johon ei olemassa olevilla resurseilla pystytä vastaamaan. Ostopalvelun osuuden lisääntyminen omien resurssien ollessa estyneenä. Laajamittaiset poissaolot ja karanteenit. Mahdollisia terveyshaittoja aiheuttavat joukkoaltistumiset työtiloissa.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Etätyö, muut ennaltaehkäisevät käytänteet. Aktiivinen yhteistyö terveysviranomaisten kanssa. Oman tuotannon säilyttäminen kriittisiltä osin.	Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö ja muut esimiehet	
Operatiiviset		
Henkilöstön jaksaminen ja koulutetun työvoiman saaminen	Todennäköisyys 3	Vaikutus 3
Syyt: Ammattitaitoisen henkilökunnan riittävyys ja saatavuus sekä osaamisen turvaaminen ovat olennainen osa palveluiden ylläpitämistä. Henkilöstön ikäjakauma ja sen myötä tulevat terveydelliset haitat. Pitkittyneet ja ennakoimattomat poissaolot kuormittavat työyhteisöjen hyvinvointia. Seuraukset: Töiden jakaminen sekä työmäärä saattavat lisätä työn kuormittavuutta, heikentää työssä jaksamista sekä pitkittää päätöksentekoa ja käsittelyaikoja.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Henkilöstön riittävyys. Osaamistarpeiden ennakointi ja täydennyskoulutus. Koulutus-suunnitelma toteutuu kaikissa työyksiköissä. Tasapuolinen työnjako. Kaikki avoimena olevat virat/toimet saadaan täytettyä. Sairauspoissaoloja seurataan säännöllisesti. Kehityskeskustelut. Aktiivinen yhteistyö työterveys-huollon kanssa.	Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö ja muut esimiehet	
Tietohallinnon toimimattomuus	Todennäköisyys 3	Vaikutus 2
Syyt: Resurssipula, sähkökatkot, kyberhyökkäykset Seuraukset: Toimintahäiriöt ym. ongelmat tietojärjestelmissä ja –verkoissa voivat haitata huomattavasti normaalia toimintaa. Toimimattomuus vaikuttaa useaan eri tekijään. Se heikentää mm. tiedonkulkua, kiinteistöjen automaatiota, kameravalvontaa sekä maksuliikennettä.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Sujuva yhteistyö sekä kaupungin tietohallinnon kanssa. Tietojärjestelmien pääkäyttäjät on nimetty. Tietojärjestelmien toimintahäiriöihin on varauduttu.	Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö ja muut esimiehet	

Vahingolliset		
Suuronnettomuudet, tulipalot, myrskyt, tulvat, sähkökatkot ym. valmiuteen vaikuttavat tapahtumat	Todennäköisyys 2	Vaikutus 3
<p>Syyt: Luonnonkatastrofit, sään ääri-ilmiöt, tahallinen sabotaasi.</p> <p>Seuraukset: Vahinkojen korjausten pitkittyminen. Toimintojen siirto kiinteistöistä toiseen sekä uusien korvaavien laitteiden ja koneiden saatavuus. Myrskyvaurioiden korjaukseen ei riittävästi resursseja, korjaukset pimeässä.</p>		
<p>Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Ajantasainen varautumissuunnitelma, koulutus. Yhteistyön tärkeys eri toimialojen kesken.</p>	<p>Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö ja muut esimiehet.</p>	
Työtilat eivät ole turvalliset	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
<p>Syyt: Työtilojen järjestelyistä aiheutuu riskitilanteita. Sisäilmaan vaikuttavista tekijöistä aiheutuu terveyshaittoja.</p> <p>Seuraukset: Työtilojen turvallisuus ja käytettävyys alenee. Väistötilojen tarve kasvaa.</p>		
<p>Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Havaitut puutteet/ongelmat tuodaan esille, ne selvitetään ja selvityksen perusteella tehdään ratkaisut ja korjaavat toimenpiteet.</p>	<p>Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö ja muut esimiehet.</p>	
Taloudelliset		
Taloudellisten toimintaedellytysten heikkeneminen	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
<p>Syyt: Tietotekniset ongelmat. Ostopalveluiden tarve kasvaa ennakoimattomasti, johtuen korjausvelasta. Talousarvioon varatut määrärahat eivät riitä. Myynti ja vuokratulojen kutistuminen. Koneiden ja laitteiden rikkoutuminen ja uusien hankinta.</p> <p>Seuraukset: Lakisääteiset palvelut tulee turvata taloudellisista toimintaedellytyksistä huolimatta. Palvelutaso kärsii.</p>		
<p>Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Talouden ajantasaisen raportoinnin seuranta. Palveluiden käytön seuranta. Talousraportit lautakunnan käsittelyssä neljä kertaa vuodessa. Palveluiden kehittämisessä tehdään taloudellisten vaikutusten arviointia.</p>	<p>Vastuuhenkilöt: Tekninen johtaja Yhdyskuntainsinööri Kiinteistöpäällikkö Palvelupäällikkö</p>	

Riskin todennäköisyys:

- 1 = erittäin epätodennäköinen
- 2 = epätodennäköinen
- 3 = todennäköinen
- 4 = erittäin todennäköinen

Riskin vaikutus:

- 1 = vähäinen
- 2 = kohtalainen
- 3 = vakava
- 4 = erittäin vakava

Tulosalue **Tekninen hallinto**
Vastuhenkilö Tekninen johtaja Juha Saarinen

Toiminta-ajatus

Hallinnon toiminta-ajatuksena on tehokkaasti ja taloudellisesti toimiva, asiakkaiden tarpeet huomioiva organisaatio.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Toiminnan kuvaus

Hallinnon tehtäväalue organisoi, johtaa ja valvoo palvelutuotantoa sekä järjestää näihin liittyvät asiakirjapalvelut. Tehtäväalue vastaa lautakunnan talous- ja henkilöstöhallinnosta sekä asiakkaiden palvelusta ja neuvonnasta.

Hallintoon sisältyy kaksi osatehtäväaluetta: yksityistiehallinto, joka valmistelee kaupungin myöntämät yksityisavustukset perustetuille tiekunnille sekä vesihuoltolaitoksen hallinto, joka pääasiassa myy palveluja Paimion Vesihuolto Oy:lle, mutta myös ostaa palveluja yhtiöltä.

Toiminnan resurssit koostuvat 3,2 henkilöstä: tekninen johtaja toimii tekniset ja ympäristöpalvelut toimialan toimialajohtajana, teknisen lautakunnan esittelijänä sekä Paimion Vesihuolto Oy:n toimitusjohtajana. Viheraluemestarin palkkamenoista 20 % sisältyy yksityistiehallinnon osatehtäväalueelle. 50 % suunnitteluinsinöörin ja hallintosihteerin sekä 20 % teknisen johtajan palkkamenoista kirjautetaan vesihuoltolaitoksen hallinnon osatehtäväalueelle ja laskutetaan vesiyhtiöltä. Vastaavasti osatehtäväalue ostaa toimistosihteerin työpanosta 50 % vesiyhtiöltä.

Ympäristöanalyysi

Henkilöstöhaasteet heijastuivat vuodelle 2023 henkilöstön vaihtuvuuden ja poissaolojen kautta. Viime vuosikymmenien henkilöstömäärän sopeuttaminen heijastuu toimialan heikentyneeseen kykyyn vastata muutostilanteisiin. Tämä johtuu pääosin sopeutetusta organisaatiosta ja heijastuu kykyyn saavuttaa kasvaneet investointitavoitteet, kykyyn tarjota vakiintuneen tasoisia palveluja sekä selviytymiseen muutostilanteissa. Vuoden 2023 aikana resursseihin on saatu vahvistusta, joskin lähivuosien poikkeuksellinen talonrakennuksen investointitaso tulee jatkossakin haastamaan organisaation kykyä suoriutua tehtävistään ja lisäämään riskiä toteutusten onnistumisesta organisaation pysyessä vahvuudessaan.

Vuoden 2023 investoinnit toteutuivat muutamaa poikkeusta lukuunottamatta suunnitellusti. Talonrakennuksen investoinneista merkittävin oli uimahallin peruskorjauskorjausrakka, joka toteutui alle budjetin. Muutoin talonrakennuksen investoinneissa valmisteltiin tulevien vuosien rakennushankkeita panostamalla toteutussuunnitteluun. Kokonaisuudessaan investointien nettototeuma talonrakennuksen kustannuspaikalla oli vuonna 2023 noin 99 %. Julkisen käyttöomaisuuden investoinneista suurin oli ELY-keskuksen rakennuttama Paimiontien kiertoliittymä osana uuden Pakurlan sillan rakentamista. Myös Koivulinnan kunnallistekniikan rakentaminen käynnistyi lokakuussa, Maurizintielle toteutettiin kevyen liikenteen yhteys ja päällystykset toteutettiin Kerholantielle ja Valkojantielle. Ankkalammen kiekkuravesiruton poistoprojekti käynnistyi niin ikään loppuvuodesta. Julkisen käyttöomaisuuden investoinnit toteutuivat budjetin mukaisesti 97 %:sti. Irtaimen omaisuuden hankinnat toteutuivat lumiauran hankkimista lukuun ottamatta suunnitellusti 77 %:sti.

Lukuunottamatta tulevien talonrakennuksen uudiskohteiden investointeja, viime vuosien keskimääräinen investointitaso kaupungilla on kokoon sekä käyttöomaisuuden arvoon nähden ollut

matala, joka yhdessä kaupungin toiminnan kannalta kriittisten sekä taloudelliselta arvoltaan suurien hankkeiden kanssa kerryttää perustoimintojen kunnossa- ja ylläpidon korjausvelkaa. Kaupungin taloudellisesta tilanteesta huolimatta tulisi sekä talo- että infraomaisuudesta pitää huolta siten, että korjausvelkaa ei kohtuuttomasti siirtyisi tulevaisuuteen ja, että kaupunki pysyisi houkuttelevana ja turvallisena asuinpaikkana ja yritysten toimipaikkana jatkossakin.

Resurssimuutokset

Vuoden 2023 toimiala kykeni vahvistamaan vesihuollon ja infrapalveluiden vastuualueita jakamalla aiemmin yhdellä henkilöllä ollut kokonaisuus kahdelle henkilölle. Muutoksesta johtuen yhdyskuntainsinööri nimike muutettiin infrapäälliköksi ja vesi-yhtiön palkattiin vesihuoltoinsinööri hoitamaan operatiivista toimintaa. Muutokset heijastuivat budjetin toteumaan niin tulo kuin meno puolellakin, katteen kuitenkin parantuessa.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Palvelutason säilyttäminen (Asiakaspalvelukysely 0-5) (vähemmän kuin)		3,79	3,5	3,78
Sijoituslupa- ja käyttöoikeuspäätösten taksat (tarkistettu/tarkastetaan=1, tarkistamatta=0)	1	0	0	0

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	133		133	107	- 26	80,7 %	98	9,5 %
Toimintakulut	- 506		- 506	- 471	36	93,0 %	- 468	0,6 %
Toimintakate/jäämä	- 374		- 374	- 364	10	97,3 %	- 370	-1,7 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 374		- 374	- 364	10	97,3 %	- 370	-1,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	133		133	107	- 26	80,7 %	98	9,5 %
Toimintakulut	- 473		- 473	- 437	35	92,5 %	- 433	1,0 %
Toimintakate/jäämä	- 340		- 340	- 330	10	97,1 %	- 335	-1,4 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 340		- 340	- 330	10	97,1 %	- 335	-1,4 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 34		- 34	- 34		99,9 %	- 35	-4,5 %
Toimintakate/jäämä	- 34		- 34	- 34		99,9 %	- 35	-4,5 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 34		- 34	- 34		99,9 %	- 35	-4,5 %

Tulosalue **Infrapalvelut**
Vastuhenkilö infrapäällikkö Anu Taipale

Toiminta-ajatus

Infrapalvelut tuottavat yhdyskunnan tarvitsemat ja lain edellytykset täyttävät liikenneväylien ja niihin kuuluvien laitteiden sekä muiden alueiden kunnossapitopalvelut mahdollisimman hyvätasoisina, kokonaistaloudellisuus ja turvallisuus huomioon ottaen. Lisäksi kaupunkilaisille ylläpidetään monimuotoisia ja viihtyisiä yleisiä alueita, jotka muodostuvat puistoista, leikkikentistä, uimapaikoista, ulkoliikuntapaikoista, puistometsistä, pelloista ja talousmetsistä. Palvelut tuotetaan omana työnä ja ostopalveluna.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Keskeisenä toimintana on kaupungin hallussa ja hoidossa olevien liikenneväylien ja yleisten alueiden ylläpito, kunnossapito sekä uusien rakentaminen. Kaupunki huolehtii asemakaava-alueen väylien kunnosta, niiden liikenteenohjauslaitteistosta ja liikenneturvallisuudesta. Vakituista henkilökuntaa tehtäväalueella syksyllä 2023 on infrapäällikön ja viheraluemestarin (0,8) lisäksi kuusi vakituista henkilöä.

Liikenneväylien kunnossapitoluokitus sekä viheralueiden hoitoluokitus ohjaavat toimintaa. Puistoja, leikkikenttiä, liikuntapaikkoja ja uimarantoja ja muita alueita kunnossapidetään säännöllisesti ympäri vuoden. Ympärivuotisia työtehtäviä ovat mm. yleisen siisteyden ylläpito. Väylien ja liikuntapaikkojen talvikunnossapitoon tarvittavat resurssit ovat riippuvaisia sääolosuhteista. Vastaavasti sula-aikana tehtäviin töihin, mm. nurmikon leikkaus, niittotyöt ja istutukset, tarvitaan kausityövoimaa. Kesäkaudella kausityövoiman tarve on suurempi.

Katuvalaistusta uusitaan vuosittain energiatehokkaampiin valaisimiin ja ylläpidetään 4- 5 kertaa vuodessa säännöllisesti tehtävillä huoltokierroksilla. Katuvalaistuksen työt tehdään ostopalveluna. Eri liikuntamuodot ovat tuoneet vaatimuksia esimerkiksi kevytväylien ja kenttien kunnossapitoon ja valaistukseen. Ajourtojen maalauksia uusitaan säännöllisesti sekä lisäksi tehdään asfalttipaikkauksia ja pieniä korjauksia teiden päällysteisiin. Liikennemerkkejä ja muita kadun kalusteita uusitaan tarpeen mukaan.

Leikkikentille, ulkoliikunta- ja uimapaikoille asetetut turvallisuusmääräykset lisäävät edelleen alueiden kunnossapito- ja uudistamistarvetta. Myös esteettömyyteen tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota entistä enemmän. Leikkikenttien määrää on vähennetty viime vuosina, jotta niiden laatua ja turvallisuutta pystytään pitämään yllä.

Kaupungin hallinnoimat lumen- ja maankaatopaikat tarjoavat paikan huolehtia asianmukaisesti näiden loppusijoituksesta. Vastaanotosta saaduilla tuloilla saadaan paikkojen hoitokustannuksia katettua.

Viime vuosikymmenellä on tehtäväalueen vakituinen henkilöstö vähentynyt kolmanneksella. Tilalle ei ole saatu palkattua uutta vakituista henkilöstöä. Vajetta on paikattu kausityövoimalla, harjoittelijoilla ja työllistetyillä sekä ulkoistamalla, jotta on pystytty ylläpitämään lakien ja määräysten sekä annettujen tavoitteiden mukaista, tehtäväalueelle kuuluvan kunnossapidon ja rakentamisen laatutasoa ja määrää. Ulkoistamisessa sopivien ja luotettavien urakoitsijoiden löytäminen ei kuitenkaan välttämättä ole ongelmantonta, eikä ulkoistaminen myöskään välttämättä tuo kustannussäästöjä.

Tavoite ja keinot	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tiepitäydetyt km								
- kadut	69,9	70,7	73,4	74,1	77	82,5	82,5	84
- kevytvyylät	29,4	30,0	31,5	32,9	33,8	37,1	37,1	38,6
- rakennetyt polut (talvikp:a)		3,2	3,3	4,7	5,1	5,1	5,1	5,1
- muut tiet	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
yhteensä	106,3	107,8	112,0	115,6	119,8	128,6	128,6	131,6
Tievalaistus, km	89,6	90,5	91,4	95,9	95,9	96,9	97,7	99,2
Talvikunnossapito, ko.vuonna								
päättynyt talvi								
- liukkaudentorjunta materiaali, t	257	548	627	593	565	227	590	534
- auras kierroksia	12	10	12	20	3	14	24	19
Leikkikentät kpl	23	21	20	19	18	18	18	18
Uimapaikat kpl	3	3	3	3	2	2	2	1
Lähiliikuntapaikat kpl	1	2	2	2	3	4	4	5
A2-luokan puistoa ha	29	26	26	26	26	26	26	26
Maisemaniittyjä ha	8,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Puisto-/ taajamametsiä ha	286	286	286	286	286	286	286	286
Talousetu metsiä ha	225	225	225	225	225	225	225	225
Peltoa ha	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5	34,5
Luistinkentät kpl	6	6	6	6	6	6	6	6
Valaistut kuntoreitit/ m (sis.Jokipuisto)	5630	5720	5720	7120	8760	8760	8760	8760

Resurssimuutokset

Vuoden 2023 aikana yhdyskuntainsinöörin tehtävänimike muutettiin infrapäälliköksi ja kustannuspaikka muutettiin teknisen hallinnon alta liikenneväylien hallintoon infrapalveluiden alle.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Jaksava, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilökunta				
Kehityskeskustelut käydään (toteuma %)	100	100	100	100
Yleisten alueiden turvallisuus ja hyvä ympäristökuva				
Liikennealueittain ylläpitomittari (palvelukysely 1-5)	3,3	3,42	3,5	3,42
Talvihoitomittari (palvelukysely 1-5)	3,27	3,6	3,5	3,6
Puistojen hoitomittari (palvelukysely 1-5)	3,76	3,66	3,5	3,66
Leikkipaikkojen ylläpitomittari (palvelukysely 1-5)	3,58	3,82	3,5	3,82
Taajamametsien hoitomittari (palvelukysely 1-5)	3,54	3,66	3,5	3,66
Huonokuntoiset päällysteet uusitaan (m ² /vuosi)	14 882	22 030	10 000	11 380
Vanhan katuvalaistuksen saneeraus (valopisteitä/a)	131	82	100	215
Vanhon asuutoalueiden hulevesiviemärinti (m/hv+ kaapelointi)	0	0	0	0

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	138		138	154	16	111,8 %	172	-10,4 %
Toimintakulut	- 1 448		- 1 448	- 1 646	- 199	113,7 %	- 1 402	17,4 %
Toimintakate/jäämä	- 1 310		- 1 310	- 1 492	- 182	113,9 %	- 1 230	21,3 %
Poistot ja arvonalennukset	- 894		- 894	- 907	- 13	101,4 %	- 860	5,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2 204		- 2 204	- 2 400	- 195	108,9 %	- 2 091	14,8 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	138		138	154	16	111,8 %	172	-10,4 %
Toimintakulut	- 1 336		- 1 336	- 1 536	- 200	115,0 %	- 1 328	15,7 %
Toimintakate/jäämä	- 1 198		- 1 198	- 1 382	- 184	115,4 %	- 1 156	19,6 %
Poistot ja arvonalennukset	- 894		- 894	- 907	- 13	101,4 %	- 860	5,5 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 2 093		- 2 093	- 2 289	- 197	109,4 %	- 2 016	13,5 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot								
Toimintakulut	- 112		- 112	- 110	2	98,5 %	- 74	48,3 %
Toimintakate/jäämä	- 112		- 112	- 110	2	98,5 %	- 74	48,3 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 112		- 112	- 110	2	98,5 %	- 74	48,3 %

Toteuman ylitys johtuu pääsääntöisesti seuraavista seikoista. Puunmyyntituloa saatiin ennakoitua enemmän. Menopuolella talvikunnossapidon kustannukset ovat olleet vuonna 2023 viime vuosien keskiarvoa suuremmat. Kaupungin metsien hoitoon, harvennukseen ja istutuksiin on mennyt enemmän kuin mitä oli varauduttu. Jotta metsät tuottavat, on tärkeää tehdä näitä hoitotoimenpiteitä oikea-aikaisesti. Lisäksi puistojen ja yleisten alueiden kunnossapito- ja ylläpitokustannuksia on lisännyt puhtaanapito sekä ilkivalta ja hajonneiden paikkojen siistiminen ja korjaus sekä syksyllä kovien tuulten aiheuttamien puiden kaatumisten siivoaminen ja siihen liittyvät ennakoivat työt.

Tulosalue **Kiinteistöpalvelut**
Vastuhenkilö Kiinteistöpäällikkö Tero Aaltonen

Toiminta-ajatus

Kiinteistöpalvelut tuottavat kaupungin kiinteistöpalveluja niin, että tiloissa on kaikkien terveellistä ja turvallista työskennellä ja toimia. Kiinteistöpalvelut muodostuvat rakennusteknisistä töistä, sekä kunnossapitotöistä ja kiinteistönhoitopalveluista. Kiinteistöpalvelut pyrkii tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella toiminnallaan takaamaan hyvän kiinteistöjen kunnon sekä rakennusten elinkaaren pitenemisen talousarvion puitteissa.

Kiinteistötoimen toiminta-ajatuksena on käyttäjiä palvelevien tilojen yllä- ja kunnossapito sekä tilojen osoittaminen käyttötarkoitukseen ja kokonaistaloudellisuus huomioiden. Palveluun kuuluu myös hankkia kaupungin tarpeisiin ruoka- ja siivouspalvelut. Kiinteistönhoito, -huolto ja kunnossapito tuotetaan sekä omana että alihankintatyönä. Ruoka- ja siivouspalvelut tuotetaan ISS Palvelut Oy:n toimesta.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Kiinteistöpalvelut tuottavat kiinteistön ylläpitopalveluita, joista aiheutuvat kustannukset peritään suoraan toimialoilta ja niiden yksiköistä sisäisten ylläpitovuokrien muodossa. Ateriapalvelut sekä osa siivouspalveluiden tuottamisesta läpikäsitellään suoraan. Ylläpitovuokrien määrittäminen on suoritettu vuodesta 2014 alkaen. Toteutuneiden kustannusten yksityiskohtaisempaa kohdentamista oikeille tahoille tarkennetaan edelleen. Uusia kustannuspaikkoja luodaan, kunnossapito- ja kiinteistöhoitohenkilöstön tuntikirjanpitoa ylläpidetään ja laskujen jakoperusteita tarkennetaan edelleen jo tiliointivaiheessa. Kiinteistöpalveluiden tuntikirjanpitoon kirjatuista työtuista kohdistuu käyttäjäpalveluihin noin 12,9%. Henkilökunnan tuntikirjanpitoa on alettu tarkentamaan syksyn 2023 aikana, jotta työtehtävistä saadaan muodostettua tarkempaa tietoa.

Kiinteistönhoitotöitä ovat mm. tekninen huolto, talonmiespalvelut, käyttäjäpalvelut, energiankulutuksen seuranta ja kiinteistöjärjestelmien sekä huoltokirjojen ylläpito.

Kiinteistöjen kunnossapitotehtäviä on mm. erilaiset korjaus-, rakentamis- ja asennustyöt sekä käyttäjäpalveluiden avustaminen.

Kiinteistöpalvelut ylläpitävät kaupungin omistamia sekä hallinnoimia kiinteistöjä ja rakennuksia (~264 475 r-m³ / ~64 151 k-m²) sekä niihin liittyviä ulkoalueita (~51,5 ha). Hallinnoitava kiinteistökanta kasvoi 2023 aikana neljällä kiinteistökokonaisuudella. Kiinteistöt ovat Paimion terveyskeskus, Paimion ajoharjoittelurata, Varsinais-Suomen Aikuiskoulutussäätiön asuntola sekä Paltantie 7 omakotitalo. Yhteensä tämä tarkoittaa rakennuksia noin 5628m² ja ulkoalueita 10,27ha. Kiinteistöpalveluiden talousarvioon oli huomioitu noin 417t€ lisäys menoihin ajoharjoitteluradan sekä terveyskeskuksen osalta. Kiinteistökanta koostuu muuten pitkälti koulu- ja päiväkotirakennuksista. Energiamarkkinoiden kustannusten nousupaineet ovat kiinteistöpalveluissa jatkuvassa seurannassa. Energiansäästötoimet ovat oleellinen osa toimintaa ja niihin panostaminen on jatkuvaa. Uusiutuvan energianlähteitä on lisätty vuosien saatossa kaupungin kolmeen eri kohteeseen. Kaupungintalon, Yläkoulun ja Tapiolan päiväkodin katoilla olevat aurinkopaneelit tuottavat sähköä vuoden aikana n.132 MWh. Tuotannon lasku johtui pidempi aikaisesta invertteri viasta. Vuonna 2023 kiinteistöpalveluiden on ollut tarkoitus luopua öljylämmityksestä investointihankkeen muodossa. Hanke ei ole vielä valmistunut toimitushasteiden vuoksi. Muutoksen on saatu ARA:n myöntämää avustusta, joka on enintään 35% muutoksesta syntyneistä kustannuksista.

Terveyskeskuksen kiinteistö, oppilashuollon toimitiloja sekä kaupungintalolla olevasosiaalitoimen tilat vuokrattiin Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Tämän myötä vuokratulot kasvoivat noin 830t€. VARHA:lle vuokrattavia kohteita on kaikkiaan 10 kappaletta. Kiinteistöpalveluiden ulosvuokrattavien kohteiden vuokrausaste on ollut viimeisen vuoden aikana

hyvällä tasolla.

Kiinteistöpalveluiden henkilökuntaan kuuluu kiinteistö- ja palvelupäällikön lisäksi kahdeksan kiinteistöhoitajaa, neljä kunnossapidon rakennusammattimiestä ja kiinteistömestari. Kunnossapidon yksi rakennusammattimiehen toimi saatiin täytettyä loppukesästä.

Siivouspalveluiden tilaajan tehtäviin kuuluu valvoa, että tuottaja noudattaa palvelusopimusta niin, että tuotetulla ylläpito- ja perussiivouspalveluilla luodaan turvallinen, terveellinen sekä viihtyisä toimintaympäristö kiinteistöjen käyttäjille. Hyvällä siivouksella on positiivista vaikutusta sisäilmanlaatuun sekä pintamateriaalien pidempään käyttöikään. Ateriapalveluita valvotaan, että palveluntuottaja noudattaa eri asiakasryhmien ravintosisältösuosituksia, annoskokoja sekä ruoan laatua. Siivous- ja ateriapalveluiden tilaajan yhteyshenkilönä toimii palvelupäällikkö.

ISS Palvelut Oy:n kanssa on laadittu palvelusopimus, joka alkoi 30.6.2021. Palvelusopimus on voimassa 30.6.2026 asti ja tätä on mahdollista jatkaa kahdella yhden vuoden optiolla. Palvelusopimus on kuitenkin irtisanottavissa 12 kuukauden irtisanomisajalla, kun sopimuskausi on kestänyt neljä (4) vuotta. Käsi- sekä wc-paperien hankinnat hoidetaan erillisen sopimuksen mukaisesti. Siivottavia rakennuksia kaupungilla on 38 kpl ja siivousneliöt ovat tällä hetkellä n. 37 758 m². Siivousneliöt eivät ole kasvaneet kiinteistömäärän myötä, koska terveyskeskuškiinteistön siivous kuuluu vastuurajataulukon mukaan vuokralaiselle. Muissa vuoden aikana tulleissa kiinteistöissä vuokralainen huolehtii siivouksesta. Palveluntuottaja tuottaa vuodessa aterioita noin 561 336 kpl, joka sisältää aamupalat, lounaat, välipalat, päivälliset ja iltapalat.

ISS Palvelut Oy:lle on vuokrattu kaupungin valmistus- ja jakelukeittiöt ruokapalveluiden tuottamiseksi. Sopimukseen kuuluu Vistan- ja LukionPadan valmistuskeittiöt sekä Hanhijoen ja Kriivarin koulujen, Tapiolan, Ala-Vistan, Jokelan ja Lempilän päiväkotien jakelukeittiöt. Vuokrasopimukset ovat voimassa kuten palvelusopimuskin.

Rakennuskannan ikääntyminen on tuonut mukanaan työsuojelullisia ongelmia, joita joudutaan ratkaisemaan myös käyttöpuolen määrärahoilla. Yleistyneet sisäilmaongelmat sekä käyttäjän tekemät muutokset edellyttävät kiinteistöpalveluiden koko henkilöstöltä nopeaa ratkaisuhakuisuutta, jotta tilat saataisiin säilymään käyttökelpoisina. Sisäilmatyöryhmän kokouksissa käsitellään ilmenneiden ongelmien ratkaisumahdollisuuksia sekä todetaan jo tehtyjen toimenpiteiden toimivuus ja riittävyys. Kiinteistöpalveluille tulevien palvelupyyntöjen määrä kasvaa vuosittain ja niistä noin 40% on käyttäjäpalveluita.

Sivistyspalveluiden palveluiden kasvu luo paineita kiinteistöjen tilakäytön tehostamiseen ja uudisrakentamisen investointeihin. Tämä näkyy investointi paineena tulevina vuosina. Normaalin kunnossapidon lisäksi laajamittaisempien saneerauksien suunnittelussa otetaan huomioon tilojen tehokas ja monipuolinen käyttömahdollisuus. Tilojen vapautuessa ne pyritään nopeasti jatkojalostamaan, joko palvelemaan kaupungin omia toimintoja tai ulosvuokrattavaksi.

Henkilöstöressurssien riittävyys on edelleen haaste. Kiinteistöpalveluilla ei ole sijaisjärjestelmää, jolla mahdollisia poissaoloja pystytään paikkaamaan. Poissaolojen sijaistaminen rasittaa jo entisestään olemassa olevaa resurssia ja aiheuttaa ylikuormitusta henkilöstössä. Tulevien vuosien suunniteltu kiinteistömäärän kasvu aiheuttaa kiinteistöpalveluihin resurssivajasta. Eläköitymisen ja muun poistumisen johdosta vapautuvat toimet tulee saada täytettyä nopealla aikataululla, jotta palvelutaso saadaan pysymään nykyisellä tasolla. Toimenkuvia sekä tehtäviä tarkistetaan sekä priorisoidaan jatkossakin. Ulkoisia palveluntuottajia käytetään soveltuvilta osin ja hankintaohjeiden mukaan sekä talousarvion puitteissa paikkaamaan omia resurssivajauksia.

Kiinteistöjen käytössä tapahtuvat loma-ajat ovat aika-ajoin ainoa ajanjakso, jolloin kiinteistöpalveluiden on mahdollista tehdä suurempia korjaustöitä kiinteistöissä. Kiinteistöhoito- ja kunnossapitopalveluiden moninaisuus tuo haastetta tehtävien hoitamiseen esim. vuosilomien aikana. Henkilöstön jaksaminen ja työkyvyn säilyttäminen ovat kuitenkin kiinteistöpalveluiden suurin

haaste. Seuraavan 4 vuoden aikana kiinteistöpalveluiden henkilökunnasta 50%:lla on mahdollista jäädä eläkkeelle.

Toimintaa kuvaavia lukuja	2021	2022	2023
Rakennuksia (kpl)	90	90	97
Rakennuksia (r-m3)	n. 250459	n. 250495	n. 264475
Rakennuksia (k-m2)	58523	58523	64151
Kaukolämpöön liitetty (kpl/r-m3)	36 / 209116	36 / 209116	39 / 226309
Sähkölämmitteisiä rakennuksia (kpl)	9	9	9
Aurinkovoimaloiden sähköntuotto (kpl/MWh)	3/156,3	3/175,5	3/132,3
Öljylämmitys (kpl/r-m3)	3 / 2920	3 / 2920	4 / 3270
Sähkö (kWh/r-m3/v)	16,8	17,0	17,4
Vesi (m3/r-m3/v)	0,077	0,076	0,031
Kiinteistöjen käyttökulut (lämpö+sähkö+vesi) (€/v)	1 062 770€/v	1 013 303€/v	1 270 777 €/v
Siivottavaa lattiapinta-alaa (h-m2)	38 256	37 758	37 758
Ateriapalveluiden tuotetut ateriat (kpl/v)	600 997	618 337	561 336
Kiinteistöjen palvelupyynnöt (kpl/v)	1344	1 552	1 612

Resurssimuutokset

Kiinteistöpalveluiden kunnossapidon työryhmän yksi täyttämättä ollut henkilöresurssi on saatu täytetty lokakuussa 2023.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Jaksava, motivoitunut ja osaava henkilöstö				
Henkilöstöä koulutetaan (kurssit/hlö/v)	2	1	2	2
Kehityskeskustelut käydään vuosittain (toteuma-%)	100	100	100	70
Kaupungin hankkima ruokapalvelu vastaa palvelusopimusta				
Ruokapalvelun laatukierrokset (kpl/kohde/vuosi)	1	2	2	1
Ruokapalvelun asiakastytyväisyyskysely (Palveluntuottaja tekee, arvostelu 1-5)	3,5	3,29	3,2	3,07
Ruokapalveluiden palautteet (kpl/v)	105	28	24	29
Kaupungin kiinteistöt ovat kunnossa ja palvelevat käyttäjiä				
Kiinteistöt kuntokartoitetaan kunnostustarpeen kartoittamiseksi. (valmius-%/r-m3)	70	70	65	70
Palaverit käyttäjien kanssa. (kpl/v)	65	68	75	85
Palaverit palveluntuottajien kanssa (kpl/v)	28	35	48	38
Siivouspalvelun asiakastytyväisyyskysely (palveluntuottaja tekee. Arvostelu 1-5)	3,4	2,83	2,6	2,6
Siivouspalvelun laatukierrokset (kpl/kohde/vuosi)	3	4	4	4
Siivouspalveluiden palautteet (kpl/v)	168	245	310	397
Investointihankkeiden toteutuminen %	80	80	100	90

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	5 118		5 118	4 938	- 179	96,5 %	4 556	8,4 %
Toimintakulut	- 3 847		- 3 847	- 3 549	298	92,3 %	- 3 253	9,1 %
Toimintakate/jäämä	1 271		1 271	1 390	119	109,3 %	1 303	6,7 %
Poistot ja arvonlennukset	- 1 493		- 1 493	- 1 736	- 244	116,3 %	- 1 489	16,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 222		- 222	- 347	- 125	156,3 %	- 187	85,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	1 389		1 389	1 513	124	109,0 %	803	88,5 %
Toimintakulut	- 3 602		- 3 602	- 3 315	287	92,0 %	- 3 029	9,4 %
Toimintakate/jäämä	- 2 213		- 2 213	- 1 802	411	81,4 %	- 2 227	-19,1 %
Poistot ja arvonlennukset	- 1 493		- 1 493	- 1 736	- 244	116,3 %	- 1 489	16,6 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 706		- 3 706	- 3 538	167	95,5 %	- 3 716	-4,8 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	3 729		3 729	3 426	- 304	91,9 %	3 753	-8,7 %
Toimintakulut	- 245		- 245	- 234	11	95,3 %	- 224	4,5 %
Toimintakate/jäämä	3 484		3 484	3 192	- 292	91,6 %	3 530	-9,6 %
Poistot ja arvonlennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	3 484		3 484	3 192	- 292	91,6 %	3 530	-9,6 %

2.1.7. Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA			
Kokoonpano, - Kokouksia 9, asioita 99		Puolue	Läsnäolokerrat
Mäkelä Timo	puheenjohtaja	Kok.	9
Backman Rami	varajäsen	Kok.	-
Koivukangas Olli	varapuheenjohtaja	SDP	8
Ristilä Pasi	varajäsen	SDP	1
Alander Eira	jäsen	Kesk.	9
Koriseva Piia	varajäsen	Kesk.	-
Mäkelä Matti	jäsen	PS	8
Kyynäräinen Ulla	varajäsen	PS	1
Särvä Joonas	jäsen	Kok.	6
Wikman Joonas	varajäsen	Kok.	1
Sipilä Salla	jäsen	Vihr.	8
Oinonen Terhi	varajäsen	Vihr.	-
Tukia Ismo	jäsen	Kesk.	9
Uotila Antti	varajäsen	Kesk.	-
Rannikko Piia	jäsen	Kok.	7
Tiittanen Katja	varajäsen	Kok.	1
Henninen Jonna	jäsen	Vas.	6
Toukonen Henri	varajäsen	Vas.	1
Pelkonen Peetu	nuorisovaltuuston edustaja		9
Tranberg Pinja	nuorisovaltuuston varaedustaja		-
Tuominen Annica	kaupunginhallituksen edustaja		4
Kerola Saara	kaupunginhallituksen edustaja		4
Reponen Terhi	kaupunginhallituksen varaedustaja		-
Kaarlela Markus	kaupunginhallituksen puheenjohtaja		5
Jussinmäki Jari	kaupunginjohtaja		2
Lindvall Virpi	Esittelijä		9
Vuorinen Anita	Pöytäkirjanpitäjä		9

Toiminnan kuvaus

Ympäristöpalveluiden toiminta-ajatuksena on paimiolaisten tarpeiden mukaisesti ja siihen osoitetuilla resursseilla taata kestävä kehityksen periaatteiden mukainen, viihtyisä, virikkeinen, turvallinen, laadukas ja taloudellinen yhdyskunnan elinympäristö ohjaamalla alueiden käyttöä ja rakentamista, harjoittamalla ennaltaehkäisevää ympäristönhuoltoa ja laatimalla luotettavaa rekisteri- ja paikkatietoaineistoa.

Lautakunnan alaisen vakinaisen henkilökunnan määrä oli 31.12.2023 yhteensä 10.

Talous

(1 000 €) ulkoiset ja sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	266		266	173	- 93	65,2 %	228	-23,8 %
Toimintakulut	- 960		- 960	- 903	57	94,0 %	- 856	5,5 %
Toimintakate/jäämä	- 694		- 694	- 730	- 35	105,1 %	- 628	16,2 %
Poistot ja arvonalennukset							- 2	-100,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 694		- 694	- 730	- 35	105,1 %	- 630	15,7 %

(1 000 €) ulkoiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	266		266	172	- 94	64,8 %	227	-24,1 %
Toimintakulut	- 878		- 878	- 822	56	93,6 %	- 777	5,7 %
Toimintakate/jäämä	- 612		- 612	- 649	- 37	106,1 %	- 550	18,0 %
Poistot ja arvonalennukset							- 2	-100,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	- 612		- 612	- 649	- 37	106,1 %	- 552	17,5 %

(1 000 €) sisäiset	Alk.per talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023 /Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot				1	1			155,0 %
Toimintakulut	- 82		- 82	- 81	1	98,9 %	- 78	3,7 %
Toimintakate/jäämä	- 82		- 82	- 80	2	97,6 %	- 78	3,0 %
Poistot ja arvonalennukset								
Tilikauden yli-/alijäämä	- 82		- 82	- 80	2	97,6 %	- 78	3,0 %

Arvio olennaisista riskitekijöistä

Strategiset		
Maankäytön suunnittelun hidas eteneminen.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 2
Syyt: Erilaisten selvitysten puutteellisuudet tai kaavoihin kohdistuvat valitukset. Seuraukset: Selvitysten puutteellisuudet hidastavat kaavoitustyötä ja valitukset estävät kaavan voimaantulon. Tällöin vaikutukset heijastuvat kunnallistekniikan rakentumiseen, tontin myyntiin, rakennuslupamaksuihin ja uusien asukkaiden saamiseen.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Selvitysten tarjouspyynnöt tulee laatia huolella ja riittävän aikaisessa vaiheessa. Prosessin tulee olla kuvattu.	Vastuuhenkilöt: Kaavoituspäällikkö	
Arviointi: Selvitysten aiheuttamia riskejä ei toteutunut. Valitus aiheutti muutoksen hyväksyttävää kaavaan.		
Operatiiviset		
Henkilöstön jaksaminen	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Syyt: Pitkittyneet ja ennakoimattomat poissaolot. Päteviä sijaisia on hankala löytää tai sijaista ei saa palkata. Seuraukset: Pitkittyneet ja ennakoimattomat poissaolot kuormittavat työyhteisön hyvinvointia. Tehtävät on jaettu niin, että pääsääntöisesti yksi ihminen vastaa hänelle asetetuista työtehtävistä. Poissaolotilanteissa näistä tehtävistä selviytyminen työtehtäviä jakamalla aiheuttaa pitkittyessään työssä uupumista. Sijaisten puuttuessa kuormitus kasaantuu.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Kaikki avoinna olevat virat/toimet pyritään täyttämään. Esimiestyöhön panostaminen; säännölliset keskustelut, herkkä puuttuminen, työtehtävien jakaminen uudelleen. Tarvittaessa kehityskeskustelut.	Vastuuhenkilöt: Kaavoituspäällikkö Paikkatietopäällikkö Rakennustarkastaja Ympäristönsuojelusihteri	
Arviointi: Poissa oloilla ei ole ollut vaikutusta työkuormaan, toki vuosikin oli tavallista hiljaisempi. Työtehtäviä on priorisoitu tarpeen mukaan.		
Tietovuoto henkilöstömuutosten myötä	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Syyt: Tiedon poistuminen henkilöstövaihdosten myötä ja ammattitaitoisen työvoiman löytämisen vaikeus. Kunta-alan palkat eivät juuri houkuttele yksityisiltä markkinoilta työntekijöitä. Seuraukset: Pitkäaikaiset työntekijät vievät mukanaan paljon hiljaista tietoa. Tiheään vaihtuvat työntekijät kuormittavat pitkäaikaisempaa henkilöstöä vähentäen työn tuottavuutta.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Työntekijöiden työsuhteiden limittäminen. Riittävät dokumentointivälineet ja rekisterit. Työn houkuttelevuuden lisääminen muilla kuin rahallisin keinoin.	Vastuuhenkilöt: Kaavoituspäällikkö Paikkatietopäällikkö Rakennustarkastaja Ympäristönsuojelusihteri	
Arviointi: Henkilövaihdoksia ei tapahtunut.		
Esimiestyön organisaation rakenteet.	Todennäköisyys 2	Vaikutus 1
Syyt: Esimiehillä on hyvin vähän aikaa paneutua johtamiseen työtehtäviensä ohella. Seuraukset: Delegoitavat tehtävät kasaantuvat esimiehille, vaikka työtehtävä olisi mahdollista hoitaa työntekijän toimesta. Työtapojen kehittäminen jää tekemättä, kun tehtävät kasaantuvat. Osaamisen jakamisen puuttuminen ei edistä työyhteisön kehittymistä.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet:	Vastuuhenkilöt:	

työtehtäviä delegoimalla tai lisäresursseilla.		Kaavoituspäällikkö Paikkatietopäällikkö Rakennustarkastaja Ympäristönsuojelusihteri	
Arviointi: Esimiestyölle on ollut ajoittain aikaa ja vähäinen työntekijämäärä sekä itseohjautuvuus helpottaa työn tekemistä.			
Vahingolliset			
Ulkopuolisen toimijan aiheuttamat vaaratilanteet.		Todennäköisyys 2	Vaikutus 3
Syyt:	Ympäristövahingot ja onnettomuudet.		
Seuraukset:	Pohjavesialueen, maaperän tai vesistön pilaantuminen voivat olla seurauksiltaan hyvin vakavia ja kustannuksiltaan suuria. Myös henkilöstön riittävyys muodostuu ongelmaksi.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Toimintamallit vahinkojen varalle luotava.		Vastuhenkilöt: Ympäristönsuojelusihteri	
Arviointi: Ulkopuolisen toimijan aiheuttamia vaaratilanteita ei syntynyt.			
Tietohallintoriskit		Todennäköisyys 3	Vaikutus 2
Syyt:	Tietojärjestelmiin ja tietoturvaan liittyvät riskit vaikuttavat olennaisesti alalla. Osaamisen poistuminen henkilömuutosten myötä lisää häiriöiden kestoa ja korjaustoimenpiteet kustannuksia.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Toiminnan häiriöttömyyteen on varauduttu mahdollisimman hyvin rekisteri- ja paikkatietojärjestelmien osalta käyttämällä omaa palvelinympäristöä. Mittauslaitteissa käytetään sekä omaa tukiasemaa että laitetoimittajan tarjoamaan virtuaaliverkkoa, jolloin toimintavarmuus kasvaa. Häiriötilanteita varten tulee valita konsultti, joka pystyy korjaamaan laaja-alaisesti järjestelmien toiminnan.		Vastuhenkilöt: Paikkatietopäällikkö	
Arviointi: Tietosuoja tai tietoturva ei vaarantunut vuoden aikana. Pitkäaikainen tietoteknisen ympäristön kehittäjä poistui kaupungin palveluksesta, joten jatkossa olemme lähinnä ostopalveluiden varassa.			
Taloudelliset			
Ostopalveluiden kustannusten ennakoimattoman suuri kasvu.		Todennäköisyys 3	Vaikutus 1
Syyt:	Tietojärjestelmien kehitystyö on kallista, eikä siihen ole pystytty ennakoimaan.		
Seuraukset:	Päivittämättömät tietojärjestelmät altistavat tietoturvamurroille ja työnteon tehokkuuden heikentymiselle.		
Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Hintojen nousun arvion pyytäminen ICT-palveluja toimittavilta yrityksiltä ennen talousarvion valmistelua.		Vastuhenkilöt: Paikkatietopäällikkö.	
Arviointi: ICT-palveluiden kustannustaso jatkoi kasvuaan ja oli joillakin osatehtäväläalueilla korkea johtuen tehdystä kehitystyöstä.			

Riskin todennäköisyys:
1 = erittäin epätodennäköinen
2 = epätodennäköinen
3 = todennäköinen
4 = erittäin todennäköinen

Riskin vaikutus:
1 = vähäinen
2 = kohtalainen
3 = vakava
4 = erittäin vakava

Vastuualue **Kaavoitus**
Vastuhenkilö Kaavoituspäällikkö Jouni Kiimamaa

Toiminta-ajatus

Kaavoituksen tehtävänä hallintosäännön mukaisesti on maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen valmistelutyöt tavoitteenaan kaupungin kehitystä tukeva, toimiva ja edullinen yhdyskuntarakenne sekä ajan tasalla oleva kaavoitustilanne (ajantasa-asetus). Kaavoitusta ja maankäytön suunnittelua ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki sekä -asetus. Lain yleisenä tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen siten, että luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Toiminta sisältää yleis- ja asemakaavojen sekä kaavamuutosten laatimisen sekä näihin liittyvien maankäytön suunnitelmien, selvitysten ja sopimusten valmistelutyön. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus hoidetaan suurelta osin omana työnä. Tarvittaessa käytetään ostopalveluja pääasiassa kaavaselvitysten tekemiseen. Vireillä olevia kaavahankkeita on vuosittain 4-6 kpl. Lisäksi toimintaan kuuluu alueiden käyttöön liittyvä neuvonta ja lausuntojen antaminen rakentamiseen liittyvissä lupa-asioissa.

Henkilöstön määrä oli 31.12.2023 kaksi: Kaavoituspäällikkö ja suunnitteluavustaja.

Kaavoitus valmistelee maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti joka vuosi kaavoituskatsauksen. Siinä esitellään tarkemmin kunnassa ja maakunnan liitossa vireillä ja suunnitteilla olevat kaavoitushankkeet. Ympäristölautakunta hyväksyi 24.1.2023 kaavoituskatsauksen 2023.

Vuoden 2023 aikana eri käsittelyvaiheissa olevia asemakaavoja olivat Ampeeritien asemakaavan muutos, Maurizintien asemakaavan muutos, Koivulinnan asemakaava ja asemakaavan muutos sekä Keskustan rata-alueen asemakaavan muutos. Lisäksi 16.11.2022 hyväksytty Pakurlantien asemakaava ja asemakaavan muutos tuli voimaan 20.1.2023.

- Ampeeritien asemakaavan muutos hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 19.4.2023 ja kaava tuli voimaan 16.6.2023.
- Maurizintien asemakaavan muutos hyväksyttiin 7.6.2023 ja kaava tuli voimaan 1.9.2023.
- Koivulinnan asemakaava ja asemakaavan muutos hyväksyttiin 7.6.2023. Hyväksymispäätöksestä tehtiin valitus ja kaava tuli kaupunginhallituksen päätöksellä osittain voimaan 22.8.2023.
- Keskustan rata-alueen asemakaavan muutos kuulutettiin vireille 17.10.2023. Kaavan valmisteluvaiheen kuuleminen alkoi 15.12.2023 jatkuen vuoden 2024 puolelle.

Kaavoituspäällikön tehtäviin kuului kaavojen laatimisen ohella mm. lausuntojen antaminen rakentamiseen ja ympäristönsuojeluun liittyvissä lupa-asioissa sekä alueiden käyttöön, kaavojen tulkintaan ja rakentamiseen liittyvä neuvonta. Kaavoituspäällikkö osallistui Paimion edustajana seudulliseen yhteistyöhön Varsinais-Suomen liiton ja Turun kaupunkiseudun kuntien kanssa. Suunnitteluavustajan tehtäviin sisältyi kaavoituksen lisäksi kaupungin maaomaisuuteen liittyvien paikkatietojen ja rekisterien ylläpito sekä mm. kauppakirjojen ja vuokrasopimusten valmistelu.

Paimio oli mukana Kaavan tuottaminen vakioidun tietomallin mukaisena eri ohjelmistoin (KAATIO) -hankkeessa, joka päättyi syksyllä 2023. Hankkeessa kehitettiin Valtiovarainministeriön avustuksella kaavoituksen prosessien siirtämistä tietomallimuotoon ja aineistojen tallentamista kansalliseen kaavatietovarantoon.

Maapolitiikka sisältää kaupungin maanhankintaan ja kaavojen toteuttamiseen liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset yhdyskuntien ja kaupungin kehittämiseksi. Paimion kaupungin ensimmäinen maapoliittinen ohjelma 2019-2021 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa

19.6.2019. Ohjelma on strateginen asiakirja, jonka keskeinen päämäärä on varmistaa, että kaupunki voi suunnitella ja ohjata maankäyttöä ja rakentamista tarkoituksenmukaisesti. Maapoliittisen ohjelman päivitys on ajankohtainen vuoden 2024 kuluessa.

Paimion kaupungissa maapolitiikan toteutumista seuraa kaupunginhallituksen asettama maapoliittinen toimikunta, joka kokoontui 2 kertaa vuonna 2023. Toimikunnassa ovat olleet mukana eri valtuustoryhmien edustajat, kaupunginvaltuuston ja -hallituksen puheenjohtajat, kaupunginjohtaja, tekninen johtaja sekä paikkatietopäällikkö. Toimikunnan puheenjohtajana toimi kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja sihteerinä kaavoituspäällikkö. Toimikunnassa tarkasteltiin mm. kaupungin kaavoitustilannetta, tonttivarantoa ja maaomaisuutta sekä valmisteltiin tarpeellisia maanhankintoja maapoliittisen ohjelman mukaisesti.

Riittävän ja oikea-aikaisen maanhankinnan varmistamiseksi sekä asemakaavoituksen ohjelmointia varten seurataan mm. seuraavia muuttujia:

- Kaupungin maanomistus Vistan osayleiskaavan asemakaavoittamattomilla keskustatoimintojen sekä asuin- ja työpaikkarakentamiseen varatuilla alueilla (ha).
- Kaupungin myyntivalmiit pientalorakentamiseen (AO/AP) tarkoitetut tontit (kpl).
- Kaupungin muut asuinrakentamiseen (AR/AK/AL) tarkoitetut tontit (kpl).
- Kaupungin myyntivalmiit yritysrakentamiseen (KTY/KLT/PL/Y) tarkoitetut tontit (kpl).
- Kaupungin kaavoitetut, asuinrakentamiseen tarkoitetut tontit (AO, AP, AR, AK, AL), joilla ei ole kunnallistekniikkaa (kpl).
- Kaupungin muut kaavoitetut, eri käyttötarkoituksin osoitetut tontit, joilla ei ole kunnallistekniikkaa (kpl).
- Lisäksi seurataan vastaavia em. tonttien lukumääriä myös yksityisten, yritysten ja yhteisöjen omistamilla alueilla.

Resurssimuutokset

Ei muutoksia resursseissa.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö				
Koulutuspäivät (pv/v)	6	8	6	6
Kehityskeskustelut käydään (toteut. %)	100	100	100	100
Hyvä tiedonkulku ja yhtenäiset toimintatavat				
Sisäiset kaavoituspalaverit (kpl/v)	4	7	8	11
Kaavoituskatsaus (laadittava), (laaditaan=1, ei laadita=0)	1	1	1	1
Kaupungin maanomistus Vistan osayleiskaavan asemakaavoittamattomilla alueilla				
Asumiseen tarkoitettua aluetta (AO, AP, AR, AK) (ha)	48	48	40	25
Työpaikka-alue (T, TP) (ha)	0	1,55	5	1,55
Monipuolinen tonttitarjonta kysyntää vastaavasti				
Kaupungin tonttivaranto (myyntivalmiit) (kpl/v)	34	40	20	37
Kaupungin tonttivaranto (kunn.tekn. puuttuu) (kpl/v)	9	9	30	9
Tehokkaan, laadukkaan ja kustannustietoisen toiminnan kautta tuotettu viihtyisä ja turvallinen elinympäristö				
Kaavakkeiden/lomakkeiden ylläpito/kehittäminen (päivitys tehty 1=kyllä, 0=ei)	1	1	1	1
Hinnaston ajan tasalla pitäminen (päivitys tehty 1=kyllä, 0=ei)	1	1	1	1

Vastuualue **Paikkatieto**
Vastuhenkilö Paikkatietopäällikkö Virpi Lindvall

Toiminta-ajatus

Paikkatietopalvelut toimii tukipalveluna ympäristöpalveluiden alaisille toiminnoille, mutta myös teknisten palveluiden ja koko kaupungin toiminnoille tuottaen luotettavaa mittaus-, rekisteri- ja paikkatietoaineistoa päätöksenteon pohjaksi ja sisäisten ja ulkoisten asiakkaiden tarpeisiin. Rajapintaratkaisujen rakentaminen, työvälineiden tarjoaminen ja digitaalisten palveluiden kehittäminen ovat merkittävä osa paikkatietopalveluiden toimintaa.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Paikkatietopalvelut palvelee kaupunkilaisia ja kaupungin eri hallintokuntia rekisteri-, paikkatieto- ja mittausasioissa. Paikkatietopalvelujen keskeisiä tehtäviä ovat pohja- ja johtokartan ylläpito, suunnitelmiin ja kiinteistökauppoihin liittyvät arkistointityöt, kaupungin maaomistukseen liittyvät valmistelutyöt, lainhuudatus sekä rekisteri-, ja paikkatiedollinen ylläpito, kiinteistöjen muodostamiseen, rakennuslupiin ja kunnallistekniikan rakentamiseen liittyvät mittaukset, paikkatietoaineistojen ylläpito, taloushallinnon osatehtävät sekä rekisteri- rajapinta- ja karttapalveluiden ylläpito- ja kehitystehtävät. Paikkatietopäällikkö toimii kaupanvahvistajana, josta tuloutus paikkatietoon.

Henkilöstön määrä oli 31.12.2023 kolme henkilöä: paikkatietopäällikkö, paikkatietokäsittelijä ja kartoittaja.

Kiinteistöihin, paikkatietoaineistoihin ja eri rekistereihin liittyvän tiedon tuottamista ja hallintaa tehtiin yhteistyössä omien hallintokuntien, valtion viranomaisten ja muiden alueen kuntien kanssa. Alueellinen yhteistyö on heikentynyt mittaustehtävissä, mutta paikkatietoasiantuntijoiden kanssa on järjestetty muutamia tapaamisia. Kansallinen yhteistyö toteutuu rajapintojen kautta maastotietokannan ja rakennusrekisterin oikeellisuuden turvaamiseksi. Paimio oli mukana yhteishankkeissa: Kuntien rakennetun ympäristön infraomaisuuden hallinnan tietomallin toteutus ja tietovirrat (Infra-O) sekä Kunnan infrapalvelujen digitalisointi sekä koulutusmateriaali kunnan kriittisen infran hallintaan (INDIKO) Valtionvarainministeriön avustuksella. INDIKO-hankkeessa hankesuunnittelija työskenteli seitsemän kuukautta laajasti toimialan eri paikkatietoaineistojen parissa. Lisäksi INDIKO-hankkeen yhteydessä on päivitetty kaupungin viheralueiden paikkatietoja ja tehty suunnitelma niiden hoitamiseksi.

Uusimpaan hankkeeseen, OSKaTi (Open Source Kaava Tieto), saatiin puolentoista vuoden 100 % rahoitus Ympäristöministeriöstä. Hanke tähtää tietomallimuotoiseen kaavoittamiseen ja tiedon siirtoon RYHTI-järjestelmään toteuttaakseen lainsäädännön muutosten vaatimukset.

Yleisten alueiden lohkomisia ei vuoden lopussa on vireillä yhtään, yksi pitkään työn alla ollut alue rekisteröitiin.

Paikkatietokäsittelijä suoritti KiRa-projektin toimenpiteitä oman työnsä ohessa, joihin kuuluvat mm. rakennus-, osoite- sekä katurekisterin ylläpito, kunnallistekniikkaan ja hankkeisiin liittyvien suunnitelmien kokoaminen ja arkistointi.

Kartoittaja vastasi rakennusluvassa määrättyjen rakennuspaikan merkinnöistä, tonttien lohkomismaastotöistä, vesihuollon aineistojen sekä pohjakartan mittaamisesta sekä kaupungin omana työnä tehtävien kunnallistekniikan rakentamisen mittaus- ja merkintätöistä. Koivulinnan tonttien maastotyöt tehtiin kartoittajan ja maanmittausalan työssäoppijan voimin syksyllä 2023,

vaikka kiinteistöjen lohkomistoimitus rekisteröidään vasta vuonna 2024.

Luodut tietokannat ja kartta-aineistot pidettiin ajan tasalla jatkuvalla täydennystyöllä.

Resurssimuutokset

Valtionvarainministeriön avustaman INDIKO-hankkeen projektisuunnittelija työskenteli seitsemän kuukautta tehden tietoturvaan, infrapalvelujen digitalisointiin ja työnkulun automatisointiin liittyviä tehtäviä. Käyttämättä jäänyt rahoitusosuus siirtyi vuodelle 2024.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö				
Koulutuspäivät (pv/v)	7	10	12	10
Kehityskeskustelut käydään (toteut. %)	100	100	100	100
Hyvä tiedonkulku ja yhtenäiset toimintatavat				
Lähikuntien mittaushenkilöiden väliset palaverit (kpl/v)	1	1	3	2
Tehokkaan, laadukkaan ja kustannustietoisen toiminnan kautta tuotettu ajantasainen ja informatiivinen toimintaympäristö				
Yleisten alueiden lohkominen (alue/v)	3	0	1	1
Rakennusrekisterin päivitys (kiinteistöä/v)	100	221	200	162

Vastuualue **Rakennusvalvonta**
Vastuhenkilö Rakennustarkastaja Petri Vastamäki

Toiminta-ajatus

Rakennusvalvontapalveluiden toiminta-ajatuksena on kuntalaisten tarpeiden mukaisesti ja osoitetuilla voimavaroilla edistää kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisen, viihtyisän, virikkeisen, turvallisen, laadukkaan ja taloudellisen asuin-, työ- ja vapaa-ajan ympäristön rakentamista. Tätä toteutetaan ohjaamalla rakentamista ja valvomalla rakennettua ympäristöä.

Rakennusvalvonnan toimintaa säätelee Maankäyttö- ja rakennuslaki, asetukset ja kunnan rakennusjärjestys.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Rakennusvalvonta käsitteli 147 rakentamiseen liittyvää lupa-asiaa. Rakennuslupahakemuksia käsiteltiin 64 kpl, toimenpidelupahakemuksia 23 kpl ja ilmoituksenvaraisia hankkeita 49 kpl.

Uusien omakotitalojen lupahakemuksia käsiteltiin 9 kpl ja paritalohankkeita 1 kpl. Rivitalohankkeita käsiteltiin 3 kpl. Uusien asuntojen määrä lupahankkeissa oli 26. Yhteensä rakennusluvilla on myönnetty lupa 7300 m² uuden kerrosalan rakentamiseen ja tilavuudeltaan 34300 m³ rakentamiseen.

Valmistuneiden rakennusten uusi kerrosala 6800 m² ja tilavuus 25000 m³. Valmistuneita omakotitaloja oli 21 kpl, paritaloja 2 kpl ja rivitaloja 4 kpl.

Rakentamiseen liittyviä katselmuksia rakennusvalvonta suoritti 250 kpl, joista aloituskokousten osuus oli 10 kpl.

Suunnittelutarveratkaisuja käsiteltiin 2 kpl ja poikkeamishakemuksia 1 kpl.

Rakennusvalvonta huolehtii, että rakennus tai rakennuskohde täyttää käyttötarkoituksen edellyttämällä tavalla rakenteiden lujuuden, paloturvallisuuden, hygienian, terveyden ja ympäristön, käyttöturvallisuuden, meluntorjunnan sekä energiatalouden perusvaatimukset.

Rakennusvalvonnan tehtäväkenttään kuuluu lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely ja valmistelu sekä päätöksenteko, lupien valvonta katselmusten avulla, sekä valmiiden rakennusten ja niiden ympäristöjen jatkuva valvonta. Rakentajien ohjauksella ja neuvonnalla on merkittävä osuus rakennusvalvonnan työkentässä. Kaavoilla määrättyjen asioiden toteuttamisen valvonta. Jätevesiasetuksen mukaisten lupien päättäminen ja valvonta.

Maankäyttö- ja rakennuslaki painottaa entistä enemmän ympäristönsuojelullisia ja energiataloudellisia seikkoja. Viranomaisvalvonta painottuu hankkeen aloitus- ja valmistumisvaiheisiin, jolloin rakennuttajan vastuu on kasvanut.

Rakennusjärjestyksen ajan tasalla pitämisellä pyritään soveltamaan lainsäädännössä ja muissa määräyksissä tapahtuvat muutokset Paimion olosuhteita vastaavaksi. Rakennusvalvonta on osallistunut kuntaliiton vetämän rakennusjärjestysohjauksen kokouksiin, jossa on valmisteltu lakimuutokseen perustuvan mallirakennusjärjestyksen laadintaa.

Henkilöstön määrä oli 31.12.2023 kolme, rakennustarkastaja, tarkastusinsinööri ja lupasihteeri.

Resurssimuutokset

Ei muutoksia resursseissa.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö				
Koulutuspäivät (pv/v)	9	10	15	6
Kehityskeskustelut käydään (toteut. %)	100	100	100	100
Hyvä tiedonkulku ja yhtenäiset toimintatavat				
Kuntien väliset palaverit (kpl/v)	0	0	1	5
Tehokkaan, laadukkaan ja kustannustietoisen toiminnan kautta tuotettu viihtyisä ja turvallinen elämänympäristö				
Rakennusluvan käsittelyaika (vko/lupa)	3	3	3	3
Rakennusvalvonnan taksat tarkistetaan säännöllisesti (tarkistettu), (tarkistetaan=1, tarkastamatta=0)	1	1	1	1
Vanhentuneet luvat, lopputarkastus pitämättä (kpl/v)	206	177	150	170

Vastuualue **Ympäristönsuojelu**
Vastuhenkilö Sinikka Koponen-Laiho

Toiminta-ajatus

Ympäristönsuojelun tehtävänä on ylläpitää ja edistää kunnassa kestäväen kehityksen periaatteiden mukaista, luonnonympäristöltään monimuotoista, terveellistä, viihtyisää ja laadukasta elinympäristöä. Tätä toteutetaan harjoittamalla ennaltaehkäisevää ympäristönsuojelutyötä, edistämällä ilmastonmuutosta hillitseviä paikallistason toimenpiteitä, vahvistamalla ja ylläpitämällä luonnon monimuotoisuutta, valvomalla luvanvaraisia toimintoja ja jakamalla tietoa asukkaille ja toiminnanharjoittajille.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtäviä Paimiossa hoitaa ympäristölautakunta.

Toimintakuvaus ja ympäristöanalyysi

Ympäristönsuojelun tulosalueeseen kuuluu mm. ympäristönsuojelu-, maa-aines- ja jätelain mukaisten lupien ja ilmoitusten käsittely ja valvonta; jätehuollon valvontatehtävät ja mm. roskaantumiseen liittyvät tarkastukset; vesihuoltolain mukaisten vapautushakemusten käsittely; hajajätevesiasetuksen mukaisten lupien valmistelu-, valvonta- ja neuvontatehtävät; maisematyölupien valmistelu; ilmastonmuutoksen hillintä ja kestäväen kehityksen edistäminen; ympäristön tilan seuranta (esim. vesistöjen tilan seuranta tutkimuksin, kasvihuonekaasupäästöseuranta); vieraslajien torjunnan edistäminen; luonnon monimuotoisuuden edistäminen, ns. nitraattiasetuksen valvonta (eläinsuojat ja lantalat) sekä tiedotus ja neuvonta puhelimitse, kaupungin www-sivuilla ja sosiaalisen median kautta, paikallislehden välityksellä ja julkaisuin.

Vuonna 2023 myönnettiin kaksi ympäristölupaa. Vaasan hallinto-oikeus antoi kielteisen päätöksen edellisenä vuonna myönnetystä yhteiskäsittelyluvasta tehtyyn valitukseen. Erilaisia viranhaltijapäätöksiä tehtiin 25 kpl. Hyväksyttiin päivitetty ympäristönsuojeluviranomaisen taksa. Annettiin kaksi hallintopakopäätöstä kiinteistönomistajille ympäristönsuojelu- ja jätelain mukaisissa asioissa. Hyväksyttiin ympäristönsuojeluviranomaisen valvontasuunnitelma ja -ohjelma vuosille 2024-2027. Päätettiin alustavasti osallistua Turun seudun bioindikaattoritutkimukseen 2025-2026.

Paimion ilmasto- ja ympäristöohjelma 2023-2026 hyväksyttiin kesäkuussa kaupunginvaltuustossa. Ohjelmasta laadittu esittelyvideo julkaistiin syksyllä kaupungin www-sivuilla. Ilmasto- ja ympäristöohjelman seurantataulukko kaupungin henkilöstölle julkaistiin intranetissä. Ohjelman mukaisia toimia aloitettiin toteuttaa käytännössä (mm. vieraslajit, PaHaMa-harrastustoiminta, hankintaohjeen päivittäminen).

Paimion kaupunki on mukana Valonian koordinoimassa Helmikunnat 2 -yhteishankkeessa (2023-2024), jonka tarkoituksena on vauhdittaa kunnissa tapahtuvaa ympäristötyötä ja edistää luonnonhoitotöiden suunnittelua ja toteutusta. Uutena Helmi-elinympäristöhankkeena Paimiossa aloitettiin Vähäjokipolun ja Jokelan koulun laidunalueiden valmistelu. Hankeavustusta saatiin 37 658 euroa. Hanke on jatkoa edellisvuoden Helmi-hankkeelle, jossa istutusmännikköä muutettiin puronvarsilehdoksi. Hankkeiden tavoitteena on Vähäjoen luontoarvojen säilyttäminen ja lisääminen. Jokelan koulun laitumelle tehtiin luontoselvitys, alkuraivaukset, linnustonselvitys ja aloitettiin laidunsuunnitelman teko.

Kiehkuravesiruton torjunta Saari-Nummensuon pohjavesialueella jatkui Kainuun ELY-keskukselta saadun pienen hankeavustuksen turvin. Uimapaikka Hiekkahelmessä kiehkuravesirutto havaittiin kesällä 2021. Hiekkahelman seurantaa jatkettiin kesällä 2023 sukeltajatyönä ja lisäksi kartoitettiin pohjavesialueen muutkin lammet. Kiehkuravesiruttoa löydettiin Hiekkahelman lisäksi kolmesta

muusta lammesta, ja vieraslaji poistettiin lammista sukeltajien toimesta. Jatkossakin kiehkuravesiruton tarkkailua tulee suorittaa vuosittain, jotta mahdolliset kasvustot saadaan torjuttua heti alkuvaiheessa.

Maaumala Ankkalammen kiehkuravesiruton torjuntahanke käynnistyi teknisen toimen työnä. Ympäristönsuojelu seurasi paikallistasolla, että töissä noudatetaan aluehallintoviraston hankkeelle myöntämän vesi- ja ympäristöluvan lupaehtoja. Ympäristönsuojelu vastasi hankkeen edistymisen raportoinnista.

Suomen Luonnonsuojeluliiton 5-vuotinen Vieraslaji LIFE -hanke päättyi. Hankkeessa kartoitettiin ja torjuttiin 19 kpl jättiputkiesiintymiä. Kohteita tulee seurata kaupungin toimesta myös tulevina vuosina, jotta onnistunut torjuntatyö ei mene hukkaan.

Paimio jatkoi edelleen Hiilineutraalit kunnat (Hinku) -verkostossa. Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaiset toimenpiteet aloitettiin kiinteistöpalveluissa. Hinku-kuntana Paimio sitoutui tavoittelemaan 80 % hiilidioksidipäästövähennystä vuoteen 2030 mennessä vuoteen 2007 verrattuna. Kokonaispäästöt olivat -38 % vuoden 2022 ennakkotiedon mukaan.

Paimion kasvihuonekaasupäästöseurantaa jatkettiin CO₂-raportoinnin avulla. Samankokoisiin CO₂-raportin kuntiin verrattuna Paimio sijoittui asukaskohtaisten päästöjen osalta listauksen keskivaiheille. Kun em. kuntien asukaskohtaisia päästöjä tarkasteltiin ilman läpiajoliikennettä (moottoritie), maataloutta ja teollisuutta, Paimio sijoittui pienipäästöisimpien kuntien joukkoon.

Vesistö tarkkailuja jatkettiin edellisvuosien malliin Paimionjoella, Vähäjoella ja Paimionlahdella konsultin toimesta. On muistettava, että joen tuoma ravinne- ja kiintoainekuormitus Saaristomereen muodostuu kaikkien jokivarren kuntien aiheuttamista päästöistä. Kuormitus ei sanottavasti ole vähentynyt vuosien mittaan.

Ympäristönsuojeluasioista tiedotettiin aktiivisesti. Ympäristönsuojelu- ja hankeasioista tiedotettiin kaikissa vuoden 2023 Kaupunki tiedottaa -liitteissä. Samoin kaupungin nettisivuilla ja somekanavissa tiedotettiin lukuisia kertoja mm. meneillään olevista hankkeista tai muista ajankohtaisista asioista. Ympäristönsuojelussa laadittiin ensimmäistä kertaa koko kaupunkia koskeva Ympäristöraportti 2022. Osallistuttiin ensimmäistä kertaa Ylen Miljoona roskapussia -kampanjaan. Järjestettiin myös tapahtumia, mm. roskienkeruu- ja linnunpönttötapahtuma.

Henkilöstön määrä oli 2,8: ympäristönsuojelusihteeri, ympäristöinsinööri ja määräaikainen projektisuunnittelija 80 % hankkeiden avustushakuihin ja hankkeiden koordinointiin yms.

Resurssimuutokset

Vuonna 2023 käytettävissä oli vakihenkilöstön lisäksi 80 % määräaikainen projektisuunnittelijan työpanos mm. hankkeiden koordinointiin, ilmasto- ja ympäristöohjelman jalkauttamiseen ja seurantaan, vieraslajitorjunnan koordinointiin ja ympäristönsuojelun viestintään.

Toiminnalliset tavoitteet

Suorite	TP2021	TP2022	TA2023	TP2023
Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö				
Koulutuspäivät (pv/v)	8	10	8	14
Kehityskeskustelut käydään (toteut. %)			100	100
Hyvä tiedonkulku ja yhtenäiset toimintatavat alueellisesti				
Kuntien väliset palaverit ympäristönsuojelutehtävissä (kpl/v)	3	2	3	4
Tehokkaan, laadukkaan ja kustannustietoisen toiminnan kautta tuotettu viihtyisä ja terveellinen elinympäristö				
Lupien ja ilmoitusten laadukas ja joutuisa käsittely (käsittelyaika /lupa), (kk)	3	3	3	3
Osallistuminen mm. Kunta-Helmi 2 -hankkeeseen, kasvihuonekaasupäästöjen seurantaan, vieraslajien seurantaan esim. mobiilipelin avulla ja HINKU-hankkeeseen (osallistuminen), (osallistua=1, ei osallistu=0)	1	1	1	1
Paimion ilmasto- ja ympäristöohjelman jalkauttamistoimenpiteet (kpl/vuosi)			2	5
Valvontaohjelman laatiminen (lkyllä=1, ei =0)			1	1

2.2. Yhteenveto käyttötalouden toteutumisesta
Vuoden 2023 käyttötalouden toteutuminen tehtävittäin mukaan lukien sisäiset erät

	Alk.per TA	TA-muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %
TARKASTUSLAUTAKUNTA						
Toimintatuotot						
Toimintakulut	-30 971	-11 000	-41 971	-34 445	7 526	82,1 %
Toimintakate/ jäämä	-30 971	-11 000	-41 971	-34 445	7 526	82,1 %
KESKUSVAALILAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	23 000		23 000	20 174	-2 826	87,7 %
Toimintakulut	-21 883		-21 883	-25 577	-3 694	116,9 %
Toimintakate/ jäämä	1 117		1 117	-5 403	-6 520	-483,8 %
KAUPUNGINHALLITUS						
Toimintatuotot	2 773 835	230 000	3 003 835	3 153 346	149 511	105,0 %
Toimintakulut	-5 271 220	-634 000	-5 905 220	-5 961 862	-56 642	101,0 %
Toimintakate/ jäämä	-2 497 385	-404 000	-2 901 385	-2 808 516	92 869	96,8 %
Konsernijohto ja hallintopalvelut						
Toimintatuotot	2 209 407	230 000	2 439 407	2 623 189	183 782	107,5 %
Toimintakulut	-4 027 275	-634 000	-4 661 275	-4 762 180	-100 906	102,2 %
Toimintakate/ jäämä	-1 817 868	-404 000	-2 221 868	-2 138 992	82 876	96,3 %
Maaseutupalvelut						
Toimintatuotot	215 000		215 000	187 743	-27 257	87,3 %
Toimintakulut	-273 451		-273 451	-241 913	31 538	88,5 %
Toimintakate/ jäämä	-58 451		-58 451	-54 170	4 281	92,7 %
Työllisyyden hoito						
Toimintatuotot	349 428		349 428	342 414	-7 014	98,0 %
Toimintakulut	-970 494		-970 494	-957 768	12 726	98,7 %
Toimintakate/ jäämä	-621 066		-621 066	-615 354	5 712	99,1 %
KOULUTUSLAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	1 552 605	-250 000	1 302 605	1 710 045	407 440	131,3 %
Toimintakulut	-25 567 322	-381 000	-25 948 322	-26 375 181	-426 858	101,6 %
Toimintakate/ jäämä	-24 014 717	-631 000	-24 645 717	-24 665 136	-19 419	100,1 %
Hallinto						
Toimintatuotot	8 700		8 700	9 346	646	107,4 %
Toimintakulut	-517 782	-34 000	-551 782	-556 343	-4 562	100,8 %
Toimintakate/ jäämä	-509 082	-34 000	-543 082	-546 997	-3 916	100,7 %
Varhaiskasvatus						
Toimintatuotot	616 580	-250 000	366 580	640 905	274 325	174,8 %
Toimintakulut	-9 964 043	-209 000	-10 173 043	-10 561 008	-387 965	103,8 %
Toimintakate/ jäämä	-9 347 463	-459 000	-9 806 463	-9 920 103	-113 640	101,2 %
Perusopetus						
Toimintatuotot	883 743		883 743	975 220	91 477	110,4 %
Toimintakulut	-13 121 026	-138 000	-13 259 026	-13 343 535	-84 509	100,6 %
Toimintakate/ jäämä	-12 237 283	-138 000	-12 375 283	-12 368 315	6 968	99,9 %
Toisen asteen koulutus						
Toimintatuotot	43 582		43 582	84 574	40 992	194,1 %
Toimintakulut	-1 964 472		-1 964 472	-1 914 294	50 178	97,4 %
Toimintakate/ jäämä	-1 920 890		-1 920 890	-1 829 720	91 169	95,3 %

	Alk.per talousarvio	TA-muutos	Ta muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %
HYVINVOINTILAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	468 600		468 600	553 811	85 211	118,2 %
Toimintakulut	-3 349 536		-3 349 536	-3 028 666	320 870	90,4 %
Toimintakate/ jäämä	-2 880 936		-2 880 936	-2 474 855	406 080	85,9 %
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut						
Toimintatuotot	19 000		19 000	25 115	6 115	132,2 %
Toimintakulut	-808 531		-808 531	-739 623	68 908	91,5 %
Toimintakate/ jäämä	-789 531		-789 531	-714 508	75 023	90,5 %
Paimion opisto						
Toimintatuotot	198 000		198 000	221 879	23 879	112,1 %
Toimintakulut	-897 752		-897 752	-914 736	-16 984	101,9 %
Toimintakate/ jäämä	-699 752		-699 752	-692 857	6 896	99,0 %
Nuoriso- ja liikuntapalvelut						
Toimintatuotot	251 600		251 600	306 817	55 217	121,9 %
Toimintakulut	-1 643 252		-1 643 252	-1 374 307	268 945	83,6 %
Toimintakate/ jäämä	-1 391 652		-1 391 652	-1 067 491	324 162	76,7 %
TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	5 388 175		5 388 175	5 199 580	-188 595	96,5 %
Toimintakulut	-5 800 966		-5 800 966	-5 666 048	134 918	97,7 %
Toimintakate/ jäämä	-412 791		-412 791	-466 468	-53 677	113,0 %
Tekninen hallinto						
Toimintatuotot	132 596		132 596	106 989	-25 607	80,7 %
Toimintakulut	-506 333		-506 333	-470 790	35 543	93,0 %
Toimintakate/ jäämä	-373 737		-373 737	-363 801	9 936	97,3 %
Infra palvelut						
Toimintatuotot	137 800		137 800	154 129	16 329	111,8 %
Toimintakulut	-1 447 798		-1 447 798	-1 646 449	-198 650	113,7 %
Toimintakate/ jäämä	-1 309 998		-1 309 998	-1 492 320	-182 321	113,9 %
Kiinteistöpalvelut						
Toimintatuotot	5 117 779		5 117 779	4 938 462	-179 317	96,5 %
Toimintakulut	-3 846 835		-3 846 835	-3 548 810	298 025	92,3 %
Toimintakate/ jäämä	1 270 944		1 270 944	1 389 652	118 708	109,3 %
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA						
Toimintatuotot	266 000		266 000	173 445	-92 555	65,2 %
Toimintakulut	-960 098		-960 098	-902 966	57 132	94,0 %
Toimintakate/ jäämä	-694 098		-694 098	-729 521	-35 423	105,1 %

	Alk.per talousarvio	TA-muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Toimintatuotot	10 472 215	-20 000	10 452 215	10 810 493	358 278	103,4 %
Toimintakulut	-41 001 996	-1 026 000	-42 027 996	-41 994 786	33 211	99,9 %
Toimintakate/ jäämä	-30 529 781	-1 046 000	-31 575 781	-31 184 292	391 489	98,8 %

2.3. Tuloslaskelmaosan toteutuminen

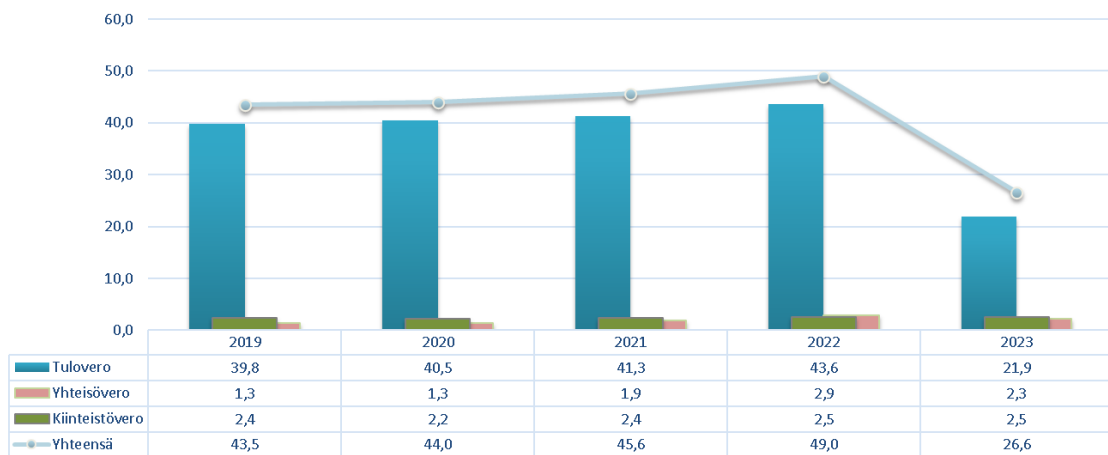
	Alk.per talousarvio	TA- muutos	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %	Toteuma 2022	Tot 2023/ Tot 2022 muutos%
Toimintatuotot	10 472 215	-20 000	10 452 215	10 810 493	358 278	103,4 %	13 546 934	-20,2 %
Myyntituotot	3 029 094	280 000	3 309 094	3 425 677	116 583	103,5 %	4 229 643	-19,0 %
Maksutuotot	1 011 100	-250 000	761 100	797 078	35 978	104,7 %	2 527 674	-68,5 %
Tuet ja avustukset	927 342	180 000	1 107 342	1 455 143	347 801	131,4 %	1 783 237	-18,4 %
Muut tuotot	5 504 679	-230 000	5 274 679	5 132 595	-142 084	97,3 %	5 006 379	2,5 %
Toimintakulut	-41 001 996	-1 026 000	-42 027 996	-41 994 786	33 211	99,9 %	-80 143 061	-47,6 %
Henkilöstökulut	-22 039 790	-320 894	-22 360 684	-22 381 494	-20 810	100,1 %	-24 678 316	-9,3 %
Palvelujen ostot	-11 334 629	-351 000	-11 685 629	-11 801 938	-116 309	101,0 %	-46 845 490	-74,8 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 596 301	-25 000	-2 621 301	-2 656 321	-35 020	101,3 %	-2 647 473	0,3 %
Avustukset	-828 152		-828 152	-870 334	-42 182	105,1 %	-1 479 584	-41,2 %
Muut toimintakulut	-4 203 124	-329 106	-4 532 230	-4 284 699	247 531	94,5 %	-4 492 197	-4,6 %
Toimintakate/ jäämä	-30 529 781	-1 046 000	-31 575 781	-31 184 292	391 489	98,8 %	-66 596 127	-53,2 %
Verotulot	24 550 000	1 970 000	26 520 000	26 634 695	114 695	100,4 %	48 982 931	-45,6 %
Muut valtionosuudet	9 586 000	591 000	10 177 000	10 180 119	3 119	100,0 %	20 450 279	-50,2 %
Rahoitustuotot ja - kulut	325 000	-210 000	115 000	-238 012	-353 012	-207,0 %	608 358	-139,1 %
Korkotuotot	450 000	150 000	600 000	560 032	-39 968	93,3 %	458 207	22,2 %
Muut rahoitustuotot	380 000	40 000	420 000	423 759	3 759	100,9 %	562 519	-24,7 %
Korkokulut	-500 000	-400 000	-900 000	-1 216 665	-316 665	135,2 %	-407 075	198,9 %
Muut rahoituskulut	-5 000		-5 000	-5 139	-139	102,8 %	-5 293	-2,9 %
Vuosikate	3 931 219	1 305 000	5 236 219	5 392 510	156 291	103,0 %	3 445 441	56,5 %
Poistot ja arvonalennukset	-2 685 000	-80 000	-2 765 000	-2 883 086	-118 086	104,3 %	-2 593 531	11,2 %
Satunnaiset erät		-200 000	-200 000	-156 938	43 062	78,5 %		
Satunnaiset tuotot								
Satunnaiset kulut		-200 000	-200 000	-156 938	43 062	78,5 %		
Tilikauden tulos	1 246 219	1 025 000	2 271 219	2 352 486	81 267	103,6 %	851 910	176,1 %
Poistoeron lisäys	84 000		84 000	84 061	61	100,1 %	84 061	
Varausten lisäys								
Rahastojen lisäys/vähennys								
Tilikauden yli- /alijäämä	1 330 219	1 025 000	2 355 219	2 436 547	81 328	103,5 %	935 971	160,3 %

Verotulojen erittely

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Verotulot	24 550 000,00	1 970 000,00	26 520 000,00	26 634 695,01	114 695,01	100,4 %
Kunnallisvero	20 000 000,00	1 800 000,00	21 800 000,00	21 881 366,77	81 366,77	100,4 %
Kiinteistövero	2 450 000,00	70 000,00	2 520 000,00	2 480 640,36	-39 359,64	98,4 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 100 000,00	100 000,00	2 200 000,00	2 272 687,88	72 687,88	103,3 %

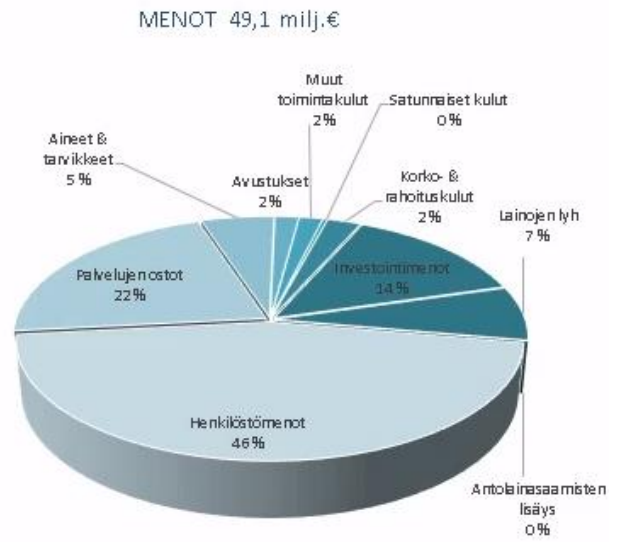
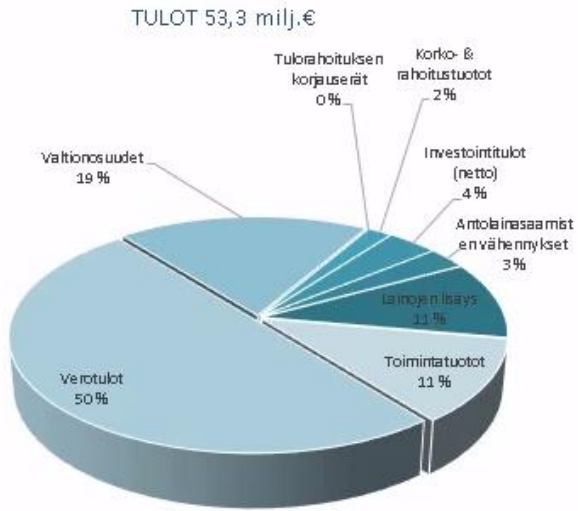
Valtionosuudet

	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Tot %
Muut valtionosuudet	9 586 000,00	591 000,00	10 177 000,00	10 180 119,00	3 119,00	100,0 %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ml. tasaukset	7 787 000,00	690 000,00	8 477 000,00	8 515 134,00	38 134,00	100,4 %
Veromenetysten kompensatio						
Opetus ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	135 000,00	-55 000,00	80 000,00	45 231,00	-34 769,00	56,5 %
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus						
Veromenetysten korvaus	1 664 000,00	-44 000,00	1 620 000,00	1 619 754,00	-246,00	100,0 %

Verotulot lajeittain 2019 - 2023, milj €

Kaupungin kokonaistulot ja -menot 2023

2.4. Investointien toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
32 KAUPUNGINHALLITUS						
9120 KIIINTEÄ OMAISUUS						
UUSINVESTOINNIT						
Menot	20 000	480 000	500 000	518 611,68	-18 612	103,7 %
Tulot	120 000		120 000	27 977,93	92 022	23,3 %
Nettomeno	-100 000	480 000	380 000	490 633,75	-110 634	129,1 %
9140 IRTAIN OMAISUUS						
Menot	125 000	0	125 000	68 006,99	56 993	54,4 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	125 000	0	125 000	68 006,99	56 993	54,4 %
UUSINVESTOINNIT						
Menot	70 000		70 000	40 639,50	29 361	58,1 %
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	70 000	0	70 000	40 639,50	29 361	58,1 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	55 000		55 000	27 367,49	27 633	49,8 %
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	55 000	0	55 000	27 367,49	27 633	49,8 %
9170 ARVOPAPERIT						
Menot	0	20 000	20 000	33 300,80	-13 301	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	0	20 000	20 000	33 300,80	-13 301	0,0 %
32 KAUPUNGINHALLITUS YHTEENSÄ						
Menot	145 000	500 000	645 000	619 919,47	25 081	96,1 %
Tulot	120 000	0	120 000	27 977,93	92 022	23,3 %
Nettomeno	25 000	500 000	525 000	591 941,54	-66 942	112,8 %
	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
35 KOULUTUSLAUTAKUNTA						
9330 IRTAIN OMAISUUS, varhaiskasvatus						
Menot	15 000	-15 000	0	0,00	0	
Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %
Nettomeno	15 000	-15 000	0	0,00	0	
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	15 000	-15 000	0	0,00	0	
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	15 000	-15 000	0	0,00	0	

9330 IRTAIN OMAISUUS, peruskoulut						
Menot	10 000	10 000	20 000	21 202,26	-1 202	106,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	10 000	10 000	20 000	21 202,26	-1 202	106,0 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	10 000	10 000	20 000	21 202,26	-1 202	106,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	10 000	10 000	20 000	21 202,26	-1 202	106,0 %
9330 IRTAIN OMAISUUS, lukio						
Menot	10 000	0	10 000	5 880,51	4 119	58,8 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	10 000	0	10 000	5 880,51	4 119	58,8 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	10 000	0	10 000	5 880,51	4 119	58,8 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	10 000	0	10 000	5 880,51	4 119	58,8 %
35 KOULUTUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
Menot	35 000	-5 000	30 000	27 082,77	2 917	90,3 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	35 000	-5 000	30 000	27 082,77	2 917	90,3 %
36 HYVINVOINTILAUTAKUNTA						
9340 IRTAIN OMAISUUS						
Menot	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	100,2 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	100,2 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	100,2 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	100,2 %
36 HYVINVOINTILAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
Menot	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	91 000	0	91 000	91 167,10	-167	0,0 %
	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
38 TEKNINEN LAUTAKUNTA						
9410 TALONRAKENNUS						
Menot	5 525 000	-1 400 000	4 125 000	4 320 547,48	-195 547	104,7 %
Tulot	575 000	0	320 000	400 000,00	-80 000	125,0 %
Nettomeno	4 950 000	-1 400 000	3 805 000	3 920 547,48	-115 547	103,0 %

UUSINVESTOINNIT						
Menot	2 000 000	-1 400 000	600 000	543 549,10	56 451	90,6 %
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	2 000 000	-1 400 000	600 000	543 549,10	56 451	90,6 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	3 525 000	0	3 525 000	3 776 998,38	-251 998	107,1 %
Tulot	575 000	0	320 000	400 000,00	-80 000	125,0 %
Nettomeno	2 950 000	0	3 205 000	3 376 998,38	-171 998	105,4 %
Muu talonrakennus						
Menot	3 425 000		3 425 000	3 685 496,22	-260 496	107,6 %
Tulot	320 000		320 000	400 000,00	-80 000	0,0 %
Nettomeno	3 105 000	0	3 105 000	3 285 496,22	-180 496	105,8 %
128 Vistan koulun peruskorjaus						
Menot	100 000		100 000	91 502,16	8 498	91,5 %
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	100 000	0	100 000	91 502,16	8 498	91,5 %
9429 JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS						
Menot	1 805 000	0	1 805 000	1 683 386,69	121 613	93,3 %
Tulot	100 000	0	100 000	27 000,00	73 000	27,0 %
Nettomeno	1 705 000	0	1 705 000	1 656 386,69	48 613	97,1 %
UUSINVESTOINNIT						
Menot	1 035 000		1 035 000	821 456,19	213 544	79,4 %
Tulot	0		0		0	0,0 %
Nettomeno	1 035 000	0	1 035 000	821 456,19	213 544	79,4 %
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	770 000		770 000	861 930,50	-91 931	111,9 %
Tulot	100 000		100 000	27 000,00	73 000	0,0 %
Nettomeno	670 000	0	670 000	834 930,50	-164 931	124,6 %
	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
9460 IRTAIN OMAISUUS						
Menot	75 000	-10 000	65 000	57 728,75	7 271	88,8 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	75 000	-10 000	65 000	57 728,75	7 271	88,8 %
UUSINVESTOINNIT						
Menot	75 000	-10 000	65 000	57 728,75	7 271	88,8 %
Tulot	0		0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	75 000	-10 000	65 000	57 728,75	7 271	88,8 %
38 TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
Menot	7 405 000	-1 410 000	5 995 000	6 061 662,92	-66 663	101,1 %
Tulot	675 000	0	420 000	427 000,00	-7 000	101,7 %
Nettomeno	6 730 000	-1 410 000	5 325 000	5 634 662,92	-59 663	101,1 %

40 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ						
KORVAUSINVESTOINNIT						
Menot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0	0,0 %
Nettomeno	0	0	0	0,00	0	0,0 %

	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ						
Menot						
Tulot	795 000	0	540 000	454 977,93	85 022	84,3 %
Nettomeno	6 881 000	-915 000	6 221 000	6 344 854,33	-123 854	102,0 %

2.5. Rahoitusosan toteutuminen

	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
Toiminta ja investoinnit						
Toiminnanrahavirta						
Vuosikate	3 931 219	1 305 000	5 236 219	5 392 509,59	156 291	102,98%
Satunnaiset erät	0	200000	200 000	-156 938,22	-356 938	-78,47%
Tulorahoituksen korjauserät	-250 000	230000	-20 000	-18 664,01	1 336	93,32%
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-7 676 000	915 000	-6 761 000	-6 799 832,26	-38 832	100,57%
Rahoitusosuudet investointimenoihin	675 000	0	675 000	427 000,00	-248 000	63,26%
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	120 000	0	120 000	1 630 984,68	1 510 985	1359,15%
Toiminta ja investoinnit netto	-3 199 781	2 650 000	-549 781	475 059,78	1 024 841	-86,41%
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainauksen lisäykset muille	0	0	0	0	0	
Antolainauksen vähennykset muilta	2 572 000	0	2 572 000	1 571 873,60	-1 000 126	61,11%
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	705 144,00	705 144	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 450 000	0	-3 450 000	-3 578 204,00	-128 204	103,72%
Lyhytaikaisten lainojen muutos	3 500 000	0	3 500 000	5 000 000,00	1 500 000	142,86%
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0,00	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	0	0	0	-2 436,61	-2 437	
Saamisten muutos	0	0	0	684 958,64	684 959	
Korottomien velkojen muutos	0	0	0	-5 824 963,24	-5 824 963	
Rahoitustoiminnan kassavirta	2 622 000	0	2 622 000	-1 443 627,61	-4 065 628	-55,06%
Kassavarojen muutos	-577 781	2 650 000	2 072 219	-968 567,83	-3 040 787	-46,74%

2.6. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta
Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Alkuperäinen talousarvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteutunut	Poikkeama	Tot %
Käyttötalousosa						
Tuloarviot	10 472 215	20 000	10 492 215	10 810 493,29	318 278	103,0%
Määrärahat	41 001 996	1 026 000	42 027 996	41 994 785,56	-33 211	99,9%
Toimintakate	-30 529 781	-1 006 000	-31 535 781	-31 184 292,27	351 489	98,9%
Tuloslaskelmaosa						
Verotulot	24 550 000	1 970 000	26 520 000	26 634 695,01	114 695	100,4%
Valtionosuudet	9 586 000	591 000	10 177 000	10 180 119,00	3 119	100,0%
Korkotulot	450 000	150 000	600 000	560 032,44	-39 968	93,3%
Muut rahoitustulot	380 000	40 000	420 000	423 759,24	3 759	100,9%
Korkomenot	500 000	400 000	900 000	1 216 664,63	316 665	135,2%
Muut rahoitusmenot	5 000	0	5 000	5 139,20	139	102,8%
Satunnaiset erät	0	200 000	200 000	156 938,22	-43 062	78,5%
Yhteensä	34 461 000	2 351 000	36 812 000	36 576 801,86	-235 198	99,4%
Investointiosa						
Tuloarviot	795 000	0	795 000	427 000,00	-368 000	53,7%
Määrärahat	7 676 000	-915 000	6 761 000	6 799 832,26	38 832	100,6%
Nettomeno	-6 881 000	915 000	-5 966 000	-6 372 832,26	-406 832	106,8%
Rahoitusosa						
Antolainauksen muutokset	2 572 000	0	2 572 000	1 571 873,60	-1 000 126	61,1%
Lisäykset	0	0	0	0,00	0	
Vähennykset	2 572 000	0	2 572 000	1 571 873,60	-1 000 126	61,1%
Lainakannan muutokset	6 950 000	0	6 950 000	2 126 940,00	-4 823 060	30,6%
Pitkäaikaisten lisäys	0	0	0	705 144,00	705 144	#JAKO/0!
Pitkäaikaisten vähennys	3 450 000	0	3 450 000	3 578 204,00	128 204	103,7%
Lyhytaikaisten muutos	3 500 000	0	3 500 000	5 000 000,00	1 500 000	
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0,00	0	
Vaikutus maksuvalmiuteen	9 522 000	0	9 522 000	3 698 813,60	-5 823 186	38,8%
Yhteensä						
Tuloarviot	48 805 215	2 771 000	51 576 215	51 313 116,58	-263 098	99,5%
Määrärahat (menot)	42 232 996	711 000	42 943 996	48 751 563,87	5 807 568	113,5%
Netto	6 572 219	2 060 000	8 632 219	2 561 552,71	-6 070 666	29,7%

3. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1. Tuloslaskelma

Ulkoiset tuotot ja kulut, yhteensä

Ulkoiset tuotot ja kulut, kaupunki	2023	2022
Toimintatuotot	6 180 505,42	8 188 436,15
Myyntituotot	2 224 598,50	2 627 910,00
Maksutuotot	793 758,38	2 524 399,39
Tuet ja avustukset	1 455 143,40	1 783 237,08
Muut tuotot	1 707 005,14	1 252 889,68
Toimintakulut	-37 364 797,69	-74 784 562,69
Henkilöstökulut	-22 381 494,34	-24 678 316,37
Palkat ja palkkiot	-17 992 564,80	-19 720 068,26
Eläkekulut	-3 700 053,16	-4 239 767,64
Muut henkilösivukulut	-688 876,38	-718 480,47
Palvelujen ostot	-10 603 597,11	-45 248 442,30
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 655 404,82	-2 647 033,24
Avustukset	-870 333,65	-1 479 584,02
Muut toimintakulut	-853 967,77	-731 186,76
Toimintakate/ jäämä	-31 184 292,27	-66 596 126,54
Verotulot	26 634 695,01	48 982 930,89
Muut valtionosuudet	10 180 119,00	20 450 279,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-238 012,15	608 357,85
Korkotuotot	560 032,44	458 206,72
Muut rahoitustuotot	423 759,24	562 519,47
Korkokulut	-1 216 664,63	-407 075,36
Muut rahoituskulut	-5 139,20	-5 292,98
Vuosikate	5 392 509,59	3 445 441,20
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 780 003,82	-2 593 531,45
Arvon alentumiset	-103 081,81	
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut	-156 938,22	
Tilikauden tulos	2 352 485,74	851 909,75
Poistoeron lisäys	84 060,79	84 060,79
Varausten lisäys		
Rahastojen lisäys/vähennys		
Tilikauden yli-/alijäämä	2 436 546,53	935 970,54

3.2. Rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 392 509,59	3 445 441,20
Satunnaiset erät	-156 938,22	0,00
Tulorahoituksen korjauserät	-18 664,01	-160 048,16
Toiminnan rahavirta	5 216 907,36	3 285 393,04
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-6 799 832,26	-3 373 532,84
Rahoitusosuudet investointimenoihin	427 000,00	305 940,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 630 984,68	196 574,00
Investointien rahavirta	-4 741 847,58	-2 871 018,84
Toiminnan ja investointien rahavirta	475 059,78	414 374,20
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	0,00	-23 000,00
Antolainasaamisten vähennykset	1 571 873,60	204 873,60
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	705 144,00	5 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-3 578 204,00	-6 600 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	5 000 000,00	-1 000 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 436,61	-31 859,20
Saamisten muutos	684 958,64	841 192,44
Korottomien velkojen muutos	-5 824 963,24	1 025 348,86
Rahoituksen rahavirta	-1 443 627,61	-583 444,30
Rahavarojen muutos	-968 567,83	-169 070,10
Rahavarojen muutos	-968 567,83	-169 070,10
Rahavarat 31.12.	1 203 082,84	2 171 650,67
Rahavarat 1.1.	2 171 650,67	2 340 720,77

3.3. Tase

VASTAAVAA	2023	2022
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1 Aineettomat oikeudet	111 374,94	160 031,04
2 Muut pitkävaikutteiset menot	151 261,65	188 412,12
	262 636,59	348 443,16
II Aineelliset hyödykkeet		
1 Maa- ja vesialueet	8 572 749,45	8 300 369,70
2 Rakennukset	33 191 395,06	30 576 526,70
3 Kiinteät rakenteet ja laitteet	8 388 816,73	7 340 856,48
4 Koneet ja kalusto	325 573,06	521 604,49
5 Muut aineelliset hyödykkeet	299 444,18	299 444,18
6 Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	1 138 189,42	1 401 149,38
	51 916 167,90	48 439 950,93
III Sijoitukset		
1 Osakkeet ja osuudet	20 834 771,82	23 884 704,77
3 Muut lainasaamiset	15 838 802,99	17 338 802,99
4 Muut saamiset	104 654,84	100 982,71
	36 778 229,65	41 324 490,47
A PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	88 957 034,14	90 112 884,56
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
1 Valtion toimeksiannot	8 654,46	13 766,18
2 Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	206 504,52	208 212,66
	215 158,98	221 978,84
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2 Lainasaamiset	167 285,80	239 159,40
3 Muut saamiset	25 404,00	25 404,00
Lyhytaikaiset saamiset		
1 Myyntisaamiset	1 145 027,49	1 360 951,72
2 Lainasaamiset	0,00	1 290,24
3 Muut saamiset	551 324,40	628 394,88
4 Siirtosaamiset	97 457,04	494 074,86
	1 986 498,73	2 749 275,10
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 203 082,84	2 171 650,67
C VAIHTUVAT VASTAAVAT, YHTEENSÄ	3 189 581,57	4 920 925,77
VASTAAVAA YHTEENSÄ	92 361 774,69	95 255 789,17

VASTATTAVAA	2023	2022
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	15 945 761,80	16 891 798,18
V Edellisten tilikausien yli/alijäämä	13 568 846,73	12 632 876,19
VI Tilikauden ylijäämä	2 436 546,53	935 970,54
A OMA PÄÄOMA, YHTEENSÄ	31 951 155,06	30 460 644,91
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
1 Poistoero	842 792,96	926 853,75
	842 792,96	926 853,75
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
1 Valtion toimeksiannot	8 654,46	13 766,18
2 Lahjoitusrahastojen pääomat	567 400,72	569 905,99
3 Muut toimeksiantojen pääomat	37 706,66	39 346,14
	613 761,84	623 018,31
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	23 123 736,00	25 925 000,00
	23 123 736,00	25 925 000,00
II Lyhytaikainen		
2 Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	30 378 204,00	25 450 000,00
5 Saadut ennakot	248 152,93	3 655 490,51
6 Ostovelat	1 893 305,14	4 182 873,68
7 Muut velat	435 323,20	622 981,28
8 Siirtovelat	2 875 343,56	3 408 926,73
	35 830 328,83	37 320 272,20
E VIERAS PÄÄOMA, YHTEENSÄ	58 954 064,83	63 245 272,20
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	92 361 774,69	95 255 789,17

3.4. Konsernilaskelmat
Konsernitase

VASTAAVAA	2023	2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	112 325	211 128
Muut pitkävaikutteiset menot	668 353	776 278
	780 678	987 406
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	10 880 725	10 870 387
Rakennukset	69 544 930	78 332 585
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-5 866 247	-7 595 915
Koneet ja kalusto	1 369 842	3 000 822
Muut aineelliset hyödykkeet	480 153	478 045
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 423 422	2 010 895
	77 832 825	87 096 819
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöt	0	-10 641 338
Osakkeet ja osuudet	5 859 909	15 141 204
Muut lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	78 436	120 645
	5 938 345	4 620 511
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	84 551 848	92 704 735
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	138 080	118 479
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	208 618	210 370
Muut toimeksiantojen varat	296 862	297 017
	643 561	625 867
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	399 601	819 513
Valmiit tuotteet/tavarat	29 166	17 741
	428 767	837 255
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	25 404	25 404
Siirtosaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	2 542 211	3 851 678
Lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	768 112	1 239 872
Siirtosaamiset	211 522	3 227 015
	3 547 250	8 343 969
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	12 437	12 437
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	2 582 533	2 230 191
Muut arvopaperit	174 009	201 488
	2 768 980	2 444 116
Rahat ja pankkisaamiset	7 007 107	9 612 759
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	13 752 104	21 238 099
VASTAAVAA YHTEENSÄ	98 947 513	114 568 701

VASTATTAVAA	2023	2022
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	15 945 698	16 891 779
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat	1 145 000	1 145 909
Arvonkorotusrahasto	1 255 328	1 255 328
Muut omat rahastot	694 402	705 945
Edell tilikausien yli-/alijäämä	1 804 942	2 131 959
Tilikauden yli-/alijäämä	2 571 734	-765 619
	23 417 103	21 365 301
VÄHEMMISTÖOSUUDET	90 619	106 565
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0	2 526
Muut pakolliset varaukset	0	783 791
	0	786 317
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	148 599	126 455
Lahjoitusrahastojen pääomat	569 514	601 359
Muut toimeksiantojen pääomat	324 050	311 133
	1 042 164	1 038 948
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	26 647 569	35 889 289
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	8 810 150	8 557 060
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	30 666 445	28 120 443
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	8 273 464	18 704 767
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	74 397 628	91 271 558
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	98 947 513	114 568 702

Konsernin tuloslaskelma

	2023	2022
Toimintatuotot	14 442 863	36 717 111
Toimintakulut	-48 295 912	-106 556 391
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	-14 174
Toimintakate	-33 853 049	-69 853 453
Verotulot	26 634 695	48 982 931
Valtionosuudet	16 082 573	26 352 733
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	284 093	22 980
Muut rahoitustuotot	99 924	122 283
Korkokulut	-1 369 888	-599 778
Muut rahoituskulut	-11 342	-165 320
Vuosikate	7 867 005	4 862 375
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 008 881	-5 833 469
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	-156 938	
Tilikauden tulos	2 701 187	-971 094
Tilinpäätössiirrot	0	53 829
Tilikauden verot	-87 016	-186 681
Laskennalliset verot	-43 532	156 824
Vähemmistöosuudet	1 096	181 504
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	2 571 735	-765 619

Konsernin rahoituslaskelma

	2023	2022
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	7 867 005	4 862 375
Satunnaiset erät	-156 938	0
Tilikauden verot	1 514	-186 681
Tulorahoituksen korjauserä	24 261	-153 979
Toiminnan rahavirta yhteensä	7 735 841	4 521 715
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-8 328 602	-9 349 302
Rahoitusosuudet investointi menoihin	427 000	383 707
Pysyvien vastaavien luovutustulot	1 716 061	2 266 843
Investointien rahavirta yhteensä	-6 185 541	-6 698 752
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 550 300	-2 177 037
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset		
Antolainojen vähennykset	1 574 588	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	705 144	9 289 928
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-5 758 750	-8 172 922
Lyhytaikaisten lainojen muutos	4 100 393	-288 514
Oman pääoman muutokset (korjaukset)		-53 871
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen po. ja varojen muutokset	-14 503	-36 352
Vaihtomaisuuden muutos	-163 433	-120 134
Saamisten muutos	1 304 844	114 845
Korottomien velkojen muutos	-4 610 427	929 081
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-2 862 144	1 662 061
RAHAVAROJEN MUUTOS	-1 311 843	-514 976
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	9 345 609	12 056 876
Rahavarat 1.1.	10 657 452	12 571 852
	-1 311 843	-514 976

4. LIITETIEDOT

4.1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus – ja jaksotusperiaatteet sekä -menetelmät

Pysyvät vastaavat

Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelma löytyy liitetietona 11. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.9.2013 (§ 86) kokouksessaan poistosuunnitelman muutoksen kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän suunnitelman mukaisia poistoja koskevan suosituksen mukaisesti. Pysyvien vastaavien poistosuunnitelma hyväksyttiin 1.1.2013 voimaan tulevaksi ja koskemaan 1.1.2013 jälkeen valmistuvia investointeja. Tekniselle johtajalle annettiin oikeus suunnitelmassa määriteltyjen poistoaikavälien puitteissa määrittellä yksittäiselle hyödykkeelle alarajasta poikkeava taloudellinen pitoaika. Pienhankintarajaksi päätettiin 10.000 euroa, paitsi teknisen lautakunnan talonrakennuksen, julkisen käyttöomaisuuden hankkeet, joiden pienhankintaraja on 20.000 euroa.

Avustukset

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintameno vähennykseksi.

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseessa hankintameno tai sitä alempaan arvoon.

Vaihtuvien vastaavien saamiset

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon.

Muut erät

Lomapalkkojen ja –rahojen sekä niiden mukaan määräytyvät eläke- ja muiden sosiaalimenojen muutos on kohdistettu tilikaudelle, jolle lomapäivien perustana ovat palkat merkitään ottaen huomioon kunnallisen virka- ja työehtosopimuksen määräykset vuosilomasta, loma-ajan palkasta ja lomarahasta. Lomapalkkavelan määrä on laskettu henkilötasolla.

Tulojen ja menojen kirjaamisperusteena noudatetaan suoriteperustetta. Poikkeuksen tekevät verotilitykset, jotka kirjataan maksuperusteisesti.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikauden tietojen vertailussa edelliseen tilikauteen tulee huomioida seuraavat asiat:

Historiallisen suuren sote-uudistuksen vaikutukset olivat moninaiset ja vaikeuttavat vertailua edelliseen vuoteen. Uudistus leikkasi toimintatuottoja ja -kuluja, kunnallisverotilityksiä ja valtionosuuksia.

Virallisessa tilinpäätöksessä vuoden 2023 ulkoiset toimintatuotot laskivat neljänneksen ja ulkoiset toimintakulut puolittuivat edelliseen vuoteen verrattuna. Alla olevassa taulukossa koko kaupungin tasolla uudistuksen vaikutukset, kun hyvinvointialueelle siirtyneet erät on poistettu vuoden 2022 luvuista. Toimintatuottojen ja -kulujen osalta vertailu on yksiselitteistä. Kunnallisverotilitykset ja valtionosuudet puolittuivat ja yhteisöverotilitykset laskivat reilun viidenneksen, kun kuntienjako-osuutta laskettiin 10%-yksiköllä. Verorahoituksen osalta sote-uudistuksen vaikutuksen eliminointi on hankalampaa, koska laskentatekijöitä on paljon ja ne tarkentuivat pitkään, ihan vuoden 2023 loppupuolelle asti.

Tuloslaskelma (1000€)	"tp2022" ilman sote-				
	tp 2022	siirtyneet erät eriä	tp2023	muutos%	
Toimintatuotot	8 188	-3 061	5 127	6 181	20,5
toimintakulut	74 785	-41 664	33 120	37 365	12,8
toimintakate	-66 596	-38 603	-27 993	-31 184	11,4
Verotulot*	48 983	-22 300	26 683	26 635	-0,2
Valtionosuudet**	20 450	10 273	10 177	10 180	0,0
rahoitustuotot- ja kulut	608		608	-238	-139,1
vuosikate	3 445	-50 630	9 475	5 393	-43,1
poistot & satunnaiset yht.	2 594		2 594	3 040	17,2
tp-siirrot	84		84	84	0,0
tilikauden ylijäämä	936		6 797	2 437	-64,2

*laskennallinen -12,64% vuoden 2022 kunnallisverotilityksestä (-22300€), arvio 11.2022

* yhteisövero kuntaosuuden -10%-yksikköä (-640t€)

** vos 2023 tieto KL 10.1.2023 (VM 29.12.2022, OKM 20.12.2022)

Kun hyvinvointialueelle siirtyneet erät on eliminoitu, vuoden 2023 toimintakate heikkenee 3,2 milj. euroa vuoteen 2022 verrattuna: toimintatuottojen kasvu on 20,5% (1,1milj.€) ja toimintakulujen kasvu 12,8% (4,2 milj.€). Toimintatuottojen kasvuun vaikutti positiivisesti kaupunginhallituksen (+0,7milj.€/ +55%) kotoutumispalveluiden kotikuntamallin korvaukset, Varsin Digi hankeavustus ja tietohallinnon laskutukset Varhailta, teknisen lautakunnan (+0,7milj.€/ +65%) vuokralaskutukset Varhailta. Koulutuslautakunnan toimintatuottojen vertailukelpoinen vähennys (0,3milj€/ -16%) tulee vähentyneistä perusopetuksen kotikuntakorvauksista ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Toimintakulujen 4,2milj. euron (+12,8%) kasvusta koulutuslautakunnan osuus on lähes 2/3 eli 2,7milj.€, josta varhaiskasvatuksen osuus on 1,1milj.€ (+13,3% vrt 2022) ja perusopetuksen 1,4milj.€(+13,9%). Toimintakulujen kasvuun on vaikuttanut henkilöstömäärän kasvu, palkankorotukset ja yleinen kustannusten nousu. Kaupunginhallituksen toimintakulujen kasvu on 0,7milj.€ (+16,8%) ja teknisen lautakunnan 0,5milj€ (11,6%)

Alla tarkemmin eriteltynä hyvinvointialueelle siirtyneiden toimintojen ulkoiset tuotot ja kustannukset 2022:

1 000 €	sote-ltk	oppilashuolto	pelastustoimi	yhteensä
toimintatuotot	2 981	81		3 061
henkilöstökulut	4 638	491		5 129
asiakaspalvelujen ostot	33 035	48		33 083
muiden palvelujen ostot	1 451	19	913	2 383
aineet, tarvikkeet jne	283	2		285
avustukset	602	0		603
muut toimintamenot	181			181
toimintakulut yhteensä	40 192	560,087	913	41 664
siirtynyt toimintakate	-37 211	-479	-913	-38 603

Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän toiminta siirtyi 1.1.2023 alkaen Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Valtuuston 14.9.2022 §44 hyväksymän purkusopimuksen mukaan kuntayhtymän omistamat rakennukset/kiinteistöt siirtyvät sijaintikunnalleen, kuntayhtymän varat ja velat Paimion kaupungille. Terveyskeskuskiinteistön omistusoikeus siirtyi kaupungille 31.12.2022, kiinteistön siirtohinta (2 867 861€) oli vuoden 2022 tilinpäätöksessä kirjattu taseessa ennakoiden tilille (2540) ja se kirjattiin vuoden 2023 avaavaan taseeseen (hallinto- ja laitosrakennusten tilille 1115.) Kuntayhtymän tilinpäätös ja loppuselvitys 1.1.-30.4.2023 hyväksyttiin valtuustossa 7.6.2023 §43. Loppuselvityksessä nettovarallisuus jaettiin laskennallisesti kuntayhtymäosuuksien mukaan. Siirtyneet varat ja velat huomioiden Paimiolle tuli maksettavaksi Sauvolle 197 108,24 euron tasinko. Paimiolle siirtyi mm. kaikki kuntayhtymän velat 1 912 354€, josta lainoja 1 855 144€ ja saamisten mukana mm. pankkitilin varat 481 823€ ja terveyskeskuksen kiinteistö. Osa siirtyneen omaisuuden kirjauksista tehtiin avaavan taseeseen. ks. muutokset alla.

Varsinais-Suomen sairaanhoito piirin ja Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin toiminta loppui 31.12.2022 ja siirtyi hyvinvointialueelle. Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän toiminta siirtyi hyvinvointialueelle 31.12.2022, mutta kuntayhtymä jatkaa toimintaansa Varsinais-Suomen kiinteistökuntayhtymänä entisellä peruspääomaosuuksilla. Soteuudistuksesta johtuvat kirjaukset on tehty avaavaan taseeseen, jonka muutokset hyväksyttiin valtuustossa 15.11.2023 ja 14.2.2024 §21. Lisäksi Peimarin koulutuskuntayhtymän puuttunut peruspääomakirjaus huomioitiin avaavan taseen kirjauksissa.

Avaavan taseen 1.1.2023 muutokset

tili	31.12.	1.1. muutokset yhteensä
1203 Kuntayhtymäosuudet	5 257 258,23	5 257 258,23
		-3 690 559,00 V-S SHP
		-80 868,00 V-S erityishuoltopiiri
		1 650 000,00 Peimarin kuntayhtymäosuus
		560 419,19 P-S ktky kuntayhtymäosuus
		-589,37 V-S Kiinteistöky autot Varhaan
		27 648,67 V-S Kiinteistöky lomapalkkavelka
		<hr/> 3 723 309,72 -1 533 948,51
1208 Muut osakkeet ja osuudet	4 161 820,90	4 161 820,90
		-1 500,00 Vasso Oy 15 osaketta Varhaan
		-1 500,00 2M-IT Oy 30 osaketta Varhaan
		<hr/> 4 158 820,90 -3 000,00
1798 Menojen selvittelytili	0,00	0,00
		-272,00 Kuntien Tiera Oy osakkeet Varhaan
		-2 000,00 2M-IT Oy Oy osakkeet Varhaan
		<hr/> -2 272,00 -2 272,00
2000 Peruspääoma	-16 891 798,18	-16 891 798,18
		2 000,00 HVA 2M IT Oy osakkeet
		3 690 559,00 Kuntayhtymäosuudet / vsshp
		-1 650 000,00 Kuntayhtymäosuus / Peimari
		80 868,00 Kuntayhtymäosuudet / v-s erityishuolt
		-27 648,67 V-S Kiinteistöky lomapalkkavelka
		-560 419,19 Kuntayhtymäosuus / P-S ktky
		272,00 HVA Kuntien Tiera Oy osakkeet
		589,37 V-S Kiinteistöky autot Varhaan
		1 500,00 2M-IT Oy osakkeet Varhaan
		1 500,00 Vasso Oy osakkeet Varhaan
		-593 184,13 HVA lomapalkkajaksotuksen purku
		<hr/> -15 945 761,80 946 036,38
2580 Lomapalkkajaksotus	-2 529 682,29	-2 529 682,29
		593 184,13 HV-alueelle siirtyneiden lomapalkat
		<hr/> -1 936 498,16 593 184,13

Tilapäisen suojelun piirissä olevia ukrainalaisia on kuntamallin mukaisessa majoituksessa ollut vuoden aikana yli 140 henkilöä. Vuoden 2023 loppuun mennessä 116 ukrainalaista oli saanut kotikunnan Paimiosta. Erillisvaikutukset koostuvat valmistavan opetuksen kustannuksista ja kuntamallin mukaisen majoituksen kustannuksista ja siihen saaduista korvauksista. Valmistavan opetuksen valtionosuus (vuoden 2022 oppilaista 238997€) tulee maksuun vasta vuoden 2024 valtionosuusmaksatuksessa.

Erillisvaikutuksia	2022	2023
Toimintatuotot (korvaukset)	215 958	521 834
Toimintakulut	432 359	718 080
netto	216 441	1960279

4.2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä 31.12.2023 sekä Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymä 30.4.2023 tilinpäätöksen mukaisesti.

1.1.2023 voimaantullut hyvinvointialueuudistus aiheutti konsernitilinpäätökseen rakenteellisia muutoksia:

- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän ja Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän toiminta siirtyi 31.12.2022 hyvinvointialueelle ja kuntayhtymät lakkasivat olemasta. Ne eivät ole mukana vuoden 2023 konsernipäätöksessä. Kuntayhtymien loppumisesta aiheutuneet kirjaukset on tehty avaavaan taseeseen.
- Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymän toiminta siirtyi hyvinvointialueelle, mutta kiinteistöt jäivät edelleen kuntayhtymälle, jonka nimi muutettiin Varsinais-Suomen kiinteistö kuntayhtymäksi. Kuntayhtymän jäsenkuntien peruspääomaosuudet pysyivät ennallaan. Toiminnan siirtymisestä aiheutuneet muutokset on kirjattu avaavaan taseeseen.
- Paimion-Sauvon kansanterveyskuntayhtymän toiminta siirtyi 31.12.2022 hyvinvointialueelle. Kuntayhtymä purkautui 30.4.2023 ja tilinpäätös ja lopputilitys 1.1.-30.4.2023 hyväksyttiin jäsenkuntien valtuustoissa kesäkuussa 2023. Alkuvuoteen tuli liiketapahtumia vielä joitakin purkamiseen liittyviä liiketapahtumia, mutta toiminnan siirtymisestä hyvinvointialueelle aiheutuneet muutokset on kirjattu avaavaan taseeseen.

Avaavan taseen muutokset on selostettu liite-kohdassa "Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus"

Konsernitilinpäätöksen valmistumisen jälkeen tuli tieto, että Lyyli Tuomolan säätiön taseen muiden arvopapereiden summaan tulee 9 519,93 euron arvon alennus. Summa on konsernitaseen rahoitusarvopapereiden summasta 0,3%. Konsernitaseeseen ei ole tehty muutoksia, koska se antaa käsityksemme mukaan edelleen oikean ja riittävän kuvan.

Sisäiset liiketapahtumat

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Myös vesi- ja viemäri liittymismaksut on eliminoitu.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pari arvomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Osakkuus - ja yhteisyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen yhdisteltyjä osakkuus- ja yhteisyhteisöjä ei tällä hetkellä ole.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen käyttöomaisuuden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja

aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa Edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Aikaisempien tilikausien poistoero ja vapaaehtoiset varaukset tyttärien osalta on kirjattu edellisten tilikausien yli/alijäämään ja laskennallisiin verovelkoihin sekä tilikauden poistoerojen ja vapaaehtoisten varausten muutos tilikauden tulokseen ja laskennallisiin verovelkoihin. Kunnan ja kuntayhtymien osalta laskennallista verovelkaa ei ole merkitty. Vertailutiedot on korjattu. Vähemmistöosuuden erottamisessa konsernin omasta pääomasta on huomioitu poistoerojen ja vapaaehtoisten varausten muuttunut käsittely.

4.3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6 Toimintatuotot tehtäväalueittain (ulkoiset erät)

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	1 793 399	1 150 154	1 790 969	1 150 154
Sosiaali- ja terveystuotot	52 501	24 664 011		2 980 552
Opetus- ja kulttuuripalvelut	3 368 154	3 461 283	2 255 378	2 619 783
Yhdyskuntapalvelut	8 778 249	6 854 926	2 134 158	1 437 947
Muut palvelut	584 729	586 738		
Toimintatuotot yhteensä	14 577 032	36 717 111	6 180 505	8 188 436

Liitetieto 7 Verotulojen erittely

	2023	2022
Verotulot	26 634 695	48 982 931
Kunnallisvero	21 881 367	43 553 412
Kiinteistövero	2 480 640	2 509 555
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 272 688	2 919 965
Muut verot		

Liitetieto 8 Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	8 515 134	15 054 644	8 515 134	15 054 644
Siitä: Verotuloihin perustuva valtion osuuksien taseus	3 462 563	2 955 684	3 462 563	2 955 684
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	6 140 117	6 010 324	45 231	80 242
Verotulomenetysten korvaus	1 619 754	5 315 393	1 619 754	5 315 393
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	16 275 005	26 380 361	10 180 119	20 450 279

Liitetieto 9 Palvelujen ostojen erittely

	2023	2022
Palvelujen ostot	-11 801 938	-10 813 129
Asiakaspalvelujen ostot	-3 480 899	-3 165 324
Muiden palveluiden ostot	-8 321 039	-7 647 805

Liitetieto 11 Poistosuunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Käyttöomaisuuden poistot on määritelty valtuuston 26.9.2013 hyväksymän poistosuunnitelman perusteella. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Käytössä olevat hyödykeryhmät, niiden poistoajat ja poistomenetelmä

	KV 26.9.2013	
	menetelmä	poisto aika, vuotta
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	tasapoisto	5 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
Atk-ohjelmistot	tasapoisto	2 v.
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset		
Hallinto- ja laitosrakennukset	tasapoisto	
- puurakenteiset	tasapoisto	20-30 v.
- kivirakenteiset	tasapoisto	30-40 v.
- kirjasto-kaupungintalo	tasapoisto	50 v.
Talousrakennukset	tasapoisto	10 v.
Vapaa-ajanrakennukset	tasapoisto	20 v.
Asuinrakennukset	tasapoisto	30 v.
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet ja laitteet	tasapoisto	15 v.
Katujen & teiden päällystys	tasapoisto	10 v.
Vedenjakeluverkosto	tasapoisto	30 v.
Viemäriverkosto	tasapoisto	30 v.
Ulkovalaistuslaitteet	tasapoisto	15 v.
Koneet ja kalusto		
Atk-laitteet	tasapoisto	3 v.
Muu kalusto	tasapoisto	3-5 v.
Muut aineelliset hyödykkeet		
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa	
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	

Liitetieto 12 Pakollisten varausten muutokset

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.		800 367		
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset tilikaudella		-16 576		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	0	783 791	0	0
KVTEL:n ulkopuol.eläkkeiden eläkevastuu 1.1.		2 474		
Lisäykset tilikaudella		52		
Vähennykset tilikaudella				
KVTEL:n ulkopuol.eläkkeiden eläkevastuu 31.12.	0	2 526	0	0

Liitetieto 13 Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Luovutusvoitto, omakotitontit	13 422	160 048	13 422	160 048
Luovutusvoitto, yritystontit		0		
Luovutusvoitto, rakennukset		0		0
Luovutusvoitto, koneet ja kalusto	5 242	0	5 242	
Luovutusvoitto, maa- ja vesialueet		2 656		0
Muut luovutusvoitot	18 330	17 653		0
Luovutusvoitot yhteensä	36 994	180 357	18 664	160 048
Muut toimintakulut				
Luovutustappio, omakotitontit				
Myyntitappio, muut		337 286		
Luovutustappiot yhteensä	0	337 286	0	0

Liitetieto 14 **Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely**

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Paimion-Sauvon ktky purkaminen	156 938		156 938	
Satunnaiset kulut yhteensä	156 938	0	156 938	0

 Liitetieto 15 **Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely**

	2023	2022
Osinkotuotot saman konsernin yhteisöistä	325 000	455 000
Osinkotuotot muista yhteisöistä	87 172	58 189
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	3 219	42309
Yhteensä	415 391	555 498

 Liitetieto 18 **Arvonkorotukset**

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	1 255 384	1 255 384		
Arvo 31.12.	1 255 384	1 255 384		
Arvonkorotukset yhteensä 31.12.	1 255 384	1 255 384		

4.4. Taseen liitetiedot
TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT
Liitetieto 19 Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet 31.12.2023

	AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			AINEELLISET HYÖDYKKEET							Kaikki yhteensä
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakko maksut ja kesk.er.h.	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	160031	188412	348443	8300370	30576527	7340856	521604	299444	1401149	48439951	48788394
Lisäykset tilikauden aikana	31847		31847	300358	3837373	1469257	52875		1074823	6734685	6766531
Rahoitusosuudet tilikaudella			0		-400000	-27000				-427000	-427000
Vähennykset tilikauden aikana			0	-27978		-38058				-66035	-66035
Siirrot erien välillä			0		817746	520037			-1337783	0	0
Tilikauden poisto	-80503	-37150	-117653		-1640250	-876276	-248906			-2765432	-2883086
Poistamaton hankintameno 31.12.	111375	151262	262637	8572749	33191395	8388817	325573	299444	1138189	51916168	52178804

Pysyvien vastaavien sijoitukset 31.12.2023

	OSAKKEET JA OSUUDET					MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET			
	Osakkeet tytäryhteisöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta-yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset tytäryhteisöt	Saamiset muut yhteisöt	Muut saamiset	Yhteensä
Hankintamenot 1.1.	14 465 626	0	5 257 258	4 161 821	23 884 705	17 218 803	120 000	100 983	17 439 786
Lisäykset			2 237 478	33 301	2 270 779			3 672	3 672
Vähennykset			-5 317 712	-3 000	-5 320 712	-1 500 000			-1 500 000
Hankintameno 31.12.	14 465 626	0	2 177 024	4 192 122	20 834 772	15 718 803	120 000	104 655	15 943 458
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 465 626	0	2 177 024	4 192 122	20 834 772	15 718 803	120 000	104 655	15 943 458

Liitetieto 20-22 Paimion kaupungin omistukset muissa yhteisöissä

	Y-tunnus	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	voitosta (+) tappiosta (-)
Tytäryhteisöt						
Paimion Yrityskiinteistöt Oy	0301425-6	100,00	100,00	458,0	5 232,6	0,0
Paimion Lämpökeskus Oy	0136134-2	100,00	100,00	2 896,0	3 511,0	1173,0
Paimion Vesihuolto Oy	2582349-2	100,00	100,00	9 022,4	4 947,8	-381,6
Portti Työhönvalmennus Oy	2979877-3	100,00	100,00	3,1	0,2	0,1
Lyyli Tuomolan Säätiö	2375609-7	määräysvalta	määräysvalta	895,5	6,2	4,8
Paimion Kehitys Oy	2987071-2	95,00	95,00	18,1	22,5	1,9
Varsinais-Suomen Ajoharjoittelurata Oy	0718661-0	62,91	62,91	153,7	0,0	-1,9
Kuntayhtymät						
Peimarin koulutusky	0823246-3	45,13	45,13	6 458,6	1 210,0	-235,5
Varsinais-Suomen kiinteistöky	0783597-5	8,97	8,97	101,5	72,2	6,0
Salon seudun koulutusky	0139545-4	4,62	4,62	1 129,1	255,2	-17,4
Varsinais-Suomen liitto	0922305-9	2,13	2,13	50,3	37,8	0,1

Liitetieto 23 Saamisten erittely

	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		32 045		31 435
Lainasaamiset	167 286		239 159	
Yhteensä	167 286	32 045	239 159	31 435
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		540		40 273
Muut saamiset		3 219		42 309
Yhteensä	0	3 759	0	82 582
Saamiset osakkuusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset				
Yhteensä	0	0	0	0
Saamiset yhteensä	167 286	35 804	239 159	114 017

Liitetieto 24 Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Työllist.tuet ja korvaus kuntoutt.työtoim.	51 060	47 598	51 060	47 598
Tasaerälaskutuksen lisälaskutus				0
Kelan korvaus työterveyden huollosta	2 426			0
Palautus verotililtä	7 200		7 200	
Sv-päivärahat	23 478	7 992	23 478	7 992
Koulutuskorvaukset	200	575	200	575
Palvelusetelipalautus	9 197		9 197	0
KuEL, VaEL		59 903		59 903
Muut tulojäämät	117 962	3 110 949	6 322	378 007
Tulojäämät yhteensä	211 522	3 227 016	97 457	494 075
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	211 522	3 227 016	97 457	494 075

Liitetieto 25 Oman pääoman erittely

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	15 945 698	16 891 779	15 945 762	16 891 798
Peruspääoma 31.12.	15 945 698	16 891 779	15 945 762	16 891 798
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääomat				
1.1.	1 145 000	1 145 909		
31.12.	1 145 000	1 145 909	0	0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 255 328	1 255 328		
Vähennys				
Arvonkorotusrahasto 31.12.	1 255 328	1 255 328	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	694 402	705 945		
Lisäykset				
Vähennykset				
Muut omat rahastot 31.12.	694 402	705 945	0	0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	1 804 942	2 131 959	13 568 847	12 632 876
Tilikauden yli-/alijäämä	2 571 734	-765 619	2 436 547	935 971
Oma pääoma yhteensä	23 417 103	21 365 302	31 951 156	30 460 645

Liitetieto 26 Erittely poistoerosta

	2023	2022
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	842 793	926 854
Poistoero yhteensä	842 793	926 854

Liitetieto 27 Erittely veloista, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä olevat velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät 1.1.2028 tai sen jälkeen

Pitkäaikaiset velat	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	3 962 599	7 602 314	1 475 000	3 525 000
Julkisyhteisöiltä	0	991 908		
Muilta	0	1 779		
Yhteensä	3 962 599	8 596 001	1 475 000	3 525 000

Liitetieto 30 Vieras pääoma

	2023		2022	
	Pitkäaikaiset	Lyhyt-aikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhyt-aikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		164 915		198 882
Liittymismaksut ja muut velat				
Yhteensä		164 915		198 882
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		1 598		654 405
Yhteensä		1 598		654 405
Vieras pääoma yhteensä		166 514		853 287

Liitetieto 33 Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 172 973	2 529 682	2 172 973	2 529 682
Korkojaksotukset	70 515	69 644	39 827	69 644
Palautukset jäsenkunnille			0	
Eläkemaksut 12/2022	456 383	508 535	456 383	508 535
Työttömyys- ja tapaturmavak.maksut 12/2022	158 659	188 798	158 659	188 798
Muut menojäämät	1 228 588	3 976 499	47 502	102 920
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	4 087 118	7 273 159	2 875 344	3 399 580
Siirtovelat yhteensä	4 087 118	7 273 159	2 875 344	3 399 580

4.5. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

 Liitetieto 38 **Vuokravastuut**

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Vuokravastuut yhteensä, vastuut 31.12.2033 asti	143 378	245 792	0	45 107
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	67 455	53 425		45 107
Myöhemmin maksettavat	75 923	192 366		
Leasingvastuut yhteensä	939 553	629 662	677 946	502 989
Seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	339 794	212 417	246 562	164 307
Myöhemmin maksettavat	599 759	417 245	431 384	338 682
Yhteensä	1 082 931	875 453	677 946	548 095

 Liitetiedot 39-40 **Vastuusitoumukset**

	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma			8 026 000	8 026 000
Jäljellä oleva pääoma			3 629 151	3 905 510
Takaukset muiden puolesta*)				
Alkuperäinen pääoma	12 360 003	12 119 500	12 360 003	12 119 500
Jäljellä oleva pääoma	5 788 873	5 760 337	5 788 873	5 760 337
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.			83 587 196	83 587 196
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.				
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.			48 337	48 337

*) Tähän sisältyy myös kunnan antama täytetakaus Kunta-aravat Oy:n lainasitoumukseen

Liitetieto 41 Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

Järjestelyn luonne ja liiketoiminnan peruste	Konserni		Kaupunki	
	2023	2022	2023	2022
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aiheutuvat velvoitteet*	178 000	178 000	118 000	118 000
Arvonlisäveron palautusvastuu	208 638	275 588	75 061	97 415
Yhteensä	386 638	453 588	193 061	215 415

* bruttosumma, ei ole huomioitu maanomistajan maksuosuutta

	Konserni 2023	Konserni 2022	Kaupunki 2023	Kaupunki 2022
Danske Bank/ Paimion kaupunki				
Sopimus ajalle 4.10.2021- 4.10.2026 (purettu 29.6.2023). Sopimuksella suojataan lainasalkkua.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	0	10 000 000	0	10 000 000
Markkina-arvo (Pankin ilmoituksen mukaan)	0	918 543	0	918 543
Korko maksetaan		0,57%		0,57%
Korko saadaan		Euribor 3kk		Euribor 3kk
Danske Bank/Paimion kaupunki				
Sopimus 3.7.2023 - 4.7.2033. Sopimuksella suojataan lainasalkkua.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000		10 000 000	
Markkina-arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	651 492		651 492	
Korko maksetaan, kun Euribor 6kk alle 5,00%	1,48%		1,48%	
Korko maksetaan, kun Euribor 6kk yli 5,00%	Euribor 6kk - 1%-yks		Euribor 6kk - 1%-yks	
Korko saadaan	Euribor 3kk		Euribor 3kk	
Danske Bank/Paimion kaupunki				
Sopimus 10.6.2014 - 10.6.2024. Sopimuksella vaihdetaan vaihtuvakorkoinen laina kiinteäkorkoiseksi				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	200 000	1 000 000	200 000	1 000 000
Markkina-arvo (Pankin ilmoituksen mukaan)	2 897	12 515	2 897	12 515
Korko maksetaan			0,916%	0,916%
Korko saadaan			Euribor 3kk	Euribor 3kk

OP Yrityspankki/Paimion kaupunki				
Sopimus 6.10.2023 - 5.10.2048. Sopimuksella suojataan lainasalkkua.				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	10 000 000		10 000 000	
Markkina-arvo (pankin ilmoituksen mukaan)	1 038 028		1 038 028	
Korko maksetaan, kun Euribor 6kk alle 5,00%	2,61%		2,61%	
Korko maksetaan, kun Euribor 6kk yli 5,00%	Euribor 6kk - 2,39%-yks		Euribor 6kk - 2,39%-yks	
Korko saadaan	Euribor 6kk		Euribor 6kk	
Pohjola Pankki / VSSHP 75324				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		86 400		
Markkina-arvo (VSSHP:n ilmoituksen mukaan)		-257		
Pohjola Pankki / VSSHP 268481				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		432 000		
Markkina-arvo (VSSHP:n ilmoituksen mukaan)		2 245		
Kuntarahoitus / VSSHP 199093				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		432 000		
Markkina-arvo (VSSHP:n ilmoituksen mukaan)		32 755		
Kuntarahoitus / VSSHP 67429				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo		648 000		
Markkina-arvo (VSSHP:n ilmoituksen mukaan)		89 987		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin ylläolevat koronvaihtosopimukset on tehty yksittäisen lainan korkoriskin suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksella on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi ja poistettu koronmuutoksiin liittyvä riski. Paimion kaupunki on kirjannut konserniosuuden 2,16% liitetiedon konsernilukuihin.				
Yhteensä				
Lainan pääomaa vastaava nimellisarvo	20 200 000	12 598 400	20 200 000	11 000 000
Markkina-arvo (Pankin ilmoituksen mukaan)	1 692 417	1 055 788	1 692 417	931 058

4.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

 Liitetieto 42 **Henkilötyövuodet**

	HTV1, henkilötyövuodet		
	2022	2023	muutos
Hallintopalvelut	37	45	21,6%
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	99	0	-100,0%
Sivistystyöpalvelut	372	384	3,2%
Tekninen ja ympäristötyöpalvelut	42	42	0,0%
YHTEENSÄ	550	471	-14,4%

 Liitetieto 43 **Henkilöstökulut**

	2023	2022	muutos
Palkat ja palkkiot	17 992 565	19 720 068	-8,8%
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	3 700 053	4 239 768	-12,7%
Muut henkilösivukulut	688 876	718 480	-4,1%
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	22 381 494	24 678 316	-9,3%
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	39 634	4 775	730,0%
Henkilöstökulut yhteensä	22 421 128	24 683 091	-9,2%

 Liitetieto 44 **Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut**

	2023	2022
Paimion Sosiaalidemokraatit ry	3 592	4 228
Paimion Kokoomus r.y.	3 543	4 086
Keskustan Paimion kunnallisjärjestö ry	2 927	3 370
Peimarin Vihreät Ry	2 059	2 295
Vasemmistoliiton Paimion osasto ry.	1 068	1 304
KD Peimarin paikallisosasto ry	421	508
Paimion Perussuomalaiset ry	1 595	1 210
Yhteensä	15 205	17 000

Liitetieto 45 Tilintarkastajan palkkiot

	2023	2022
Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	9 775	10 159
Hanketarkastukset	950	600
Tarkastuslautakunnan avustaminen		1 725
Tarkastusyhteisö BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	6 343	
Hanketarkastukset	399	
Tarkastuslautakunnan avustaminen	689	
Palkkiot yhteensä	18 156	12 484

5. ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT**Tilinpäätöksen allekirjoitus:**

Tilinpäätöskirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Jari Jussinmäki / kaupunginjohtaja

Markus Kaarlela

Timo Virta

Tuomas Hyssälä

Timo Ilola

Sari Murto

Tomi Nieminen

Terhi Reponen

Joonas Särvä

Annica Tuominen

Tilinpäätösmerkinnät:

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Paimiossa 20.5.2024

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Kirsi Ehlund
tilintarkastaja HT, JHT

6. LUETTELOT JA SELVITYKSET

Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Tasekirja	sähköinen arkistointi
Päiväkirja	sähköinen arkistointi
Pääkirja	sähköinen arkistointi
Palkkalaskelmat	sähköinen arkistointi
Laskutusluettelot	sähköinen arkistointi

Luettelo tositelajeista

101	101 Hallintopalveluiden yleislaskut / yksityisoik.
201	201 Sosiaalipalveluiden yleislaskut /yksityisoik.
220	220 Sosiaali- ja terveystalvelujen laskut / julkisoik.
301	301 Sivistystalveluiden yleislaskut / yksityisoik.
302	302 Koulujen yleislaskut / yksityisoik.
321	321 Päivähoitolaskut /julkisoik.
322	322 Primus kerholaskutus /julkisoik.
323	323 Lukiolaskutus / julkioik.
324	324 Kansalaisopiston laskut / julkisoik.
325	325 Musiikkiopiston laskut / julkisoik.
326	326 Vapaa-ajan talvelujen laskut / julkisoik.
401	401 Teknisten talveluiden yleislaskut / yksityisoik.
402	402 Vuokrat yleislaskut / yksityisoik.
421	421 Maanvuokralaskut / yksityisoik.
422	422 Rakennusvalvonta / julkisoik.
423	423 Ympäristövalvonta Louhi / julkisoik.
AT	Käyttöomaisuuden kirjaus
EK	Täsmäämättömien maksujen korjaus, Myre
GA	Konserni alkuperäistapahtumat
GB	Konserni manuaaliset eliminoinnit
GC	Konserni omistus% muutokset
HA	Pääkirjatapahtumien rekisteröinti (hyväksyttäväksi)
HB	Pääkirjatapahtumat (ei työnkulkua)
HD	Hyväksytyjen pääkirjatapahtumien kirjaus
IK	Viitesuoritukset perinnästä
IP	Maksut - konekielinen tiliote
KO	Viitesuoritukset
KP	Suoritukset
L1	Saapuvien laskujen rekisteröinti
L2	Saapuvien laskujen kirjaus
LT	Luottotappiot
P03	Populus

P24	Pusatec
P26	MK-kassamasiina
P27	Opus Capita
RV	Peruutus / vastakirjaus
XL	Kirjaus Excelistä (ei työnkulkua)
YE	Alkutase